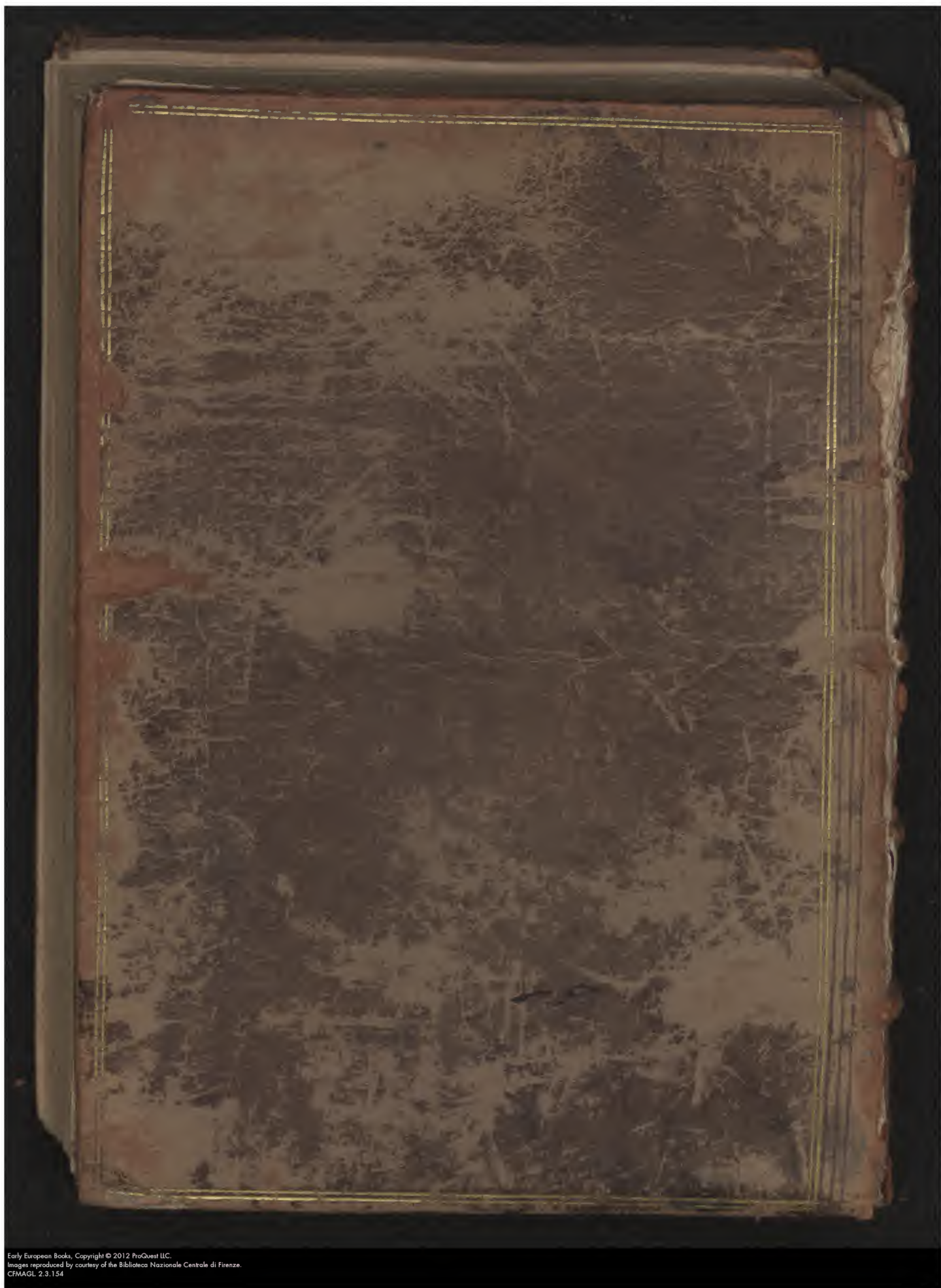

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CINMGL 2.3.154

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.3.154

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
CFMAGL 2.3.154

Early European Books, Copyright © 2012 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of the Biblioteca Nazionale Centrale di Firenze.
GOMAGL 2.21.154

2. 3. 154

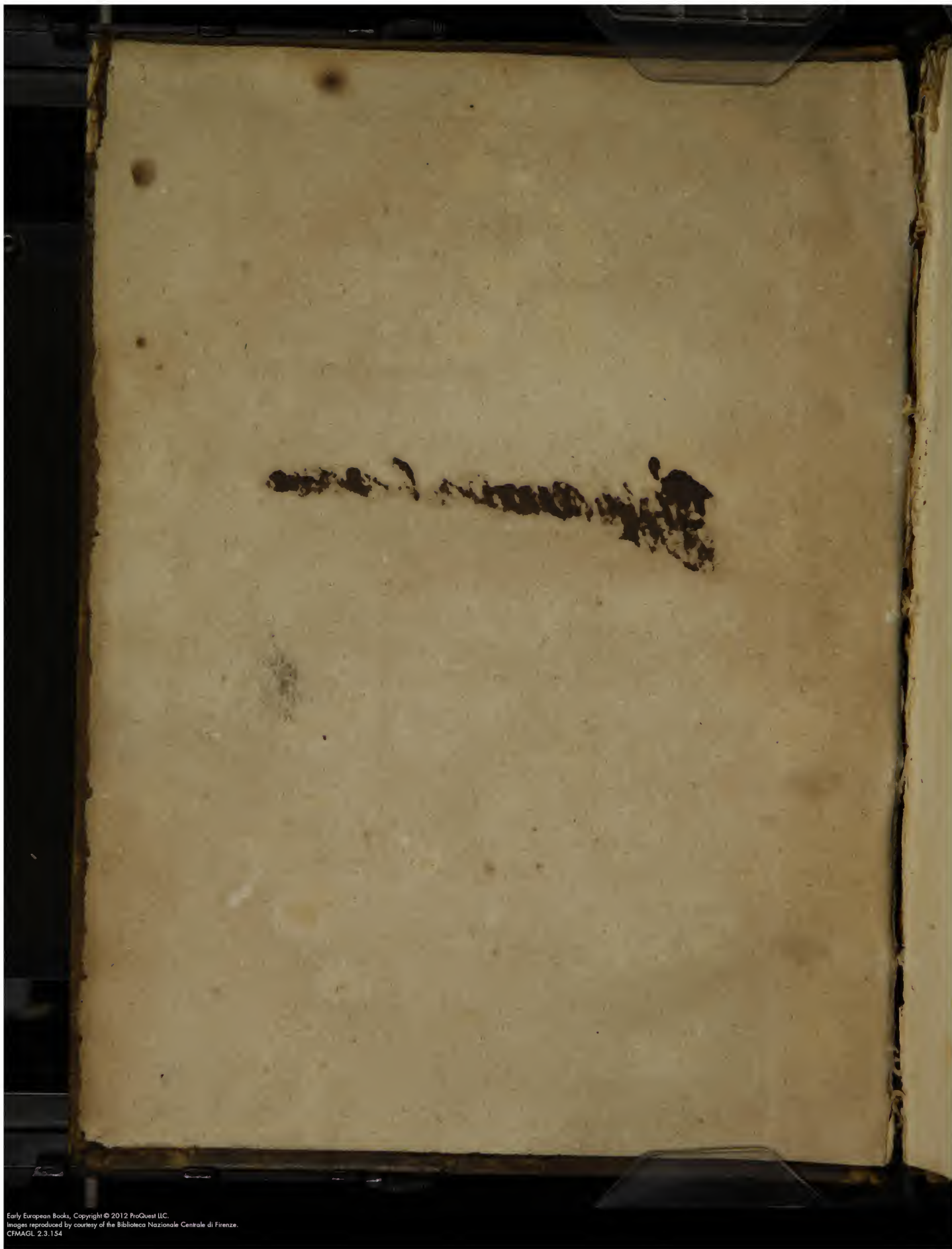
2 M. 3

2. 3. 154

XXXIV
NARD *z*

Hydromela

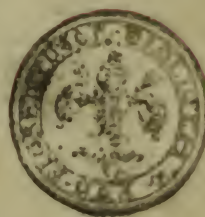

BALTH. NARDII
ARRETINI.

EXPVNCTIONES

LOCORVM, QVI IN LIBRO DE PAPATV
Romano Ignoti Auctoris deprauantur, mutilantur, &
tam falsò afferuntur, quam in prima Parte Reipub.
M. ANTONII DE DOMINIS, Vnde per
compendium videntur congesti.

*ANIMADVERSIONES ITIDEM
ad singula impia illius Doctrinae capita.*

LVTETIÆ PARISIORVM.

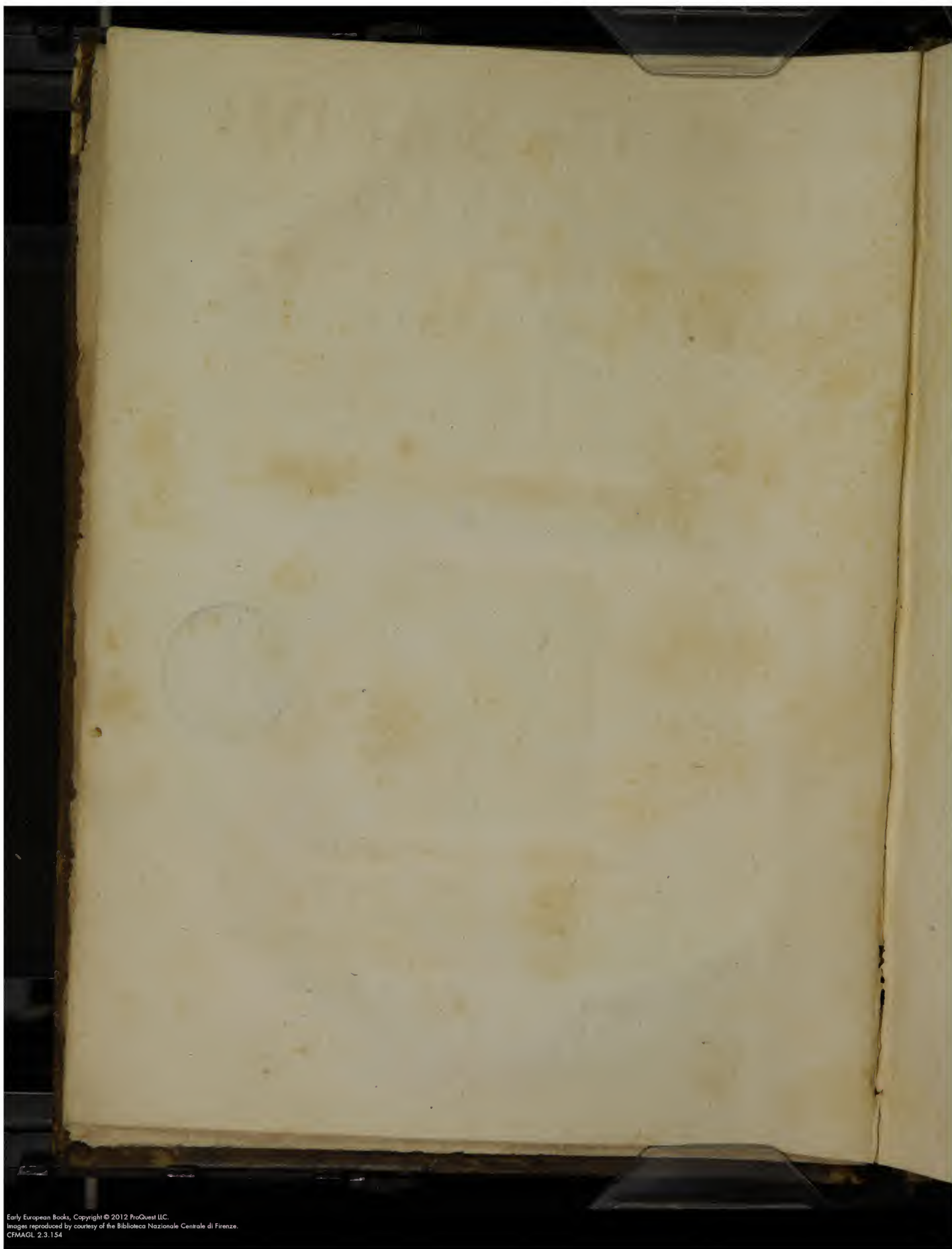
Apud **MICHAELEM SONNIVM**, viâ Iacobeâ,
sub scuto Basiliensi.

M. DC. XVIII.

CVM PRIVILEGIO REGIS.

ILLVSTRISSIMO
ET REVERENDISSIMO
PRINCIPI CAROLO S. R. E.
CARDINALI MEDICÆO.

BALTHASSAR NARDIVS
ARRETINVS S. P.

ASC E vindicias, Magnanime
Princeps, nō agreseres, nec ultra que-
rent sollicita hominum cura, Cur
tibi potissimum dicatas eam. Sciunt
felici isto sydere me natum, ut plura
debeam iustissimo imperio, sed longè
maiora summe virtuti Medicorum Principum:
Te autem ex ista gloriosa Heroum prosapia unde
summi quatuor Pontifices, Leo, Clemens, Pius, &
alter Leo prodire, non virtute magis, quam piete-
te; non dignitate, quàm Charitate Christiane Rei-
publice parentes, & bene meriti propagatores: quic-
quid igitur ad Pontificum decorem pertineat, tibi

A ij

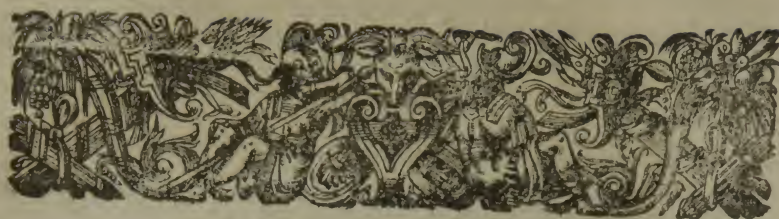
in eadem familia & Ecclesia Principi iure optimo
etiam deberi. Extra illam frustra quaesivissem alium,
cui antiquior, aut charior Religio. Tempia, Fana,
Domus, Arces, Arma, Classes, & alia pietatis,
atque magnificentiae toto passim Orbe monumenta
locata, satis declarant quinam, & quales fuerint
Medici viri: intelligent ergo & curiosi florentissi-
mi Principis non tam mihi favorem, quam publicae
causae magnam parare tutelam. Verum & si pri-
vatae meae patronus aliquis, aut Mæcenas deligen-
dus fuisset, indignum forsitan & ipsi existimassent
extra meam plagam vagari, quum ipsa natura soli
abundè suppetit. Eò appulere peregrina pleraque in-
genia (nescio cuius Numinis benignitate) certè Mu-
sis nusquam tutior sedes aut quies ipsa Etruria, nus-
quam tellus ingeniorum fecundior: Omnibus disci-
plinis nullum certius praesidium, ipsis Juliano, Lau-
rentio, Cosimo, Francisco, & Ferdinando, quibus
experimentis illi Patriae Parentes olim Principatus
dignos, & postquam obtinere, maiori imperio coti-
dine digniores gloriosa contentione se probarunt Me-
dici Principes. Eorum imagines quemadmodum
refers, Amplissime Cardinalis, ita & vices su-
stines, sed illam imprimis Magni Ferdinandi Pa-
tris, cuius virtutes, ne equare desperes, imitari tantum
satis sit, superque ad summam famam & gloriam.
Accedunt praterea Magnae Christiæ Matris

exempla, ut intelligatur nihil naturæ, nihil fortune
tue defuisse: quicquid pietatis aut magnanimitatis
ex avita Godofredica stirpe traxit gloriosa hæc He-
roina, quicquid virtutis ex longa Lotharingiorum
Principum serie, totum id contulit in hos pretiosos
surgulos ut ad Cælum sustollat. Macte tanta virtute
atque fortuna Princeps & Cardinalis, Christianam
Rempublicam capeffe: Vides illam seditionibus tur-
bari, Imperium detrectari, & rem ad seueriora
in dies magis deuenire, adeo ut fortiora exigat con-
silia & remedia altis mentibus digna: sustine hanc
molem, magne Orbis Cardo, auspicare sanctissimum
munus à pietate: Hoc pertinet ad Dignitatem tuam:
faciet & ad virtutem nulla grauari excitanda aut
explicanda virtutis materia. Genus, indoles, erudi-
tio, & gentium conciliatus amor & reuerentia hanc
expectationem penes omnes induxerunt, ut credant
te in Ecclesia Dei Magnū fore Principem & Car-
dinalem, atque tua ætate (ego vota concipio) hæc in-
terituras Hæreses, P A P A T V M autem R O-
M A N V M perpetuò duraturum.

Lutetiæ Parisiorum Calendis Septembris Anno à
Christo nato. M. DC. XVIII.

PRÆSCRIPTIO AD PIOS LECTORES.

HÆRESSES in Ecclesia Dei semper fuisse, atque futuras esse, Apostoli oraculo Christianis prænunciari Deus voluit, ut scirent, ad hanc obrussam probandos esse fideles: Eas aliquando subsedisse, postmodum per tempora, pietate torpente, & subsequen-
tium Hæresiarum seu calliditate, siue avaritia, siue ambitione, aut in Pontifices vindicta, acrius inualuisse, varijs documentis testatum ad posteros transmissere tum sacri, tum prophani scriptores: Nihil tamen toto hoc cursu, ab Ecclesia Dei condita accidit cuius monumenta nobis non adseruentur; Nulla hæresis, nullus hæresiarum non profligati, nulla quæstio indiscussa, nulla disputatio indefinita, Patrum auctoritate, & Conciliorum suffragijs non consignata, Christianorum consensu non recepta. Nonne Illustrissimi Cardinalis Baronij duodecim volumina Annalium veluti lidij historicæ veritatis lapides ad eorum detegendas imposturas sufficiunt? nonne & Hercules alter Illustrissimus Cardinalis Bellarminus Inpiae huius virulentæque Hidre caput omne ita obruncavit, ut ex putrescenti cadauere noua amplius pullulare nequeant? patent gymnasia Iesuitarum, accedant; doceant, audiant, scribunt, legant, & intelligant hos sapientiæ alum-

nos quos tã oportune Deus delegit nouorũ scilicet morborũ
 recentia remedia. Quid ergo importuna Hæreticorum voces
 quotidie nos laceſſunt? quid addubitant, aut potius admen-
 tiuntur? cur ſcripturas inuertunt, deprauant, atque tot impres-
 ſionibus nos fatigant? Verũ enim verò vtri magis culpandi,
 an qui prouocant, an prouocati temerè in Arenam deſcendere,
 vt cum laruis luctemur, ægrè diſiniam. Monomachia leges
 olim neminem ad certamen admittebant, niſi antè omnia vtri-
 uſque pugnaturi præponderaretur dignitas, & ordo, inermem
 cum accincto, ſtolidum cum ſapiente, validum cum imbecilli,
 Ducem cum milite periculum facere, nefas ducebant, at Prin-
 cipem cum nefario proditore, velut parricidio indefinitum
 erat: Nos verò his omnibus grauiora perpetramus quoties cum
 iſtis congregimur. Quis enim vſus, aut vtilitas in hac re eſſe
 poteſt? certè nulla, periculi autem plurimum. Pontificem non
 tantũ in ius vocant, verũ adimunt illi omnem dignitatem;
 negant ſcripturarum verſiones, & nouas ad arbitrium indu-
 cunt, non nullas tamquam apocryphas damnant, alias aliter in-
 terpretantur, ſuffragia, ſacramenta, ritus, caerimonias tollunt,
Antiqua igitur, & antiquos ſi reiiciunt, quæ ratio, aut æquitas eos vin-
cet? difficiles hos ſermones, & cum diſcrimine eſſe, Plato obſeruauit
 etiam ſuo æuo: Per hos enim excitantur multi ad nouitates, &
 pruriunt, præſertim vbi libertate exhilarantur plebei animi, &
 nonnulli ambitione magis, quàm vera pietate periti, in publico
 negotio priuatum agunt, captant auram, & in id præcipuè con-
 tendunt, ſternere viam ad magnam famam, quam Hoſtes pro-
 ſternere. Deinde ſi antiqua reſpicimus, & præſentia exempla,
 nil compertius quàm huiusmodi diſceptationibus, tamquam
 flabellis, Hæreſes ſuccendi magis, atque periculoſius augeri.
 Siſinnius vir ſummus olim ad Theodoſium, *Diſceptationes non ſo-*
lum non reconciliare Schiſmata, ſed hæreticos præterea ad contentionem
magis accendere: Idcirco concertationes Eccleſiaſticas vitandas, teſtesque
adhibendas tantũ formulas fidei à veteribus editas: Tã lucroſa tamen
 illis res eſt, vt quotidie excogitent nouos prouocandi modos,
 & nos vel inuitos cogant ſcriptitare; ſcripturas enim in ambi-
 guam fidem deducere non modò audent, verũ ipſaſmet Hi-
 ſtorias, & Annales palàm vitare, corrumpere, negare, omnia

Lypf de relig.

Plat. d. Repub.

Sozom. l. 7. Eccleſ. Hiſt. c. 12.

ad impietatis imaginem, & Pontificum inuidiam, summum
Dei Vicarium, Christianorum parentem Charissimum, cui
nostra concreditur salus, Christi voce, Apostolici Collegij
consensu, tot sæculorum serie omnium fidelium suffragijs con-
stitutum, Regum atque Imperatorum humeris, & armis ad
illud fastigium euectum, in quo adhuc illum reuerentur, quo-
tidie audent traducere funesta mancipia, & quasi de suo Thro-
no deturbare; Hi sunt plerumque obscuro, & sordidi homines,
qui hoc nomine potissimum putant inclarescere apud suam
plebeculam, aut perfugæ nonnulli quibus euitandæ prodicionis
suspicioni mos est, in Principem inimicum libellis sæuire, vt
remota spe veniæ, magis fidei inter Barbaros reputentur; An-
glia olim pietatis alitrix, nunc miserandum perfidiæ Asylum;
Telus suapte natura omnis veneni exsors, hoc hominum genus,
pestiferum, atque virulentum fouet, & alit, quibus impunè li-
cet quidquid in buccam venit, in Christicolas iactare: Atrox
scelus, nusquam inultum, nobis pudendum, & tam posteritati
deridendum, quàm antiquitati nefas, qualemunque potesta-
tem dictæ inuasi, in Gallia passim, & in Germania vbique
edicti, aut libertatis nomine, facile redimitur, ibi pro dolor
mediastino cuique nil non licet non effutire, modo in Pontifi-
cem, Cardinales, & Episcopos, verum cudere, & distrahere
nemine percontante: Indè per totum euulgant Orbem, vt à
Populorum animis reuerentiam, atque fidem auellant, timo-
rem excutiant, Religionem dissoluant, ipsis adhæreant. Ad hæc
sæpè conuiuent Magistratus, & Principes quibus vindicandi
ius est; at in eorum aliquando video recasura discrimen, nisi
maturè prospiciant, & seuerius non animaduertant in Seducto-
res; est enim & potestatum etiam dissimilium seu inimicarum
nexus quidam mutuus, & amicus, quem velim sæpius, atque
scrupulosius rimari, ne disiungatur, aut laxetur, is est Princi-
patuum communis custodia, à tumultu, à seditione inquam, &
ab Anarchia, quam moliuntur Hæretici. Eò tendunt Plagiarij
isti, Maiestatem, & authoritatem Pontificiam in odium, & con-
temptum adducere, vno deindè vel ictu, expectata occasione
euertere, bona Ecclesiastica rapere, & desolationem in Ecclesia
facere, licet infelici semper exitu, & præter illorum mentem, &
consilium

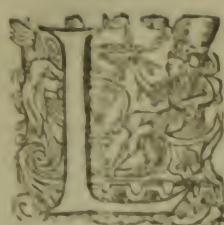
consilium hucusque se probauerit Eubulia ista; (mirum dictu)
opulentas Regiones (Angliam imprimis) diuitijs, & armis
validas ad egestatem, & ludibrium penè redactas, Deo sic an-
nuente, vt quæ semel occupauit Religio, in alium vsum & pos-
sessorem transferri nequeant, sed Principes, quorum interest, eò
acrius id vindicare debent, quo solertius strui agnoscunt. Vi-
deant per otium si libet, quem suscipio castigare libellum im-
pium, fraudulentum, virulentum, & si dissimulati authoris, ni-
hilominus illum facile agnoscent, si mecum expendant perso-
nas, tempora & loca distinguunt; Prodiit anno 1616. Consili-
um protectionis M. A. de Dominis, is suis met facinoribus sat
inclaruit, & liber nouitate rei omnibus innotuit; Examinaue-
ram illum ad scrupulū, sed cum aliæ me præcurrissent editiones
seposui. Sequenti anno. 1617. magnifico nomine, & apparatu
prodiere libri quatuor de Republica Ecclesiastica eodem mo-
mento, ex eadem officina, & sub eodem prælo: Excusus est li-
bellus Papatus Romanus, de Origine, progressu & extinctione
illius, iisdem etiam nundinis distrahebantur: In hac Tragædia,
& si M. A. de Dominis variam induat personam, vox tamen
semper eadem, idem animus, liuor, atque finis, iisdem loci,
tribus libris communes, eadem sententiæ, vna atque eadem
doctrina in omnibus sibi coherens, adeò vt fas sit suspicari, ab
eodem fonte manasse stygios hos Riuiulos; hoc vno tantum
differunt, stylo siue barbarie, quam de industria toti libro Pa-
patus inspersisse facile est coniectare cum ex epistola, tum ex
alijs locis. Totum id, qua arte sit cõmentus, non erit magni acu-
minis diuinare, si inspicimus eius animum, & liuorem; cogitauit
exitium Romanis Pontificibus, atque ruinam parare, si quò
libri de Republica voluminis aut pretij pondere permeare
non possent, exigua libelli seu compendij moles illaberetur, in
Italiam dico, cuius Populos praua imbueret opinione, & eo-
rum vt sibi beneuolentiam conciliaret, impiæ & fallaci eius do-
ctrinæ auctoritatem compararet, eodem tempore, quo ipse pri-
mam de Republica partem edidisset, opusculum istud de Pa-
pato ignoti Itali nomine, simul in lucem prodire curauit, sed
libri licet eant, & omnium terantur manibus, numquam per-
uadet hæc opinio fortissima illorum pectora quibus ingenta

B

est hæc veneratio, & feuerior disciplina: addo quibus notus est
author, atque nota illius vita, & vitia, inexprabile hoc Sacrile-
gium verbis non castigabo; animus sibi malè conscius, & vltor
perpetuò non sinet authorem conquiescere, ipsa comitabitur
pœna, facti pœnitudo, famæ detrimentum, & miseriæ, quibus
in Anglia premitur; ibi vno includitur conclaui, velut Captiuus,
curta supellex, omnium rerum inopia, timor, pallor, suspicio
non secedunt à latere, nec à tergo obseruatores, durioribus
etiam casibus forsan reseruatus; An non ergo satius illi fuisset,
intra penates suos liuorem decoquere, quam inter gentem,
natura, Religione, moribus ab Orbe seiunctam exterorum ini-
micam atque suspicacem præcepserit? opibus, amicis, digni-
tate, præfulatu exui? Archiepiscopus olim supra omnes, nunc
infra plebeios abiectus ad aliena genua supplex accidere? mise-
rè, & precario viuere? sed his diutius nō immorabor, ne videar ab
instituto digredi. Perniciosissimum librum infirmis nixum fun-
damentis, ac super extructa omnia corrupta, hunc ipsum casti-
gabo, nec patiar circumferri in publicam perniciem, sciam li-
cet non defuturos, qui idem animaduertant, & grauioribus
prosequantur curis. Interim ne vim eundo acquirat, repagulum
obieci pro mea facultate, ita tamen, vt non disputem, hoc mu-
nus, aut personam in Ecclesia Dei non sustineo, dissero tan-
tū per occasionem, confero locos, deindè refero ad mentem
scriptorum, & ad fidem, ad textus, aliaque plura restituo: do-
lum, fraudes, & artes retego, atque prohibeo, ne quid corrup-
tum, aut virulentum illabatur in piorum mentes. Caterū non
vltra aduersabor furentibus, nec priuatas vlciscar iniurias, pu-
blicas tamen, & quæ vniuersum concernunt statum impatien-
tius feram, aut constantius persequar: Nec vnquam sustinebo
demittere animos, quos iusta indignatio erexit, si pergant
laceffere.

PRIVILEGE DV ROY.

LOVYS PAR LA GRACE DE DIEV,
 Roy de France, & de Nauarre. A nos amez,
 & feaux Conseillers, les gens tenans nos
 Cours de Parlement, Baillifs, Seneschaux,
 Preuosts, ou leurs Lieutenans, & autres nos
 Iusticiers & Officiers qu'il appartiendra, salut.
 Balthazard Nardy Arretino, Docteur en l'un
 & l'autre droit, nous a fait remonstrier qu'il a composé vn liure
 en Latin intitulé, *Expunctiones & Animaduersiones*, contre le
 liure de *Marc-Antoine de Dominis*, Lequel il desireroit mettre
 en lumiere, s'il auoit sur ce nos lettres à ce requises & neces-
 saires. ACES CAUSES desirant bien & fauorablement traicter
 ledit exposant, & qu'il ne soit frustré des fruiets de son labeur,
 luy auons permis, & oüroyé, permettons & oüroyons, de
 grace speciale par ces presentes, faire Imprimer en tel marge,
 & caractere que bon luy semblera, ledit liure, iceluy faire met-
 tre & exposer en vente, & distribuer durant le temps de six ans,
 deffendant à tous Imprimeurs, & autres personnes de quelque
 qualité qu'elles soient, d'Imprimer, ou faire Imprimer ny mettre
 en vente, durant ledit temps ledit liure, sans le consentement
 & permission dudit exposant, ou de celuy ayant charge de luy,
 sur peine de confiscation d'iceux, d'amande arbitraire, & de tous
 despens, d'ouages, & interrests enuers luy, à la charge d'en met-
 tre deux exemplaires en nostre Bibliotecque publique à pre-
 sent gardée au Couuent des Cordeliers de ceste ville de Paris,
 auant que les exposer en vante, à peine d'estre décheu du pre-
 sent priuilege suiuant nostre Reiglement. SI VOVS man-
 dons que du contenu en ces presentes, vous faciez, souffriez &
 laissez iouyr ledit Nardy Arretino, plainement, & paisiblement
 & à ce faire souffrir & obeir tous ceux qu'il à partiendra en met-
 tant au commencement ou à la fin dudit liure ces presentes ou
 vn bref extrait d'icelles. Voulons qu'elles soient tenues pour
 deuement significées. Car tel est nostre plaisir. Donné à Paris le
 vingt-sixiesme iour d'Auril l'an de grace, mil six cens dix-huit,
 & de nostre regne le huietiesme. Par le Roy en son Conseil.

RENOVARD.

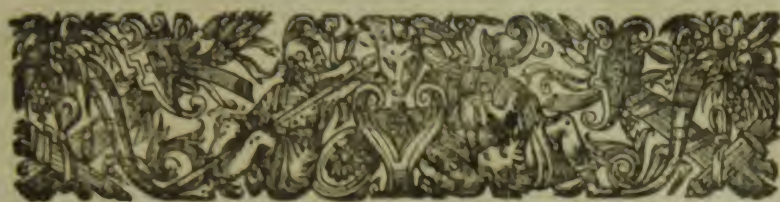

APPROBATIO.

NOS subsignati Facultatis Parisiensis Theologi
certum facimus nos perlegisse librum cui ti-
tulus est *Balthassaris Nardij Expunctiones, & Ani-
maduersiones in decem capita*. Et nihil in eo reperisse quod
fidei Ecclesiæ Catholicæ, Apostolicæ & Romanæ, bo-
nisque moribus repugnet, imo multa in eo deprehen-
disse ad doctrinam eiusdem Ecclesiæ contra portētoſas
nostri temporis hæreses & schismata stabiliendam &
propugnandam vtilissima. In cuius rei fidem hisce præ-
sentibus Chirographum nostrum duximus apponen-
dum die decima sexta Aprilis ann. Dom. 1618.

J. CHARTON.

A. DV VAL.

I
INSCRIPTIO LIBRI.
P A P A T V S
R O M A N V S.
DE ORIGINE, PROGRESSU,
atque extinctione ipsius.
A V T H O R E, N.
ANIMADVERSI O.

EÆCVNDA frondium est vanitas,
sed inanis fructuum, de sacris temere
fabulatur, & sublannanti irridentique
Deo insolentis inscitiae leges ponit, im-
pudentissimam sui Auctoris Phlyariam
inscriptio hæc in fronte gerit.

Promittas facito, quid enim promittere ledit?
plus tamen audaciæ, imo insaniæ, quam doctrinæ
habere cognosces.

Quid tanto dignum dedit hic promissor hiatu?
ad populum phaleras, & Cyparissi fructus, Canes qui
A

rabie exæstuant, latrare & mordere vi morbi coguntur? At non ne rabidos Canes sectarios omnes merito appellamus, atque illo sane immaniores, qui tricipiti apud inferos rictu venenum euomit, molisque dilaniat, postquam Deum ipsum, Optimum Maximum sacrilego ore blasphemant, sacrosanctæ eius Ecclesiæ summum Pontificem, latratibus conuiciorum, mendacissime insectantur, inuidisque dentibus se se mutuò carpunt atque dilacerant: *circunderunt me canes multi, concilium malignantium obsedit, me Ecclesia clamat.*

Psal. 2. 1.

Eorumq; mos est, *quorum doctrina non in sensu, sed in vano loquio, & clamore versatur*, inscriptionibus impiè magnificis libros insignire, conuicijs, scommatibus, mendacijsue referre, sepulchra scilicet dealbata, quæ specie exterius fucata, oculos oblectando decipiunt, ossa verò putrescentia, cadaueraque vermibus scatentia intus recondunt, quæ ubi propius accesseris, nares statim præsentiant.

Hieron.
in cap. 22
Isa.

EXPVNCTIO.

N. Papatus Romanus, &c.

S. Leo ser.
1. in Na-
tal. BB.
Petri &
Pauli.

Et iure quidem optimo, non quod Romanæ Diæcesis limitibus contrahas, aut suburbicarijs Ecclesiarum, veluti cæcellis, cōcludas, sed ut ab ea denominetur vrbe Regia, & sacerdotali, *quæ per sacram Beati Petri sedem, caput Orbis effecta; latius præsidet Religione diuina, quā dominatione terrena, quāuis enim multis aucta victorijs ius imperij sui terra, marique protulerit, minus tamen est, quod ei bellicus labor subdidit, quam quod pax Christiana subieci disposito namq; diuinitus operi maxime congruit, ut multa Regna vno cōfæderarentur imperio, quæ*

*vnus teneret regimen Ciuitatis, sub vno totius orbis spiri-
tali Monarcha, Christi Vicario, vniuersæ Ecclesiæ capi-
te, Beatissimo, sanctissimo, Apostolico, æcumenico
Pastore, atque tandem Episcoporum Episcopo.*

N. Origine, &c.

Huius autem Ecclesiasticæ Monarchiæ origo diuina
profecto est, si quidem nō ab Apostolis, non à Concilijs,
non deniq; ab Imperatoribus proficiscitur prout vestræ

Turrecē
m. l. m. d.
Ecc. lib. 2.
cap. 39. C.
Bellar. l.
Roman.
pontif.
lib. 1. cap.
17.

Sed ipsum dumtaxat Romana Ecclesia tanti Prima-
tus agnoscit Authorem, qui Petram illam immutabilis
fidei, inter duodecim selegit Apostolos, ac veluti fun-
damentum iecit, super quod vniuersæ Ecclesiæ magnum
hoc construxit ædificium, intra cuius tutissima muro-
rum septa, ouilis ad instar, omnes coëgit, qui veluti agni,
& oues diuinam noscunt vocem, & parendo obaudi-
unt summi illius Pastoris, cui ipse Pastorum Princeps
fidelis Gregis regimen commendauit, clauēque con-
tulit cælorum, quibus illud obcludere, & referare, de-
uincire, & soluere suo posset arbitrio.

N. Progressu, &c.

Vide exordium nascentis Ecclesiæ, sinapis semini cō-
paratur, omnium profecto minimo, sed viuido, & mor-
daci, quod igneus sit illi vigor, quem cælestis spiritus in-
tus alit; iacitur in terram, & statim erumpens, non olera,
quæ citò confurgunt, & citissimè decidunt, & marcescunt,
sed germē protulit, quod paulatim auctum, Arbor adeo
procera tandem euasit, vt ad omnes huius orbis plagas vi-
rentes porrexerit ramos. Deus enim qui ipsam seuit, eidē
continuo incrementum gratiæ contulit, ipsi igitur, à quo

A ij

vno omnis potestas est, sacerdotalis imperij prouectio referri tantummodo debet.

Et quamuis Imperatores, vt Deo par parem aliqua ex parte referrent, tot tantorumque beneficiorum, quę diuinę clementię munificentia sibi collata animaduertant, donationes quidem amplissimas in Romanam Ecclesiam conscripserint, non tamen ad tanti imperij culmen ipsam euexerunt, quo iam longè ante perue-
nerat, aliquid autem contulerunt: at quam plures eorum, principijs tantę dominationis manibus, pedibusq; obstiterunt, sed frustra, quamobrem ipsis etiam inuitis eò prouecta est, vt Romani Pontificis Maiestatem Catholici Imperatores, & Reges venerentur, & colant; schismatici autem, & infideles, licet exhorrescant, attamen quamuis circumsepti copijs, bellicisque tormentis undique vallati, timere coguntur. Attilę namque cognomento flagellum Dei, copijs victricibus post euer-
sam Aquileiam, Italiam inuadenti vnus Pontifex Leo obstitit, ipsumque iam traicere parantem vbi Mincius in Padum influit, solo aspectu terrenis regredi coëgit.
N. Extinctione, &c.

Tu es Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiã meam, & portę inferi non præualebunt aduersus eam, & ego vobiscum sum vsque ad consummationem sæculi.

Verba Christi sunt, quod si Deus pro nobis, quis contra nos? manifestum est itaque, quod neque aduersus Petrum, neque aduersus Ecclesiam portę præualere poterunt inferorum, nam si pollerent aduersus Petrum in quo Ecclesia fundata est, contra Dei promissa ad Ecclesię perniciem possent, quod dici nefas; quid ergo

triumphum ante victoriam canunt? quoniam à Romana Ecclesia, imo ab ipso Deo pars Germaniæ, Galliæ, Poloniæ, Belgij, totaque fere Anglia defecerunt. Nun-
Cypr. d.
vult Eccl.
& cepit ss
 quid infidelitas illorum fidem Deuacuauit? absit, stat fidelium pars maior, & melior, in fidei sui robore, & in legi, ac disciplina Dominicæ veritate. Nec ab Ecclesia pace discedunt, qui se in Ecclesia gratiam consecuturos, de Dei dignatione meminerunt, at qui hoc ipso ampliorem consequuntur fidei suæ laudem, quod ab eorum perfidia segregati qui iuncti confessionis consortio fuerant.

Et quam longè plures, in India, Iaponia, & America, alijsq; noui Orbis vastissimis Regionibus eiurata veteri idololatria, Catholicæ Ecclesiæ fidem amplexi sunt, atque in dies amplectuntur, sicuti non minuitur persecutionibus Ecclesia, sed augetur, & semper Dominicus ager segete
S. Leo.
serm. 1. d.
SS. Petro.
& Paulo
lib. d. ver.
relig.
 ditioe vestitur, dum grana, quæ singula cadunt multiplicata nascuntur. Idem quoniam verissimè dictum est, oportet inquit Augustinus, multas Hæreses esse, ut probati manifesti fiant inter vos, utamur etiam isto diuinæ providentiæ beneficio, ex his enim hominibus Hæretici fiunt, qui etiam si essent in Ecclesia, nihilominus errarent, cum autem foris sunt, plurimum prosunt, non verum dicendo, quod nesciunt, sed ad verum querendum carnales, & ad verum aperiendum spirituales Catholicos excitando; sunt enim innumerabiles in Ecclesia sancta, Deo probati viri, sed manifesti non fiunt inter nos, quamdiu imperitiæ nostræ tenebris delectati, dormire malumus, quam lucem veritatis intueri, qua propter multi ut diem Dei videant, & gaudeant, per Hæreticos de somno excitantur.

Quid plaudunt cum Apostatæ & transfugæ, fracto sanctæ obedientiæ leuissimo iugo, vestibulque sacris

A iij

6 AD LIBRI INSCRIPTIONEM
 excussis Deo fidem frangentes, ad eos confugiunt? vnus
 M. Antonius nomine tantum de Dominis, re autem
 vitiorum suorum vilissimum mancipium, Archiepisco-
 pus Spalatensis, verę religionis perduellis, munus dese-
 ruit, quoungebatur indignus, non ne olim Donatus,
 Nestorius, Nouatus, Eusebius, & quamplures alij illus-
 trium Ecclesiarum. Pręsules, in eundem impegerunt
 scopulum, nec quisquam miretur, cum Cypriano dicam,
*etiam de confessoribus quosdam ad ista procedere, indeque aliquos
 tam nephanda, quam graui peccare, neque enim confessio im-
 munem facit ab insidijs Diaboli, aut contra tentationes, & pe-
 ricula.*

Cypria.
 de vnit.
 Eccl.

Profecto corpus humanum corruptioni obnoxium
 est, quod ex contrarijs constet humoribus, qui vt con-
 cordes perpetuo mancant, nullatenus fieri potest: at vbi
 inęquales adinuicem pugnant, aliqua ex parte necessum
 est putrescere, & nisi expellantur, qui corrupti iam sunt,
 totum inficerent hominem: eadem vero mystici corpo-
 ris ratio est. Quid igitur, inquit Cyprianus, *quid facit in pec-
 tore Christiano luporum feritas, & canum rabies, & venenum
 lethale serpentum, & cruenta sauitia bestiarum? gratulandum est,
 cum tales de Ecclesia separantur, ne columbas, ne oues Christi,
 seu a sua & venenata contagione fœdentur, idest nemo existi-
 met bonos de Ecclesia posse discedere. Quamobrẽm Sapientia
 edificauit fidelibus suis Domum, mansionesque ipsis
 construxit, & cloacas quasdam effodi siuit, quę putref-
 centes hosce humores exciperent, non ne cloaca Maxi-
 ma Londinum, non cloaca Geneua est? ad quas collu-
 uies confluunt, scelestium, nefariorumque Planorum,
 Nebulonum, Sicophantarum & huius generis perditif-*

Cypria.
 d. vnit.
 Eccl.

fimi homines, qui omni disciplina posthabita, sensuum prolapsam, turpissimamque licentiam, nomine libertatis vindicant, atque statim ut pedem efferunt è septis Monasterij, in quo se se Deo vouerant *Testamentum Christi est, clamitant, Crescite & multiplicamini*, prout A postatam quendam impurissimum in sua professione Basileæ dixisse refert Erasmus, & ubi contigit vxor occinitur valete, & plaudite, sed ne putetis gratis malos esse in hoc mundo, & nihil boni de illis agere Deum, impijssimis illis, quos ipso permittente, abdi- ti quidem diuinę sapientię sensus, eorum vitia infecerunt, atque infectos expellunt, Agricola ad instar veluti fimo, & stercore, diffusa per Ecclesię campos Euangelij semina impinguat, & fouet. Ecclesia Catholica, inquit August. per totum orbem valide, lateque diffusa, omnibus errantibus vi- tur ad profectus suos: & alibi, Hereticos, ait, malo suo veris Ca- tholicis Christi membris prodesse, dum Deus vitur, & malis be- ne, & diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum, id est, multa quippe ad Catholicam fidem pertinentia, dum Hereticorum callida inquietudine exagitantur, ut aduersus eos defendi possint, ut considerentur diligentius, & intelligatur clarius, & instantius prædicantur, & ab aduersario mota quæstio discendi existit occa- sio.

Schismatici quoque Ecclesię quam deseruere, & ipsi pla- rimum conferunt, qui ut ipse docet Augustin. profunt ad docu- mentum stabilitatis nostrę, scilicet, ut Petra illi arctius cohe- reamus, cui dictum est à Domino tu es Petrus & super hanc pe- tram ædificabo Ecclesiam meam, quam qui Matrem non habet, Deum habere Patrem numquam poterit.

Erasm.
epist. ad
Stibazum.
epist. ad
Iratr. inie-
rior.
Germ an.
August in
Psalm. 54.
August.
lib. d. ver.
relig.
August.
d. ciuit.
Dei lib 16
cap 2. lib.
18 cap 51.
epist. 105.

August.
d. ver.
relig.
Cyprian.
d. unitat.
Ecclesi.

AVTHORE, N.

1. Theffal.
5. & 7.

VAMVIS causam, ob quam nomen suum reticendo dissimulaverit, eam dicat quia Italus est, quæ in Epistola ad serenissimum Britanniae Regem, expungenda erit, aliam coniectari posse, & veriolem quidem censeo, scilicet qui male agit, odit lucem, ut non arguantur opera eius, qui ebrj sunt, inquit Apostolus, nocte ebrj sunt, equidem virum bonum non pudet sui nominis, nusquam latet, candide profitetur quis sit, quoniam nil sibi conscit, nulla pallefcit culpa, suspectum itaque Blacteronem hunc merito quisque habebit, quod lucem fugiat. Vespertilionis igitur hanc mendaciorum, falsitatum, nugarumque congeriem inscribamus.

LONDINI.

Ab Aquilone omne malum.

EPISTOLA

EPISTOLA.

SERENISSIMO
POTENTISSIMOQUE
IACOBOMAGNÆBRITANNIÆ
REGI.

ANIMADVERSO

N. **I**BI defensori fidei Magnæ Britannię
Rex libertatisque propugnatori om-
nes eorum lucubrationes, qui pro asse-
rēda ab Ecclesiæ Romanę iugo liberta-
te scriptitarūt, optimo iure debētur &c.

Non me latet quanta sit Regum Maiestas, qui vitæ,
necisque in alios homines ius habent, & quidem instar
Deorum esse haud sane ignoro, serenissimumque Bri-
tannię Regem magnum, potentissimūq; agnosco, quod
duorum Regnorum, & Hiberniæ Principatus, amplif-
simis profecto ditionibus dominetur. Magnanimum
vero, eruditumque & omni humanitate præditum ipse
expertus sum, neque enim memoria vnquam excidet
quàm benigne ab eo exceptus, quantoque honore à

B

serenissima Regina, femina omnium lectissima, affectus fuerim, Deumque Optimum Maximum obtestor, quam propensi animi obsequio, tot eius virtutes coluissem, nisi una deesset, veræ scilicet religionis cultus, quæ cum aliarum sit Princeps, ipsa deficiente, cæteris quoque carere necessum est. Virtutes namque omnes ita comparatæ sunt, ut anulorum ad instar, adeo simul connectuntur, quod ab inuicem seiungi, vel una nequeat. Omne datum optimum, & omne donum perfectum ab eo proficiscitur luminis Patre, in quo nullæ prorsus tenebræ, nullaque mutatio, aut vicissitudinis obumbratio reperiuntur: at qui cum Deo non colligit, utique dispergit, initium enim sapientiæ timor Domini est, eo igitur sublato, quem Catholica Religio sola gignit, fouet, & nutrit, quæ iustitia? quæ fortitudo? quæ temperantia? quæ denique alia virtus esse potest, si Deo, sanctissimoque Christi Vicario, & sacerdotibus quod suum est non rependitur? si falsis persuasionibus non obsistitur, & aduersus Assentatorum impias insidias non insurgit animus, sed proprijs subactus cupiditatibus veritatem exhorret, & volens ac lubens propriæ innititur perniciæ? si ambitio mentem obæcat, si libido iniustæ libertatis dulci lenocinio sensibus blandiendo voluntatem pellicit, atque extra fines adigit, quos ultra citraque nequit consistere rectum; Pietate autem aduersus Deum sublata fides etiam & societas humani generis, & una excellentissima virtus iustitia tollatur necesse est. Orichalcum ab auro longe differt, licet specie quadam, quæ imperitos suo fuco decipere potest, auro quàm simillimum videatur. Quoniam igitur ea dici fides non debet, quæ ab Eccle-

Cicer. de
nat. Deo.

się Catholicę fide, sacrarum litterarum verbis & mente
 unanimi veterum Patrum consensu discrepat, quo iure
 fidei defensorem appellauerit serenissimum Regem, qui
 Catholicam, & Apostolicam fidem impugnat, pro cuius
 confessione, serenissima eius Mater sanguinem ma-
 gnanimè fudit, profectò non video; Huiusmodi titu-
 lus munificentię Romani Pontificis monumentum est,
 Leonis X. scilicet, qui vt gratiam referret Henrico VIII.
 Anglię Regi, quod aduersus Lutherum, prius quam eius
 immutaretur mens, de sacrosancto Eucharistię Myste-
 rio librum conscripssisset, qui igitur sit si Papę omnem
 iurisdictionem, tota eliminarunt Britannia, quod Rex
 Iacobus hunc adeo enixe sibi vindicet, vt illustrissimo
 Cardinali Perronio vehementer succensuerit, quod in o-
 ratione ab ipso in comitijs Parisiensibus habita, vbi de
 eius Maiestate verba fecit, speciosum istud Catholici
 Principis symbolum, silentio suppresserit, hinc reputans
 suam imminui dignitatem.

Vel forsan fidei defensorem dicit, proprię videlicet
 persuasionis, cuius acerrimus est assertor, velut alter Sau-
 lus, paternarum emulatores traditionum, at vtinam tan-
 dem aliquando è Saulo Paulus, faxit Deus &c.

N. Libertatisque propugnatori &c.

Omne multiplex prius distinguendum, ne equiuo-
 cum offendamus, cuius igitur libertatis? Respondes,
 Luthero & Caluino suggerentibus, eius libertatis, qua
 Christus nos donauit, *quamobrem vbi spiritus Dei, ibi li-*
bertas, nolumus igitur seruitutis iugo iterum contineri.

Fateor sanè, sed libertas hæc nos quidem à peccati
 Tyrannide exemit & Charitatem infundendo, ab eo ti-

B ij

Luther. d.
 cap. Ba-
 byl. & d.
 libert.
 Christi.
 Calu. inst.
 lib. 11. c. 19.
 lib. 4. c. 10.
 11. & 12.

Sen. epist.

12 AD EPIST. SERENISS. BRITAN. REGIS
more exsoluit, quem lex Diuina, & moralis, sub lethali
pœna reatus, nobis præcipiendo incutiunt, initium nam-
que ad *virtutes arduum*, quia hoc primum imbecilla mentis, at-
Sen. epist. 50. *que agra est, formidare inexperta*, mentemque gratia impel-
lendo efficit seruatu facillima, quæ affectibus in deterius
procliuioribus, difficillima videbantur.

Ceremonialium tandem, iudicialiumque mandato-
rum grauissimum confregit iugum.

A iurisdictione autem Romani Pontificis, Ecclesiæ
legibus, & præceptis nequaquam reddit immunes, siqui-
dem omnis anima sublimioribus potestatibus necessi-
tate subiacet, quia à Deo omnis est potestas, qui igitur
potestati obstitit, Deo obstitit, quamobrem omnes te-
nemur parere Præpositis, de quibus, inquit Christus,
qui vos audit me audit, qui vos spernit me spernit, qui ergo in
vitam veræ & perennis beatitudinis ingredi vult, man-
data seruet Ecclesiæ necesse est, quam qui non audierit
tanquam Ethnicus, & Publicanus habetur.

Libertatem ergo apellas Apostasiam, quæ Christi iu-
gum improbè excutiendo, omni sacerdotum obediētia,
omnibusque Ecclesiasticis sanctionibus, sua sponte in-
iuste se soluit, vt nullis deuincta legibus castitatem, hu-
militatem, modestiam, sobrietatem, ceterasque virtu-
tes, cum vera Religione Britannico Regno expellere, &
omnibus vitijs licentiam impune baccandi concedere
posset, *virtus secundum naturam est, vitia inimica, & infesta
sunt*, libertas ergo est vitijs non seruire, quia si volupta-
ti cesseris, idem sibi iuris esse in te volet ambitio, ira om-
nisque cupido, vitiorum seruitus omnes premit, quam
mancia quoque conditionis extremæ & in his sordi-

bus nata, omnimodo exuere conantur, *Philosophiæ ser-
uias oportet*, inquit, *Epicurus*, *ut tibi contingat vera libertas.* Seneca
epist. 8.

At Paulum audi, *liberati à peccato, serui facti estis iustitiæ*, Ad Rom.
c. 4 17.
suum cuique igitur tribuendum est Deo, sacerdoti sum-
mo, & Ecclesiæ debitam rependendo obedientiam.
N. Omnes eorum lucubrationes, qui pro asserenda
ab Ecclesiæ Romanæ iugo libertate &c.

Quid serenissimum Regem iniuria afficis maxima?
dum & Patronum efficis Apostatarum, & Perduellium
Catholicæ Ecclesiæ, ac si ubi fuerit corpus ibi congrega-
rentur & Aquilæ, imo Accipitres, pessimum genus ho-
minum, qui vel monasticæ disciplinæ frugalem asperi-
tatem, aut veræ Religionis liberam obedientiam præte-
si, malo indulgentes genio, carni præcipuè vero inhian-
tes, Londinum, tamquam ad eorum Asylum confugiunt Erasmus
epist. ad
tratt. in
ser. Germa
iactantes, inquit Erasmus, *Spiritu Christi se agi, ac si Spiri-
tus Christi non aliud sit quam Spiritus Carnis*, unde statim ve-
luti rabidi canes in summum Pontificem Romanamque
Curiam, falsa conuicia, & impias imposturas oblatrare
incipiunt, postmodum eas in liberculos confarcinatas
Serenissimo Regi offerunt, duo ut idem ait Erasmus, Erasmus
epist.
ad Vici-
libald.
*tantum quærentes censum, & Vxorem, cetera præstare illis Euan-
gelium, hoc est potestatem viuendi ut volunt.* &c. Addamus, &
qui ubi satietate voluptatum tenentur, & mala facinora
plurimum illis tormentorum esse incipiunt, quod per-
petua sollicitudo conscientiæ carnifex vrget & torquet,
quos sponsonibus eorum securitatis credere non posse
tandem eorum periculo edocti, fugam continuo arri-
piunt, & ad sanctæ Matris Ecclesiæ amplexus supplices
redeunt, deliramenta & nugas Hæreticorum prius de-

De unit.
Eccl.

testantur, postea irrident. Et quidni? cum Cypriano dicam, *non existimes bonos de Ecclesia posse discedere, triticum non rapit ventus, nec arborem solida radice fundatam procella subuerit, inanes paleae tempestate iactantur, inuolidae arbores turbine incurfione evertuntur.*

Sen.
epist. 94.Senec. d.
italib. 2.

Iugum dicis Romanae Ecclesiae Imperium, sed iugum est Christi, leue scilicet, & iucundum, his qui cognouerunt beatam vitam, non secundum voluptatem esse, sed secundum naturam, cum virtutem vnicum bonum hominis admaueris, turpitudinem solum malum fugies, omnium rerum semina animi gerunt, quae admonitione excitantur, erigitur virtus cum tacta est, & impulsata, ideo praeceptis, legibusque egent ut videant quid agendum in vita sit. Graue autem & asperum videtur ijs, qui phanatico libidinis furore exaestuantes, sui iuris non sunt, quamobrem tranquillitatem in perturbatione, otium in labore, & libertatem in seruitute quaerunt, *omnium virtutum tutela facilius est, vitia magno coluntur, ubi res aliqua excacat animum, & ad officiorum dispiciendum ordinem impedit, nihil agit qui praecipit.*

Sen. d.
beat. vita.

Et libertatem denuo appellas, excusso sacrosanctae Ecclesiae iugo, sine lege, sine religione esse, non homines timere, non Deum, dum per voluptatem facilius omnia subrepunt vitia, & Animus malo suo inperuersum solers, se se extra veritatem proijciens, primam libertatem negligit, ac pro ventre pendit, nec voluptatem sibi emit, sed se pro voluptatibus vendit: Ad deteriora faciles sumus, ad quae non primum iter est tantum, sed praecipit. Non ergo libertas est nil pati & sensibus indulgere, falleris, quoniam sibi seruire grauissima seruitus, &

libido incerta, dira que domina est, per diem ac noctem, æqualiter premens, prima namque & maxima peccantium pœna est peccasse, facinora conscientiam flagellant, libertas est corpus contemnere, & animum vitijs opponendo, sui effugere seruitutem, ne inquieta agenda sit vita, omnium risus, omnium linguas timent.

Neque respondeas & legibus vos quoque regi & religionem profiteri Christianam, eamque ad pristinam puritatem reuocatam, siquidem cum Gregorio dicam lib. 3. moral. cap. 19. *Hæretici quasi infirmanti Ecclesiæ se condolere simulant, eique sub blandimentorum specie dolos deceptionis neſcunt. &c. Nihil in speciem fallacius quam praua religio est ubi Deorum numen prætenditur sceleribus.*

Liuius lib
39.

N. Nam quantum præsidij ad illam & reuocandam & conseruandam in vestrâ scientia, prudentiaque exiſtat, omnes Reges, Principes, & docti viri, qui tua scripta tantum gultarunt &c. optime norunt.

Noueram ex Hieronymo vt adulari proprium sit Hæreticorum qui decipere cupiunt, dicente Apostolo, *Huiusmodi Christo Domino non seruiunt, sed suo Venti, & perdul-* Sene. quæst nat. lib. 5.
ces sermones & benedictiones seducunt innocentes. &c. laudari à
vobis qui laudaretis etiam malos, turpe quidem est, Eloquentiam, eruditionem, doctrinamque serenissimi Regis admirari, omnes iure quidem possunt, sed quoniam multa scripsit Christianæ pietati penitus aduersa, & Catholicæ veritati omnino repugnantia, laudare cordatus vir nullus poterit.

N. Vt igitur videas tuam doctrinam, cum virorum nostræ ætatis doctissimorum, imo cum omnium veterum, qui cæteris antistare existimati sunt, sententijs in

B iiij

hac causa tuenda congruere. &c.

Senec. lib. d. tranquill. Puto sane cum Seneca, multos potuisse ad sapientiam peruenire, nisi putassent se peruenisse, nisi quædam in se dissimulassent, quædam apertis oculis transilissent, en cuius rei inopia laborent magna fastigia, en quid omnia possidentibus deest ille qui verum dicat, *Adulatores artifices sunt ad captandos superiores, quibus par si bene caueris non eris.*

Sen. qq. natur. lib. 4.

At non ne vilissimus Assentator Regiæ Maiestati plurimum detrahit, dum eius doctrinam cum sententijs congruere eorum dicit, quos eruditissimorum omnium, facile Principes asserit, at qui sint aperiamus, non quidem SS. Hieronymus, Augustinus, Gregorius, Chrysostomus, aut ullus ex Græcis, Latinisque Patribus, à quibus serenissimi Regis scripta, de sacro Eucharistiæ mysterio, de veneratione, & inuocatione Sanctorum, de Purgatorio, de meritis bonorum operum, sine quibus mortua est fides, & innumeris alijs vndique discrepant, quingentis enim articulis, & supra Angli à nobis dissident: quod si dixeris eiusdem serenissimi Regis libros Patrum omnium sententijs esse repositos, cum Tertulliano reponere cogar presc. c. 39. *sine scripturis hæreses esse non possunt, vel saltem nullus hæreticus erit, qui non aliquam partem canonica scriptura præciderit, nec Cyprianus conticescere poterit d. vnit. Eccles. Corruptores Euangelij, atque interpretes falsi, extrema ponunt, superiora prætereunt, partim immemores, partim subdolè comprimantes, ut ipsi ab Ecclesia scissi sunt, ita capituli vnius sententiam scindunt &c.* fateatur igitur hos patres, Lutherum esse qui doctrinam suam à Diabolo didicisse se narrat, Zuinglum item

Luther. in lib. d. missa

tidem qui in subsidio Eucharist. idem de se narrat, Cal-
uinum qui inter concionandum errare non posse, tu-
que Deus aiebat, si erro me propter peccatum huiusce
populi in errorem mittis, & decipis. Hominem impu-
rissimum vini, & luxuriæ mancipium, Petrum pseudo-
martyrem qui à Turingensibus repulsam passus, quod à
congregantibus Geneuensibus epistolam nullā attulisset,
Geneua reuersus, è Monacho factus repente maritus
Turingum cum vxore rediens, litteras ab eo de more e-
xigentibus vxorem indigirando, en symbolum mei A-
postolatus respondit, Bezam cuius ad Candidam, &
Audebertum carmina, quis fuerit patefaciunt, & ne sin-
gulos recenscam, eorum doctrinæ & morum ipsi sunt
in inuicem amplissimi testes, Apostatæ perditissimi, Per-
duelles scelestissimi, Sicophantæ vilissimi, ignauissimi,
qui in Venerē, Bacchū, omnemque libidinem proiecti
aduersus sanctam Dei Ecclesiam impiose exercere calamos:
hosce igitur Magistros habuisse dicis, serenissimum Re-
gem, quorum pudere debet dumtaxat nouisse nomen,
non licet magna componere paruis.

N. Libellum istum de Papatu Rom. composui, in
quem quicquid obseruatu dignum reperire potui, ad
ipsum Papatum suis limitibus restringendum, idoneè
hic strictè breuiterque compegi.

O quanti hac nostra miserrima tempestate noui Zoili,
qui Pontificomaxes certatim conscribere satagunt, a-
pertis, & propitijs auribus hæc excipiuntur, eo ipso gra-
tiora, quo lædunt, & hic noster, Censum & vxorem
sperat.

Quæ animaduersione digna repereris facile quidem
C

triangl.
tom. 5.
in Gen.
Zuingl.
d. ij. b. d.
iii. a
Hic r.
Bolfei. in
eius vita.

nouisse fuit, mendacia, scilicet locos perperam, in alium sensum, mutilatè, & falsò adductos, imposturas, conuiciaque impudentissima, en vigiliarum tuarum præcoces fructus: his igitur iura Papatus contrahere inani iactatione appetis, oleum, & operam, non minus quam Zoilus, crede mihi omnem perdidisti.

N. Spem sane non dubiam animo concepi, hanc meâ lucubratiunculam, à doctis, liberæque indolis viris prius expectatam, iamque euolantem, multis vel prorsus suadendis, vel saltem excitandis inseruituram.

Sua cuique pulchra. At stolidi Viri tuæ philactiæ fructum istud nulla methodo compositum, sordidum, putrescensque frustra tam diu lambit, ad corporis namque formam numquam rediget, expetiturum autem iam prius fuisse difficilè quidem obrudes, difficillimè verò à doctis, liberæque indolis viris quoniâ eruditis & ingenuis risum, stomachumque mouebit, neque inani tuæ persuasioni respondebit exitus, plures quidem eorum qui hanc tuam legent mendacissimam farraginem ex hæreticis ni fallor, resipiscēt, ex Catholicis vero nullum te ducere aberraturum certo scio, dicat vero Tertullian. d. præsc. cap. 3. *Avolent quantum volent paleæ lenis fidei, quocumque afflatu tentationum, eo purior massa frumenti in horreo Domini reponetur.*

N. Utque ita sperarem, & materiæ præstantia, & mea (quod arrogatè non dico) diligentia, ac laboriosissima industria, mihi persuaserunt.

Multa tulit, fecitque puer, sudavit, & alsit.

At quorsum hæc iactas? nisi ut auctoritatem tibi ipsi apud Imperitos compares, nescit profecto modestia de se

magnificè loqui, laus enim, quæ in alieno ore speciosa est, in proprio sordescit: arrogantiam tuam verbis excusas, re ipsa explodis. Naturam licet expellas furca tamen usque recurrit.

Infelicem animum superbia inflat, cupiditas distendit, sui voluptas laxat, te decipis, & dum pro fastigio vanæ tuæ opinionis, te metiris, ipsum te proijcis, quod si tibi verum dicere non audes, ex Cyprian. audi lib. 4. epist. 6. dicet tibi, *nec aliunde Schismata oriri, nisi quod Episcopus, qui unus est, & Ecclesiæ præest, superba præsumptione contemnitur, & homo dignatione Dei honoratus, ab indignis iudicatur: dicet August. d. ver. relig. cap. 10. nullus in Religione Christiana errore esse posset, nisi se pro Deo anima coleret.*

N. Etiam aliqui, qui opusculum hoc perlegerunt, me tacente, spondere ausi sunt.

Sapiens ad omnem incursum munitus est, quid ita nos stultitia tam pertinaciter tenet, omnium artium peccata Artificibus pudori sunt, offenduntque errantem, in vita peccata delectant, omnibus crimen suum voluptati est, cito nobis placemus, si inuenimus, qui nos bonos, qui nos prudētes dicat, agnoscimus, nec sumus modica laudatione contenti, quidquid in nos adulatio sine pudore congescit, tamquam debitum prendimus.

N. Ergo, sapientissime Rex, totum hoc, quicquid est, emolumenti, quod ad Christianos è nostra hac lucubratione proveniet, Vestræ Maiestati volo acceptum ferant, & te illos à tyrannide Romana liberasse agnoscant.

Durior quàm par est, in Romanam sedem, eius Dominatum Tyrannidem iniuste appellas, à qua Christia-

nos omnes, serenissimi Regis ope exēptos, per te vnum agnituros, eique vindicatam libertatem relatu-ros accep-ram, inani temeritate spon-pondisti.

Equidem Romani Pontificis imperium, non fraude, non armis, non sanguine, non violentia, aut vsurpatione, sed Christi institutione caput, pace, & pietate auctum, intra illius Iurisdictionis limites, quos ipse Deus præscripsit, stetit semper, & cum hac mortalium rerum vniuersitate immutabile, & inflexum manebit; Papa sane Pater est, non priuignus, si tu filius esses, dulci vocalæ huius sonitu oblectareris: Pastor est non mercenarius, si Agnus & tu esses, vocem eius obaudires: Princeps est legitimus, iustissimus, sanctissimus, cui præcipuum est, omnia scire, non omnia exequi, paruis peccatis veniam, magnis seueritatem commodare, nec pœna semper, sed sæpius pœnitentia contentus esse, officijs, & administrationibus non peccaturos, quàm damnare, cum peccamus. Verum quia tanta est eius Maiestas, quæ nomine solo Maximam apud omnes de se excitat opinionem, atque reuerentiam in animos gignit, vos qui specie libertatis, in grauissimam vitiorum omnium tyrannidem proiecti, de cœtu fidelium nullo impellente, excidistis, vt impune liceret errare, vbi nihil delinquitur, legitimæ Apostolicæ Dominationi, tyrannidis imponitis nomen, vt eam in odium trahendo, turpitudinem vestræ defectionis, nouo & maiori scelere prætendatis; at illud, Torque, vre, seca, verbera, vt per vnus excidium omnibus medeatur, vos exhorrescitis, hinc ille lachrimæ, sed Diuinum verumque numen, ne dum omni modo, & omni tempore, ab omnibus, iuxta

Dio. li. 51.

leges patrias colendum est, sed Principes, ut omnes colant efficere debent.

Quod si ea, quam vos libertatem falso vocatis, nulli conceditur, nisi extra Ecclesiā Dei proiectis ipse se damnat *Hæreticus*, inquit Ambros. serm. 50. *cum ab Ecclesia se separat, ostendit enim quid mereatur à cunctis, qui suo iudicio separatur à cunctis. &c. & sententia suæ voluntatis abijcitur, talis ergo qualis Iudas damnatur, ut & sui Reus sit sceleris, & Index ultionis.* quid igitur Regiæ Maiestati acceptum referent, nisi propriam miseriam, damnationem, propriumque excidium? nonne & ignominiosum tribuis serenissimo Regi titulum, quem Authorem efficis tam nefarii Criminis, ut ipse ad deficiendum à vera, Catholicaque Religione, scelestissimos Apostatas, illiciat, instiget, & Christi Perduellium se profiteatur Patronum. N. Nomen enim meum. N. quia Italus sum publicari non patior.

Doleo sane vicem tuam, non Patriæ, licet ipse quoque Italus sim, quoniam de te loquentes audio, hinc Hilarius, lib. 6. d. trinit. *Hæresis imperfectum tentare potest, non potest supplantare perfectum*, hinc & Tertullian. d. præscrip. cap. 3. *Nec prudentes, nec fideles, nec vsitatos existimandos, quos hæreses potuerunt dementare*, quamobrem non Italix iacturam, sed lucrum defectionem tuam iure reputo.

Italia sane omnium terrarū alumna, eadem & Parens, ^{Plin. lib. 3. h. 10.} Numine Dei electa, quæ Cælum ipsum clarius faceret, sparsa congregaret Imperia, ritusque molliret, & tot populorum discordes linguas sermonis commercio contraheret ad colloquia, & humanitatem homini daret,

C iij

breuiterque vna cunctarum gentium in toto orbe Patria fieret. Neque ingenia, ritusque, ac viros, & lingua, manuque superatos commemoro, gentes ipsæ de ea iudicare. Quam sicuti amœno sub Cœlo pulcherrimam, rerum omnium fecundissimam, cunctarum virtutum, bonarumq; artium parentē, ingeniorum altricem Deus Optimus, Maximus Imperio totius orbis olim donauit, itidem ei Sacrosanctæ summi sacerdotij Monarchiæ, ampliori beneficio, longe plurimum gloriæ, & dignitatis addidit, quod veri boniq; Itali omnes agnoscunt, ac tanti faciunt, vt pro Romani Pontificis Maiestate, auctoritate & ditione, tuendis, sanguinem etiam profunderè parum ducant. Quod si nonnulli propriæ matris inuidentes honori, & iniquo Cham veluti prognati, in sanctissimum Patrem sæuierunt, eiusque detrectarunt Imperium, ipsa tamquam refractarios coercuit quidē, sed matris affectu, & vbi patiētia nihil profici animaduertit, vel Aquilæ ad instar vt adulterinos suo deturbauit è nido, vel grauissime punijt, ne ipsa pro illis puniatur; quorum tamen, & paucos quidem recensetis, quoniam illud de Italia nostra vsurpare possumus, quod olim de Gallia inquit S. Hieronymus, monstra vel numquam, vel raro admodum vidit, tu vnus eris, quid tum? non profecto Italiæ, sed tibi miserrime maximas offudisti tenebras, & animæ tuæ mortem consciuisti, nonne Deus etiam in Angelis suis reperit prauitatem?

At personam diu ferre nemo potest, ficta cito in naturam suam recidunt; in eo consilio inconsultissimo, quod defectionis suæ sceleri prætendendo, Miserrimus ille perditissimusque Marcus Antonius ex Archiepisco-

po, Archiapoſtata edidit, hæc legiſſe memini, *Ab Epiſcopatu ad Archiepiſcopatum ſum euectus, & mihi noua & urgentior occaſio ſuborta ſtudia mea innouandi, ubi enim ſuffraganeorum meæ Prouinciæ Epiſcoporum moleſtiæ, ſed multo magis Romanæ curiæ, nimia potentia iura mea Metropolitanica perturbantis me pulſare ceperunt, omnium Eccleſiaſticorum graduum, poteſtatum, & dignitatum ac præſertim Papatus mihi fuit radix indagandi, penitusque cognoscendi &c.* Curioſitas igitur ira genita hæc ad inueſtigandum impulit, inſania congerere, furor promulgare coegit, vltio in queſtum, fruſtra latras tuo te ſermone prodis, exue Italici nominis Laruâ ſi non Laris, quo laruatus turpiſſime agitaris.

C iij

AD LECTOREM.

N. DE PRÆEXCELLENTIA, ET

IVRIBVS PAPATVS ROMANI INTER
SVMMOS &c. DOCTISSIMOS VIROS ANTI-
quissima est controuersia, quam Theologi &c. Ca-
nonistæ &c. luculentissimè tractarunt, vtrique le-
uissima sæpe arripiant, & planissima vtplurimum
detorquent.

ANIMADVERſIO.

VM Heretici sentiunt, se abiectissimè iacere
inquit August. epist. 58. si eorum autho-
ritas, cum autoritate Catholica confera-
tur, conantur authoritatem stabilissimam, fun-
datissimam Ecclesiæ quasi rationis nomine, &
pollicitatione superare, omnium enim Hereticorum quasi regu-
laris est ista temeritas. &c. vitium itaque quod proprium
Hæreticorum est in nos transferendo, Theologos &
Canonistas inculcat, qui penetralia veritatis ingressi non
sint, leuissimaque dumtaxat vix summis attigerint la-
bijs, veluti ipse solus rem ad scrupulum examinauerit,
abditos

abditos recessus penetrarit, omneque tulerit punctum, Theologi verò, & Canonistæ, Asini, scurræ, Patres verò, errasse, hallucinati, impieq; lapsi iudicio Lutheri, & Caluini, sint, qui quum nouam e Cælo sapientiam euocarent, nedum errare non possunt, sed omnes alios edocere debent.

N. Et plana inquit, scilicet tritissima quæque, vt plurimum extra germanum detorserint sensum.

Ipsis tantum nulla de hoc est præscripta lex, qui vt fate-
tur Lutherus, *nouam fidem sibi cudunt verbo Dei destitutam*, In exor. lib. d. cap. Babyl.
& *nouum Deum sibi architectant, non ex scriptura præscripto, sed ex libidine animi sui*, & quid mirum, si, eodem Luthero teste, *verbum Dei deserunt, illudque arbitratus suo interpretantur, ita vt significare quasi cogatur, quidquid ipsis lubet*: sibi igitur, & non musis canit, profecto neque vllus inter eos perfectus habetur: testem aduoco Ireneum libro primo capite decimo quinto *qui non maxima mendacia fructificauerit, & qui scripturas non contorserit, non reciderit* inquit Tertull. d. præscrip. cap. 39. decipula Planorum hæc est fidem scriptorum nostrorum detrahere, vt ipsis auctoritatem imminuant, sibi verò addât. Agnosce igitur fucum, vide arrogantiam, quæ suæ tantum tribuit imperitiæ, vt sapientissimos, eruditissimosque viros infra se ponant, irrideamus nos pauperrimi huius veteratoris petulantiam cum August. contr. Iulian. &c. *nunc & sanctæ Ecclesiæ tot tantosque Doctores, qui vita optimè gesta, debellatisque suorum temporum erroribus, gloriosissime de hoc sæculo, antequam vos ebulliretis, exierunt, securus insulta.*

N. Idcirco qui amarum ipsius immensum mare Ca-
D

nonum & Decretalium falsitatis, cum historijs temporumque dictione & obseruantia in reductum sinum restrinxerit, nullus qui exiguum laborem susceperit, hactenus apparuit.

Sunt rari Nautæ in gurgite vasto.

Canonici iurisprudentiam haud immeritò appellasti mare, quod vastum, immensumque sit, reconditaque secreta contineat, quorum sensus omnibus ijs abditum sunt, qui proprii affectus fragili cymba, vento præsumptionis impulsus, inani temeritate gubernacula moderante, superbæ libidinis procellis rapiuntur: quamobrem fluctibus cogitationum suarum iactati per errorum anfractus, incidunt in Scyllam, dum cupiunt euitare Caribdim: oportet discentem credere, & qui in altum ducere præsumit, nisi demergi, aut scopulis illidi velit, Nauiculam Petri conscendat necesse est.

Amarum non quidem iure dixisti, sale conditum verius, quod sapientia Diuina dictarit, omnibusque ad benè beateque viuendum regulas præscripserit. Ægrotantium gustus quum corruptis humoribus deprauetur, saporis aut non internoscit, aut fastidit: vinum suauis, & dulce, febricitantibus amarum videtur.

Hæresis maximus animorum morbus est, quem vitiorum omnium febres, doloresque comitantur, quorum vi dum acriter torquentur, impia conficiuntur tabe, qua facultates cunctæ inficiuntur. Quid igitur mirum si tu, qui tam graui laboras ægritudine, amarum hoc iudicas, quod his qui sapiunt, iucundum est? veritas odium parit, illis obnoxia, quibus virtus inuisa.

N. Non equidem gloriæ saporem vt habeam Occa-

num istum paruum in gurgitem angustare exordior, cuius nauigium, practicabili quadam versoria nautis, ac vectoribus facile, ac peculiare foret.

Et assentior quidem, ignominia enim tam male oles, vt omnibus ludibrio, & contemptui existas.

Arduum suscepisti opus, duram aggressus es prouinciam: nullius hactenus dementia eo peruenit vt paruum in gurgitem contrahere posse Oceanum sibi persuaserit, id tu solus omnium stultissimus assecutus tibi videris, qui dum historijs, & temporum distinctione alienas detegere falsitates profiteris, tot effutis mendacia, quot Historicorum locos adducis, & sane appositè versoria traicis, qui retrorsum verteris, à vera religione deficiens. *Facilis est descensus Auerni.*

N. Sed quia circa vtilia studere debemus instar Salomonis Ecclef. c. 2. cogitavi in corde meo abstrahere à vino carnem meam vt animam meam transferrem ad sapientiam, deuitaremque stultitiam donec viderem quid vtile esset filijs hominum. &c.

An autem id assecutus fueris aliorum erit iudicium, profecto electio eorum, quæ vel fieri nequeant, vel nostri non sunt arbitrij maxima est stoliditatis nota.

Cum igitur Ecclesiastici Imperij molem quod perpetuum fore Christus edixit, ipse euertere posse tibi persuadeas, ac si tua penderet libidine, non ne stolidus merito diceris? at quæ te dementia cepit? quod Canones, & decreta falsitates appellas, non ne ex diuinæ scripturæ locis ex summorum Pontificum sanctionibus, sententijs Patrum, & Conciliorum statutis constant? falsam ergo Diuinam scripturam, falsa Concilia, &

D ij

mendaces Patres paucis asseris, & vtile existimas hæc alijs obtrudere, ambigis, insanis, *Sapientia est inquit Seneca, semper idem velle & idem nolle, sed ut rectum sit quod velis*, at vos quorum iudicium omni vento doctrinæ impellitur, quotidie variatur, & in contrarium vertitur, sapientes estis? quoniam recta aberrantes via, dum alios decipere studetis vitam per lusum agitis vos ipsos non bene noscitis, insanos igitur iure dixerō.

N. Habebitur iste liber succinctus, authenticus, facilis &c.

Authoritatem igitur tribuis mendaciorum compendio? facile dicis falsa pro veris obtrudere, non potest ratio veritati non assentiri, cuius vi facillime persuadetur, quod natura ad veritatem inquirendam sit perpensa, inanis igitur & impie ridicula commenta tua, qui compos est mentis refugiet, exhorrescetque, aquam cribro hauris.

N. Apum mellificantium solertiam imitari conatus sum: è magno scriptorum campo selegi flosculos; ex quibus hic non coronam texui, sed paucas mellis guttas delibavi.

Ælian. li
4. cap. 18.
verit. hist.

Et Apes amaro ex thymo dulcia libant mella, sed tu dulcissimis ex floribus, amarum virulentumque hauristi venenum. Araneam igitur, non Apem aptius dixisses, siquidem conclusum Theologiæ veritatis hortum ingressus, è flosculis SS. Patrum, sententias deprauando, obtruncando, & in contrarium sensum inuertendo tot impias traxisti hæreses, quibus dum magnum exantlasse opus tibi falso persuades, fragilissimum contextuisti rete, quod muscula quælibet facillimè discindet, seu

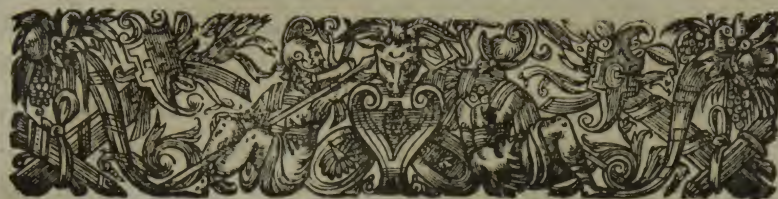
mauis scarabeum, qui purissimæ rosæ contactu inficitur
& emoritur. Apem certe non appellabo quod paruulo
Aliti tam magna efferaq; bestia, haud rite comparetur:
Fucum ignauum: igitur ex ijs, qui Apum deuorant mel-
la, & exerto aculeo obuium quemque impetunt, quos
iure optimo sua republica eliminauit Plato, quid si fa-
uos faceres? faciunt & vespæ responderet Tertullianus.

Tertull.
li 4 cōtr.
Marcion.
cap. 5.

D üj

CAPITIS PRIMI

N. ASSERTIO, EPISCOPOS

successisse in locum Apostolorum, & nullam inter eos ratione ordinis, vel Iurisdictionis, præeminentiam dari posse.

ANIMADVERSO.

UOD Homines qui ad societatem nati sunt, ubi in vnum coiuere cœtum, aliqua indigeant ad bene beateque viuendum regiminis forma nemo inficias ibit, qui Homo sit. Natura enim duci suo instinctu appetit, & vnus Moderatoris imperio sua sponte se subdit.

D. Idolo.
vanit.

Altiùs hæc si repetas, priusquam hoc vniuersum existeret Parentem vnum, Rectorem vnum, vnumque eorum, quæ futura erant ante omnia secula gubernatorem habes Deum. O. M. vnde Monarchiæ formam deduci innuit Cyprianus *Vnus omnium Dominus est Deus; Neque enim illa sublimitas potest habere consortem, cum sola omnem teneat potestatem. Ad diuinum imperium etiam de ter-*

ris mutuemur exemplum. Quando unquam regni societas: aut cum fide cepit, aut sine cruore desijt: sic Thebanorum germanitas rupta, & permanens rogis dissidentibus etiam in morte discordia, & Romanos geminos unum non capit regnum, quos unum uteri cepit hospitium: Pompeius & Caesar affines fuerunt, nec tamen necessitudinis fœdus in æmula potestate tenuerunt. Nec hoc tantum de homine mireris, cum in hoc omnis natura consentiat. Rex vnus est Apibus, & dux vnus in gregibus, & in armentis rector vnus: multo magis mundi vnus est rector, qui vniuersa quæcunque sunt, verbo iubet, ratione dispensat, virtute consummat, & à quo genus illius singularis ac vnicae administrationis singulariter profectum, dum eis vnum dedit Parentem Adamum, neque mulierem è terra sicut ipsum effinxit, sed ex eo eruit, ne duo essent principia nostri generis, ab vno exortum, vt autem eandem vnitatem perpetuo seruaret, quia & illi duo videbântur esse capita, Matrimonij glutino eos vnum, ea lege effecit, vt viri legitimo imperio Mulier subesset: & non hominibus modo commēdatum, sed brutis etiam insitum animantibus experimur. Quemadmodum enim hunc Orbem inferiorem supernis lationibus contiguum effecit, vt ab ipso vno illius Opifice, & Moderatore omnis eius virtus independeret, & gubernaretur, nobis itidem, & his quæ mouentur, & viuunt rationis expertia, quamdam inseruit naturæ vim, qua regi ab vno, communi bono, licet ratione diuersa, comuniter expetimus: Caput, quod principibus animæ facultatibus & nobilioribus sensibus præditum est, in suprema parte corpori præest, vnde cuncta prospiciat, atq; in ipsa membra vim infundat, in Domo vnus est paterfamilias,

Chrysost.
hom 34.
in e. ad
Corinth.

D iijj

Infti lib.
p. Hiftor.

Hieron.
Epift. 4.
cap. 6.

vnus in Naui gubernator, in quouis exercitu vnus signum expectatur, Ciuitati vnus Moderator præficitur, & quæcumque gentes, vel sapientia, vel moderatione, & disciplina, vel militari peritia viguere, Monarchiam cæteris Imperij generibus antiquiorem habuerunt: Principio rerum, gentium, nationumque imperium, inquit Iustinus, penes Reges erat, Babylonij, Assyrij, Medi, Persæ, Egyptij, Græci, Hebræi, quo tempore maximè floruerunt, illa incluta Roma, quæ Orbē vniuersum suo subdidit imperio, duos non pertulit Dominos, sed cum Monarchia cepit, eademque est aucta, omni vero dominatione, & gloria spoliata, vbi duos Principes, ad quos summa rerum deuenierat, eam distraxerunt: Hominum pauci libertatem, magna pars legitimi dominatus regimen volunt, & quamdam Monarchiæ imaginem in cæteris animalibus videmus. *Muta animalia, & ferarum greges ductores sequuntur suos, in Apibus Principes sunt: Grues vnā sequuntur ordine literato: Imperator vnus: Iudex vnus provincie, Roma vt condita est, & duos simul fratres reges habere non potuit, & parricidio dedicatur. In Rebecca vtero Esau, & Iacob bella gesserunt, singuli Ecclesiarum Episcopi, singuli Archipresbyteri, singuli Archidiaconi, & omnis ordo Ecclesiasticus suis rectoribus nititur. Inquit Hieronimus: in Domo vnus Dominus: in quauis grandi exercitu vnus signum expectatur: Et ne plura replicando fastidium legenti faciam, per hac omnia ad illud tendit oratio, vt doceam te non tuo arbitrio dimittendum, sed viuere debere sub vnus disciplina patris, consortioq; multorum.*

Cum igitur Ecclesia, quæ militat aduersus Potestates & Principatus tenebrarum harum, Cætus fidelium sit

fit ipsam quoque ratione aliqua regiminis indigere necessario sequitur, quod nullus etiam Sectariorum negat.

Verum quia nullæ aliæ gubernationis formæ nobis hæcenus innotuere, quàm, Monarchiæ, Aristocratæ & Democratiæ, siue aliarum quatuor, quæ ex his simplicibus mixtæ sunt, profecto vel alteri prædictarum respondere Ecclesiasticum regimen, vel nouum comminisci opus erit.

Quamuis post Lutherum, & Caluinum recentiores Angliæ Protestantes nobis impingant, cuncta hæc politica nomina, parum apte ad Ecclesiæ regimen referri, haud satis animaduertentes, quod in genere vt aiunt simpliciter considerata, neque ad politicam, neque ad Ecclesiasticam gubernationem pertineant, sed ab vtraque abstracta, & subducta omnino sint, ad vtramque tamen, per suas certas differentias, contrahi poterunt, neque genere differrent, sed specie tantum, & hoc sufficit, vt ab inuicem nedum distinguantur, sed longè distent, & quamuis Politica doceat, quatenus hæc in vniuersum, & abstracta considerantur, quæ sit vniuscuiusque ratio, natura, vtilitas, & quis finis, aliaque huiusmodi, non tamen inconcinne Ecclesiastico regimini, vnius, vel alterius ipsarum forma aptatur, nomenque tribuitur, cum ordini naturæ, ipsique rationi consentanea sint, à quibus Ecclesia numquam recedit, quomobrem Theologiam ipsam quam plura mutuari videmus à Philosophia, quæ eidem subalternata famulantur, nempe ratiocinandi, distinguendi & diffiniendi modos, & hisce similia: sunt autem Scientiæ omnes ad inuicem subordinatæ, vt vna alteri interuiat.

E

Ex prædicta vero diuersa gubernandi ratione, Monarchiam simpliciter, & absolute consideratam, esse cæterarum omnium optimam, nedum Plato, & Aristoteles testantur, sed quotquot Philosophi, Oratores, Poetæ Historici, & Theologi, ab orbe condito extiterunt, omnes pari consensu in hanc iuere sententiam, quod præ cæteris salutem, vtilitatem, felicitatemque populorum, tamquam præcipuum finem, sibi proponat, quos omnes recensere nimis longum, & superuacaneum esset in re satis per se nota.

Apud C.
Bellar. d.
Rom.
Pont. lib.
1 cap. 2. &
Coccium
Thesaur.
p.p. lib. 7.
art. 2.

Vt igitur Ecclesia triumphans, ab vno regitur, eodemque sapientissimo, ac potentissimo Moderatore, qui solus cuncta gubernat, neque consortem vllum tanti Imperij ferre potest, eodem pacto hæc militans, in terris, sub vno capite cœpit à Christo, & ab eo sub vnus Dominatu perpetua, & nunquam interrupta summorum Sacerdotum serie, creuit, atque ad extremum vsque mundi interitum eadem forma regiminis moderabitur, nimirum quia Dei opera cuncta vndique perfecta, & numeris omnibus absoluta sunt, pacis interest omnem potestatem ad vnum referri, Ecclesiæ salus inquit Hieronymus, à summi Sacerdotis dignitate pendet, cui nisi non exors quadam, & ab hominibus eminens donatur potestas, tot in Ecclesijs efficientur schismata, quot Sacerdotes, vnus ergo in Ecclesia Princeps, qui fideles regat, instruat, coerceat, dirigat, & ad vtramque perducatur felicitatem: Nolunt entia malè disponi.

Hieron.
dialog.
aduersus
Lucifera.
cap. 4.

Sed quoniam Ecclesia non inuisibilis, quæ modo appareat, modo latitet, vt somniantes fabulantur hæretici, omnes ne Iudicem vllum habeant, qui eorum

damnet errores, plectat peruicaciam, sed visibile corpus congregationis fidelium est, visibile itaque Caput eidem præfecit Christus Dominus, vnum scilicet Petrum, cuiusque in Romana sede successores, qui vices ipsius in terris gererent, dum ipse ab hac sua Ecclesia visibili præsentia abest, quamuis cum ea vsque ad consummationem seculi permanens sit, quod Catholica veritas semper docuit & asseruit.

Duplicem verò à Iesu Clauium potestatem primo ipsi Petro, & successiuè deinde cæteris Apostolis traditam fuisse, ordinis nimirum, & Iurisdictionis, axioma Catholicum est.

Apostoli igitur, licet æqualem cum Petro potestatem à Christo acceperint, quod necessum fuit in ipsis Ecclesiæ primordijs, postquam solus Petrus ad fidem in toto orbe disseminandam, per se par minime erat, vnde Apostoli aliquo modo ipsi æquales dici posse docet Cyprianus & Hieronymus. *At dicis super Petrum fundatur Ecclesia licet id ipsum alio in loco super omnes Apostolos fiat, & cuncti clauis Regni Cælorum accipiant, & ex æquo super eos Ecclesiæ fortitudo solidetur, tamen propterea inter duodecim vnus eligitur, ut Capite constituto schismatis tollatur occasio, ad vnitatem igitur seruandam cæteros Apostolos licet dignitate, & potestate pares vni Petro Christus subiecit, quamobrem & ipso longe inferiores fuisse differit Leo sanctissimus Pontifex.*

Cyprian.
d. vnitatem
Eccles.

Hier. lib.
1. aduers.
Iouin.

Inter beatissimos inquit Apostolos in similitudine honoris, fuit quedam discretio potestatis, & cum omnium pareffet electio, vni tamen datum est, ut cæteris præmineret &c. siquidem omnibus simul, vti delegatis collatam fuisse demon-

Leo epist.
24. ad
August.
Thetistal.

E ij

Io. cap. 20 strant verba illa Domini, apud Ioan. *Sicut misit me uiuere*
Pater, ita & ego mitto vos &c. missus igitur filius à Patre
 mittit Apostolos, quam quidem missionem meram esse
 delegationem, nullus Iuristarum non affirmabit: at
 Petro quem Christus mutato nomine Simonis, appel-
 lauit Cæpham, id est Petram, quia super ipsam præci-
 puè Ecclesiam suam fundare constituerat, seorsum ab
 alijs tribuitur ordinaria, & plenissima Clauium pote-
 stas, cum eidem Agnorum & Ouium totius sui gregis,
 vniuersalis nempe Ecclesiæ regimen Dominus concre-
 didit, Pastoremque summum, & Iudicem ordinarium,
 cum supremæ potestatis plenitudine constituit, cui
 etiam ipsos Apostolos, sub Ouium significatione sub-
 iecisse, Patres omnes Græci, & Latini vno ore affirmant,
 & Concilia itidem asserunt, quorum maximam seriem
 apud illustrissimum Card. Bellarminum & apud Coc-
 cium videre poteris recensitam. Petri igitur, & Aposto-
 lorum potestas, eadem specie differt, qua iurisdictio
 ordinaria à delegata distinguitur, quarum altera pleno
 iure transit in successores, altera verò morte delegati
 finitur.

C. Bell.
 d. Rom.
 Pont. lib.
 p. cap. 16.
 26. ibique
 Coccius.
 Thesaur.
 p. p. lib. 7.
 art. 4.

Anacl.
 epist. p.

Quamobrem ipse solus uti supremus, & ordinarius
 vniuersæ Ecclesiæ Pastor à Christo fuit Episcopus ordi-
 natus, cæteri autem Apostoli ab eo, in vltima cæna Sa-
 cerdotes tantummodo, Episcopi verò consecrati postea
 à Petro fuerunt, ut ipsi in partem regiminis socij, & ad-
 iutores fierent, à quo ut inquit Anacl. *Sacerdotalis ordo*
in nouo testamento capit, vnde Chrysostomus *Quidquid*
gesserunt Apostoli, gessit per ipsos, & Petrus, hallucinantur
 ergo Protestantes Angli, quorum aliqui ut hoc euitent,

Episcopatum cum Apostolaru connexum dicunt, ali-
qui autem Apostolos fuisse Episcopos negant, quo-
rum errores Turrecremata & Card. Bellarminus cla-
rissimè reuincunt.

Episcopi in locum Apostolorum suffecti quidem
sunt, ordine scilicet & dignitate, at non potestate æquali;
siquidem Iurisdicctio Apostolis delegata, non potuit ad
successores pertransire, sed in summum Pontificem, qui
Christi delegantis vices gerit, omnis redacta fuit, atque
hinc fit, quod ipse solus dicatur Apostolicus, Pater Pa-
trum, & sicuti Petrus Apostolorum Princeps fuit, iden-
titem ille Princeps Episcoporum appelleretur, atq; omni-
um Ecclesiarum gubernacula subeat, omniumque fide-
lium curam gerat, vnde Bernardus ad Eugenium, *Consti-
tues eos Principes super omnem terram &c. de Apostolis expli-
cando*, inquit *eis tu successisti in hereditatem, ita tu heres, &
Orbis hereditas.*

Non ergo Episcopos in Iurisdictionem Apostolo-
rum immediate successisse dicimus, sed omnem eorum
Potestatem Romano Pontifici acceptam cuncti refer-
re debent, quoniam solius Pontificis iudicio, in vniuerso
orbe leguntur, Ecclesijsque singulis præficiuntur, con-
tracta potestate infra limites Diæcesum vnus cuiusque,
quas vltra iurisdictionis actus exercere canon Aposto-
lorum; Concil. Nicen.; Constantinopol. p. Cartag. p.
Antiochen. can. 9. Trull. Aurelian 3. vetarunt, ipse vero
qui potestatem nulla Diæcesis limitatione, non suburbi-
carijs finibus conclusam, sed summam, sed absolutam
& in omnes fideles amplissimam, à Christo immediatè
semper habet, Patriarchas, Archiepiscopos & Episcopos

E iij

C Bell.
d lib. p.
cap. 23. l.
bique.
Gretifex.

Tertull.
d. pud.
cap. 1. 15.
& 24.

Bern. lib.
d. consid.
in princ.

Can. 6.
Can.
Arab. 30.
ait. 1. cap.
22.
Can. 50.
Can. 9.
Can. 203.
Cap. 15.

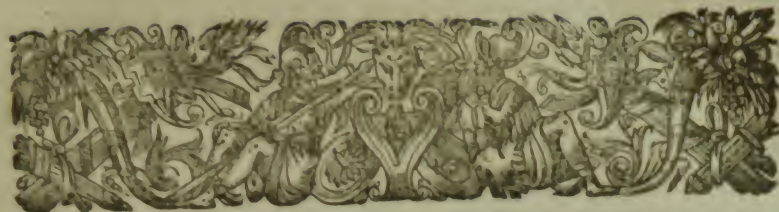

quosunque constituere, folio mouere, restituere, arguere, docere, coercere, suspendere, ligare, & soluere, eorumque causas cognoscere, & decidere proprio iure potest, Anthemius, & Photius Constantinopolitani & c. sede expulsi experti sunt, Ignatius, & Athanasius iniuste eiekti & Pontificum iussu restituti comprobarunt, pluraque alia exempla, hisce simillima, quæ recensere possem, volens prætereo: sed Cyprianus, quatuor similitudinibus, rem hanc pulcherrime explicauit, dum Petri sedem comparauit capiti, radici, fonti, & soli, ut Episcopos veluti membra, ramos, riuulos, & radios, à Romano Pontifice potestatem sumere, demonstraret.

c Bell d.
Rom.
Pont lib.
2. cap. 18.
ad 1. &
Ibidem.
Prether.
in defens
Cypria.
de vnit.
Eccles.

Falsa igitur, & hæretica est secunda pars huius primi Cap. quæ Apostolos, etiam ratione Iurisdictionis, ad inuicem ita pares fuisse asserit, ut nulla inter eos prærogatiua extiterit, quam nec bene communiuit hac farra-gine locorum, quæ vel falso, vel perperam adduxit.

CAPITIS PRIMI.

EXPUNCTIO

AD probationem assertionis huius plures attulit locos, quorum licet nonnullos iam explicarint Illustrissimi Cardinales Baronius, & Bellarminus, responderintque satis, superque veteribus Hæreticis, qui eosdem excitarunt, nouus iste nugarum Rapsodiator, responsa, & explicationes ipsorum silentio, ut plurimum præterit, quamobrem satis esse duxi, eorundem Cardinalium locos indigitare, ne iam dicta denuo repetam, & ab re transcribam.

N. Math. cap. vltim. *Euntes docete omnes gentes.* &c. Ioan. cap. 20. *sicut pater misit me ego mitto vos, accipite Spiritum sanctum.* &c. Math. & Lucæ cap. 10. Marc. cap. 3. ubi potestatem dæmonia expellendi, & ægros curandi omnibus dedit Apostolis.

EADEM olim adduxerunt Luther. in lib. d. Potest. Luther & Calvin.
Papæ, Calvin. Instit. lib. 4. cap. 6. §. 4. Mandeburg.
Centuriat. p. p. li. p. & nouissime sit M. Antonius lib. p. d.
Repub. sed hæc omnino a proposito distant; munera si.

E iij

quidē Apostolatus propria, & pecuniaria sunt, quorū pręcipua est propagatio fidei; quę prędicatione potissimum fit, & de ea loquitur cap vlt. Matth. vt ibi adnotauit Remigius Ita & cap 20 Ioan. vbi de clauibus Apostolis collatis. Chrysost. & Theophylact. ibi & Hieron. ad cap. 18. Math. quamuis Iurisdictione illa interioris fori sacerdotio quoque sit communis, sicuti a'ia, de quibus Math. ; & Lucę cap. 10. & Marci cap. 3. agitur; At nos omnes duodecim, & Petrus ergo pares asserimus Apostolatus potestate, sed prerogatiuam super eos à Christo agnoscimus Petro datam, tanquam Pastori Oecumenico, fidelium scilicet cunctorum, de quo ad p. M. Antonij librum latissimè differendum erit. At non de hoc quęstio est, sed de Iurisdictione in vniuersas Ecclesias, cunctosque fideles, vide. C. Bell. luculentissimè hac de re differentem in p. lib. d. Rom. Pontifi. cap. 12. ibique. Gretser. in defens. aduersus recentiores Sectarios.

Mutilat.

N. Deinceps serm. s. Leonis in Natal. s. s. Petri & Paul. tractans illud Math. cap. 16. tibi dabo clauēs regni Cęlorum, dicit, &c.

Transiuit quidem in Apostolos alios, ius istius potestatis,

At sequentia non retulit, quę verba sententiam perficiunt, videlicet, *Sed non frustra vni commendatur, quod omnibus intimatur, Petro enim singulariter hoc creditur, quia cunctis Ecclesię Rectoribus forma pręscribitur, manet ergo Petri priuilegium, ubicunque ex ipsius fertur æquitate iudicium, nec nimia est, vel seueritas, vel remissio, ubi nihil erit ligatum, nihil solutum, nisi quod Petrus aut ligauerit, aut soluerit, Et inferius Commune erat omnibus Apostolis periculum de tentatione formidinis, & Diuina protectionis auxilio pariter indigebant, quoniam*

niam Diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere, & tamen speciali à Domino Petri cura suscipitur & pro Petri fide proprie supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit; In Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuina gratia ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis conferatur, &c. Audi eundem Leonem hoc explicantem Epist. ad Dioschorum Alexand. Beatissimus Petrus Apostolorum à Domino accepit Principatum, & Romana Ecclesia in eius permanet instituto: Rursus Epist. 73. ad Episcop. Vienn; Sed huius muneris sacramentum, ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere voluit, ut in Beatissimo Petro Apostolorum omnium summo, principaliter collocaret, ut ab ipso, quasi quodam capite dona sua, velut in corpus omne diffunderet, ut exortem se Mysterij diuini intelligeret esse, qui ausus fuisset à Petri societate recedere.

Videas in sermone. 2. & 3. in Anniuersario suæ assumptionis ad Pōtificatum, & hom. d. transfig. Domini c. p. N. Anacl. Epist. ad Episc. Italiæ, Cateri vero Apostolici eodem pari consortio, honorem, & potestatem acceperunt, & c. Mutilat.

Sed reticuit hæc quæ præcedūt, A Petro sacerdotalis cepit ordo, quia ipsi primo Pontificatus in Ecclesia Christi datus est, hic ergo ligandi atque soluendi potestatem primus accepit à Domino, primusque ad fidem Populum virtute suæ prædicationis adduxit, cateri vero Apostoli. &c. & sequentia, ipsumque Principem eorum esse voluerunt.

N. Cyprian. d. vnit. Eccles. Hoc erant utique & cæteri Apostoli quod fuit Petrus pari consortio præditi, & honoris & potestatis. Mutilat.

Sed hunc locum, more consueto, mutilando, reticuit
 Praecedentia quæ supraadducta explicant, & Pe-
 trum Ecclesiæ fundamentum, & caput ita fuisse demon-
 strant, vt ipsum Apostolorum Principem verum, &
 summū Cyprianus agnouerit, cum enim supra dixisset,
 Hæreticos Idolorum vice à Diabolo suffectos, causam-
 que eam hæresum attulisset, quia scilicet ad vnitatis ori-
 ginem non reditur, nec Caput vnum in Ecclesia quæri-
 tur, Caput istud Petrum esse protinus declarat inquires,
Loquitur Dominus ad Petrum; Ego tibi dico inquit, quia tu es
Petrus, & super istā Petram ædificabo Ecclesiam meam, & tibi
dabo clauēs Regni Cælorum, & quæ ligaueris. &c. & iterum eidē
post resurrectionem suā dicit P asce Oues meas, super illum vnum
ædificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat Oues suas, &
quamuis Apostolis omnibus post resurrectionem suam parem po-
testatem tribuat, & dicat, sicut misit me Pater, & ego mitto vos
&c. tamen vt vnitatem manifestaret vnā Cathedram con-
stituit, & vnitatis, eiusdem originem ab vno incipiente sua au-
thoritate disposuit, Hoc erant vtique & Ceteri Apostoli. &c.

Porro Christus qui Caput est Ecclesiæ, ad Patrem
 commigraturus, imminente eius passionis tempore,
 Patrem ipsum rogauit, vt quos sibi dederat in hac mor-
 tali peregrinatione socios, ita seruaret, vt fidei, & chari-
 tatis vinculo connexi simul in vnum perpetuo concor-
 des manerent, quemadmodum Pater, & ipse vnum
 sunt, Ioan. cap. 18. & quo facilius eorum cætus vnitas
 perduraret, vni Petro Ecclesiæ suæ regimen commen-
 dauit, & Oues suas, eius vice pascendas concredidit,
 vnum denique illum Apostolorum Principem designa-
 uit, vt dum ipse quidem in Cælis auctor esset vnitatis
 perpetuæ, Petrus, & quisquis ei successor extitisset eius-

dem vnitatis retinendæ fundamētum, forma, & causa in Ecclesia militanti pariter esset; vnitatis itaq; constituendæ principium Christus, & eius vice seruandæ in terra Petrus habetur. Atque hoc sibi volunt adducta Cypriani verba, vides igitur vt non innuat, sed apertis explicet verbis hanc super omnes Apostolos prærogatiuam Petri, quam & apertius quoque sequentibus asserit: *Sed exordium ab vnitare proficiscitur, Primatus Petro datur, vt vna Christi Ecclesia, & Cathedra vna monstretur &c.* perlege ipsum Cyprianum Epist. 49. 69. & 70. & exhortatione ad martyrium cap. XI. adde eundem Epist. 55. *Petrus autem, super quem ædificata à Domino fuerat Ecclesia, vnus pro omnibus loquens, & Ecclesie voce respondens, & Epist. 73. ad Iubacanum Petro primum Dominus super quem ædificauit Ecclesiam, & vnde vnitatis origine instituit, & ostendit, potestatem istam dedit, vt solueretur in Calis, quod ille soluisset in Terris.*

Quoniam vero locus iste Cypriani Achilles est M. Antonij illum etiam latius examinauimus in expunctione primi eius libri d. repub. cap. i. vbi & obtruncatus eodem modo, eademque bona fide adfertur.

N. Actorum cap. i. 8. & 15. numquam legitur solius Petri nomine aliquod gestum esse, quamuis præfens extiterit: Mendacium.

Ad p. Act. c. primus ponitur Petrus, ait Lyranus, quia Princeps, & Pastor, cæteri autem nominantur, addit Rabanus, ne extra hos aliqui falso recipiantur, paria & ponuntur loca singulorum, distinguētibz gradibus meritorum.

Surgens Petrus qui ante passionem designatus, & post passionem fuerat à Christo Princeps Apostolorum.

F ij

rum constitutus primus igitur loquitur, & negotium ad quod Apostolos conuocauerit ut Princeps præponit. Chrysost. hom. 3. in cap. 1. act. Καὶ ὡς θερμὸς, καὶ ὡς ἐμπειθεὶς τοῦ τῷ χειρὸς τῷ πρὶν, καὶ ὡς τῷ χειρὸς ἀπὸ τοῦ ἀπὸ τοῦ ἀρχαίου τοῦ λόγου. *Quam est feruidus quam agnoscit creditum à Christo gregem quam in hoc Choro Princeps est, & ubique primus omnium incipit loqui idem Chrysost. hom. 4. in 2. Act. Καὶ πάντων Πέτρος ἦν τὸ εἶμα παρετήχασι δὲ οἱ ἐνδεχόμενοι μαρτυροῦντες ταῖς λεγομένοις Item Petrus omnium erat os, sed adstabant illi undecim testimonio suo comprobantes quæ ab illo dicebantur.* Atque idem Chrysost. & Oecumenicus ibi, Petrum inquit, tanquam Principem Apostolos conuocasse, Primumque sententiâ dixisse, quoniam ad ipsum pertinebat maiores Ecclesiæ causas proponere, atque tractare, & Leo epist. ad Michaël. Petrum ait auctoritate sua usum esse.

Ad octauum verò licet Lutherus in lib. d. potest. Papæ ex missione Petri & Ioannis potestatem æqualem inter Apostolos fuisse inferat, Caietan. ibidem. 8. *Cum audis inquit, miserunt, non propterea Petri Principatum neges, nam si minor simpliciter, & absolute est qui mittitur, etiam impar inuenitur alijs Apostolis, mittunt ergo non Imperio, sed fraterna Charitate, ac impulsione, ut multi fratres mittunt quandoque maiorem, & Capitulares mittunt Episcopum quandoque ad Papam, vel ad Casarem: vide Card. Bell d. Rom. Pontif. libr. prim. cap. 22. & lib. 3. cap. 5. & utrobique Gretser. in defens. At hæc in Arij blasphemiam recidit, qui filium patre minorem, eadem causa cēsuit, imo tantum abest missionem hanc imparitatem aliquam præferre, quod dignitas illorum eo magis emineat, qui ro-*

gatione inferiorum, negotium suscipiunt, quod auctoritate maiorum aptius peragitur, de quo pulcherrima adducit exempla Cardinal. Baron. tom. 1. anno 35.

Petro potissimum delata est cura huiusmodi, quia ad ipsum tanquam Principem Apostolorum aggregatio Sammaritanorum ad Ecclesiam pertinebat.

In capite deniq; XV. *Petrus omnium primus surrexit Archi-episcopus inquit Dionys. Carthusianus* ibi ut melius audiretur, & omnium primus diuino spiritu afflatus de nationum vocatione præfatur ait Tertullianus d. pudic. c. 22. *vos scitis quoniam Deus in nobis elegit per os meum audire gentes verbum Euangelij, & credere. &c.*

Agnosce in verbis hisce Maiestatem Pontificis.

Non alterius ex Apostolis hoc est, qui primus prædicaui gentibus, primusque ab eis iugum legis excutiam, &c. voluit ut nos ipsi Apostoli primi omnium hanc prouinciam subiremus, atque inter nos me primū ad hanc rem delegauit &c. adnotat Rabanus, primus ergo sententiam ut consuevit, & par erat Petrus dixit, eam secuti sunt alij, quorum primus Iacobus, & si dixerit ego iudico, non sua sponte aliquid decreuit, sed iudicio suo probauit, quod Petrus diffinierat.

Concilium igitur Petrus coegit & decreti illius auctor fuit, prout Hieron. epist. 89. siue XI. inter epist. Aug. c. 3. & Theodor. epist. ad Leonem animaduertunt, non opus fuit in ipsa quoque legatorum missione, vel in decreti scriptura, Petri nomen adicere, cum totius Synodi nomine de eo scriberetur epistola, eādem vides in Concilij omnibus consuetudinem seruata, quæ licet Romano Pontifice indicente, vel annuente, & probante habeantur, canones tamen, & sanctiones, ut Concilio;

rum decreta, non Papæ nomine promulgantur.

Falso.

Perpe-
ram.

N. Clem. idem asserit epist. 5. Anacletus epist. 2. Iacobum à Petro & Ioanne ordinatum esse.

Sed mentitur quoniam de hoc ne verbum quidem facit, quia consultus Anacletus, quæ seruanda forent in consecratione Episcoporum, respondet, non minus quam à tribus Episcopis agendum esse iuxta formam, quam Petrus, Iacobus & Ioannes, præscripserunt, quando Iacobum, fratrem Domini, Episcopum Hierosolymitanum ordinarunt.

Perpe-
ram.

N. Adducit epist. ad Galat. c. 1. & 2. quibus locis conatur post pseudosynodum Smalchadicam, probare, Paulum parem cum Petro habuisse potestatem, tum quia Euangelium à Christo didicisse inquit, atque hinc concludit, quod Paulus non à Petro sed à Christo officium Apostolatus receperit, tum quia Petro in faciem restitit, ipsumque redarguit, vt gloss. August. & Lirani ibidem probat, eodem pacto cæteri Apostoli pares potestate fuerunt Petro, vnde Hieronym. aduersus Iovin. super omnes Apostolos fundatam esse Ecclesiam dixit.

Mutilat.

Nihil ad rem, quoniam licet eadem fuerit potestas Pauli, aliorumque Apostolorum prædicandi, ligandi, & soluendi, de iuribus Apostolatus non disceptamus, verum de Primatu, cuius potestas diuersa quidem ab Apostolatus munere ex pluribus deprehenditur, vt suo loco probabimus; non igitur par simpliciter, & absolute fuit, quæ Petro est collata, quia nimirum ipse dominium, & authoritatem clauium, vt caput Ec-

clesiæ, & ordinarius solus recepit, cæteri autem, vt delegati eam sunt allecuti; quamobrem addit idem Hieronym. Tamen propterea inter duodecim unus elegitur, vt capite constituto Schismatis tollatur occasio, & libro primo contra Pelagium, & in 16. cap. Math. Supra ipsum Petrum Ecclesiam esse constructam affirmat, idem Chrysostom. in Ioan. cap 87. sequitur Optat. Meluit contra Parmenion. lib 7. audi eundem lococitato lib. prim. cap. 2. Igitur negare non potes scire te in Urbe Romæ Petro primo cathedram Episcopalem esse collatam, in qua sederit omnium Apostolorum Caput Petrus, unde & Cephæ est appellatus, in qua una Cathedra, unitas ab omnibus seruaretur, ne cæteri Apostoli, singulas sibi quisque defenderet, vt iam Schismaticus & peccator esset, qui contra singularem Cathedram, alteram collocaret: audi Bernard. d. considerat. lib. 2. cap. 9. ad Eugenium Tui cui clauæ traditæ, cui oues commissæ sunt, sunt quidem & alij Celi Ianitores, & Gregum pastores, sed tu tanto gloriosior, quanto differentius utrunq; præ ceteris nomen hæreditasti, habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos, tibi vniuersi crediti sunt, vni vnus, nec modo ouium, sed & Pastorum, tu vnus omnium Pastor &c. cui etiam non dico Episcoporum, sed & Apostolorum, sic absolute, sic indiscrete commissæ sunt oues, &c. Arnob. in psalm 138. Leo epist. ad Anastas. Episc. Thessal. Greg. lib. 4. epist. 38. & in p. lib. Regum cap. 4. luculentissime Petrus Damian. epist. ad Desider. S. Thom. ad eand. epist. ad Galat. C. Bell. d. Rom. Pontif. lib. p. cap. 12. & 27. & lib. 5. cap. 6. & vtroque Gretser. C. Baron. tom. p. anno 34.

Et quamuis Paulus redarguerit Petrum, frustra eum ex hoc Petro præferre contendit, cuique enim etiam

F üij

inferiori, vbi necessitas exigit, superiorem licet commonere, sed modus in rebus est, sunt certi denique fines. Caterum inquit Tertull. d. præscrip. *si reprehensus est Petrus cōuersationis fuit vitium, non predicationis &c.* Hiero. itidem ad cap. 2. Epist. ad Galat. Ideo Petrus non ægrè tulit, imo sententiæ Pauli prudens adhæsit, vt cæteris exemplum in futurum præberet, quod Cyprian. epist. 5. ad Quintum, Augustinus epist. ad Hieron. & epist. 19. & Gregor. homil. 18. in Ezechiel. & S. Thomas. 2. 2. q. 33. 4. ad 2. explicarunt, consulendi tamen sunt. C. Baron. tom. p. anno 33. & 51. & C. Bell. lib. 1. d. Rom. Pont. c. 16. ibique Gretf. in defens. potissimum verò Suarez lib. 9. d. legib. vbi latissimè hac de re differit.

Mutilat.
& in aliū
sensum.

N. August. serm. 3. in fest. Apostol. Petri & Pauli, *Verum* inquit inter ipsos, quibus cui proponatur incertum est, &c.

AT hæc quæ sequuntur non retulit, videlicet, *Paulo enim illos æquales esse meritis, quia æquales sunt passione, & simul eos fidei deuotionem vinxisse, quos simul videmus ad martyrij gloriam peruenisse.*

Mutilat.
& in aliū
sensum.

Ambros. quoque eadem verba præcise repetit, serm. 66. in natal. eorundem Apostolorum, cuius & ea verba pariter obtruncavit, *Puto autem æquales esse meritis.* Vides igitur, quàm fideliter, & ad rem, eorum adduxit sententias, si quidem nullo pacto, eos Iurisdictione de qua est quæstio, ad inuicem comparant, sed Paulo clauem scientiæ, Petro autem Iurisdictionis traditam esse dicunt.

Menda-
cium con-
tra com-
munem.
Sententiā
Patrum.

N. Addit quod de Paulo dicitur, idē de alijs Apostolis dicendum est, in quos nullam iurisdictionem Petrus à Christo accepit.

Nulli:

nullibi hoc legitur, sed contrariū, nam quæ Petrus gessit, cōmuni Apostolorū voto gessisse apparet Actor. cap. 5.

Contrarium apertè asserunt Chrysostomus lib. 2. de sacerdotio, Augustinus in cap. Math. 24. Gregorius in lib. d. cura pastoralis in cap. 16 Ambrosius in cap. ult. Lucæ Eucherius Lugdunensis in sermone vigiliæ S. Petri, optimèq; probat C. Bellar. lib. 1. d. Rom. Pont. cap. 15. & 16. & utrobique Gretser. in defens. aduersus recentiores Sectarios, & nos infra ostendemus; in quinto etiam Actorum capite Petrus tanquam supremus iudex Ananiam, & Zaphiram proprio damnauit imperio, ut ibi adnotant Beda & Hieronymus epist. 8. ad Demetriadem, & ubi Apostoli ad iudicium vocantur, & ne Christi nomine docerent, ipsis Magistratus interdicit, Petrus omnium primus, & post ipsum alij sententiam eius probantes respondent, oportere magis Deo quàm hominibus parere, ubi veluti Principem Apostolorum primo locutum esse inquit Liranus, neque aduersantur gloss. ordinaria & Ecclesiastica historia, dum aliorum Apostolorum exiliens zelum considerant, quo & ipsi respondisse, veluti impulsii aiunt, nam aperta est litera textus ubi Petrum primo respondisse legitur.

N. Matth. cap. 23. *Nolite vocari Rabbi &c.* item cap. 20. *Scitis quod Principes gentium &c.* Marc. cap. 10. *Scitis quod ij qui videntur principari,* Luc. 23. *Reges gentium &c.* Math. cap. 20. *Reges gentium &c.*

Perperam, & in alium sensum. Calum.

CVM Regem dico Tyrannum suspicor, potestatem violentam timeo, cum Patrem, & Pastorem, legitimum & mite imperium intelligo, Regis agnosco factum, & arrogantiam exhorresco, sed totam fiduciam

G

in| Patre & Pastore collocandam scio, *Quamquam tui me terreat*, inquit Hieronymus epist. ad Damasum, *magnitudo, inuitat tamen humanitas, à Pastore praesidium ouis peto, cum successore piscatoris, & discipulo loquor*, aliud igitur est Pastorem esse, aliud Tyrannicam appetere dominationem, *Cuius vi homines felicitate corrupti ut plurimum obbruuntur*, atque hoc Christus innuit, ideo addit *vos autem non sic*, quia & regale Sacerdotium vobis contuli, & faciam in gentem vnā in terra, in montibus Israël & Rex summus erit Dominus imperans Ezechiel. c. 37. ideo Orig. tract. 12. in Math. 20. *Sicut omnia Carnalia in necessitate sunt posita, non in voluntate, spiritualia autem in voluntate, non in necessitate: sic & Principes spirituales; Principatus eorum in dilectione subiectorum debet esse positus non in timore corporali*, & Greg. lib. 20. moral. cap. 6. *Circa subditos inesse debet rectoribus, & iuste consolans misericordia & pie seuiens disciplina*. vnde Augustinus tract. 15. in Io. & Greg. ad p. li. Reg. Regnum Christi inquit esse in hoc mundo, sed non de hoc mundo spirituali igitur potestate moderandum, quoniam voluit humilitate sursum efferri, scripsit Nicolaus 1. ad Michaelē epist. 1. non humana superbia rursus in infernum demergi; verum indigna sunt hæc & alia huiusmodi toties confutata, ut in re tanti ponderis, refricentur adhuc, Calvinus eadem opposuit lib. 4. inst. c. XI. §. 8. ad auferendum Pontifici Regium dominatum, omnemque potestatem coactiuam, & miraculo tribuit vtrumque imperium Moyse fuisse collatum, cuius pueriles ratiocinationes præclare diluit C. Bell. lib. 5. d. Rom. Pont. c. X. vide Greg. lib. 2. Pastor. c. 6. & lib. 3. moral. c. 19. alias 22. & lib. 1. registr.

Bernard. denique lib. 2. d. consid. in princ. pudeat igitur Hiberas hisce narrare iterum Nenias, etiam M. Anton. qui arcana ex penetralibus eruere proficetur.

N. Tandem assertionem hanc probare conatur vulgato illo argumento, quo Nilus, & Lutherus in eorum lib. d. potest. Papæ, Calu. lib. 4. instit. cap. p. §. 4. Mandeb. Centur. lib. p. & 2. alijque insurgunt recentiores Protestantes aduersus Primatum Rom. Pontif. utpote, quibus nulla amplius restant noua comminiscenda, semper ad eadem redeunt toties refricata canes ad vomitum. Illud autem est, quod non soli Petro, sed cæteris quoq; Apostolis fuerunt a Domino traditæ Clauæ, Math. 16. ipsique non, ut Petro, sed uti Ecclesiæ figuram gerenti, quemadmodum eidem fuit dictum, pascite oues meas Ioan. cap. 21.

Nilu.
Luther
Calu.
Mandeb.
uquid dicit

Menda-
cium con-
tra sen-
tentiam
omnium
Pastorum.

Contrarium ex eo potissimū apertissime dignoscitur, quod ubi Apostolis potestatem ligandi, atque soluendi, post resurrectionem suam Dominus tradidit, Ioan. cap. 20. & 23. nullum vnquam de clauibus verbum fecit, sicut cum Petro eas promiserat, ea nimirum ratione, quia Clauium traditio domini translationem designat, vulgatum est Iuristarum Axioma, quod soli Petro, ut capiti vniuersalis Ecclesiæ, & Apostolorum Principi contulit, prout animaduertit doctissimus Maldonat. ad cit. cap. 16. Math. Eodem quoque pacto soli Petro, idem Christus totius sui gregis curam commendauit, ipsumque vniuersalem Pastorem constituit, Ioan. d. cap. 21. audi Eusebium Emislen. in serm. d. natiu. Ioan. dicentem, *Præ Agnos, deinde oues ei commisit, quia non solum*

G ij

Pastorem, sed Pastorum Pastorem eum constituit, pascit igitur Petrus Agnos, pascit & oues, pascit filios, pascit & matres, regit & subditos & Pralatos, omnium igitur Pastor est, quia prater Agnos, & oues in Ecclesia nihil est.

Audiat Bernard. d. confid. lib. cap. 8. *Quis es Sacerdos Magnus, summus Pontifex, tu Princeps Episcoporum, tu heres Apostolorum, tu Primatu Abel, gubernatu Noë, Patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auctoritate Moyses, iudicatu Samuel, potestate Petrus, vnctione Christus, tu es cui clauēs traditæ, oues creditæ sunt, sunt quidem & alij Cæli ianitores, & gregum Pastores, sed tu tanto gloriosior, quanto & differentius vtrunque præ ceteris nomen hereditasti, habent illi sibi assignatos greges, singuli singulos, tibi vniuersi crediti, uni vnus, nec modo ouium, sed & Pastorum tu vnus omnium Pastor; unde id probem queris? ex verbo Domini, cui enim non dico Episcoporum, sed etiam Apostolorum sic absolute, & indiscrete totæ commissæ sunt oues &c. Et centum alios coaceruare possem, sed in re adeo cunctis vulgata, hæreticos, excipio quia videntes nolunt videre, superuacaneum duxi & loculentissimè explicarunt illustrissimi illi duo Cardines S. R. E. Baron. tom. p. anno 34. & Bellar. d. Rom. Pontif. lib. p. cap. 12. 13. 14. 15. & 16.*

Locos vero aduersarius, consueto more, ad hanc sententiam confirmandam, coaceruauit, eadem tamen quæ supracitati Hæretici in eundem referunt propositum nempe.

N. August. serm. 24. de Sanctis in Vig. SS. Apost. Petri & Pauli.

August. ibi *In vno inquit Petro figurari vnitatem omnium Pastorum bonorum. Verum non hinc Apostolorum æqualitas, eo modo deducitur, vt Petrum*

fuisse Apostolorum Principem, eius assertionem dicamus; si quidem Capitis unitate, tanquam partis præcipuæ membra omnia designari videntur, cum Caput dicimus, quoniam in eo vitalem infundit spiritum, atque hoc idem innuere censeo Cyprianum. d. unit. Eccles. cum & hanc unitatem in Petro significari; & ab eo, quamvis cæteri Apostoli pari essent honore, & potestate præditi, unitatis exordium proficisci dixit, ut una monstretur Ecclesia, ab vno scilicet, qui est fundamentum, & in vno itidem capite, quamobrem Soli, unde plures radij, Fonti unde plures riuuli, Radici unde plura germina oriuntur Ecclesiam comparat, non ergo pluribus, ne Schismati præberetur occasio, Ideo vnā in Ecclesia Cathedram à Christo constitutam, & hanc Petri esse aperte dicit lib. 1. epist. 3. lib. 4. epist. 8. & in epist. ad Iubaian; quoniam ut idem Cyprian. ait epist. 3. lib. p. *Neque aliunde hereses abortiunt, aut nata sunt Schismata, quam inde, quod vnus in Ecclesia ad tempus, vice Christi Sacerdos, & Iudex non agnoscitur: item August. eod. serm. Petrum vocat omnium Apostolorum primum, quem hic figuram bonorum dicit Pastorum, Non quod mali etiam & facinorosi Claves cum Sacramento ordinis non recipiant, nisi aliquando intercedat obex, quo ordinis collatio præpediatur, vel quod semel receptas Claves vnquam amittant, quæ irrevocabiliter conferuntur, licet iusta causa, earum aliquando interdiciatur vsus, absit ut Augustinum, qui omnium Hæreticorum malleus dicitur, tam turpiter, ac Lutherus lapsum censeamus, sed ideo, quia sicut Iudas malorum Præsulum fuit imago, ita Petrus vices gerens Pastorum Principis, qui cum sit*

G iij

essentia bonus, animam suam pro Ouibus suis dedit, ipse quoque eius imitatione, exemplum, & forma cæteris factus est, qui veri, bonique Pastoris sunt, quod verbis docuit epistola sua, & re ipsa prestitit.

N. Idem August. tract. 10. in Ioan. c. 12. ubi inquit, *Si in Petro non esset Ecclesiæ Sacramentum, non ei diceret Dominus, Tibi dabo Claues Regni Cælorum.*

At ego ex verbis August. hoc potissimum elicio mysterium Ecclesiæ in Petro fuisse, quando sunt ei Claues promissæ, ut explicet eas quidem suscepisse, uti Caput Ecclesiæ, ne ipso decedente collata sibi iurisdictio simul cum eo extingueretur, in ipso ergo Sacramentum hoc fuit Ecclesiæ, quod vniuersam significauit Ecclesiā, vnū scilicet corpus cuius ipse fuit Caput membra vnitate conglutinans & seruans, Præsules videlicet Ecclesiarum inferiorum, qui ab ipso Petro Claues erant accepturi, ideo ipsemet August. tract. 50. in Io. *Si hoc Petro tantum, tibi scilicet dabo Claues, dictum est, non facit hoc Ecclesia, si autem hoc in Ecclesia fit, Petrus quando Claues accepit Ecclesiam sanctam significauit.* Huius loci Calvinus dictionem illam tantum mutilauit.

N. August. in Psal. 10. 8. initio, *Quædam dicuntur, quæ ad Apostolum Petrum proprie pertinere videntur, nec tamen habent illustrem intellectum, nisi cum referuntur ad Ecclesiam, cuius ille agnoscitur in figura gestasse personam, propter primum, quem in discipulis habuit, sicuti est, Tibi dabo Claues Regni Cælorum.*

Equidem August. si ad literam intelligatur, sententiam nostram aperte explicat: *Quædam, inquit de Petro dicta non habere illustrem intellectum, nisi ad*

Ecclesiam referantur, vt Petrum scilicet, propter Apostolatus sui Primatum, Ecclesiæ personam non fictæ, sed verè gessisse significet, in capite enim illud totum representari corpus supra diximus, in quod ab eo spiritus infunditur, re ergo ipsa vti Ecclesiæ Princeps accepit Claues, prout Idem August. tract. vlt. in Ioan. serm. 23. d. verba declarauit, Melius hoc idem August. explicat in lib. d. Agon. Christ. cap. 30. *Non sine causa*, inquit, *inter Apostolos, Ecclesiæ Catholice personam sustinet Petrus, huic enim Claues Cælorum datae sunt*, sed de his ad p. M. Antonij librum latius agemus, eiusdem August. pro Petri primatu, quam plures, eisdemque apertissimos locos adferemus.

N. August. q. 9. 79. d. vet. & nou. test.

Sed ne verbum quidē ibi de Petro, aut de Apostolis; præterea hic liber non est Augustini, vt constat cū ex stylo, tum ex ipsa ratione tractadi, quæ est Augustino indigna, nam q. 21. negat mulierem esse ad imaginem Dei factam, & q. 10. canonē missæ reprehendit, & Melchisedech asserit esse spiritum sanctum. Neque tamen silentio prætereundum erit Augustinum in hoc haud sibi constitisse, ideo lib. p. retractat. c. 21. inquit scripsisse in lib. contra epistolam Donati quod in Petro tanquam in petra fundata esset Ecclesia, & postea sepius dixisse Petrum gessisse personam Ecclesiæ, quæ super petram ædificata accepit claues; rationē autem, qua sententiam mutauit eam adfert, quod illi dictum non sit à Christo, Tu es Petra, sed tu es Petrus; eam tamen quæ probabilior sit eligendam arbitrio Lectoris relinquit, sed C. Bellar. lib. 1. d. Rom. Pont. cap. 12. Augustinum aperte deceptum

G iiij

probat quod petram & masculini & feminini generis æqualiter dici syriaca lingua nescierit.

At cur reticuit responsiones. C. Baron. tom. p. anno. 34. & C. Bellar. lib. p. d. Rom. Pontifi. cap. 12; poterant enim ei Sibrandus, Danneus, Vuitakerius, Sutiliuius, & alij nugatores Angli, ansam præbere aliquid blasterandi, vel defensio Gref. in eod. cap. obstruit os.

Quare tandem eundem non retulit August. hanc rem dilucide explicantem, quæst. nou. & veter. testam. vbi inquit, *quod in vno Petro, omnes Apostoli continebantur, tract. in Ioan. 124. ibi, hoc agit Ecclesia, spe beata, in hac vita ærumnosa, cuius Ecclesiæ B. Petrus Apostolus propter Apostolatus sui Primatum gerebat figurata generalitate personam,* idem in cit. Psalm. 108. serm. 23. d. verb. Domini lib. 2. d. baptis. contr. Donat. cap. p. & lib. p. cap. p. contr. epist. Pelag. & epist. 92. & 162.

N. Eundem citat August. lib. 7. d. baptis. cap. 51. inquit, *Quod si quis Ecclesiam corrigentem contempserit, tamquam Ethnicus habeatur, at quorsum hæc?*

N Gloss. item Hieron. ad cap. 16. Math. & Lyrani.

AT prorsus contrariam probat sententiam, inquit enim, *Habent quidem hanc iudiciariam potestatem omnes alij Apostoli &c. Petrus autem ideo specialiter accipit, ut omnes intelligant, quod quicumque ab unitate fidei, & societate eius se separauerit, nec à peccatis solui, nec Cælum ingredi potest, &c. Ergo Petro ut capiti Ecclesiæ specialiter Claves fuerunt collatæ, & non eo modo quo cæteris Apostolis.*

Vide Gloss. Lyrani &c. *Qui præ cæteris inquit confessus est, præ cæteris donatur Clauibus, non ergo melius quam gloss. Hieronymi pro ipso probat.*

N. Epist.

N. Epist. Leon. 1. ad Episcop. Viennen. est autem 93. Mutilas
 ubi inquit, *Hunc enim in consortium individue unitatis assum-*
psum, id quod ipse erat, voluit nominari, dicendo; Tu es Petrus,
& super hanc petram edificabo Ecclesiam meam &c. ex quibus
 infert & illa verba dicta sunt in consortium individue
 unitatis, scilicet ut una omnium Apostolorum ostenda-
 tur potestas, congeritque ad hoc Canones, & authori-
 tates quamplures, sed veterator more consueto, reti-
 cuit, quæ præcedunt nempe, *Sed huius Muneris sacramen-*
tum, ita Dominus ad omnium Apostolorum officium pertinere
voluit, ut in beatissimo Petro Apostolorum omnium summo
principaliter collocaret, ut ab ipso quasi quodam capite, dona sua,
velut in corpus omne diffunderet, ut ex ortem se mysterij intelli-
geret esse diuini, qui ausus fuisset à Petri soliditate recedere.

N. Lucæ 22. ubi Christus Ego pro te rogavi Petre &c.

Sed quoniam ex verbis his Theophylactus, Leo, &
 omnes Patres Græci, & Latini, Petri comprobant
 Primatum, C. Bellar. d. lib. p. cap. 20. infert Author,
 cum Parisiensibus, verba prædicta non propriè de Petro,
 qui à fide cecidit, sed de ipso, ut figuram gerebat Ec-
 clesiæ Catholicæ, cuius fides deficere nullo modo po-
 test, interpretanda fore.

Contra
 commu-
 nem sen-
 tentiam
 Patrum.

Animaduertas rogo, uti Diabolum omnes Aposto-
 los imperituros Christus prænunciet, soli tamen Petro
 dicit, pro te rogavi, ut non deficiat fides tua, quia in-
 quit Chrysostomus Hom. 34. in Math. ad verba illa, E-
 stote prudentes &c. c. 10. & 16. *Ille fidem caput Christiani no-*
minis, & te ceterorum caput petes, ego te fidemque tuam prote-
gam, à capite enim totius corporis pendet salus, unde
sanctissimus Leo serm. 2. in Natal. Apostolor. Petri &

H

Pauli Cōmune erat omnibus Apostolis periculum de tentatione formidinis, & diuinæ protectionis auxilio pariter indigebant, quoniam Diabolus omnes exagitare, omnes cupiebat elidere, & tamen specialis à Domino Petricura suscipitur, & pro Petri fide proprie supplicatur, tanquam aliorum status certior sit futurus, si mens Principis victa non fuerit; in Petro ergo omnium fortitudo munitur, & diuinæ gratiæ ita ordinatur auxilium, ut firmitas, quæ per Christum Petro tribuitur, per Petrum Apostolis conferatur: Nam & post resurrectionem suam Dominus Beato Petro Apostolo, post regni clauēs, ad trinam æterni amoris professionem, mystica insinuatione ter dicit, *Pasce oves meas*, quod & nunc procul dubio facit, & mandatum Domini pius Pastor exequitur, confirmans nos exhortationibus suis, & pro nobis orare non cessans, ut nulla tentatione superemur, si autem hanc pietatis suæ curam omni populo Dei, sicut credendum est, ubique protendit, quanto magis alumnis suis opem suam dignatur impendere, apud quos in sacro dormitionis toro, eadem quæ præcedit, carne requiescit.

Neque mireris si idem Petrus, cui hæc dicta sunt, Christum negauit, quia nec promissio Christi, nec Petri fides defecit, non enim dixerat Christus se rogaturum pro eo ne tentaretur, sed ne à fide caderet, & idcirco tentari permisit, tentatur, & timore perculsus nosse negauit, sed in fide steterisse, & fortius confirmatum conualuisse dicit Ambrosius, ad psalm. 43. *Quid dicit? intellige, ventilatur Petrus ut Christum negare cogatur, incidit in tentationes, quædam locutus est, quasi palearum plena; sed locutus est verbo, ut fundatio esset affectu, denique flevit, & paleas suas lauit, & illis tentationibus meruit ut pro se Christus interueniret. Quanto maius est patrociniū, quam perturbationis illius ten-*

tamentum? & ideo plus quam passus est, acquisiuit: Acquisiuit enim Christum patrocinantem, cogitur autem & aduersarius sanctos Domini ad sua damna tentare, dum enim tentat meliores reddit, ut qui tentatur possit alios instituere, qui sibi ipsi inualidus videbatur, denique Petrus Ecclesie preponitur, postquam tentatus à Diabolo est, Ideo Christus ut conuersus aliquando fratres confirmaret eundem commonet: quæ, sicuti necessitas confirmandi nutantes vel lapsos fratres perpetua in Ecclesia futura erat, ita non soli Petro dicas censeas, sed ijs quoque omnibus uti mandata accipe qui Petri successores vnquam extiterint, errare ergo infide non posse Romanos Pontifices hinc deprehenditur, quomodo enim qui ruit labentibus ferre opem posset? neque obijcias Marcellinum Idola veneratum Liberium, Felicem II. Honorium I. & quosdam alios Pontifices, quos Sectarij hæresis nota falso inspergunt, quoniam, & quam plures grauissimi, integerrimique Auctores hæc Planorum deterunt imposturas, quos recenset Coccius p. p. Thesau. lib. 7. art. 11. 12. 13. 14. 15. & postremo, C. Bellarm. d. Rom. Pontif. lib. 4. cap. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. vbi Gretf. aduersus recentiores Momos, & in Greg. VII. latissimè C. Baron. ad vnus cuiusque annum.

Vt autem nihil ad hanc tractationem penitus desit, omnino consule C. Bellarm. egregie hæc explicantem, d. Rom. Pontif. lib. 4. cap. 3. vbi ad propositum.

August. Chrysost. Theophylact. Felix I. Leo, Petrum Chryso. Bernard. Origen. Cyrill. Theodoret. Hieron. Greg. testes adfert, vide etiam C. Baron. tom. pr. ann. 33. quorum authoritatem præferendam esse dicte.

H ij

rijs, & nugis Sutiliuij, Dann. Vuitakeri, & aliorum Protestantium, ostendit Gretserius, in defens. d. cap. 3.

N. Ergo pergit, sicuti ista verba in Petrum directa de Ecclesia intelliguntur, ita & illa, Tu es Petrus de Ecclesia intelligenda sunt, hanc sententiam firmarunt Sotus. d. iust. & iur.

Falso.

MEndacium istud idem Sotus refellat in respons. ad p. argumentum, vbi ad probandum Episcopalem ordinem, iure diuino esse institutum, quatenus simpliciter consideratur, addit, *Attamen cum eandem authoritatem, ut dictum est, perpetuo permanfuram fundasset, eo ipso facto in Apostolis, & singulariter in Petro, singulis futuris Episcopis locutus est, itaque quod Petro dixit, pascue oves meas, cunctis qui per ipsum creandi essent Episcopi, dictum voluit, nempe ut eo ipso, quod quisque creatus esset Episcopus, idem sibi datum diuinitus praeceptum intelligeret, & ad 2. propterea singulariter dictum est Petro, pascue, quod quantum ad Iurisdictionis plenitudinem, singulariter ipsum Caput constituit.*

Oscitan-
ter & con-
tra asser-
tionem.

N. Ambros. in serm. d. Apostolis, Repetitum est à Domino, *pascue oves meas, & quas oves, quæ & Gr gem non solum tunc beatus Petrus suscepit, sed & nobis suscepit eas, & in illo nos suscepimus omnes.*

Nullus profectò sermo hoc titulo inscriptus, in libris. S. Ambrosij extat, atque tres tantummodo sermones de Apostol. Petro & Paulo conscripsit, in quorum nulla verba hæc reperiuntur, extant verò huiusmodi verba. d. dign. sacerdot. cap. 2.

At quis non videt, ut nostram sententiam comprobant, nam si Petrus, etiam pro Episcopis Ius istud pascendi à Christo recepit, atque in eo omnes acceperunt

Episcopi, profecto à Petro, veluti à fonte, & radice Episcoporum manavit potestas, non ergo eam à Deo immediatè habent, sicuti habuerunt Apostoli, sed à Petro, cui cum Romanum Pontificem, non ceteros Episcopos, in omnem Iurisdictionem succedere, in animaduersione probatum sit, Patrum omnium assensu unanimi, & consonis Conciliorum autoritatibus, meritò hæc Ambrosij verba in aduersarium retorquemus.

N. August. *Christus commendauit oues uni Petro, in Petro unitatem commendauit, multi erant Apostoli & uni dicit pascere oues meas.* &c. Omnes in vno sunt &c.

Contra
assertio-
nem.

Locū August. vnde verba ista transcripsit minime citat, quæ tamen sententiæ nostrum liquido probant.

N. Leo Papa serm. 2. d. ascens; *Cum Petro dixit. Tibi dabo Clauēs, transiit in alios huius potestatis Jus, quodque uni commendatur, omnibus intimatur: & Petro dixit singulariter, quia cunctis Ecclesiæ Rectoribus Petri forma proponitur.*

Mutilate
oscitan-
ter & con-
tra asser-
tionem.

Verba hæc, in citato serm. non extant, sed in. 2. Natal. S. S. Petri, & Pauli, nec omnino eadem, sed mutilata est sententia, vide vt fidelis testis sit, neque Bibliopolarum incuriæ hoc tribuatur, postquam & in serm. S. Ambros. supra proxime relato, idem est error, S. August. locum non refert, verè Canis festinans cecos parit Catulos, verba autem. S. Leonis in d. serm. in Natal. S. S. Petri & Pauli hæc sunt, *Tibi dabo Clauēs regni Cælorum, & quæcunque solueris super terram, erunt soluta & in Cælis, & quæcunque ligaris, &c. Transiit quidem in Apostolos alios Ius istius potestatis sed non frustra uni commendatur, quod omnibus intimatur, Petro enim singulariter hoc creditur, quia cunctis Ecclesiæ Rectoribus Petri forma proponitur, ma-*

H iij

net ergo Petri priuilegium, ex ipsius fertur aequitate iudicium, nec nimia est seueritas vel remissio ubi nil erit ligatum, vel solutum, nisi quod Petrus aut ligauerit, aut soluerit, &c. videat Lector, an hic locus probet id ad quod adducitur vel expresse contrarium concludat.

In alium
sensum.

N. Cyprian. lib. 2. epist. 4. Vnam Christus in vniuersam instituit Ecclesiam, ut in ea multa membra diuisa sint, & Episcopatum vnum, sed multorum Episcoporum numerositate diffusam.

E Pistola est ad Antonianum data, qui à Nouatiano seductus iam nutare inceperat, ad illum igitur in Ecclesiæ Romanæ communione, & Pontificis ipsius obedientia confirmandum Cyprianus scribit, ut quisq; ex ea cognoscere poterit. Quamobrem nil aliud verbis hisce infert, nisi quod firmiter vnitati Ecclesiæ, inhe-reat, quæ sub vno Capite, vno constat grege, quod apertissimè colligitur ex præcedentibus ibi, *scilicet*, quisquis ille est, qualiscunque est, Christianus non est qui in Ecclesia Christi non est, &c. Item nisi Episcopus tibi videtur, qui Episcopo in Ecclesia à sexdecim Cœpiscopis, adulter atque extraneus Episcopus fieri, à desertoribus per ambitum nititur, & cum sit à Christo Ecclesia vna. &c. Atq; ex immediatè sequen- tibus, post relata ab Authore, videlicet, Ille post Dei tra- ditionem, post connexam, & ubique coniunctam Catholicæ Ecclesiæ unitatem, humanam conatur Ecclesiam facere.

At quid sibi verba sua velint clarius explicet idem Cyprian. lib. d. vnit. Eccles; Audi, Loquitur Dominus ad Petrum, ego dico tibi quia tu es Petrus, &c. Et tibi dabo cla- ues, &c. Et iterum. &c. Pasce oues meas, super illum vnum adificat Ecclesiam suam, & illi pascendas mandat oues suas, &

quamuis Apostolis omnibus parem potestatem tribuat, & dicat, Sicut misit me Pater. &c. Accipite Spiritum sanctum, &c. Tamen ut unitatem manifestaret, unam Cathedram constituit, & unitatis eiusdem originem ab uno accipiente, sua autoritate disposuit, hoc erant utique ceteri Apostoli, quod fuit Petrus pari consortio præditi & honoris, & potestatis, sed exordium ab unitate proficiscitur, Primatus Petro datur, ut una Christi Ecclesia, & Cathedra una monstretur, & Pastores sunt omnes, sed grex unus ostenditur, qui ab Apostolis omnibus unanimi consensione pascatur, &c. Et inferius, Episcopatus unus est, cuius à singulis in solidum pars tenetur, Ecclesia quoque una est, quæ in multitudinem latius incremento fecunditatis extenditur, quomodo solis multi radij sed lumen unum, rami arboris multi sed robur unum tenaci radice fundatum, & cum de fonte uno riuus plurimi diffluunt, numerositas licet diffusa videatur, exundantis copię largitate, unitas tamen seruat in origine, &c. sic & Ecclesia Domini luce perfusa per Orbem totum radios suos porrigit, unum tamen lumen est. &c. Unum tandem Caput est, origo una. &c. & infra, At vero quia Christi populus non potest scindi tunica eius per totum textilis, & coherens diuisa à possidentibus non est, Monet ipse in Euangelio dicens, & erit unus grex, & unus Pastor, &c.

In alium
sensum,

N. Bernad. d. considerat. lib. 3. Erras si ut summam ita & solam institutam Apostolicam vestram auctoritatem existimas, si hoc sentis, dissentis ab eo qui ait, non est potestas nisi à Deo. &c.

Verba hæc in 4. cap. sunt, quorum sensus ut deprehendatur, referre quæ præcedunt opus est, nempe, Omnia mihi licent, sed non omnia expediunt, tunc denique tibi licitum censeas suis Ecclesias mutilare membris, con-

H iiij

fundere ordinem, perturbare terminos quos posuerunt Patres tui, si iustitia est ius cuique seruare suum, auferre cuiusquam suū, in isto quo modo poterit conuenire, erras, &c. postea, non ergo tua sola potestas à Domino, sunt & mediocres, & inferiores, &c.

Hoc vnum igitur sibi vult, ordinum distinctiones, qui in Ecclesia sunt, non temerè confundendas, ac perturbandas fore, & Papę potestatem esse supremā fatetur, sed à Deo etiam constitutas asserit, quæ inferiores sunt.

N. Addit hucusque scilicet ex locis supra relatis, satis superque probatum credimus, Apostolos æqualem potestatem tam ordinis, quam iurisdictionis à Christo habuisse, nunc quomodo omnes Episcopi de iure diuino Apostolis successerint demonstramus.

AD quod comprobandum aciem instruit scriptorum, & locorum quamplurimum, vt eorum numerositate propriam vanitatem ostentando, maximam sui ipsius, in imperitos excitet admirationē, fidemque mendacijs aucupetur, vel potius propriam patefacit inscitiam.

Quorum primus est Concilij Antiocheni cap. 21. sed *Perperā.* nihil aliud dicit, nisi quod Episcopus de sua Diæcesi in aliam non transeat, sed maneat in Ecclesia, quam ab initio sortitus est.

Alter epist. p. ad Corinth. cap. 2. verum ne mulieres ingrediantur Ecclesiam nisi velato capite propter Episcopalem dignitatem dicit.

*Perperā.
nullatenus
ad rem. tot
congerit
authori-
tates.*

Tertius Aug. in qu. nou. & veter. testam. Clemens ep. 3 & 5. Alex. ij. epist. p. Anaclet. ep. 2. Eleuth. ep. vnic. Zepher. epist. p. Urban. epist. vnic. cap. viden. 12. q. p. Anther. & Fabian. epist. p. & 2. Stephan. & Sixt. epist. 2. Damas.

mas. epist. 4. Leo 1. epist. 87. Innoc. in cap. vnic. d. sacram. vñct. & cap. p. d. sum. Trinit. & cap. 9. d. pœnitent. Concil Lateran. sub Leon. X. Concil. Senen. cap. ante penult. Concil. Colonien. in princ. August. psalm. 44. Bruchard. lib. 2. cap. 35. Pius epist. p. Urban. epist. vnic. Felix epist. p. Melchia. epist. p. Bonif. epist. 2. Horlmid. epist. 4. ad Hispan. cap. p. Leo epist. 44. 60. 67. 70. & 78. ad Episcop. Arelaten. ad Anatol. epist. 60. & 67. Paulus epist. ad Timoth. 3. ad Ephes. cap. 4. Apostoli in epist. Ignat. & in constit. tom. p. Concil. omnes hi referuntur à Pyghio controu. II. de ordin. Ecclesiast. Anicet. & Urban. I. epist. p. Anter. epist. vltim. l. si quicumq. c. d. Episcop. & Cleric. Synodus quarta Constantin. Gerson. d. stat. Eccles. cap. d. statu Prælatorum, cōsiderat. p. Vigner. in institut. d. sacram. ordin. verbo 40. Ioann. d. silua in tract. d. benefic. 92. p. p. n. 29. Duran. d. Concil. rub. 4. n. 15. Concil. Constantin. contr. Vuides. Alfonsus de Castro. lib. 6. d. hæres. in verb. Episcopi.

Profectò cuncta hæc perperàm allata existimes velim, quandoquidem duo tantummodo probent, alterum, quod Episcopatus ordo iure diuino sit institutus, Hanc veritatem Catholica quoque Ecclesia firmiter tenet, eamque Sotus d. iust. & iur. lib. x. q. p. art. 4. egregiè explicat, nimirum si huiusmodi dignitas in genere consideretur, vt sint Episcopi in Ecclesia, & singulis Ecclesijs suus præsit Episcopus, quo ad electionem verò huius, vel illius Episcopi, qui huic, vel illi præficitur, nequaquam esse iuris diuini electionem, sed à Papæ iudicio omnino pendere.

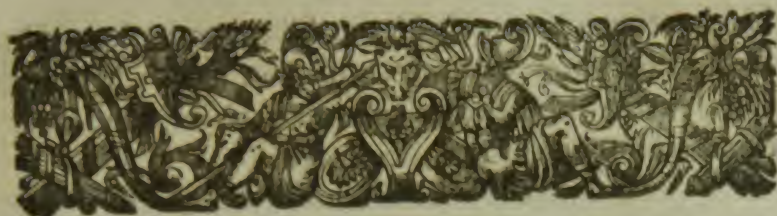

Alterum, quod Episcopi iure diuino in locum Apostolorum successerint, & hoc ipsa Rom. docet Ecclesia, quatenus Episcopatus ordo à Christo institutus, primo in Apostolis fuit, quorum successores Episcopi dicuntur non simpliciter, & propriè, sed secundum quid, atque impropriè, vt superius ex C. Bellarm. probauimus, siquidem vt docet S. Thom. in cap. 12. p. ad Corinth. Apostoli receperunt à Christo potestatem vniuersaliter in omnes fideles, at Episcopi licet eorum loco subrogati sint, non tamen potestatem eandem in omnes Ecclesias, sed quisque in sua Diœcesi ius habent; solus Papa qui Petro est substitutus, vniuersalem hanc retinet supremam iurisdictionem.

Falsa
conclusio

Quid verò ex his duabus assertionibus sequatur, nunc dicit Episcopos scilicet omnes, parem cum Rom. Pontifice iurisdictionem habere, quemadmodum Apostoli, ipsi Petro fuerunt æquales.

At superius satis superque fuit explicatum, quàm longe differret Petri summa potestas, ab ea qua cæteri Apostoli, sub ipso Petro eorum Principe, fuerunt à Christo donati, necessitati Ecclesiæ totius consulente, vt tanquam in partem sollicitudinis vocati, Petro in consilijs, in laboribus, in regimine, cunctisque tandem, quæ emergerent negotiis, assisterent, primatu autem vnius, quo cuncta suo moderetur arbitrio, veluti glurino Ecclesiæ vnitatem conseruari Cyprianus demonstrat, vsus probat, neque ipsi Angli aliter dicerent, qui sub Rege eorum Ecclesiæ capite, pseudo Archiepiscopo Cantauriensis, totius Angliæ primatum falsò asserunt.

CAP. SECVNDI

ASSERTIO,

N.

EPISCOPVM VRBIS ROMÆ

NULLAM PRÆEMINENTIAM AB APO-
STOLIS HABVISSE, QVAM CÆTERI APO-
stoli non habuerint.

ANIMADVERSO.

NILLEMET Petrus, qui numine spiritus
sancti afflatus, mentisque acie cuctus,
humana transcendens primus omnium
Apostolorum diuina ingressus penetra-
lia formam Dei agnouit & confessus
est, quæ forma serui obuoluta adhuc latebat, meruit ab
ipso Domino in Petram fidei firmam, & immobilem
commutari, super quam Petræ illi angulari innixam,
quæ Iudeorum, & Gentilium fecit vtrq; vnum, Eccle-
siam suam, viuis constructam ex lapidibus, visibilem

I ij

fundaret, vt perpetuò in illa confisteret, adeo' quod infernæ Potestates, quamuis nulla alia in hoc sit rerum Orbe, quæ robori eorum comparari possit, fundamenta ipsius semper frustra concuterent.

Atque huius veræ confessionis digna mercede, tanto maiori fuit præ cæteris Apostolis insignitus honore, quanto præ illis excellentius nomen obtinuit à Christo Domino, dum ab ipso Clauium regni Cælorum traditione, supremum Ecclesiæ vniuersalis dominium, tanquam ipsius Caput, solus accepit, vt earum iure, plenissimaque in omnes veræ fidei cultores potestate, quæcunque in terris obligasset, aut soluisset, perpetuò obligata, & soluta in Cælis quoque forent.

In Ioann.
cap. 21.
hom. 87.

Sicuti igitur Petrum dumtaxat affatur, inquit Chrysostomus, Πέτρος ἑκκριτος ἦν τῶν ἀποστόλων, καὶ τὸ μαθητῆς καὶ κορυφὴ τῆς ἐκκλησίας. *Qui os erat Apostolorum, Princeps & vertex illius Cætus*, huic addit Theophylactus Ἰησοῦς ἐνεχώρησε

In cap. 21.
Ioan.

ἐν τῷ Πέτρῳ πλὴν πάντων τῶν πτωχῶν πνεύματι. *Non alijs præfecturam commisit cuncti illius gregis; quem non corruptibilis auri, & argenti, sed proprii sanguinis inæstimabili precio redemit, delens atque rescindens Chirographum illud, quod aduersus nos miserrimos erat conscriptum, eoque Cruci affixo, grauissimo soluit iugo, quo immanissimus Tartareus Pharaos, diro nimis nos detinebat imperio, atq; ita in libertatem vindicatos, in vnum conclusit Ouile, quod nedum Agnos, ordine scilicet, & potestate inferiores, sed Oves quoque Matres nimirum quæ Agnis ipsis præsumt (ex vtrisque enim constat Grex) intra fidei & Charitatis septa excepit.*

Pasce, illi dicit, oues meas, & ne vniuersæ iurisdictionis

nis summam potestatem ad vnius Urbis¹ diæcesim, angustis circumscriptam finibus cōtrahere impius audeas, ^{D. confid lib. 2. cap.}
 Audi Bernardum, *Quas illius, vel illius populos Ciuitatis, aut Religionis, aut certi Regni, oues meas inquit, cui non planum non designasse aliquas, sed assignasse omnes, nihil excipitur, vbi distinguitur nihil, &c.* Eiq; Patres omnes assentiuntur, quorum ex Græcis quinquaginta quinque, & ex Latinis octuaginta octo congescit Coccus. ^{Thessaur p. p. lib. 7. cap. 4.}

Apostolos igitur supremæ huic Petri ditioni subiecisse ambigere nemo poterit, quod hac vniuersitate ipsos quoq; Dominus complexus sit, vt è suo grege dicantur, sicuti enim cum Augustino dicam, ^{Q. 77 v. triulque testam.} *In Saluatore omnes erant cause Magisterij, ita & post Saluatorem, vt in Petro omnes continerentur, ipsum constituit Caput eorum vt Pastor esset Dominici gregis, &c.* Non dico, pergit Bernardus, *Episcoporum, sed etiam Apostolorum, sic absolute &* ^{De confid lib. 2. cap. 2.} *indiscretè totæ commissæ sunt oues, &c.* Quod sane verbis illis apertissime explicauit cum Petro respondenti, tu scis Domine quia amo te, pasce Agnos meos, pasce Agnos meos, Oues meas pasce, continuò edixit, siquidem eandem inter Agnos & Oues constituit differentiam, quam innuit Lucæ 10. vbi designatis septuaginta duobus discipulis mittens illos ad Euangelium suum gentes edocendas, Ecce, inquit, Ego mitto vos sicut Agnos inter Lupos, & Matthei. x. cum Apostolis ipsis munus prædicandi iniungit, Ecce ait, vos mitto, sicut oues in medio Luporum, vides itaque discipulos proprio Christi ore Agnos, Apostolos verò Oues appellari.

Cum ergo Christus suorum fidelium Cœtum, veluti vnius corporis membra, in vnum sacrosanctæ Ecclesiæ

Ouile gregis ad instar coëgisset, ipsumque aduersus Tartaræ potestatis conatus, ad Mundi senescentis exitum vsque, hîc militaturum relinquere statuisset, eadem sapientia, qua attingit à fine ad finem fortiter, & disponit omnia suauiter, optimè iam ab æterno cognouerat genus aliquod regiminis in ipsa Ecclesia, constituendum esse, quo moderata, eandem fidei & spiritus vnitatem, vinculo pacis seruaret, corpus namque absque capite, & grex sine Pastore consistere nequit, idque vnum esse oportet, siquidem non bene succedit multitudo imperantium in vno Regno, Sol vnus est, nihilq; sine eo pulchrum in terra, qui si repente deficiat, omnia videas emori, & deficere, quæ prius viguerant, at si duos Soles in Orbem induceres, nimio ardore omnia conflagrarent; monstrum est, non corpus, cui plura præsunt Capita, & plurium æqualis potestas Imperium facile distrahit, quamobrem, & sapientissimus Deus, vt cunctis prospiceret futuris Ecclesiæ necessitatibus, vnum ipsi Petrum, vice sua Caput & moderatorem constituit; absurdum itaque foret existimare, impium verò asserere, quod huic mystico, & visibili corpori ea lege visibile Caput præfecerit, vt eo sublato dissolueretur, sicuti obtruncato capite corpus humanum dissolui, & corrumpi necesse est, adeo quod Grex perpetuo destitutus, nullum amplius Ducem, aut Pastorem sibi præsto cernerent, à quo moderari, doceri, pasci, & tueri deberent, & ad quem vbi necessitateurgerentur, possent tutò confugere, paruulique peterent panem, & qui frangeret eis nullus reperiretur, ac si de ipsis infaustum illud vaticinium esset, Percutiam Pasto-

rem, & dispergentur ioues gregis, ipse namque prouidentia suæ lance, omnia pensitat, & quæ nobis futura sunt vno intuitu præsentia cernit, prior amauit, & posterior deserit, diuinam in Ecclesia Monarchiam cum ipsa ad extremum vsque diem, in successoribus Petri, perduraturam instituit, eiusdem Christi verba sunt, quod si non credis, verbis, & rebus ipsis, & operibus crede, fac periculum, & vera comperies, perpetua successione Pontificum, à Petro ad Paulum V. usque nunquam obtruncata; *Numera tu mihi Protestantium tuorum in Ecclesia Anglicana (cum Augustino te alloquor) Sacerdotes, vel ab ipsa sede Petri, & in ordine illo Patrum, quis cui successerit. &c.* Incipe ab illo Henrico, qui furij impudicissimæ libidinis actus primus in ea primatum sibi vindicauit, perge ad faminam, vt fabula illa Papistæ, quam falsò in nos commenti estis, veriùs de vobis narretur, & ab ea ad Puerum: at non te pudet illam deseruisse Ecclesiam, in qua successio Sacerdotum, ab ipsa sede Petri Apostoli, cui pascendas oues suas Dominus commendauit, vsque ad præsentem Episcopatum, si Augustino credis te retinere debebat.

Chrysost.
Homil.
cū de ex-
pulsione
eius age-
ret.

In psalm.
contr.
part. Do-
nat.

Cont.
epist. fūd
cap. 4.

At videas quanta vis sit veritatis, hoc idem fateri sunt coacti etiam maximi illi Nouatorum Antambulones audi Ioannem Vuicleuum, *Suppono iterum quod Romanus Pontifex summus Christi Vicarius in terris sit &c.* Ioannem de Bezimbra Vssitam. *Profiteor fideli cordi & ore, quia omni voluntate, & desiderio sum in spe, & esse cupio in re, ex integro inuiolabiliter, & inseparabiliter membrum S. Matris Ecclesie, Catholica, vniuersalis, & Romana, per totum orbem diffusa, in Apostolicis sedibus à beato Petro Apostolorum Principe fundata, & vsque modo continuata. &c.*

Epist. ad
Urban.
VI.

In profess.
fidei.

Nec Lutherus reticuit, qui ad Leonem. X. scripsit,

*In prioribus refo-
lut prioribus
sumpro-
posit.* Quare Beatissime Pater, prostratum me pedibus Beatitudinis
tuæ offero, cum omnibus, quæ sum, & habeo, viuifica, occide,
voca, reuoca, approba, reproba vocem tuam, vocem Christi
in te presidentis & loquentis agnoscam, rursus.

*In refo-
lut aliar.
proposit.* Primum, quod me mouet, Romanum Pontificem esse, alijs
omnibus, quos saltem nouerim Pontifices, se gerere superiorem,
est voluntas Dei, quam in ipso facto videmus, neque enim sine
voluntate Dei, in hanc Monarchiam venire unquam potuif-
set Romanus Pontifex, at voluntas Dei, quo quomodo fueris
nota, cum reuerentia suscipienda est, ideoque non licet temere
Rom. Pontifici in suo Primatu resistere. Hęc autem ratio tan-
ta est, vt etiam si nulla causa esset, hęc tamen satis sit, ad
compescendam temeritatē, resistentium, idemq; repetit.

*In declar.
ra. denuo
aliorum
Articul.* Et Martinus Bucerus, Ingenue confitemur, apud veteris
Ecclesie Patres, Rom. Ecclesiam præ ceteris Primatum ob-
tinuisse, vt quæ Cathedrā D. Petri habeat, cuiusque Episcopi
successores, Petri fere semper habiti sunt.

*De ratio-
ne con-
sign.* Erasmus quoq; quemadmodum expedit ad arcenda schis-
mata, unum esse R. Pontificem, qui præsideat Ecclesijs omnibus,
ita eadem ratione expedit, vt multæ Ciuitates vni pareant
Episcopo, Idem, tot scriptis tribuo Rom. Pontifici Ecclesie
Primatum, frementibus cunctis qui Rom. Pontifici mala vo-
lunt, tuo nunc gladio te iugula.

*In spon-
gia con-
tra-
Hutter.
in com-
ment.
epist.
Hier. ad
Damas.
& in resp.
ad exhor-
ra. Alb.
Pij. & in
com. ad
Arnob. in
Psalt.* Assertio igitur huius capitis hæretica est, quæ Prima-
tum, non à Christo, sed ab Apostolis Petro concessum,
& Apostolos iurisdictione ordinaria æquales, adeoque
Episcopos omnes Romano Pontifici potestate pares
asserit.

Et quæcumque in ea adducuntur, perperam, in alium
sensum, vel falsò recensentur.

Expunctio

CAP. SECVNDI

EXPVNCTIO.

N. **A**POSTOLOS æqualiter institutos esse, ^{Menda-}
 atque inter Episcopos eorum successores, ^{cium.}
 nullam præcedentiam dari posse, iam ap-
 pareret.

EST hæresis omnibus Sectarijs communis, atque
 hoc argumento vitur Cytreus, quem refellit C. ^{Cytreus.}
 Bellarm. d. Rom. Pontif lib. 3. cap. 23. error. 12. Et im-
 piè mentitur contra expressa Euangelij verba.

N. Matth. cap. 16. & 18. Ioann. 21. dum inquit, Ro-
 manus Pontifex, nullo expresso iure, præminentiam ^{Menda-}
 super alios, ostendere hucusque poterit. ^{cium.}

AT mendacijs, quæ hausit ex impijs Caluini, Luthe-
 ri, & Illirici libris, confutare forsitan poterit, tot tan-
 torumque Patrum sententias, qui Romani Pontificis
 Primatum, disertis probant verbis, quorum ex Græcis
 & Latinis innumeros recenset Coccius p. p. Thesaur.
 lib. 7. art. 6. 7. & alios refert C. Bellar. d. Rom. Ponti-
 fic. lib. p. cap. 10. ad 26.

Verum huius peruicaciæ reuincat errorem Ioannes

K

Gerson, vir sane haud adeò propensus in Romanos Pontifices, Iudicem ipsum aduoco, eius itaque audiat sententiam, d. stat. Eccles. consider. p. *Status Papalis*, inquit, institutus est à Christo supernaturaliter, & immediate, tanquam *Primum habens Monarchicum*, & regalem in Ecclesia Hierarchia, secundum quem statum unicum, & supremum, Ecclesia militans dicitur una sub Christo, quem statum, quisquis impugnare vel diminuere, vel alicui Ecclesiastico statui particulari coequare praesumit, si in hoc pertinaciter faciat, Hereticus est, Schismaticus, impius, atque sacrilegus; cadit enim in heresim toties expressè damnatam, à principio totius Ecclesiae, usque hodie, tam per institutionem Christi, de Primatu Petri, super alios Apostolos, quàm per traditionem totius Ecclesiae in sacris eloquijs suis, & generalibus Concilijs &c. non est licitum scienter impedire quo minus sit unus talis supremus Pontifex in Ecclesia, in quo sit Ecclesiae potestatis plenitudo, & quod non sint plures, in quibus tanquam Ecclesiasticum regimen, desinere posset esse Monarchicum, & in aliam politiae speciem, ut in Aristocraticam, aut Democraticam verteretur, quamvis Papatus has politiarum species non excludat, sed assumat quemadmodum de sacro Dominorum Cardinalium Collegio, & Generali Concilio videre est.

Perperâ.

N. Sed ex ordinationibus Apostolorum contrarium astrui posse respondet, qui Patriarchis, Archiepiscopis, & Episcopis praëminentiam quandam dederunt, quæ Papæ data non apparet, sed negatiua probatur, ubi in scriptis non legitur, quod desideratur. Clemens epist. p. ad Iacobum hoc probat, *In illis Ciuitatibus, in quibus olim apud Ethnicos, primi flamines eorum atque primi legis Doctores erant, Episcoporum Primates poni, vel Pa-*

Contra
propriam
sententiam.

triarchas, B. Petrus præcepit, qui reliquorum Episcoporum causas, & maiora quoties necesse foret, negocia in fide agitarent &c. & paulo post, In illis autem Ciuitatibus, in quibus dudum apud prædictos, erant Archiflamines, quos tamen minores tenebant, quam memoratos Primates, Archiepiscopos institui præcepit, & infra, in singulis verò reliquis Ciuitatibus, singulos, & non binos, vel ternos, aut plures Episcopos constitui præcepit, qui non Primatum, aut Archiepiscoporum, aut Metropolitanorum nomine, quia Matres ciuitates tenent, sed Episcoporum tantum vocabulo potirentur; quod totum in iure canon. positum est in cap. in illis dist. 80.

At hæc ipsa epistola respondeat, B. Petrus præcepit hæc omnia, ergo Petri iussu gesta sunt, non Apostoli propria autoritate fecerunt.

N. Anac. epist. 2. ad Episcop. Italix, Leges diuinæ, & Ecclesiasticæ in Ciuitatibus Patriarchas, & Episcopos poni statuerunt.

Epistolæ huius verba aliter se habent videlicet, Ipsi-^{Perperâ.} que Ciuitatibus Patriarchas, vel Primates, qui vnâ formam tenent, licet diuersa sint nomina, leges diuinæ, & Ecclesiæ poni, & esse iusserunt, ad quos Episcopi, si necesse fuerit, confugerent, eosque apellarent & infra.

N. Instituyente Domino formam ordinandi Episcopos Apo-^{Falso.} stoli tradiderunt.

Verba hæc in illa epistola, reperire nesciui, sed tantum legi in vers. porro, Idcirco instituyente Domino, fieri videtur, ne aliquid contra fidem Ecclesiæ vnus, tyrannica autoritate moliretur, vide vt pro libito detrahunt & addunt neque tamen ad rem, excæcat eos malitia eorum.

Falso.

N. Epist. 3. eiusdem Anac. *Apostoli statuerunt quis eorum primus & potior esset.*

A tibi aliter legitur, *Nam & inter Beatos Apostolos, inquit, quadam fuit discretio, & licet omnes essent Apostoli, Petro tamen à Domino est concessum, & ipsi inter se idipsum voluerunt, ut reliquis omnibus præfesset &c. Illud verbum voluerunt non infert consensum instituentis, sed optemperantis, approbantis, & agnoscentis dumtaxat.*

Falso & Perperâ.

N. Ex epist. 2. Calist. 1. *Primates, Metropolitanus, & Episcopi, nihil extra eorum prouincias, & Diœceses agant, nec ordinent, nec iudicent, ut ab Apostolis, & Patribus statutum fuit.*

N on reperi hæc verba in dicta epist. legi dumtaxat, *Nullus autem Primas, vel Metropolitanus Diœcesani Ecclesiam, vel Parrochiam, aut aliquem de eius Parrochia, præsumat excommunicare, vel iudicare, aut aliquid agere, absque eius consilio, vel iudicio, sed hoc obseruet, quod ab Apostolis, ac Patribus, & prædecessoribus nostris est statutum, & à nobis confirmatum.*

Dolomalo & Perperâ.

N. Concilio, inquit, Antiocheno cap. 13. 19. & 21. *Sancitum est, ne Episcopi ab vna, in aliam transeant Diœcesim, & ne in aliena Diœcesi Clericos ordinent, absque licentia Ordinarij.*

Licet Canonum istorum decreta nullatenus Pontificem attingant, qui Episcopus sanè & si sit, cæteris Coepiscopis, ordine æqualis, iurisdictione tamen omnes præcellit, C. Bellar. d. Rom. Pontific. lib. 2. cap. 27. quamobrem communi Episcoporum lege complecti non potest, haud tamen prætereundum est quod bonus vir reticuit huiusmodi Concilium ab Ecclesia non reci-

pi inter Synodos legitimas, quod à Iulio Pontifice improbatum fuerit, C. Bellar. d. concil. lib. p. cap. 6. C. Baron. tom. 3. anno 341.

N. Citat in super extrauagan. Ioann. 22. aduersus Mar-
 filium de Padua, verba hæc, *Beatus Petrus post ascensionem attendens, quod aucto Grege, solus custodie Gregis salubriter providere non poterat, gradus Patriarcharum, Primatum, Archiepiscoporum, auctoritate Christi instituit atque distinxit.*

Perpetuam, & contra propriam sententiam.

E Adem verba telum reiciant, quæ Apostolos à Petro Episcopos institutos, atque in partem sollicitudinis vocatos probant.

N. Concil. Lateranens. sub Leone x. sess. 10. Post Christi ascensionem, Apostoli per singulas Vrbes, atque Dioceses, Episcopis distribuerunt, in partem sollicitudinis, vocando & onera gradatim distribuendo, per Patriarchas, & Primates &c.

Mutuat.

S Vnt verba cōstitutionis de exemptionibus, sed mutilata quidem, hæc enim deficiunt &c. Episcopos distribuerunt, sicut S. Romana Ecclesia per Orbem constituit, eosdem Episcopos in partem sollicitudinis vocando, onera gradatim distribuendo, per Patriarchas, Primates, Archiepiscopos, & Episcopos &c. & infra &c. Ac sacris Canonibus fuerit diffinitum per eos, pro morum correctione &c. fieri debere Concilium prouinciale, ac Synodum Episcopalem, Nos &c. eisdem Patriarchis Primatibus &c. districte iniungimus &c. Concilia & Synodos huiusmodi fieri mādātes &c. vide igitur vt Episcopos constituere, ad solum Rom. Pontificem pertinet.

Perpetuam.

N. Aniceti ex epist. ad Episcopos Galliarum, Nulli Archiepiscopi, Primates vocentur, nisi illi qui primas tenent Ciuitates, quorum Episcopos Apostoli, & successores Apostolorum regulariter Patriarchas, & Primates esse constituerunt.

K iij

Nulli profecto dubium est, Apostolos quam plura statuisse ad Episcoporum ordinationem, prout. C. Baron. explicat tom p. anno. 44. sed Petrus eorum fuit Caput, & Princeps, adeò quod in ipso Petro omnes Apostoli considerabantur, Auguf. q. 75. nou. & veter. testam: *Pro Petro, inquit, rogat, & pro Jacobo, & Joanne non rogat, ut ceteros taceam; Manifestum est in Petro omnes contineri, rogans enim pro Petro, pro omnibus rogasse dignoscitur, semper enim in preposito Populus, aut corripitur, aut laudatur, &c.*

Luther.
Calui.
Illyr. &
Mandeburgen.
sed Perperam, &
subdole.

N. Concilij Aphricani cap. 6. etiam à Luthero in lib. d. potest. Papæ, ab Illyrico in lib. d. histor. Conciliorum, à Caluino lib. 4. inst. cap. 7. § 3. & à Mandeburg. Centur. 5. cap. 5. col. 868. citatur iisdem verbis, quæ hic recensentur videlicet, *Primæ sedis Episcopus non appelletur Princeps Sacerdotum, vel summus Sacerdos, aut aliquid huiusmodi, sed tantum primæ sedis Episcopus, vniuersalis autem nec etiam Rom. Pontifex appelletur.*

EQuidem neque in vetustissima illa collectione, quæ Canones Apostolorum, & veterum Conciliorum constitutiones, inscribitur, quarum duo vidi exemplaria, eademque antiquissimæ impressionis. Neque apud Iuonem. p. 5. cap. 157. aut Bruchardum lib. p. cap. 3. vbi idem recensetur Canon, verba ista reperiuntur, *Vniuersalis autem nec etiam Romanus Pontifex appelletur, sed neque in canonibus eiusdem Concilij græcè redditis extant, Imò & in Concilio Carthagin. 3. à quo canon idem est innouatus, ordine sextus, iisdem legitur conceptus verbis, sicuti in Africano legitur, absque illis met, à Gratiano in fine canon: primæ sedis dist. 99. relatis;*

imo ipse Calvinus loco citato absque verbis hisce canonem. 26. Concilij Carthagin. adducit, quamobrem à Gratiano addita necessum est dicere, & sanè quicumque veriamans, æquus iudex, ea perpenderit, nullam habere cum præcedentibus connexionem comperiet, & quodnam ius habebat Ecclesia Africana condendi leges de Romanis Pontificibus, qui legem ipsi præscribere consueverunt? vide apud C. Baron. anno supradictò, Syricij Papæ epist. qua Africanis Episcopis Romani Concilij decreta comminatione anathematis, seruari præcipit, vide epist. eiusd. Concilij Africani, ad Cœlestinum Pontificem, vt cognoscas an hæc statuere præsumpsissent, nec ne.

Quare autem Primæ sedis Episcopum, & summū apelari sacerdotem, aut Principē sacerdotum, eo canone inter dictum sit ea fuit ratio id statuendi, quod in Africana Ecclesia perniciosa inoluerat cōsuetudo, vt superbos huiusmodi titulos Episcopi omnes, pro libito vlturparēt, August. lib. p. quæst. ex vtroque testam. q. x. vnde inanis ambitio irreperat, hinc Theodorus in Concil. Carthagen. can. 43. prohibita sunt hæc omnia, inquit, *Ad tollendam arrogantiam.*

Non igitur Concilij Africani canon adducendus erat, nisi ex eodem Concilio desumptus, neque tantum Gratiano tribuere debuit, vt verba ipsius nomine Concilij citaret, nullius igitur roboris sunt, quæ de Romano Pontifice retulit, quia nulla est ei hæc addendi facultas, qua de re in 4. & 8. cap. latius erit agendum.

Quod si genuina verba illius canonis esse concessero, frustatoria quidem, & superuacanea ipse statim repo-

K iiij

nam potestatis defectu, eiusdem Concilij quod vti Prouinciale sua ditione Prouinciam egredi non poterat.

De Africæ itaque dumtaxat Episcopis canonē prædictum simpliciter loqui, merito dixit C. Bellarm. d. Rom. Pontific. lib. 2. cap. 31. Rom. autem Pontifici Principatum Sacerdotij semper tribuit antiquitas, testes sunt Valentinianus, & Theodosius Imperatores, eorum epist. in princ. Concil. Calcedon. & S. Prosper. lib. 2. d. vocatione gentium cap. 6. vt Africanum addam.

Mutilata.
& in aliū.
sensu.

N. Pelag. epist. p. ad Episcopos, qui illicita vocatione Ioann. Constant. Episcop. ad Synodos conuenerant, *Nullus Patriarcharum vniuersalis vocabulo vnquam utatur, quia si vnus Patriarcha vniuersalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur.*

AT vulgata editio, *Nullus enim Patriarcharum, hoc tam profano vocabulo vnquam utatur, quia summus Patriarcha vniuersalis dicitur &c.*

Verum & præcedentia reticuit, quæ rem clarius explicant videlicet, *Vniuersalitatis quoque nomen, quod sibi illicite usurpauit, nolite attendere &c.* Item quæ sequuntur, *State fortes, state securi; scripta quæ vniuersalis nomine falsitate condemnata sunt, nec dare vnquam, nec accipere præsumatis &c.* *Nec vnquam Rom. sedes, quæ instituyente Domino caput est omnium Ecclesiarum priuilegijs suis vsquam careat, aut expoliata sit &c.* ex eadem ergo epistola Antidotus, vnde venenum propinat.

In alium
sensum
Caluinus
etiam.

N. Gregor. lib. 7. epist. 30. ad Eulogium, *Ecce in præfatione epistolæ, quam ad me ipsum qui prohibui direxistis, superba appellationis verbum vniuersalem me Papam dicentes, imprimere curastis &c. quod peto ultra sanctitas vestra non faciat, quia*

quia vobis subtrahitur, quod alteri plus quam ratio exigit præberetur, &c. si me vniuersalem Papam vestra sanctitas dicit, negat se hoc esse quod me fateretur vniuersum.

Caluinus lib. 4. instit. cap. 7. §. 4. eadem Gregorij verba impingit, sed vltra quam satis, optimè responderunt; C. Bellarm. d. Rom. Pontific. lib. 2. cap. 31. & C. Baron. tom. 8. anno 595. de quibus homuncio nihil prorsus, eorum igitur explicationibus non suum in sensum verba hæc Gregorij vsurpata fuisse necessariò sequitur.

Et vide Concilia, quæ ipse. C. Bellarm. ibidem citat de nominibus Rom. Pontific; quibus Primatum ipsius manifestissimè comprobatur, quæ licet Iunius, Sutilius, & alij recentiores Protestantes, cauillare conentur, doctissimus tamen Gretf. in defens. eiusd. cap. ab eorum nugis, & imposturis, egregiè vindicat.

Sed Gregorius nomen vniuersalis Episcopi dum taxat, reculare videtur ad inuidiam effugiendam, & factum Ioannis Patriarchæ Cōstantinopolitani suæ humilitatis exēplo comprimendū, quod ipse à Pelagio, & ab eodem Gregorio repressus numquam resipuerat, vt epistolis suis 28. ad Cyriacum 30. ad Mauritium lib. 6. & 7. ad Eusebium & 30 ad Eulogium lib. 7. constat, re autem vera, se talem semper profitetur & potissimū epist. 42. lib. xi. vbi Apostolicam sedem fidei caput appellat, quoniam fides vinculum est, quo Cætus fidelium cohæret, atque summi & vniuersæ Ecclesiæ Moderatoris potestate vsus fuit epist. 36. & 38 lib. 7. in Ioannem, & Ananiam, damnando & dissoluendo Concilium, ab eis illegitimè coactum, apertius autem rem omnem ex-

plicat' epist. 33. ad Mauritium lib. 7. inquit, *Cunctis Evangelium scientibus liquet, quod voce Dominica sancto, & omnium Apostolorum Petro Principi Apostolo, totius Ecclesie cura commissa est, &c.* Item, *Cura ei, & Principatus committitur, tamen vniuersalis Apostolus non vocatur, habes ergo prout eruditissime animaduertit. C. Bellarm. loco citato, Gregorij sensum, qui non Primatum in vniuersam Ecclesiam, sed vniuersalis Episcopi nomen, eam ob causam renuit, ne iuri, & dignitati deroger aliorum, Antistitium, quorum se caput agnoscit Ordine igitur Papa, non secus ac ceteri Episcopi, Episcopus pariter est, non ergo vniuersalis Episcopus, Iurisdictione autem, quia non vni tantum Ecclesie, prout singuli Episcopi præficiuntur, sed cunctis præest. Ecclesijs, vniuersalis dicitur Pastor, veluti omnium maximus. At concedamus, quod Aduersarij volunt; quis vnquam cordatus dixerit, modestiam Gregorij præiudicium successoribus intulisse, quibus, diuino Iure, Episcopi omnes subiacent? factum vnius alteri obesse non debet, neque Rectoris gesta in Ecclesie detrimentum recidunt.*

Falso. N. Denique Pontifices, inquit, immediatos Vicarios vocari volunt, at Epistolæ in Bibliotheca Vaticana extantes, in antiquissimis libris, nullo alio titulo, quam ad Romanos Pontifices inscriptæ leguntur.

Falso. N. Ideo Martinus. V. in Bulla Concilij Constantien. contra articulos Vuicleph. Ioannis Hus, & Hieronymi de Praga, condemnans illum articulum, non esse de necessitate salutis credere Romanam Ecclesiam esse superiorem inter alias, declarat erroneum, si per Romanam intelligatur vniuersalis, quamobrem Romana Ecclesia vniuersalis non est, neque alijs superior.

Primum esse falsum editio Epistolarum vulgata, ad Pontifices scriptas apertissime demonstrat, quoniam meritis illis sunt inscriptæ titulis, sanctissimi, Beatiissimi, summi sacerdotis, Patris vniuersalis, similibusque alijs quæ ex libris Vaticanæ Bibliothecæ non solum transumptæ, sed pluries cum eis collatæ sunt; exhibeat ergo vetustissimos illos Codices necesse est, ex mendaciorum officina sui capitis depromens.

Ipsa verò Martini Bulla, mendacissimi Calvinistæ impudentiam retundat, *Error est, inquit, si per Romanam Ecclesiam intelligat vniuersalem Ecclesiam, aut Concilium generale, aut pro quanto negare Primatum summi Pontificis, super alias Ecclesijs particulares.*

At Primatum Petri modo non negat, sed vbi veritati compellitur dare manus, latibulum aliud quærit, inquit enim Petrū non à Christo, verū à cæteris Apostolis prælatum esse, & quamuis hæc ineptissima assertio expressis ipsius Euangelij verbis, Patrum Græcorum, Latino- rumque atque etiam Canonistarum communi sententia, & Conciliorum decretis omnino aduersetur, non tamen vsque adeo cohibetur, quin impudentissimum mendacium, mendacijs comprobare conetur.

N. Ex Anicet. scilicet Epist; in Nouo testamento, post Christum Dominum, à Petro sacerdotalis caput ordo, quia ipsi primo Pontificatus in Ecclesia Christi datus est, dicente Domino ad eum, Tu es inquit, Petrus, & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, &c. Et tibi dabo Claves Regni Cælorum. Hic ergo ligandi, atque soluendi potestatem accepit à Domino, primusque ad fidem Populum virtute sua prædicationis adduxit, cæteri verò Apostolici eodem pari consortio honorem, &c.

Contra
propriam
sententiam.

potestatem acceperunt, ipsumque Principem eorum esse voluerunt.

AT quis non videt quod si à Petro, post Christum, Ordo Sacerdotalis exordium sumpsit, ipse vtrique est Caput, fons, & radix, vnde cæteri Sacerdotes in ipso sunt, veluti membra, rami, & riuuli, Cyprian. d. vnit. Eccles. & si ipsi primò in Ecclesia Pontificatus datus est à Christo, qui propterea eidem dixit, tu es Petrus, &c. Et tibi dabo Claues. &c. Nonne sequitur, quod verba illa, ipsumque Principem eorum esse voluerunt, quod Apostoli Petrum sibi Principem non adsciuerint, verum iam à Domino electum, Principem agnouerint, eique dumtaxat parendo se se subiecerint, quod sane apertissime explicauit idem Anac. epist. 3. inquit, *Et licet omnes essent Apostoli, Petro tamen à Domino est concessum, & ipsi inter se id ipsum voluerunt, ut reliquis omnibus præset, & supra, Hæc verò Sacrosancta Romana, & Apostolica Ecclesia, non ab Apostolis, sed ab ipso Domino Salvatore nostro Primatum obtinuit, & eminentiam potestatis super vniuersas Ecclesias, ac totum Christiani populi Gregem assecuta est, sic ut ipse Beato Petro Apostolo dixit, Tu es Petrus, &c. vide etiam. C. Bellar. ad hoc lib. 2. d. potest. Papæ cap. 17.*

Perperâ. N. Sed argumētatur quod Romanus Pontifex, vti Petri successor, Primatum hunc sibi vindicare non possit super alios Episcopos, quamuis Petri successor in Episcopatu sit, quoniam Episcopus Antiochenus, qui in ea Patriarchali sede Petro succedit, eundem Primatum identidem sibi arrogare posset.

Eodem vititur argumento Nylus Thessalonicenf. ^{Nylus.}
 in suo tract. d. Prim. Papæ, ab Illyrico promulga-
 to, dum eadem ratione idem dicit de Episcopo Ephesi-
 no, & alijs, qui in Episcopatibus sedent, quibus olim
 præfuerunt Apostoli.

His omnibus tam perspicuè atque egregiè respon-
 det. C. Bellarm. d. Rom. Pontific. lib. 2. cap. 31. quod
 Aduersarius animaduertēs nullum esse amplius curricu-
 lum, Hæretico more argumenta Nyli vt propria attulit,
 responsiones verò illustrissimi Cardinalis consultò præ-
 terijt, addam tamen, sicuti Episcopus qui ab vna, ad
 aliam sedē transfertur, nō amplius primæ sedis, sed eius,
 cui nouissime præest, Episcopus dicitur; quamobrē, qui
 ei succedit, Episcopo, cui fuerat collata sedes ab illo di-
 missa, non quidem Episcopi iam translati successor dici
 poterit, sed nouissimi in ea decedentis, iridem Patriarchæ
 Antiocheni successores Petri in illa Ecclesia haud qui-
 dem sunt, sed eius cui primò eam Petrus contulit, suc-
 cessio igitur ab illa deducenda est sede, quam habuit
 postremam, & in qua Cathedram sui Primatus erexit, &
 moriens tandem reliquit, hanc autem esse Romanam,
 Patres omnes, historici cuncti, Græci Latinique asse-
 runt, Ireneus lib. 3. cap. 3. *Maxima, & antiquissima om-
 nibus cognita à gloriosissimis duobus Apostolis Petro, & Pau-
 lo Romæ fundata est, & constituta Ecclesia*, Euseb. in Chron.
*Petrus &c. cum primum Antiochenam fundasset Ecclesiam
 Romam proficiscitur ubi Euangelium prædicans viginti quinque
 annis, eiusdem urbis Episcopus perseuerat*, Cyprian. lib. 4.
 epist. 2. *Factus est autem Cornelius Episcopus de Dei, & Chri-
 sti eius iudicio, de Clericorum penè omnium testimonio &c. cum*

nemo ante se factus esset, cum Fabiani locus, id est cum locus Petri, & gradus Cathedræ sacerdotalis vacaret &c.

Sed cuius Cathedræ, eundem audi d. vnit Eccles. Qui Cathedram Petri, super quam fundata est Ecclesia deserit, in Ecclesia esse non confidat, idem lib. 1. epist. 3. Hieronymus cap. 2. epist. ad Galat. Cum venisset Petrus Antiochiam primum Episcopum Antiochenæ Ecclesiæ Petrum fuisse accepimus, & Romam deinde translatus. Idem ad cap. 52. Esai. & de viris. illustris. cap. 1. August. contra litteras Petilian. lib. 2. cap. 51. contra Pelagium lib. 1. cap. 4. epist. 165. & alibi: at quid immoror, Græcos quadraginta, & sex, Latinos verò octuaginta, & quatuor refert Coocius par p. Thesaur. lib. 7. art. 5. quod & illustrissimus Card. Bellar. rationibus, & autoritatibus aduersus Nugatores hosce egregiè comprobauit, d. Rom. Pontific. lib. 2.

At superius, aduersus Nylum, in p. cap. animaduersione probatum est, Apostolorum ius potestatemque omnem, non ordinariam sed delegatam fuisse; non ergo eorum morte quantacunque fuerit, ad successores transire potuit, sed ad vnum Romanum Pontificem, qui Christi deleganti gerit apud nos vices, redacta fuit, ineptum igitur est argumentum; Præterea in hoc eodem cap. Author vult, Apostolos vnanimi consensu, Petrum sibi Principem constituisse, quod igitur ius omne Primatus abdicauerint, si quod habuissent ac in Petrum transtulerint necessum est dicere.

Nemo autem plus iuris in alium transferre potest, quam ipse habuerit, ergo neque his, qui in Episcopatibus eorum successi sunt Primatus vllus iure competit.

Addit denuò argumentum ex libris mutuatum Illiri-

ci contr. Primat. Papæ, & Calvin. inst. lib. 4. cap. 7. §. p. Luther
 Luther d. potest. Papæ quod Primatus iste, Patriarchæ
 Hierosolymitano potius debeat, quia ibide Christus
 Crucifixus est, & Petrus quatuor annis ab excessu Do-
 mini in eadem cōmoratus est vrbe, quam ob causā eius
 Patriarchio Primatum à Cōcilio Niceno tributum dicit. Falso:

Respondet verò luculentissimè quidem C. Bellarm.
 d. Rom. Pont. lib. p. cap. 24. & 26. & vtroque Gretser.
 contra Sibrandum, Sutiliuium, Danneum, & alios Pro-
 testantes.

Et re vera, Concilium Nissenum nihil prorsus de hoc,
 Nam can. 6. hæc dumtaxat *Quia mos antiquus obtinuit, &
 vetusta ratio, ut Alexandria id est Hierosolyma, Episcopo honor de-
 feratur, habeat consequenter honorem, manente tamen Metro-
 politana Civitatis propria dignitate*, Imo can. 6. Patriarchæ
 Alexandria totius Libiæ, Ægypti, & Pentapolis præfe-
 cturam tribuit, ergo & Episcopum Hierosolymæ ipsi
 subicit, & quoniam Nouatores supradicti ex hoc cano-
 ne aduersus Rom. Pontificis Primatum insurgunt, ha-
 bes illum in Concil. Chalcedon. relatum act. 16 cuius C.
 Bellar. d. Rom. Pontific. lib. 2. cap. 13. Germanum sēsum
 perspicuè sane explicauit, quem ibi Gretser. in defens. à
 recentioribus Sectarijs egregiè tueretur.

Sed prætereundum non erit, quod Abbas Roma-
 nus, quem vixisse dicit Trithem. d. viris illustribus, an-
 no 550. ita ex Græco vertit, *Ecclesia Romana semper habuit
 Primatum, tenent autem & Ægypti, Libiæ, & Pentapolis, ita
 ut Episcopus Alexandrinus horum omnium habeat potestatem,
 quoniam & Rom. Episcopo hæc est consuetudo, similiter autem,
 & qui in Antiochia constitutus est, & in cæteris prouincijs pri-*

L iij

uilegia Ecclesiarum salua sint, refert ex codice Vedaſti Arrebatensis, cōſcripto ante annos octingentos, Scholiaſt. ad Cyprian. d. vnit. Eccleſ. in verb. hoc erant vtique cæteri Apoſtoli; & meminit. C. Bellar. loco ſupracitato.

Quamobrem: C. Baron. tom. p. anno. 39. n. 11. ex S. Hieronymo, epiſt. 61. non Hieroſolymæ Eccleſiam, ſed Cæſareæ Maritimæ Metropolim Paleſtinæ inſtitutam fuiſſe probat, quia nimirum à Romanis ſedes Metropolitana Præſidis, illius Prouinciæ ibidem collocata fuerat? Vnde Leo Papa epiſt. 62. Iuuenali Epiſcopo Hieroſolimyano, qui Primatum Palæſtinæ ſibi arrogans, Epiſcopos fere omnes Concilij Epheſini in ſuam perduxerat ſententiam, obſtiſſe narrat, ne Epiſcopo Cæſareæ præiudiciū inferri pateretur.

Et quoquo pacto ſeſe res habeat, canonem prædictum de Romanæ ſedis Primatu, nihil prorsus ſanxiſſe, clariſſime demonſtrat Nicol. 1. epiſt. ſua 8. ad Michaëlem Imperatorem verſ. *Privilegia inquam iſtius ſedis &c.* Item ibi, *Proinde animaduertendum eſt. &c.*

Inuehit nunc in S. S. Bonauenturam, Thomam, & canon. iſtos qui Papæ Primatum aſſerunt, quorum opinionem ab omnibus alijs dicit interpretari, in comparatione ad alios Chriſtianos fideles, vel ad alias Eccleſias ſibi ſubditas, non autem in ordine ad totam vniuerſalem Eccleſiam.

Sed quid hoc ſibi velit, neque ſatis percepi, quoniam ſi Papa habet Primatum in comparatione ad alios Chriſtianos, ergo eſt Caput totius Populi Chriſtiani, at ex his tantummodo Eccleſia conſtat, cum ſit fidelium

con -

congregatio, non iustorum, vt Hæretici dicunt, ergo Papa est caput Ecclesiæ.

Præterea aut Canonistarum suorum interpretatio de omnibus Christianorum Ecclesijs simpliciter explicanda est, Schismaticorum conuenticulas excipio, quia non Ecclesiæ, sed Sathanæ sunt Synagogæ, & cum ex eis, vt inquit Cyprian. d. vnit. Eccl. toto Orbe diffusis, veluti ex tot membris, vna constet Catholica Ecclesia, cuius solus Papa est visibile caput, nam & super hanc petram fundatam esse, ipsius Christi verba testantur Matth. cap. 16. & Petro idem dixit, pascere Agnos, pascere Oves meas, cuius vnum est ouile, vnusque grex, vnus ergo est Pastor, quod in 2. parte in Animaduersione ad p. M. Antonij librum probaturi sumus, & nos quoque assentimur, quia & summo Sacerdoti in singulas Ecclesias, in singulosque Episcopos potestatem supremam esse asserimus.

Aut in sententiam reincident quorundam Parisiensium, in qua nunc recentiores quoque Græci etiam esse videntur, de qua ad quartum Marci Antonij librum c. 1. agemus.

Et quidem haud satis rem hanc percipio, siquidem Quælibet particularis Ecclesia, Episcopalis scilicet, veluti corpus vnum dici potest, ex fidelibus suæ Diæcesis constans, cuius singuli Episcopi capita, & si dixeris singulum esse ouile Pastores sunt, ideo in Synodis Diæcesanis Episcopos, in prouincialibus Metropolitanos, in Nationalibus Patriarchas præesse videmus, eadem verò sigillatim Catholicæ Ecclesiæ comparatæ membrorum rationem habent ex quibus vniuersum corpus

M

constituitur, vel igitur binum cuique ipsarum iungunt caput, & Monstrum erit; vel Papam omnium Ecclesiarum, & Episcoporum Principem esse fateri cogentur, etiam dum vnā constituunt Ecclesiam. Quod si Caput esse concedunt, dum cuique comparatur membro, cur non potius totius corporis caput erit? non enim vnus brachij, vel cruris, sed omnium simul membrorum, quatenus corpus humanum simul constant, illud dicimus caput, cui totum ex diuersis membris compositum subiaceret; neque pars cum toto tunc comparatur, quia totum non est, cui præcipua deest pars, sicuti absque capite corpus integrum non potest dici, in quod solum Caput spiritus infundit, ipsumque principaliter, & primo dirigit, regit, eiusque salutem & incolumitati prospicit.

Aut de Ecclesijs suburbicarijs intelligitur intra scilicet limites quibus post Augusti, & Adriani diuisiones Italię Constantinus, Valentinianus & Theodosius vrbicarias regiones huius Prouincię ab Annonarijs distinctas circumscribere, & toto errant Cœlo, quia vt toties dictum est, Romani Pontificis non vt omnium Episcoporum definita est diæcesis, de quo in 4. cap. & latius in 2. parte in animaduersione ad lib. 4. cap. 2. M. Antonij agendum erit.

Et cur tot Canonistę qui sint non edixit forsan, & ipsi propria non propalare nomina ab eo didicerunt, vel quia re vera paucissimi admodum sunt, qui & ipsum latebant, sed prout mendacissimi sui suggererunt eorum locutus ore Turrecrematam dumtaxat tribus locis adduxit, & tripliciter mentitus est.

Falso.

Primo in can. quamuis dist. 21. qui contrarium ibi

pluribus probat rationibus, nempe vnā esse Ecclesiam
vnitate fidei, spei, Charitatis, Spiritus Sancti, Pastoris,
& sponsi.

In can. Petrus. 2. q. 7. verum de hoc ne verbum qui- Falso.
dem ibidem legitur.

Et in can. cum hi §. sed exemplo, &c. Et in hoc quo- Falso.
que eodem pacto fidelis & verax.

At pauperrimus verè est qui Impostorum sequitur
fidem vel sine fide impudens mentitur, quid igitur mi-
rum si nouus Protestans deceptus, vel decipiens tam au-
dacter Turrecrematam huius falsitatis adduxit testem,
quilib. 2. cap. 93. & 104. sum. d. Eccles. & in respons.
ad Oratores Basiliens. contrariam asserit sententiam,
Card. Florentini & Abbatis hæc opinio fuit, in cap. sig-
nificasti, d. election; quos. C. Bellarm. d. Concil.
author. lib. 2. cap. 14. optime refellit, & contrariam vti
veriore, communique calculo receptam demonstrat,
ibidem & cap. seq.

N. Subdit, & quod non acceperit potestatem vni-
uersalis Ecclesiæ, probant omnes per confessionem
Gregorij Papæ.

Sed vbi non dicit, verum quia eadem Gregorij libris Perperā.
Luther.
Caluin.
Illyrie.
adducunt, Illyricus Lutherus, & Calvinus, eos
doctissime, suo more refellit. C. Bellarm. d. Rom. Pontif.
lib. 2. cap. 31. quæ à conuicijs potius, quam rationibus Pro-
testantiū nouissimorum, acerrime vindicat eruditissimus
Gretser. in defension. eiusd. cap. & nos supra expūimus.

At quoniam bonum hunc virum vrgebant, cap. fide-
lior dist. 50. respondet quod verba illa ad gubernatio-
nem particularium Ecclesiarum referuntur, & cap. est

M ij

aliud 24. q. p. illum interpretatur, non esse referendum ad piscaturam vniuersalis Ecclesiæ, prout est corpus mysticum, cuius Caput est Christus. Rationem autem suarum responsionum hanc adducit, audi: Ita intelligendo destruerentur omnes conclusiones iam firmatæ, omnia dicta Patrum supra allegata, omnia Concilia inferius alleganda.

Ne impu-
denter
& inepte
nimis.

Ne igitur in hoc impingamus absurdum quidem maximum, Papa sui Primatus moueatur sede atque hæc solidissima responsio est ad omnes Patres, cunctaque Concilia, quorum vna sententia contrarium asseruit. N. Tandem, inquit, expresse hoc definitum fuit in Concil. Aphricano. cap. 6. quod primæ sedis Episcopus non appelletur Princeps Sacerdotum, vel summus Sacerdos. &c. sed tantum primæ sedis Episcopus.

In alium
sensum.

EVndem canon. 6. & supra obiecit, de quo licet satis dictum sit, explicant eum tamen gesta in Synodo Chalcedon. act. 1. 2. & 3. vbi S. Leoni Papæ, vniuersalis Episcopi nomen tribuitur, quod epist. 30. lib. 7. refert etiam S. Gregorius, qui vt superius animaduertimus, humilitatis affectu, illud contempsit, vide C. Bellarm. d. Rom. Pont. lib. 2. cap. 12. 13. & 31.

Pro men-
dacio
Men-
daces, &
pro Schif-
matico
Schisma-
tici.

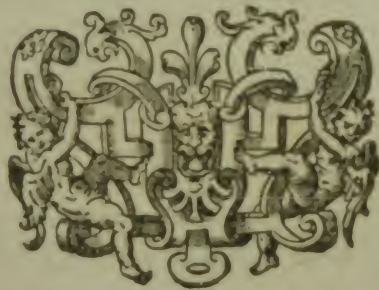
N. Audi temerariam istius sententiam, inquit, firmarunt omnes Theologi, & Iuristæ qui tempore Concilij Basiliensis scripserunt.

SCilicet omnes Schismatici, & Hæretici, atque paucis dicam, Malignantium conuentus, conuenticula Refractoriorum, & Synagoga Satanæ, vt in censura cap. V. latius explicabimus, eandem etiam asseruere Hæ-

retici omnes, & iste cum ipsis, verum mentita est iniquitas sibi.

Sed quod impij Sectarij Romano Pontifici furentes adimunt, id fuit ipsi ab omnibus etiam Patribus, tum Græcis, tum Latinis atque ab ipsis Concilijs & à quamplurimis Imperatoribus, Regibusque tributum, ut aperte demonstrant tot Epistolæ ad varios Pontifices conscriptæ, quæ in voluminibus Conciliorum, & Epistolarum decretalium impressæ leguntur.

M iij

CAP. TERTII

N. ASSERTIO.

VALDE DECIPI EXISTI-
MANTES PAPAM ESSE VERVM
CHRISTI VICARIVM IMMEDIATE.

ANIMADVER SIO.

QUONIAM quidem potestas ab eo profi-
ciscitur, qui solus omnipotens cum sit,
solo voluntatis imperio è tenebris lucem
eruit, & quæ nusquam in rerum natura
erant esse iussit, vnoque nutu refracta-
rios prostravit spiritus, proprijsq; è sedibus deturbatos,
Tartareo carceri perpetuo mancipavit, quæcunque au-
tem ab eo condita sunt, ordine profecto sapientissime
disposita comperimus. Hominem autem, præclaris-
simum sane omnipotentia suæ opus effinxit, men-
temque ipsi dedit diuinam, cui liberas proprij consilij

reliquit habenas, vt concupiscibilis, irascibilisque effrenos illos compesceret equos, dum fucata specie boni pellecti, plerumque in deteriora lasciuiendo ruunt.

Quoniam verò ipsius hominis vitio, rationis imperium gliscere iam occeperat, cui appetitus, nimia licentia petulantes, nedum obtemperare recusabant, sed per vim, & iniuriam obsistere nitebantur, hinc dissidia, hinc rapinæ, & homicidia, hinc denique bellorum initia, necessitas ipsa edocuit homines, vnum sibi legere Moderatorem & Regem, omnemque ad ipsum publicæ salutis procurandę, supremam redigere authoritatē.

Quod si ad rerum Ciuiliū administrationem, ordinariam, & legitimam potestatem necessariam esse comperimus, non ne summa in vno auctoritas necessaria quoque fuit, ad animos regendos, quorum salus, eō præstantior est, quō anima ipsius Dei viuētis imago, numquam interitura, corpus breui interiturum antecellit; Christus itaque Dominus iure quidem imperij in omnes gentes amplissimo, quarum illi Pater hereditatem tribuerat, vnā licet toto Orbe numero diffusam, super Petrum, verbo vnitatis fundatam, in monte excelso fidei, Charitatis, & spei, ab initio constituit Ecclesiam, vt nullum vnquam lateret, quæ omnibus patere debebat, quamobrem & in sole veritatis, & iustitiæ statuit tabernaculum eius, cui tunc Petrum præfecit, cum illas præcipuæ iurisdictionis Clauēs eidem contulit, veluti symbolum delatæ sibi Monarchiæ, nunquam defuturæ, cuius ille, vice ipsius, qui Princeps legitimus est, Roc gubernacula subiit, eaque post modum Petro in runmana Ecclesia decedente, in qua tantę dominationis

M iij

solium viuens erexerat, Lino sunt, Hominum electione, delata, cui successus est Anacletus, huic verò Clemens, à quo seriem hanc enumeramus Romanorum Pontificum, ad Paulum usque V. eandem Ecclesiam, peculiari ipsius Dei providentia, hisce temporibus sanctissime moderantem, atque hæc illa est perpetua summorum Sacerdotum successio, qua Sectariorum omnium peruiaciam reuinci, & confundi posse animaduertit Ireneus, & à qua, qui absistunt, quocunque loco collocantur suspectos, vel quasi hæreticos, & malæ sententiæ, vel quasi scindentes inconfutilem Christi tunicam, & elatos, & sibi placentes habere, nos admonet.

Lib. 3. c. 3.

Lib. 4.
cap. 43.

Sicuti igitur eadem Principatus necessitas semper erit quoniam & vitia erunt, donec homines qui gubernatione, & legibus perpetuo indigent, itidem Ecclesiasticæ Monarchiæ ratio eadem semper manebit, prout à Christo unitatis initio fuit instituta, qui ergo in hac Monarchia succedunt, Petro quidem succedunt, velut numeri omnes ab vno ducunt exordium, diuina tamen institutione, licet humanam esse electionem Christus voluerit, quia non soli Petro dictum est, Pasce oues meas, neque illi dumtaxat traditæ sunt Clauæ, sed cæteris quoque alijs, in quos vicissim transferuntur cum ipso Pontificatus munere, tanquam necessario eidem connexæ, ne sit inanis absque potestate Majestas Imperij: Vices igitur Christi Romanus Pontifex gerit in terra, quia illi visibiliter præest Ecclesiæ, cuius ipse Christus est inuisibile Caput.

Merito. S. Leo. *De toto* inquit, *Mundo vnus Petrus eligitur, qui & vniuersarum gentium vocationi, & omnibus Apostolis*

Apostolis cunctis Ecclesie Patribus preponatur, ut quamuis in populo Domini, multi sacerdotes sint, multique Pastores, omnes tamen regat Petrus, quos principaliter regit & Christus.

Quamobrem licet ab his, quibus eligendi facultas est, is renunciatur Papa, qui ante non erat, non tamen ab ipsis auctoritas aliqua electo confertur, sed acceptam Christo immediate refert, qui cum hac summa potestate Primatum in Ecclesia instituit; primæ dumtaxat causæ effectus tribuitur, causæ namque secundæ materiam quidem aptant, sed ea nihil prorsus est, quousque forma accedat, hæc autem ab ipsa prima tantummodo, nullo intercedente medio, imponitur.

Quod si Romanum Pontificem, Christi Vicarium immediate non esse dixeris, aliquo medio esse necessario asseris, ab eo igitur per quem talis est, penderet ut sit; at eius est nolle, cuius est velle, quamobrem hominis arbitrio, moveri solio quodocunque poterit; Caput inter, & corpus aliquid si intercederet, extraneum foret, quod simul utrunque conduceretur, eo itaque sublato caput seiungi necessum esset: at blasphemiam, an absurdum, idemque ineptissimum hoc appellabo? utrunque dicam.

Neque ad Concilium confugas, cuius auctoritatem, supra ipsum Pontificem nimium efferens, Corpus Capiti præferas, cui membra subici debent, Ecclesia namque Dei non Democratica, non Aristocratica, sed Monarchica est: quamobrem, *Non Synodici constitutionibus cateris Ecclesijs prælata est, sed Evangelica voce Domini, Salvatoris nostri Primatum obtinuit, &c.* Antequam Concilij indicendi necessitas vlla subesset; pudeat denique

Gelasius
Concil.
Episcopus

N

hoc Imperatori tribuere, qui cum Agnus sit, non Ovis, pasci, & non pascere debet, infra & ipse est, non supra Ecclesiam.

Scilicet, 8. &
15.

Quid ergo huius Ecclesiasticæ Hierarchiæ ordinem, admirabili sapientia, ab ipso Christo dispositum, Impij perduelles peruertere moliuntur? eorum coërceat Hæreticam temeritatem, Sacrosanctum Constantiense Concilium, sicuti Ioannem Vuiclephum falso asserentem, Papam non esse immediatum Christi Vicarium, tanquam Hæreticum damnauit, reuincant Lugdunensis, & Florentina Synodus. Hæretica igitur, & Falsa huius capitis Assertio est, nec ratione vlla, siue auctoritate adductis bene probatur.

CAP. TERTII.

EXPVNCTIO.

N. **Q**UARVM prima est, potestatem suam in tota Ecclesia exercere non potest, ergo immediatè Christi Vicarius non est. &c. Mendacium.

Sed asserenti onus probandi incumbit, siquidem erubescimus sine lege loqui, at fallit regula, respondebit in Hæreticis, qui tantum sibi tribuunt, ut mendacijs eorum plus fidei, quàm veritati adhiberi velint.

N. Secunda, ipse Papa fatetur Petrum esse Christi Vicarium, cap. ita Dominus dist. 19. c. in nouo dist. 21. Perperā, & inepte nimis.

Idemquemet Papa, se se Christi Vicarium centies asseruit, cap. quanto cap. final. d. translat. Prælat. & alia addit, ergo centies Papa mentitus est.

Verum perpendat secum ipse rogo, qui legit, audaciam, atque ineptiam impudentissimi huius, nescio an dicam hominis; profecto verissimum esse re ipsa comperi, quod Hæresim superbia gignit, temeritas alit, inscitia fouet.

N ij

At quis prohibet, homuncio, qui Logicam tam optime calles, quod Petro, Linus, Anacletus, & huic Clemens, & deinceps ceteri alij Pontifices vsque ad S. D. N. Paulum. V. nunc regnantem, ordine temporis, vicissim sibi successerint, & omnes Christi Vicarij immediate extiterint: nescio an risum, vel potius stomachum moueas.

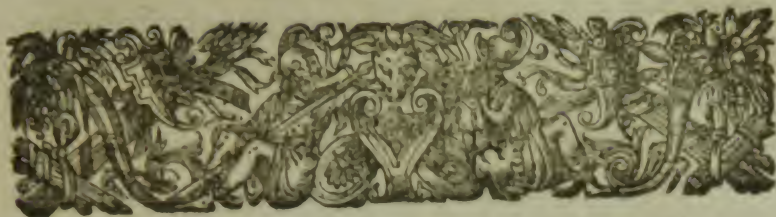
Perperā.
& puerile

N. Tertia. Papa in can. ego Ludouicus dist. 63. & Nicolaus I. epist. ad Michaëlem Imperatorem, relata in cap. non quales. p. q. p. Item Gregor. in can. quoties. 1. q. 7. se se Petri Vicarium profitetur. At Vicarius Vicarium facere non potest: ergo.

Argumentum est veterum Hæreticorum, solutum à Turrecrem. lib. 2. sum. d. Eccles. cap. 39. & à Card. Bellar. in 2. lib. d. Rom. Pontific. cap. 17. vbi doctissime respondet, quod bonus Vir, more consueto, præterijt.

Verum quid ex his sequetur? Papa aliquo modo Vicarius Petri dici poterit, quod in Romana Cathedra, quæ illius nomine adhuc censetur, ipsi succedat. At quoniam non à Petro, sed à Christo sui Apostolatus recipit potestatem, Christi que vices in terris gerit, cuius iure Ecclesiæ gubernacula moderatur, Thesauros largitur, soluit & ligat, magis proprie Christi Vicarius appellatur.

Tandem ad eadem redit deliria, eademque Patriarcharum Antiochiæ, & Hierosolymæ refricat exempla, quæ superius ad stomachum vsque, toties repetijt, impudentissimeq; in Rom. Pontificē debacchatur rabie furens. At insanus ab irato nihil quidem distat, nisi tempore: qui ergo semper ira percitus agitur, semper insanus, nisi aptius rabidus dicetur.

CAP. QVARTI
N. QVÆ FVERIT
ORIGO, ET PROGRESSVS
PRÆEMINENTIÆ PAPATVS.
ANJ MADVERSO.

DEVS Optimus Maximus, qui ex nulla
præexistenti materia Orbem hunc uni-
uersum admirabili rerum varietate orna-
tum, ex nihilo creauit, siquidem dixit, &
statim facta sunt, ea namque quæ exi-
stunt, ac quæ nullatenus extât, eius vocem & que audiunt
atque ipsius imperio æquè obtemperant; nostræ mi-
sertus captiuitatis, quos Primorum Parentum inobe-
dientiæ culpa labefactarat, reos mortis effecerat, atque
iugo grauissimo subiecerat, vnigenitum Filium suum (sic
Deus prior dilexit nos) in similitudinem hominis pecca-
to obnoxij, misit in mundum, cuius immanissimus ille
Tenebrarum Princeps iniuste vsurparat imperium, vt
eius præfraetis viribus, ac durissimæ seruitutis nostræ ab-

N iij

ruptis vinculis, in pristinam libertatem nos vindicauit.

Quamobrem pijissimus, ac sapientissimus Redemptor noster cum hoc potentissimo, fortissimoque Hoste congressurus, non tormenta bellica, non arma parauit, neque acies ad pugnam instruxit: ô altitudo diuitiarum scientiæ & sapientiæ Dei, quisnam percepit sensum ipsius, aut penetralia illius ingressus, quanta sit dexteræ eius potentia satis cognouit? fuerunt olim Gigantes præualidi ferocesque sane; at non hos, sed imbecillia elegit, vt fortissima quæque confunderet, atque euerteret: viæ namque cogitationum suarum longius quam Cæli à Terra à nostris distant, quamobrem, & viæ inuestigabiles sunt, & iudicia eius nullatenus possunt mente comprehendi, est enim apud Deum infania, quam nos sapientiam existimamus. Domuit Orbem non ferro sed ligno, ligno Crucis, quod ignominie symbolum, & reorum patibulum erat turpissimum; Iudeis quidem scandalum, gentibus autem stultitia visum, nunc Imperatorum, & Regum decorat coronas, Diademata exornat.

Et non quidem Stoicæ, aut Peripateticæ sectæ sapientes, è Gymnasijs, aut ex Aulis Principes ditissimos eductos, vel Milites è castris selectos, ad Apostolatus ordinem adsciuit, quos ad fidei suæ Euangelium promulgandum huc, atque illuc mitteret.

Verum enim verò tanti muneris onus duodecim demandaui mirū dictū!) nō virtute generis præclaris, nō diuitijs, armisq; potētib⁹, non Sophiæ docti, sed è plebe vilissimis, rudibus, pauperibus rusticis, & piscatoribus qui tamen veram è Cælo Philosophiam euocarunt, & sancti Spiritus numine afflati, arcana Dei adhuc abdita hominibus cunctis referarunt, etiam ipsi Græciæ, quæ sa-

pietia primatum sibi vindicabat, at inquit Chrysost.
 Ποῦ νῦν τῆς ἐλλάδος ὁ τύφος; πῶς τῶν ἀθηναίων τὸ ὄνομα; πῶς τῶν φιλο-
 σοφῶν ὁ λῆρος; ὁ ἀπὸ γαλιλαίας, ὁ ἀπὸ βηθσαιδὰ, ὁ ἀγροικὸς, πάν-
 τες ἐκείναις ἀεὶ γίνετο. *Vbi nunc Græciæ fastus, ubi nomen*
Athenarum, ubi Philosophorum deliramenta, ille Galileus,
ille Bethsaidæ natus, ille Rusticanus universos deuicit, adeo ut
prædicationis eorū sonit⁹ omnes terræ plagas penetrarit.

Horum autem vnus fuit Petrus, quem Christus alio-
 rum Principem constituit, atque vniuersæ Ecclesiæ
 suæ summum Pastorem postmodum designauit, inau-
 gurauitque; & illi, ac successoribus eius supremam
 tribuit potestatem, vt vice ipsius, cui omnis data est po-
 testas in Cælo, & in terra, Agnorum, & Ouium gregis
 sui, omnium scilicet cuiuscunque conditionis fidelium
 curam gererent, huius ergo animarum spiritualis præci-
 puique Pastoris imperio, omnes subiecit Principatus,
 ille, qui & iura Regnorum, & corda Regum Diuinæ eius
 potentia manu simul complectitur: quamobrem om-
 nes Romani Pontifices, ab ipso Petro, ius istud amplif-
 simum liberè semper postea exercuere, nec vnquam
 proprio defuerunt muneri, quamuis in Cryptis & An-
 tris latitarent, seu profugi errantesque immanissimam
 Tyrannorum rabiem effugere cogerentur, omnia enim
 possum, inquit Paulus, in eo qui me confortat.

Eisdem namque Ecclesiæ Moderatoribus, proprio
 ore spondit ipse, qui veritas solus est, se se ad supre-
 mum vsque diem, Ducem, Tutorem, & Patronum
 continuò illis affuturum, ne potestatum infernarum
 conatibus vires eorum concuterentur, aut fides defice-
 ret, vel impetus earum ita in ipsam irruerent Ecclesiam,
 vt Catholicæ Religionis propagationi obsistere possent.

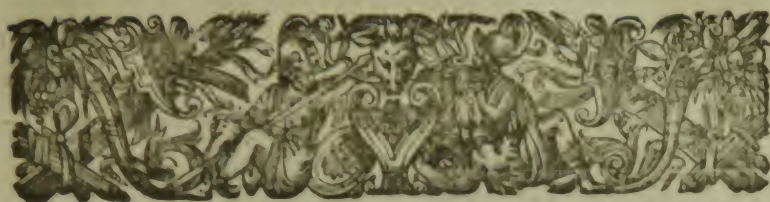
Epist. I. ad
Episc.
Antiochi.
prouin.
Epist. ad
Felicem.
C. Bell.
Lib. p. c. 5.
lib. 3. c. 9.
lib. 9. c. 5.
De Con-
cil. lib. 1.
c. 12. eod.
lib. c. 19.

Quamobrem ad ipsum Rom. Pontificem docere, dirigere, coërcere, leges in Ecclesia condere, conditas abrogare, citra tamen iuris diuini abolitionem aliquam solummodo spectat, ipsiusque est iurisdictionis generalia indicere, & conuocare Concilia, adeo quod absque mandato, vel assensu illius, à quocunque habita fuerint, nulla prorsus, & irrita fore sanxêre Apostol. can. illo relato à Marcello, & innouato à Concilio Niceno vt Synodus Alexandrina testatur, & Iulius p. ad Episcopos Orientis cuius meminere Socrates, Sozomenus, Nicephorus, quod itidem re ipsa semper in Ecclesia fuisse seruatum à prima Synodo Apostolor. exemplis aliorum octo Generalium Conciliorum apertissimè constat.

Ab ipso igitur Deo Romani Pontificatus Præfectura originem duxit, eoq; rectore, Duce, ac patrono, non temporis præscriptione, aut humana vlla largitione, vel constitutione suo iure aucta est, cuius imperij Majestatem veluti Sacrosanctam, Catholici omnes, præcipue verò Imperatores, & Reges summa reuerentia, & pietate humillime venerantes, Principatus sui fastigium eius ditioni sponte subiecisse, & ad pedes Beatissimi Patris supplices occidisse, & legimus, & vidimus.

Quod si vnquam Rebelles, & Schismatici tantę potestatis culmen contemnere, summorum Pontificum, auctoritati obsistere, armis sollicitari conati sunt, in hos contumacēs Schismaticos diris, grauissimis, iustissimisque coërcitionibus animaduertentes, eorum profligarunt acies, arrogatiam fregerūt, temeritatem edomuerunt, nec vllus vnquam fuit qui suę perfidię meritis non luerit pænas. Quæcunque igitur in hoc Capitulo afferuntur, vel afferuntur, cuncta sunt expressa mendacia, & falsitates impudentissimæ.

CAP.

CAP. QVARTI EXPVNCTIO.

VONIAM Cap. istud quadruplici distinguit tēpore; quibus prouectionem Papatus examinat, nos quoque expunctionem quadripatitō diuidemus.

Primum tempus à S. Petro ad Constantinum, quo Pontifices omni prorsus authoritate destitutos, nullum iurisdictionis etiam Spiritualis actum ^{Mendacium.} gessisse, Concilia conuocandi nullam habuisse facultatem, imo non secus ac ceteri Episcopi, decretis eorum paruisse his probare conatur.

N. Anno Christi 34. Iacobus minor Hierosolymorū creatur Episcopus, cui B. Simeon immediatē successit, ^{Perperā.} eodem tempore Marcus Euangelista Episcopatu Alexandrino praeficitur, qui cum anno. 64. Christi currente ab Alexandrinis occisus esset, eidem Auicenus statim successus est. Petrus Cathedram Antiochenā septem annis rexit, ubi relicto Episcopo ^{Perperā.} Eudodio anno. 43. Romam petit, Romanum Episcopatum suscepit, cumque omnes

O

Falsa.
conclusio

conueniant circa viginti quinq; annos gubernasse, idcirco Linum & Cletum sibi coadiutores fecisse dicendum est. Crucifigitur Petrus anno Christi 70. Clemens eidem successor deputatus est, qui igitur quarto loco Episcopus Romanus creatus est, super alios quam habuisse non constat iurisdictionem nouissimus ex antiquitate prætere neque valet, neque potest.

EX hac tandem ambage verborum hoc vnum vix deprehendi, scilicet neque Petrum, neque tres alios Pontifices, eius in Romana sede successores, nedum temporalis, imo nec spiritualis, ultra ipsis subiectos, vllum vnquam iurisdictionis actum exercuisse.

At si in subiectos exercuerunt, subiacent autem Rom. Pontifici omnes fideles: ergo semper eorum potestate vsi sunt.

Quod si Episcopos omnes, vel Antiochenum, vel Hierosolymitanum, aut Principes ab Ecclesiastica eximit iurisdictione, effrons profecto mendacium, & hæresis impia est.

Quamobrem aut fatetur Petrum à Christo supremam in omnem Ecclesiam potestatem recepisse, eandemque in Romanos Pontifices vicissim pertransisse, & male ratiocinatur, siquidem licet in ipso Ecclesiæ nascentis exordio, hanc potestatem exercere haud liberè potuerint, Ethnicorum vi iniuste præpediti, non tamen ius suum amisisse sequitur, quia non valenti agere nulla currit præscriptio, sed quiescit, vt suo conualescat tempore, neque ethnici Imperatores iurisdictionem Pontificiam vllò vnquam, etiam longissimi temporis intervallo, præscribere poterant, cum iure diuino collata

fuerit', cuius nulla est præscriptio, quæ humano Iure est adinuenta; vulgatissima sunt hæc apud Iuris consultos, quonam igitur pacto ignorauit iste, qui passim, etiam ab re iura & canones eruât?

Aut negat, & est hæreticus, prout superius demonstrauimus contra deliria, quæ Author à veteribus Sectarijs mutuò accepit.

Verùm si ipsius Petri ab anno. i. sui Pontificatus, Lini quoque, Anacleti, & Clemētis gesta peruoluisset, prout Nyli, Illyrici, Caluini, Lutheri, somnij Viridarij, Marfilij Patauini, Occanique è stercore, stercus collegit, non utique adeo temere hallucinatus esset, re namque ipsa ex Actis Apostolicis, alijsque Ecclesiasticis scriptoribus didicisset, quanta sollicitudine, & cura demandatum sibi munus Pontificium semper exercuerint.

Ipse enim Petrus anno primo, quo Christus Dominus passus est, tamquā Caput, & Princeps in vnum conuocat Apostolos, & discipulos, admonetque consulendum fore Ecclesiæ viduatæ vno Iuda Proditore, aliumque in eius Episcopatum sufficiendum esse Act. cap. p. cuius quidem zelum, & Pastoralem sollicitudinem merito admiratur Chrysost. hom. 3. in Act. Apost. ad idem cap. p. Εὐλόγους πάντως τὸ παράκλητος ἀνθεντῶν. ἅτι γὰρ αὐτὸς τὰ ἱερά ἐστι χειροῦς πρὸς τὸν οὐρανὸν ὁ Χριστὸς καὶ οὐ ποτε ἐπιτίμῃς ἐτίει-
ξεν τοὺς ἀδελφοὺς σου. *Quam ferus & Zelo pietatis astuans munus sibi à Christo demandatum agnouit in gregem eius regimini concreditum, vnde, Primus omnium auctoritatem merito usurpat in negotio, ut qui omnes habeat in manu, ad hunc enim dixit Christus, & tu aliquando conuersus confirma fratres tuos, idem Occumen. ibidem Cap. 2.*

C. Baron
tom p.
anno
Christi.
34. n. 237.

Concionem ad Populum habet, qui die Pentecostes, audita varietate linguarum, quibus discipuli omnes loquebantur, maxima affecti admiratione conuenerant, ne seditio oriretur, causam edicit, Act. cap. 2. hinc Tertull. de. pudic. *Primus in Christo Baptismatis Petrus referauit aditum*, Cœlestis regni Populum quotidie docebat Act. 4.

C. Baron
tem. p.
anno 34.
n. 291.
Vide Ani-
mā no-
stram ad
P. M. A.
librum.

Primus atque solus omnium Apostolor. iudiciaria vitur potestate suprema in Ananiam, & Zaphiram act. cap. 5. Iacobum Minorem primum Hierosolymor. instituit Episcopum, Chrysost. hom. 87. in Ioh. Anice- tus epist. ad Episcop. Italiæ, & vsque ad annum 37 & 38. innumera exantlauit pia facinora, multaque perpeffus est Curæ Pastoralis incumbens, Epistolas scribendo, ad Confirmādos in fidem Sammaritas proficiscendo, quibus traditis sibi Clauibus, Ecclesiam Primus referauit, & Spiritum Sanctum, manuum impositione super ipsos vnā cum Ioanne è Cœlo euocauit Act. c. 8.

C. Baron.
tom. p.
anno. 39.
n. 8.

Anno 39. Ecclesias quæ in Iudea, Galilæa, Sammaria & Syria erant ex proprio munere visitat Act. cap. 9. & Ecclesiam fundat Antiochenam Eusebius in Chroni- con.

C. Baron.
tom. p.
dicto
anno. n.
11. & 12.

Anno 41. legationem à Domino per visionem sibi demandatam suscepit, & Cæsaream profectus, Corne- lium Centurionem fidei præcepta docet, ac tandem Sacra lustrata aqua, vt in illo gentibus ipse, qui Pontifex erat, aditum Ecclesiæ recluderet act. cap. 10. Inde Hie- rosolymam reuertitur, vbi improbat hæresim Corinti, qui gentes ab Ecclesia Christi penitus arceri volebat. Vbi cum ex visione illius lintei, è Cœlo demissi, verè

cognouerit, quod Deus, nulla habita discretione personarum, æquè diues misericordiæ est in omnibus qui ad ipsum confugiunt, rem hanc patefecit, ac significauit cæteris alijs, qui promulgare gentibus Euangelium ad inuicem ex inde statuerunt Act. cap. 11.

Anno 44. Postquam ab Angelo solutis vinculis, quibus iussu Herodis deuinctus fuerat, carcere eductus in maritimas Palæstinæ Regiones secedēs, ibidem existentes inuisit Ecclesias, atque composuit, Cæsareæ stratoris, alijsque locis adiacentibus, primos dedit Episcopos, Antiochiam redit, inde Cappadociam, Galatiam, Pontum, & Bithiniam lustrauit, ac utrobique Episcopos constituit, & dum Romam pergit Bizantijs, & alijs eius prouinciæ locis, præfecit quoque Episcopos. Tandem Romam peruenit, & in ea Ciuitate, quæ totius Mundi Princeps erat, Apostolorum Princeps suam locauit sedem, & Principem omnium Ecclesiam Romanam erexit.

Metaph.
die 19.
Iunij. Suri.
tom. 5.
C. Baron.
anno.
prædict. n.
10. 11. 12.
15. 16. &
17.
& deinceps
tom.
p. Quint.
Synod.
act. 2.

Anno 45. Antiochenæ Ecclesiæ prospexit, Euodium siue Ignatium ipsi præficiendo. Quemadmodum & alijs consuluit, quas in Oriente reliquerat, suam primam ad ipsas epistolam conscribendo, ut confirmaret in fide, & doceret, Marcum Euangelistam Alexandriam misit.

C. Baron.
d. anno
tom. p. n.
12. 13. 15.
& 46.

Anno 46. Discipulos ad prædicandum mittit in omnes ferè Italiæ prouincias, in Gallias, in Germaniam, Hispanias, & in Britanniam usque, in quibus omnibus plures constituit Episcopos, atque Romæ pastoralis muneris totus incubuit, donec anno 51. una cum alijs Iudæis à Caio Roma expellitur, quamobrem Hierosolymam reuersus, ut Ecclesiæ necessitatibus consuleret, Concilium

Innocen.
epist. p.
C. Baron.
innotis
ad Martyrolog.
& tom. p.
anno. 46.
n. 1. 2. & 3.

O iij

C. Baron
d. an. tom
p. n. 2. &
3.

C. Baron
an. 57. n.
3. an. 58.
n. 51. & 52.

C. Baron
an. 68. n.
p. v. & que
ad 17.

C. Bell.
d. Rom.
Pontif.
lib. 2. c. 5.
& C. Ba-
ron. tom.
p. an. 69.
n.

rom. p.
epist.
decret.

habuit, in quo ipse primus sententiam dicit, in quam cæteri Apostoli omnes iuere Act. cap. 15. Antiochiæ Ecclesiam inuisit, cæterasque Occidentis lustrauit prouincias, ad Galatas Corinthiosque perrexerit, penetrauit ad Britannos, nec vnquam Pastoralem neglexit curam prædicando, docendo, atque huc, & illuc cursitando. Donec sub Nerone vnà cum Paulo Romam denuò anno 68. reuersus est, vnde ne muneri suo vnquam deesset, ad Iudæos secundam scripsit epistolam, Nicolaitas exagitauit, Simonem magum precibus aëre delapsum prostrauit, tandem iussu Neronis martyrio dirissimo Crucis vitam cum morte commutauit.

Linus post ipsum, & post Linum Anacletus, siue Cletus Ecclesiæ successiuè præfuerunt, eaq; fuit Clementis modestia, qui licet ab eodem S. Petro successor designatus esset, Pontificiæ tamen præfecturæ sponte cessit, neque his præferri voluit, quos olim S. Petrus in partem sollicitudinis pastoralis sibi coadiutores adsciuerat.

Et quamuis Nero adeo immaniter in Christianos sæuierit, vt nulla fuerit orbis pars, quæ sanguine eorum non maduerit, nullatenus tamen hi duo sanctissimi Pontifices, perpetuis ærūnis licet conflictati, & assiduis persecutionibus exagitati potestatis sibi à Deo traditæ vnquam oblitifunt, quin & Ecclesiæ gubernationi prout per id tempus licuit incumberent, multaue sanxere, Episcoporum promotiones, & presbyterorum ordinationes habuerunt, cæteraque alia quæ apud Historicos præcipuè verò Platinam, & Panuinum de ipsis habentur.

Clemens quoque an sua usus sit potestate, eius quinq;

epistolæ demonstrant, in quibus præcepta sibi tradita à S. Petro explicans, alios docet de sacris vestibus, & vasis, de officio sacerdotis, & Clericorum, de communi vita, præcipiendo agit, coercet errantes, atque Episcopos, & presbyteros creat, in his autem Põtificiam auctoritatem potissimum consistere notissimum est.

His Anacletus alter succedit, qui plurima quidem sancivit, de ijs qui Sacerdotes accusant, de iudicijs provincialibus, vt oppressi iudicio secularium ad sacerdotes prouocent, & maiores causæ ad sedem Apostolicam referantur, de accusatione Episcoporum in quibus ciuitatibus Primates, in quibus verò Metropolitanis præesse debeant, de ordinatione Episcoporum, & his similia, an hæc ergo iurisdictionis actus dici possint? extant omnium Pontificum ab ipso Clemente primo vsque ad S. D.N. Paulum V. epistolæ decretales & literæ, quas vocant Bullas, quibus apertissime dignoscitur impostorem hunc tot effuisse mēdacia, quot hac de re protulit verba.

Præterea quam eruditus est logicus quoniam arguit trium Pontificum nullum de hoc extat decretum: ergo neque ipsi vel successores eorum statuere potuerint, ac si temporum difficultate, & vetustate, eorum gesta, à scriptoribus etiam consulto, præcipuè vero ab Ethnicis præteriri, vel quemadmodum tot desunt Historicorum monumenta, deperire non potuerint.

N. Nec minus ineptè prosequitur, ita quoque præsumendum esse, postquam ab infidelibus tunc occidebantur, & in Cryptis, & terræ visceribus habitare cogebantur, ad quod Platinæ testimonium in Calisto p. ad-
Falso.

AD quem & ego prouoco, ipsum audi, Calistus autem Pontifex, in tanta rerum perturbatione, tanquam sceleratis Imperatoribus, nequaquam ab instituto suo discedens constituit, ut ter in anno ieiunaretur. &c.

Verum postea mutata sententia id in quatuor anni tempora transtulit &c. Idem quoque instituit ne Clericorum delatores & accusatores, vel infames, vel suspecti vel inimici in accusationibus, & iudicijs reciperentur, eos verò hæreticos putauit, qui arbitrantur Sacerdotes post crimen admissum, etiam si dignam pœnitentiam subiissent, ad pristinos honores redire non posse, hunc edificasse Basilicam in Transtiberina Regione, in honorem Beate Virginis, Damasus scribit, &c. Cameterium quoque de suo nomine condidit, Via Appia, &c. En quomodo timore mortis perculsus Sanctissimus Pontifex ociosus latitauit, sed vide Gretf. contra Sibrandum à quo iste mutuauit lib. 2. de Rom Pontific. in defens. cap. 17. C. Bellarm.

N. Addit Victor p. ordinauit, quod Pascha die Dominico ab omnibus perpetuo celebraretur, huic decreto immediatè contradixit Polycrates Episcopus Ephesi, atque Policarpus, Thrasea, Melitus, & Narcissus Episcopus Hyerosolymitanus acerrimè oppugnarunt. At Victor anno Christi 196. Concilium Romæ super hoc haberi voluit, vti Bardus, & Panuinus in Chronico huius anni attestantur, sed Concilij resolutio ultra Pontificatum Romanum apud alios recepta non fuit.

AGnosce ex his præfrictâ mēdacissimi hominis frōtem, quæ plura & apertissima mendacia paucis cōgessit, decreto Victoris acerrimè obtitisse dicit Policarpum, & Melitum, scilicet Melitonem, hic fuit Eunuchus,

Mendacium.

chus, & Sardensis in Asia Episcopus, & Thraseam Episcopum, quos longe ante decessisse eiusdem Polycratis epist. ad Victorem demonstrat, apud Euseb. lib. 5. c. 22. & C. Baron. tom. 2. anno 169. & 177. omnia pariter sub fide Parentū confarcinat, siquidem tempora cōfundens, ea sub Victore acta dicit, quæ inter Anicetū, & eiusdem Asiæ Episcopos, de hac eadem controuersia Paschatis, gesta sunt anno 167. Quamobrem Policarpus Romanam se contulit, ut hoc dissidium cum Aniceto componeret, teste Euseb. post Iren. hist. lib. 4. cap. 13. & lib. 5. cap. 24. Cui Anicetus indulgit ut luna decima quarta Asiatici celebrarent, ea nimirum ratione, quia statuerant Apostoli Pascha die Dominico esse celebrandum, tollerandos fore tamen Christianos duxerūt in hoc ludizantes, horum autem ingens erat in Asia numerus.

Mendacium.

Alterum, audi bonæ eius fidei mendacium, quod recitet, Epistolam à Victore conscriptam Theophilo Cæsareæ Episcopo, qua ipsi mandauit, Synodum eius nomine conuocare, & vice sua in ea præsidere, ut ibidem statuerent, ubi Christus in Carne versatus fuerat, Pascha eodem die, & tempore celebrandum esse, quo à cunctis peragitur Catholicis Ecclesijs, sublato dissidio super hoc iterū oborto, Damasus in vita Victoris, Beda in Cōmentario de æquinoctio vernali, apud C. Baron. d. anno. 198. n. 2. tom. 2. & licet quædam Epistola reperiatur Victoris, parte p. Epist. Decret. & vol. p. Concil. attamen C. Baron. loco. cit. n. 6. diuersam esse ab ea de qua loquitur Beda, neque imposturæ suspitione carere, ea nimirum ratione existimat, quod Theophilo Alexandria, non Cæsareæ Episcopo inscripta sit,

Mendacium.

P

prout in lib. Damasi idem error irrepsit, & quod falsis est consignata Consulibus.

Menda-
cium.

Tertium quia silentio præterijt etiam, quod ne dum in Palestina, vt supra est dictum, Victoris mandato, sed Romæ etiam ipso Conuocante, in Gallijs, Corinti, & pluribus in alijs Prouincijs, particulares coactæ sunt Synodi, in quibus omnes vno consensu, vnoque iudicio, in eam iuere sententiam, quam Romana probauit Ecclesia Euseb. cit. Cap. 22. apud C. Baron. anno. præd.

Menda-
cium.

Quartum nec pariter dixit vti Victor haud indulgendum fore ducens Episcopis Asiæ, qui Prouinciæ illius consuetudinis nimium peruiaces Aslertores, à Romana Ecclesia in hoc discrepando, Pascha celebrandum Iudaico more statuerant, eos omnes ab vnitæ Ecclesiæ diris seiunxit Euseb. lib. 1. cap. 23. 24. 25. C. Baron. dicto anno. 198.

Menda-
cium.

Quamobrem Ireneus de hoc scripsit ad eundem Victorem Epistolam, quam nobis obiciunt Caluinus, & nouissime M. Antonius de Dominis in suo defectiõis malo Consilio, falso igitur Coruus iste crocitat decretum Concilij ab ipso Victore habiti, apud alios vltra Pontificatum Romanum haud receptum fuisse.

Menda-
cium

Quintum, prætermisit etiam, quod Nicena Synodus in sententiam Victoris iuit can. 20. M. Constantinus omnibus Episcopis ei parendum edixit Euseb. in vita Constant. lib. 3. cap. 16. 17. 18. Theodoret. Eccl. Histor. lib. 1. cap. 9. 10. Sozom. lib. 1. cap. 20. Socrat. lib. 1. cap. 16. C. Baron. tom. 2. anno. 194.

Menda-
cium.

Sextum Mendacium, Victor Papa cum omni

aqua, in Casu necessitatis Baptizari posse statuit, verum, & huic quoque aduersantes Concilium in Palestina coegerant, in quo nihil tamen est actum, ita vt in Concilio Niceno, vtrumque Victoris decretum peculiari sanctione probatum fuit.

Verum neque apud Damasum, neque apud Platinam, in Victore, neque apud Eusebium, aut Bedam, qui acta in Synodo Palestinae recensent, neque apud C. Baronium, qui nil prorsus intactum reliquit, profecto legitur, quod huic decreto Victoris obstiterit aliquis, vel quod in dicto Concilio actum de eo fuerit, & quamuis ind. Epist. quae Victoris dicitur, hoc baptismatis decretum seruari praecipit, & haec subsequantur verba *Audimus namque apud vos, vestrosque diuersa iudicia fieri*, nullum tamen de Concilij conuocatione verbum ibidem habetur, Platina vero in Victore cum eius decreti mentionem fecisset, solummodo inquit *Hanc ob rem quidam existimant Concilium in Palestina habitum esse*, cui *Theophilus, Erennius, Narcissus, Polycarpus, Bacillus, Asianae Prouinciae insignes Episcopi interfuerunt*, qui tamen non dicit de hoc fuisse controuersum, nihilque asserit, quia nimirum hos hallucinari cognouit, siquidem vt superius diximus, hac de re in eo Concilio non fuit actum, cui Palestinae Synodo Polycarpus interesse non potuit, cum celebrata fuerit anno. 198. ipse vero anno. 169. passus iam fuerit, apud C. Baron. tom. 2. d. anno. neque pariter hoc sancitum esse reperitur in Concilio Niceno. Sed tantummodo in Epistola d. Concilij ad Ecclesias Aegypti, Libiae, & Pentapolis, quod omnes Orientales, qui cum Iudaeis primitus celebrabant Pascha, conso-

ne cum Romanis illud peragant.

Nunc Vualdensibus Marsilio Patauino, Vuiclefo, Luthero, & Caluino, ac Melantone magistris, omne Rom. Pontifici, ipsique Ecclesie ius condendi leges adimit, vt metu sublato, quodlibet cuique impune liceat.

Menda-
cium.

N. Ab Apostolis, inquit, & in Concilijs allegatis in præcedentibus Capitulis, prohibetur Romanum Episcopum, vltra suum Episcopatum aliquid statuere posse, illius igitur decreta & iussiones, respectu aliarum diæcesum, contra expressa iura existunt, alias Papa probare tenetur, ab alijs Episcopis receptas esse, nam communis est omnium DD. sententia, quod nulla Rom. Pontificis dispositio obligat, quæ vsu recepta non fuerit, Ioseph. Ludou. conclus. 54. Pute. dec. 281. lib. p.

Bonus iste Vir, qui non quandoque, sed semper dormitat, somnium istud ex propria, sed crassa quidem Minerua deprompsit, & Sus Mineruam posse fallere censuit.

Canones Apostolorum, qui in p. Concilior. parte extant, & constitutiones nomine Clementis promulgatæ, nusquam pœnitent de Rom. Pontifice aliquid statuerunt, prout qui legerit ipsa comperiet, nisi forte velit cum Nylo, & Caluino, Papam nomine Episcopi generaliter comprehendi in can. 14. & 36. quibus Episcopis propria Parochia relicta, alienam inuadere, atque ordinationes habere, extra terminos proprios interdicitur.

N. Postquam subdit qui iurisdictione statuentis fundare vellet, probare tenetur quia libertas præsumitur.

Verum vt inquit C. Bell. lib. 2. d. Rom. Pontif. cap. 27. supra relatus in cap. 2. licet ordinis Episcopatus

vna sit eademq; potestas, & dignitas. Quamobrẽ & ipse Papa Episcopus æquẽ dicitur, attamen iurisdictione quam in omnes fideles à Christo solus Petrus, eiusque in Romana Ecclesia successores habent, omnes alios Episcopos longe antecellit, non igitur in his quæ ad iurisdictionem pertinent generalis dispositio, quæ de Episcopis statuit, ad Rom. Pontificem contrahi poterit.

Eodem pacto mentitur, impius dum ad Conciliorum ^{Falso.} decreta, quæ in præcedentibus capitulis adduxit, hoc de novo refert, quoniam ad propositum, de quo agitur, nullũ est, quod pertineat, vt retroactis expunctionibus constat, vno Antiocheno excepto, sub Iulio. 1. & hoc improbatum esse demonstrant, C. Bellarm. d. Concil. lib. p. cap. 6. & C. Baron. tom. 3. anno. 341. quod tamen Concilium de solis Episcopis generaliter, idem quod citati Apostolorum canones decreuit.

Habent Romani Pontifices ab ipso Deo potestatem coactiuam legis in Ecclesia condendæ, etiam circa mores, quorum causa cum Religione coniuncta est, qui cum, veluti tempora mutantur, omnium namque rerum vicissitudo est, quæ noua emergunt, nouæ indigent legis auxilio, eorumque Sanctiones cunctorum fidelium conscientias re ipsa obligat, vt Sacrosanctæ scripturæ & Patrum testimonijs liquidissime probauit C. Bell. d. Rom. Pontif. lib. 4. cap. p. 5. & 15. ad 22.

Quorumque Imperio omnes, veri, & Catholici Episcopi, iure diuino quidem subiacent, prout ad p. & 2. cap. superius demonstrauius, quamobrem in vniuersas Ecclesias cunctosque Antistites, ab ipso Petro, ad Paulum. V. vsque, omnes Pontifices hoc iure vsi

P iij

absolute sunt, leges præscribendo, Episcopos instituendo, sedibus mouendo, suspendendo, restituendoque, qua de re exempla quàm plurima, ex probatissimis scriptoribus recenset. C. Bell. d. lib. 2. d. Rom. Põtific. cap. 18.

Et quoniam suprema Papæ Iurisdiction, non quidem certis vnius diæcesis finibus præscripta est, sed potestate maxima omnes vniuersi orbis Ecclesias complectitur, vnde Episcopus Episcoporum summusque Sacerdos appellatur, haud tane probare tenetur leges ab ipso latas vsu fuisse receptas, ab his, qui eius subiacent ditioni, vt vim legis habeant, satis namque est Christi Vicarium esse, & quia fideles omnes eidem parere tenentur, libertas non præsumitur, vbi est subiectio, præsumptio quidem cedit veritati.

Non me latet Felin. Ioan. Maior. Nauar. Driedon, in negatiua fuisse sententia, quam in tota Gallia senuari testatur Rebuff. in proëm. Const. Gallic. tom. 1. n. 11. & 12. Verùm Siluest. Angel. Ioan. Medina, Greg. Lopez. M. Burgensis, Archidiac. Gemin. Turrecrem; Hugo, Zabarella, & Præposit. affirmatiuam tuentur, eamque receptiorem asserunt, vide hanc quæstionem doctissime explicatam ab eruditissimo, omniumque nostræ tempestatis Theologorum facile Principe, Franc. Suarez. lib. 3. d. legib. c. 19. & à Vasqu. tom. p. in. 1. 2. disput. 36. c. 5. & apud C. Bellar. d. Concil. lib. 2. c. 17. N. In Canone ait Apostolorum. 38. dispositum fuit vt bis in anno Episcoporum Concilia celebrarentur idem in Concilio Nyceno cap. 3. & in Antiocheno cap. 20. statutum fuit: in executionem ergo decreti Apostolici, Episcopi in suis Prouincijs Concilia congregant, nulla

Episcopi Romani interueniente authoritate, anno Christi 237. Fabianus Episcopus Romæ Concilium conuocat, in Arabia ab Orientalibus, contra Berillum, & contra Nouatianum plura sunt habita.

Os bilingue duplicem habet sensum, quorum alter est, Episcopis ex decreto Apostolico ius competere Concilia cogendi etiam Rom. Pontifice inconsulto. Alter, quod Fabianus Papa, postquam Concilium Romæ habuit, tamquam simplex Episcopus, canonis prædicti, eorundemque Conciliorum sanctionibus coactus, Diocesanam conuocauerit synodum. Falso & Perperā.
Mendacium.

Verum quod ad primam attinet. Concilia quidem, quadruplici differunt specie, quorum alia sunt Oecumenica, seu generalia, vel vniuersalia, quædam Nationalia, quedam Prouincialia, postrema vero Diocesana dicuntur, trium horum nomina recensuit Augustinus lib. 2. de Baptis. contr. Donatist. cap. 3. quartum in concilio Toletan. 4. cap. 25. relatum est.

Et quamuis antiquitus Concilium generale à maioribus consueuerit appellari, etiam illud Episcoporum omnium prouinciarum, quæ sub vno Antistite Primatu conuocabatur, quamobrem ad illud ab alijs distinguendum, quod vniuersale verè est, hoc Oecumenici, siue Magni nomen addebant, vsus tamen postea obtinuit, quod generale, vniuersale, & Oecumenicū duntaxat appellaretur Conciliū, in quo Episcopi, & Patres totius orbis, ad causam pertractandā vniuersalis Ecclesiæ coguntur, prout latissime, hac de re egerunt, C. Baron. tom. 3. anno, 347. & C. Bellarm. d. Concil. lib. p. cap. 4.

Concilia igitur generalia, siue maius vniuersalia, & Oecumenica, quia in ipsis de rebus totius Ecclesiæ agitur, ad eum tantummodo spectat conuocare, qui vniuersæ Ecclesiæ Caput, Præsul & Pontifex est, cætera verò siue nationalia, siue provincialia, siue demum Diocesana sint, Primatum, Patriarcharum, Archiepiscoporum, & Episcoporum, iuris est indicare, quod August. docet epist. 217. ad Victorinum, Catholici omnes asserunt, & fatentur Calvinus lib. 4. instit. cap. 7. §. 8. & Centuriatores lib. 4. cent. cap. 7. col. 534. cæterique Sectarij, C. Bell. lib. p. d. Concil. cap. 12. sunt enim Antistites omnes legati ipsius Christi, spirituales Patres sub Rom. tamen Pontifice, à quo duplicem accipiunt potestatem, ordinis & iurisdictionis, vt in Diæcesibus, & prouincijs, quarum regimen ipsis est delegatum, quisq; eorum Ecclesiæ suæ curam gerant, necessitatibus pro tempore consulant, & tamquam Pastores, & Iudices omnia moderentur, cui enim munus aliquod demandatur, & omnia eidem simul tradita, & permissa censentur, sine quibus, vel nullo modo, vel nõ æque rite expleri potuisset; Ideo coërcendi, pœnas infligendi, leges condendi, synodos conuocandi, & ius dicendi in sua ditione quisque facultatem habet, C. Bellarm. de Rom. Pontif. lib. 4. cap.

24.

Quo ad secundum, licet Papa non secus ac cæteri Episcopi, Lateranensis Ecclesiæ Præsul verè sit, suburbicariisque Episcopos Fabianus conuocasset, Romanæq; Prouinciæ Metropolitanus, Patriarcha simul etiã, Episcoporum Princeps dicitur, & vniuersalis omniũ Ecclesiarum Moderator est, ideo iurisdictione quidem omnibus

bus alijs Episcopis, Primatibus & Patriarchis, eô maior est quo illi singulis Diæcesibus ab eo præficiuntur, ipse vniuerso præest orbi. At Concilium conuocare ad iurisdictione refertur, ab alijs ergo Ecclesiarum Præsulibus ad Papam in proposita materia, haud sane rite argumentû deducitur qui, nec canone Apostolorum, aut Niceni, Antiochenique Conciliorum decretis, ita deuincitur vt iurisdictione cæteris cœquetur Episcopis.

Quod si Canonem Apostolicum innouauit Nicena Synodus, in ea legati Siluestri Pontificis Romani præsidere, Osius Cordubensis Episcopus, Vitus, & Vincentius presbyteri. Testes sunt Athan. in epist. ad solit. vitam agent. Cedre. in comp. histor. Photius in lib. d. sept. Synod. idque apertissime demonstrant eorum subscriptiones in fine actorum eiusdem Concilij.

Eademque Synodus sua epistola, à prædicto Siluestro Papa, quæ in ipsa à Patribus statuta fuerant, auctoritate Apostolica muniri & confirmari postulauit, prout idem Pontifex rata habuit, atque probauit, sua epistola responsua, vtraque extant in fine actorum eiusdem Concilij; quæ igitur in ipso sancita fuere, iussu, & assensu ipsius Papæ decreta fuisse necessum est fateri. Hoc idem mandauit Leo PP. epist. ad Anast. Episcopum Thessalon. vol. p. Concil. & quamplures alij Rom. Pontifices hoc statuerunt; ergo & in executionem decretorum Pontificalium concilia ab Episcopis in suis Prouincijs haberi, quis negabit, nisi Hæreticus?

Concilium Antiochenum cuius citat. cap. 20. illegitimum, & improbatum esse demonstrant C. Baron. tom. 3. anno 341. & C. Bellarm. de Concil. lib. p. cap. 6. Quam-

Perpetua.

Q

obrem nullam habet vim legis, atque idem statuit quod alia sanxere legitima Concilia.

Perperam igitur tot coaceruatis Synodis prouincialibus, Aphricæ, Antiochiæ, Carthaginis, Asiæ, Hispaniarum, quæ mox iterum recensebit, postremo concludit: Concilia ergo citra Romanum Pontificem congregata, & expedita sunt: & ineptissime inter eas recen-

N. let quæ Romæ à Pontificibus habitæ sunt: Quoniam
Falso & Perperâ. idem qui est Romanus Episcopus, Vniuersalis etiam est Ecclesiæ Præsul, quod & Synodus Romana sub Siluestro in cuius initio se se Episcopum Apostolicæ sedis asseruit, & alia sub Iulio 1. alteraque sub Hilario, & cæteræ quæ sub Symmacho, sub Greg. 2. & sub Nicolao 1. actæ sunt, apertissime demonstrant.

N. Hallucinatur autem oculatissimus Chronographista, qui oscitanter citat Concilium à Fabiano habitum anno 237. cum quia hoc anno, non ipse, sed Pontianus sedebat, C. Baron. tom. 2. eodem anno, tum
Falso. etiam quoniam nullum Concilium ab eo habitum esse reperitur, siquidem Priuatum quidem Hæreticum, à Concilio Episcoporum Africæ iam damnatum, & ipse Apostolica cōmunionē priuauit, sed vna solum Epistola data, sub anno 242. Origenem quoque vel ad causam dicendam accersitum Romæ audiuit, tamen extra concilium anno 248. neque enim Nouatus, & Nouatianus, qui tot Concilia conuocandi causam dedere, Fabiano Ecclesiam moderante, adhuc innotuerant, C. Baron. anno 238. 242. 248.

Morte autem eiusdem Fabiani, sede adhuc vacante,

Synodum vnam, causa illius controuersia, quam de lapsis in Ecclesiam recipiendis Nouatiani excitarunt, à Clero Romano coactam legimus, apud Cyprian. epist. 31. & C. Baron. tom. 2. anno 353. in quo alteram & iste actam recenset.

Secundum tempus à Constantino, ad Iustinianum protrahit, quo & haecenus dicta comprobatur, Concilia ab Imperatoribus indici, & confirmari consueuisse asserens; eis quoque subiectos fuisse Romanos Pontifices, quibus nullam vnquam à ceteris Episcopis obedientiam exhibitam, falso contendit.

N. Etiam inquit, post Constantini tempora, post facultatem Episcopis in vnum conueniendi concessam aperiemus, nusquam Romani Pontificis, in generalibus Concilijs conuocandis, auctoritatem interuenisse fatendum est, si contra veritatem obstinati esse nolumus.

At quid est veritas? Diabolus mendacij Pater, & vos quidem ex Patre Diabolo estis.

Et Lutheri, atque Caluini venenato oblatrans ore à prima Nicena Synodo exorditur, quam solo Constantini mandato indictam nullis Romani Pontificis assensu & iussu accedentibus, hac nimirum ratione probat, quia Panuinus, & Bardus in eorum Chronicis duas eodem tempore Synodos Romae habitas scripserunt, nulla ergo Romani Episcopi Auctoritas super Nicena interuenire potuit.

Luther.
& Calu.

Falso.

Hæc vero ex eo accepit Casauboni fragmento, de libertate Ecclesiastica ab eo prepropere nimis editum pro Serenissima Repub. Veneta, aduersus Pauli V. P. M. interdictum, cui veræ pietatis affectum, & magni Principis

Q ij

summa prudentia, prælum interdixit Henricus IV. Rex Christianissimus, curante illustrissimo Cardinali Maffeo Barberino, tunc apud eum Apostolicæ sedis legato solertissimo, ut monstro reterrimo eadem esset ortus & interitus hora, at fætidus abortus è sepulchro obliuionis eruit Melchior Goldastus, qui bello Romanis Pontificibus indicto, & pudori, ac veritati remissis nuncijs, veluti magna in cloaca, putrescentia cuncta Hæreticorum, Schismaticorumque funesta commenta turpissimasque imposturas congeffit, in ea mendaciorum confarcinatione, quam Imperialem Monarchiâ inscripsit.

Ea vero Casauboni potissima est ratio, cui vni fundamento opus innititur, quod Respublica, & Ecclesia olim sub Ethnicis ratione, non re differebant; siquidem vnus erat populus, ratione tamen diuersus, at vbi verè Religionis cultus Idololatriam eliminauit, sicuti vna omnium fides fuit, ita vna eademque Respublica ex Ecclesia, & populo conflata est.

Hoc autem totum M. Constantino acceptum ipse refert, quem & libertatis Ecclesiæ authorem dicit, quod vbi Religionis palam exercendæ liberam concessit facultatem, Ecclesia, quæ antea Reipub. pars non erat, tunc ad eius communionem admissa fuerit, potestas enim quam Ecclesia à Deo habet, eam à Republica ratione separauit, dum peculiarem populum sibi elegit, potestas autem Ecclesiæ à Principe data, eam Reipub. adiungit, ideo quæ eodem iure, cum alijs Ciuibus non utebatur, vti cæpit, vbi à Principe est libertate donata, quam libertatem nihil aliud esse dicit, quam liberum sacri cultus exercitium, & vehemens Deo seruien-

di cupiditas, ideo Apostoli, oportet magis obedire Deo, quam hominibus.

At Princeps inquit cum sit tam in partibus, quam in tota Ecclesia, eius muneris erit Ecclesiasticam disciplinam conseruare, cauereque ne vlla doctrina orthodoxa innouationem accipiant, sui quoque iuris erit Hæreticos damnare, & Synodos indicere, & confirmare.

Chimæram vero hanc inanem, in vmbra deficere paucis videbis; Ethnicorum Reipubli. pars numquam fuit Ecclesia Dei, liberam sui cultus exercendi facultatem à Constantino primum habuit, libertatis verò Christum dumtaxat Auctorem agnoscit, qui præcepit Apostolis, vt Euangelium suum omnibus vbique promulgarent, iussa ipsi quidem obseruarunt, adeo vt vniuerso inter se orbe partito, nulla fuerit eius pars, nullaque tam remota, vel abdita regio, quam ipsi non penetrarint: quapropter, licet Tyranni per vim, & iniuriam obstitierint, Christianam tamen Religionem proprio sanguine, tam late propagarunt, vt in ipsa etiam Vrbe Imperij capite, Idololatria exacta, Christi Vicario solium posuerint, vnde nulla temporum vice, nullo infernarum potestatum conatu moueri vnquam potuit: Constantinus igitur Ecclesiæ libertatem non tribuit, sed iniustissimum Tyrannidis impedimentum summouit, vt iure suo vti libere posset, & tunc Ecclesia se se in naturalem suam libertatem asseruit, quæ non in solo cultus exercitio, sed in tributorum, & fori immunitate consistit, atque etiam Reipub. pars effecta est, sed potissima, quia Christiana Reipub. ex sacris primum, & Sacerdotibus, postea Magistratibus constat. Principi igitur quamuis ci-

Q iij

uilis Potestas suprema, & absoluta sit, tamen quia â spiri-
tuali distinguitur ratione, & fine, etiam dum inferior
superiori, ob maius bonum, inseruit, nullum prorsus
in sacra ius est, non quod nihil esse Principi cum Eccle-
sia more Donatistarum existimem, ius liberum denego,
inspectionem quamdam, & sollicitudinem assero, vt
tueatur magis, quam cognoscat, & vim, turbas, atque
extera hæc mala ab ea arceat, & quod in ipso est, paca-
ta sacra præstet, gladiumque pro ea, vbi opus erit, pius
exerat, explicat hæc Aristoteles polit. 5. c. XI. de qui-
bus Magnus idem Constantinus ab Eusebio merito lau-
datur, lib. 1. c. 37. 38. ipsius vitæ.

Eadem ratione grassantibus præcipue in Oriente
olim hæresibus, quæ nonnullos etiam Imperatores sui
propugnatores habuerunt, Orthodoxi Episcopi pro-
prijs è sedibus per vim deturbabantur, Schismata foue-
bantur, errores palam asseriebantur, & Pontificum ius-
sa detrectabantur, vnicum tot malorum remedium erat
Concilium, & quum Imperatoribus obsistentibus, co-
gi nullo modo potuissent, Pontifices, qui necessitati-
bus Ecclesiæ consulere omnino cupiebant, tempori in-
feruiendum esse animaduertentes, Imperatorum aucto-
ritati plus æquo aliquid indulgere, lucrum existimantes,
vt ipsi Concilium indicerent hortabantur, rogabant, &
sæpè vt Synodorum acta confirmatione munirent, eti-
am eis permittebant, quo minus ea impugnandi facul-
tas esset, ijs, qui magis pœnæ timore, quam ratione in
officio continentur, qua de re qui exempla exigit Do-
natistarum, Arianorum, & Eusebianorum gesta per-
censeat.

Neque tamen ex his plus iuris Imperatori quæri potuit, quam Ethnicis sua Tyrannide quæsitum fuit.

Conuocari vniuersitas nisi per superiorem non debet l. i. vbi DD. d. Albo Scrib. l. i. c. d. deci. lib. x. c. in Synodo dist. 63. Innoc. in c. i. d. maio. & obed. neque is vocare potest qui ius in vocatos non habet l. si quis ex aliena d. Iudic. de quo in animaduersione ad primum M. Antonij librum latius disseruimus.

Verum enim verò Siluestri Papæ sententia, Concilium hoc indictum à Constantino fuisse, testes sunt 6. Synodus act. 18. Damas. in Pontific. Ruff. Hist. lib. 10. c. 1. & pluribus rationibus, & authoritatibus comprobant C. Baron. tom. 3. anno. 325. & C. Bellarm. d. Concil. lib. 1. cap. 13.

Quamobrem, vt refert Athan. in Apolog. p. Osius Cordubensis, quem cum alijs collegatis, vice eiusdem Siluestri, huic Concilio præfuisse superius probauimus, ad Constantinum hæc scribit, *Ne nobis in hoc genere præcipe, sed ea potius à nobis disce, tibi Deus imperium commisit, nobis ea quæ sunt Ecclesiæ concedidit.*

Vides ergo an Osius in ea Synodo Constantini vices gerere profiteatur, cuius nedum iussa detrectat, sed cum eo tanquam superior agit; Quod si in re antiquitate obsita, coniecturis probare licet, quod certis non potest monumentis demonstrari; quis sane mentis dixerit Osius, vnus Ciuitatis Hispaniæ Episcopum, proprio iure præfuisse Concilio vniuersali in Oriente habito? cum hæc Romani dumtaxat Pontificis prærogatiua sit, cuius vnus absque assensu œcumenicas conuocari Synodos Canon Apostolicus vetat?

Falso.

Et Falso pariter Panuinum adducit, qui in Chronico anno. 237. Fabianum in serie Pontificum. XXI. recenset, nihil prorsus de Concilijs, in Catalogo verò ex Platina volumine, alijsque scriptoribus ab eodem Panuino collecto, in Fabiano, Concilium Sexaginta Episcoporum, Platina authore refertur, qui quidè Platina nullo pacto Concilium à Fabiano, imo potius ipso iam prædefuncto coactum dicit, *Novatianus inquit Urbis Romæ præbyter, ob cupiditatem Episcopatus, omnia diuina, atque humana miscebat, ne in manus Cornelij, qui Fabiano successit, Pontificatus deueniret, ab Ecclesia enim separatus, &c. Hanc ob rem Romæ Concilium sexaginta Episcoporum, & totidem Presbyterorum, cum Diaconis pluribus habitum est, &c. vt ex C. Baron. animaduertimus, sed concedamus Fabiano superstiti Concilium istud actum, vbi alterum est? quocūque te vertis in mendacium impingis; Bardus pariter falso adfertur, qui Concilium à Fabiano indictum, seu habitum nullibi dicit.*

Perpetuā.
mentitur

N. Falsò igitur pergit, Can. Sancta dist. 16. octo Concilia autoritate Romani Pontificis roborari scribit, nō enim confirmare dicitur qui omnino illa sequi tenetur, at Papa cum promouetur eadem octo Concilia seruare promittit vt Deus dedit, in collatione canonum, qui in Bibliotheca Vaticana conseruantur, dicit cuncta hæc transumpsit. ex Gloss. d. cap. dist. 16.

Profecto Concilia vniuersalia, celebrari nullatenus posse, nisi Rom. Pontificis autoritas accesserit statuit Canon. Apostolorum, relatus à Marcello Papa Epist. ad Episcopos Antiochenæ Prouinciæ, sanxisse Nycenam Synodum, testatur Concilium Alexandrinum,

num, epist. ad Felicem, Iulius Papa i. epist. ad Episcop. Oriental. cuius meminere Socrat. Sozom. & Nycephor. apud C. Bellarm. d. Concil. lib. i. cap. 12. & statuit can. regula. dist. 17.

Neque absoluta, & valida dicuntur, donec summi Pontificis, qui Caput est totius Ecclesiæ, sententia seu confirmatione roborentur can. 2. dist. 17. plura ad hoc conguessit C. Bellarm. d. Concil. Author. cap. 11. eorū ergo decreta Romanus Pontifex non tenetur sequi, antequam ab ipso probata fuerint, & cum ab eo robur omne, omnemque auctoritatem habeant, non quidem ex necessitate, exceptis quæ de fide sunt, verum ex honestate, ipsa seruare debet, quemadmodum Princeps, qui supra leges est, legibus iisdem subiacere dicitur.

Atque hæc ab illa pendent quæstione, an Papa sit supra Concilium cui non posse Pontificem se ipsum subijcere, eruditissime probauit ipse C. Bellar. d. auctor. Concil. cap. 18.

De qua satis erit dixisse, quod cum Iuuenalis Episcopus Hierosolymitanus, in Synodo Ephesina Primatum Palestine, in præiudicium Episcopi Cæsareæ, conniuen- te maxima Episcoporum parte, sibi vindicasset, Leo Pontifex Romanus, huiusmodi decretum Concilij irritum fecit, epist. eius 62. apud C. Baron. tom. 5. anno. 431.

Vnde Gelasius epist. 11. ad Episcop. Dardan. *Sed nec præterimus, quod Apostolica sedes frequenter, ut dictum est, more maiorum, etiam sine vlla præcedente Synodo, & absoluen- di quos Synodus inique damnauerat, & damnandi nulla ex- stente Synodo, quos oportuit, habuit facultatem, &c. idque*

R

comprobat exemplis Athanasij, Chrysostomi, Flauiani, quos Concilia sedibus eiecerant, & Pontifices restituerunt, aliorumque Episcoporum, quos Synodus Ephesina deposuerat.

Mendacium. N. In Sardicensi, inquit, Concilio, duos dumtaxat legatos Romanæ Ecclesiæ interuenisse legitur, in cæteris nullos.

Perperâ. Item in hoc Osius præfectus fuit, atque Concilij Author legitur, legatorum authoritas nulla apparet, ex quo Romani Episcopi, in conuocando illo, aut præsidendo facultas probari possit.

PRima pars huiusmodi verborum mendacium continet impudentissimū, generalem siquidem negatiuam constituit, quam reuincere, haud sane difficile erit; nullum umquam fuit Oecumenicum, legitimum Concilium, quod Romani Pontificis iussu, autoritate, vel assensu indictum, habitumque, vel ab eo per se, aut per legatos ipsius, qui vice illius præfederint probatum non fuerit: quod si ab ipsa Nycena prima a Tridentinam usque Synodum, acta cuiusque, & Historicorum monumenta euolueris, rem ita utique comperies, neque aliter legitimè, riteque id fieri posse sanxere Apostoli ipsi, Canone illo à Marcello relato, epistola sua de qua superius actum est, atque in Chalcedonensi act. 16. libera fronte asseruere Lucentius, & Patchasius Apostolicæ Sedis legati.

At nonne Siluestri admonitione Constantinus Magnus Nycenum coegit Episcoporum cætum? cui vice eiusdem Siluestri Osius, Victor, & Vincentius præfuerunt, primique ante omnes Episcopos, ipsumque Impera-

torem, acta Concilij signarunt, vide apud C. Baron. tom. 3. annis 324. & 325. testes de hoc quam plures & irrefragabiles.

Ephesinum 1. non ne indictum est, curante id Theodosio seniore, apud Celestinum Pontificem? cuius interfuere legati Philippus, Archadius, & Prouectius C. Baron. tom. 5. annis 340. & 341.

Chalcedonensi, Lucentiū & Paschasium nomine Leonis 1. præsedisse, eiusdem Concilij acta demonstrant.

Ad Nycenana 2. Adrianus 1. legatos misit Petrum presbyterum, & Petrum Monachum, huius rei assertores plurimos recenset C. Baron. tom. 9. anno 787. atque hæc quatuor ex octo generalium Conciliorum exempla ad mendacium confutandum sufficiant.

Secunda vero pars, & ipsa eadem fronte, & impietate mendax, prout quicunque rei veritatem trutinare, rectaque lance expendere voluerit, eruditissimas de hoc animaduersiones C. Baronij, facile quidem comperiet.

Si quidem ex his, quæ alias gesta legimus, regulam nobis præscribunt Historiæ, qua metiri, & iudicare debemus, quæcumque simillima contigisse viderimus, licet quo sint ordine peracta ignoretur, quorum enim eadem ratio est, idem quoque ius esse debet.

Cum igitur compertum habeamus, cæteras generales Synodos, Romani dumtaxat Pontificis auctoritate coacta, ab eoque semper probata fuisse, ipsisque Apostolicæ sedis legatos primo loco præsedisse, & subscripsisse, quod vel ex actis eorum quæ integra extant liquidò patet, vel qui res gestas literis consignarunt enarrant, cui dubium esse potest idem quoque in Sardi-

R ij

censi fuisse seruatum, postquàm bonam aëtorum partem huius Synodi deperijsse constat.

Præsertim cum Athanasius, qui Sardicensis Concilij vnus ex Patribus fuit, Osium post Polixenum, & Archidamum, Papæ legatos, consueto aliorum Conciliorum more, primum recenseat apolog. 2. cap. 11.

Quod autem Osius simplex Cordubæ Episcopus, Concilij generalis in Oriente Author fuerit, absurdum profecto est dicere, cum quia ad Romanum duntaxat Pontificem proprio iure pertinebat, iniuste hoc igitur Osius sibi arrogasset, quæ autem nisi per iniuriam fieri nequeunt, nūquam gesta præsumuntur, præsertim à viro frugi, eruditoque, qualis ipse fuit, tum etiam quia alijs in Concilijs, quibus legatus præfuit, eundem Pontificiæ authoritatis acerrimum semper propugnatorem fuisse constat ex relatis à C. Baronio loco iam dicto; denique Sozomenus lib. 3. cap. 11. post legatos Apostolicos, ipsum recenset, plus igitur legatis tribuit, quamuis potius Athanasio, qui interfuit, quàm Sozomeno alterius fidem secuto, credendum sit; mentitus est ergo.

Verum qui modo generalibus tantum Concilijs sua comprobare mendacia sponndit, Vertumnum agit, neque stat promissis.

N. Vt enim inquit sensibus probatio subiciatur, verba Canonis prima dist. 16. transcribi placuit, in quo Conciliorum Authores nominantur, &c. Hic verba Canonis annectit, quibus Gratianus viginti quatuor Concilia, eorumque Authores recenset.

SEd quoniam paucis exceptis, omnia sunt prouincialia, prout ex Cædreno deprehendere licet anno. X.

Constantini Pogonati pag. 361. impress. Basilen. anni. 1562
 Ἰστέον δὲ ὡς καὶ ἔπειτα γράψασιν τοῖς καὶ τὸν δόξαν καὶ ἡγόνους ἔχοντες κατέ-
 χειρ, εἰ καὶ μὴ κυρίως, καὶ τῶ ἀριθμῷ τῶν ἐξ ἀριθμῶνται συνόδων ἢ
 ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἢ ἐν Λαοδικείᾳ, ἢ ἐν Σαρδικῇ, ἢ ἐν Κωνσταντίνῃ. Αἱ μὲν γὰρ
 τοῖς καὶ ζητήσας ἔνεχα συνίστηται. *Tenendum est etiam alias fuisse
 certis in locis Synodos, quarum decreta habemus, tamen si ea in
 numero sex istorum Conciliorum non extant. Tale fuit, quod
 Ancyre actum est, Item Neocesarea, Gangis, Antiochia, Leo-
 dicea, Sardica, Carthagini. Hec enim coacta sunt ob quæstio-
 nes certis locis obortas, & de eorum conuocatione cum
 Sectarijs quæstio nobis nulla est, & Blaetero noster
 mendaciū extorquere à Gratiano frustra conatur, quod
 ipse nunquam excogitauit, Conciliorum scilicet, quæ
 in hoc canone recensentur nullas fuisse partes Romani
 Pontificis, postquam singulorum refert authores, super-
 uacanea itaque foret expunctio, sat igitur erit ostende-
 re Gratiani incuriam, qua in pluribus deceptus est, &
 Romani Pontificis autoritate esse habitas vniuersales,
 quas in canone isto recenset, plurimisque prouincia-
 lium ex his Apostolicæ Sedis interfuisse legatos.*

Atque ab Ancirana exordiendo, quam primam po-
 suit, Vitalem Antiochenum, eius dicit Authorem, Neo-
 cesariensis verò Vitalem Salaminum.

Verum ex actis ipsarum liquido patet, Vitalem Sala-
 minum utrique subscripsisse primū, ad quem uti primæ
 sedis Orientalis Præsulem, Synodum conuocare specta-
 bat Cardin. Baronius tomo. 3. anno. 314.

Concilij Epauensis authorem Cæsarium asserit, verum
 inter Episcopos, qui acta eorum subscriptione con-
 signarunt, sunt Alcinus, & Auitus Viennensis, neque

R iij

vllus legitur Cæsareus C. Baron. tom. 6. anno. 509.

Aurelianenses Synodi, quinque reperiuntur, quarum prima sub Clodoueo, sedente Symmacho acta est, verum non septuaginta Canonibus, sed triginta tribus tantummodo constat, neque Aurelius Arelatensis ipsi interfuit, prout in eo canone legitur, & hoc idem acta ipsa demonstrant, quibus Auentinus Dinienſis Metropolita primus subscripsit, quemadmodum neque secundæ, neque tertiæ, neque quartæ, quæ regnante Childeberto habitæ sunt, Aurelius Arelatensis interfuisse legitur, quem Gratianus earum facit authorem, sed quintæ tantummodo, vt ex actis earum liquido constat, verumtamen Sacerdos Episcopus Lugdunensis, ante Aurelium subscripsit, quamobrem is potius author illius Synodi dicendus esset, neque Albinus Andegauensis Episcopus, in Cathalogo Patrum huius Concilij recensetur, vt Gratianus habet, qui verè non huic quintæ, sed tertiæ interfuit Synodi, quarto loco obſignans, vt acta demonstrant, vide C. Baron. tom. 7. anno. 540.

In Sardicenis quoque legatis hallucinatus est, qui Vincentiũ Capuæ, Ianuarium Beneuenti, & Chalepodium Neapolis Episcopos Romanæ Ecclesiæ legatos præfuisse retulit, siquidem Oſium Archidamum, & Philoxenum Iulij Pontificis in hac Synodo gessisse vires aduersus Gratianum probat authoritas Athanasij qui interfuit, C. Baron. tom. 3. anno. 346.

Antiochenæ Synodi Gratianus, quam loco quintam ponit, Auctorem dicit Eusebium in Palestina, eamque inter Catholica Concilia percenset, sed in vtroque deceptus est, & Primò Eusebium hunc Cæsareę Palestine,

iam superiori anno prædeceſſiſſe, eique ſuffectum eſſe
Acacium, qui huic interfuit Conciliabulo, Sozom. di-
ſſeris teſtatur verbis lib 3. cap. 5. Μετ' ὅθεν ταύτης τῆς συνόδου,
& μὲν οἱ Εὐσεβίους, ὃς μετὰ Παῦλον ἐκ Βελημέριον, ἐκ Νικομηδείας με-
ταγὰς, τὸν Κωνσταντῖον ποιεῖς εἰς θρόνον· ἀλλὰ καὶ Ἀρχάκιος ὁ Εὐσεβί-
ου Πάμφιλος ἀφ' ὧν δὲ.

*Huic Concilio interfuerunt, non Eusebius solum, qui post
Paulumeiectum Nicomedia translatus, sedem Constantino-
politana occupauit, verum etiam Acacius, Eusebij cognomen-
to Pamphiliſueceſſor &c. prout C. Baron. tom. 3. anno.
341. n. 37. animaduertit.*

Præterea hæc illa eſt ꝑſeudo Synodus, quæ Auctore,
& Promotore Constantio, Imperatore Ariano, habita
fuit occasione celebris illius Dedicationis Maximi Tem-
pli, à Magno Constantino olim Antiochiæ cepti, & à
Constantio poſtea abſoluti, quod ob præclaram, &
Imperiali munificentia dignam eximiamque ſtructu-
ram Aureum Dominicum eſt appellatum, vt adnot. C.
Baron. citato anno in principio. Ad hæc ergo Encenias
Epilcopi nonaginta, à Constantio conuocati, quo-
rum triginta ſex Ariani, ipſius Constantij aucto-
ritate Conciliabulum aduerſus Athanaſium cogi curarunt,
hoc prætextu detrectantes Romam proficiſci ad Con-
cilium, quod Iulius 1. poſtulantibus eorundem Eu-
ſebianorum legatis, Romæ habendum indixerat, ip-
ſiſque per Nuncios ſuos intimauerat, diemque ſta-
tuerat, quo ad cauſam dicendam adeſſent, cur Atha-
naſium propria eiecerint ſede, prout ipſe Athanaſius
teſtis eſt, lib. de Synod. in epiſt. ad ſolitar. & alia ad Or-
thodox. & Apolog. 2. In hac igitur Conuenticula, ipſe

Athanasius primo damnatus, eique Gregorius Emisenus in Episcopatu suffectus est, quo recusante, Gregorius alter sed Arianę sectę Alexandriam mittitur, qui militum præsidio vacantem inuasit sedem Athan. locis supra adductis Sozom. lib. 3. cap. 5. Socrat. lib. 2. cap. 6. Ruff. lib. 1. cap. 19. In hoc verò cōciliabulo plura sane impia, indecoraque ab Eusebianis sancita fuere, Catholicis licet obfistentibus, qui Athanasij abdicationi, neque suffragio, neque subscriptione assensere, quod Iulius obicit Constantio, Epist. ad eum data, quam recitat Athanasius Apolog. 2. Quamobrem multi ex vicinis locis Episcopis animaduertentes liberum haud futurum cuique votum, Antiochiam non concedere satius duxerunt, quorum vnus fuit Maximus Hierosolymorum Episcopus de quo Socrat. lib. 2. cap. 5. *Μάξιμος μὲν τοι ὁ τῆς ἱεροσολύμων ἐπίσκοπος, ὃς Μακάριον διεδόξατο, οὐ παρεγένετο ἐν αὐτῇ ὁμιλοῦσάμενος ὡς εἴη συναρπαγὴς, καὶ τῇ καθαιρέσει Ἀθανασίου. Verum Maximus Hierosolymorum Episcopus, qui Macario successerat, ad illud neuiquam accessit: ratus, si accessisset se compulsū iri, Athanasij abdicationi subscribere.*

Quanta verò huic Synodo sit habenda fides, ex eodem Socrate cognosces, qui hæc ita prosequitur.

Ἀλλὰ μὲν, ὅτι Ἰούλιος παρὴν, ὁ τῆς μείζους ῥώμης ἐπίσκοπος, ὃς δὲ μὴν εἰς τὸν ὕπαι αὐτῷ ἀπεστάληκεν, καὶ τοι καιόνος ἐκκλησιαστικῷ κελεύοντος, μὴ δαῖν τῷ τὴν γνώμην τῷ ἐπισκόπῳ ῥώμης, τὰς ἐκκλησίας καὶ νομίζῃ. Quin etiam Iulius Episcopus Romanus neuiquam aderat: neque quemquam qui eius locum suppleret eo misit: idque cum Canon Ecclesiasticus iubeat non oportere absque sententia Episcopi Romani decreta Ecclesijs sancire.

Sed & lib. eodem cap. 7. narrata Athanasij abdicatione

ne

ne addit. καὶ τοῦτο χαπεργασάμενοι, μεταποιῶσι τὴν πίσιν, ἔδδ' ἂν μὴ τῶν ἐν Νικαίᾳ μεμψάμενοι, ὅ δὲ ἀληθῆς ὅτι χαθαίρεσι καὶ τὰ προπῆ, τὸ ὁμοῦσι πείρας, καὶ τὸ συνεχῆς ποιῆσαι συνείδης, καὶ ἄλλοι πᾶσι ὡς παρ' ἐν τῷ ὅροι τῆς πείρας. Qua re confecta, fidem commutare laborant, qui tamen si nihil eorum, quae in Concilio Nicæno acta sunt, reprehendere volebant, re vera tamen fidem Consubstantialis per crebra Concilia labefactare, Creuerere, & alias aliter de fide decidere aggressi sunt.

Sed vide apud C. Baron. dicto anno 341. Eusebianorum eorundem varias, & simul repugnantes fidei formulas, astusque, & decipulas, quamobrem Pontifex quam ad eum miserunt, iure optimo respuit, Sozom. lib. 2. cap. 10. & Athan. Apolog. 2. Atque hinc factum est, ut Canonibus illius Synodi, tanquam non ritè coactæ, illegitimæ, & improbatae, nulla sit fides habita, unde Chrysostomus, cum aduersus eum quartus obiceretur Canon, quo statutum est Episcopum à Concilio depositum, non posse nisi à Concilio restitui, aperta fronte reiecit, inquit, huiusmodi decretum non ad Ecclesiam Catholicam, sed Arrianorum pertinere Socr. lib. 6. c. 16. C. Bar. tom. 3. anno 340. & 341.

Concilium Carthaginense à Gratiano 7. loco recensitum sextum fuit, verum in executionem literarum, quæ Innocentius Papa contra Pelagium, & Celestinum promulgauerat, atque Zosimo eius successore sciente, & approbante, per actum, præsidente Apostolicæ sedis legato Faustino, Potentinæ in Piceno Episcopo, ut eiusdem Concilij acta cap. 2. demonstrant, remque ipsam fusius explicat C. Baron. tom. 5. anno 417. & 418.

Quartum est Concilium illud Africanum, quod Re-

S

gnante Theodosio iuniore, coactum dicit, est secundum in primo Conciliorum volumine, ut initio ipsius apertissime constat, ubi in eo recitata fuisse dicuntur diuersa Concilia, totius Prouinciæ Aphricæ, temporibus Aurelij Carthagenensis Episcopi celebrata, & hoc licet Prouinciale pariter sit habitum, sub Bonifacio primo, cui & Romanæ sedis, legatos interfuisse demonstrant acta & epistola eiusdem Concilij ad Bonifacium Pontificem, & quæ animaduertit C. Bar. tom. 5. anno 419.

Quinque Synodos Arelatæ habitas Gratianus recenset, quas iste bonæ fidei possessor eodem refert ordine, quo ipsas in canone isto nactus est, neque ultra sibi laborandum esse censuit, ut historiæ veritatem indagaret, dummodo illiniat paginas siue veris, siue falsis nihil interest; Extant quidem in primo Conciliorum tomo duæ Synodi Arelatenses, quarum prima nullis Patrum subscriptionibus est consignata, altera verò plures habet, eas verò simul confundi censuit C. Baron. tom. 3. anno 314 postquam vtræque habita sub Constantino dicuntur, cum re vera vna dumtaxat ipso imperante celebrata fuerit, tres autem habemus, nec plures Arelatenses Synodos quas Probatissimi recensent Authores.

Quarum prima est sub Siluestro 1. & Constantino Magno, quæ eandem esse, quam Gratianus primam refert apertissimè deprehenditur ex numero CC. Patrum, quos totidem huic Synodo interfuisse inquit etiam August. epistolæ contra Parmenionem lib. 1. cap. 5.

Quod autem Silvester cum S. Cæsario Episcopo Arelatensi, Author extiterit canonum, qui in ea sanciti fuerunt, ut Gratianus habet, mendacium est patens,

siquidem Syluester huic Synodo non interfuit, sed vice ipsius in ea præsiderunt Claudius, & Vitus Presbyteri, Eugenius, & Cyriacus Diaconi, imo & ipsa acta ad Syluestrum miserunt Patres, ut ab eo confirmarentur, extat verò de hoc eorum ad Siluestrum epistola vide C. Baron. anno prædicto 314.

Secunda verò fuit pseudo altera illa Synodus Arianorum, à Constantio Imperatore, atque Arianæ hæresis assertore, eam tantum ob causam coacta, post relatam de Magnetio Victoriam, ut innocentissimus Athanasius iterum damnaretur. Equidem Constantij fastus, temeritasque post debellatum Tyrannum eo usque elatæ sūt, ut Ammiano teste lib. 15. æternitatem meam aliquando subscribere consueverit, totiusque Orbis Dominum se appellarit, sed quoniam, ut de eo inquit Zosimus lib. 2. in fin. assentatores ijs potissimum insidiantur, quorum fortunæ bene constitutæ videntur, unde arrogantiores, secundis rebus moderate uti nesciunt, hinc calumniatoribus aditum, qui eorum dignitates se sperant assecuturos, quos calumnijs obruendo, sua è fortuna deiciunt. Quamobrem cum audisset Liberium Pontificem neque Arianos Episcopos in communionem recepisse, neque Athanasium damnasse, prout epist. ad eum data post mortem Iulij, ipsi Ariani postularant, de qua C. Baron. tom 3. anno. 3, 2. n. 11. & seq. tanta exarsit ira, ut furore exæstuans, fælicitate enim ita plerumque corrumpitur animus, ut nihil eius voluntati, nec ipse Deus iure posse obsistere, falso existimet, statim promulgavit edictum, quo ut refert Seuerus hist. lib. 2. sancivit omnes in exilium fore pellendos, qui in dam-

S ij

nationem Athanasij non subscriberent. Præscius igitur imminentium malorum Liberius, Concilium Romæ coëgit, in quo reiectis Arianorum petitionibus, prospiciendum esse futuris calamitatibus statutum est, ideo ad Constantium missi Arelatē legati, Vincentius, & Marcellus, qui de cogendo Concilio, ipsum interpellarent. Quod ipsi quoque Ariani efflagitabant, eo namque remedio Pontifex præuisam Ecclesiæ persecutionē anteuertere posse censuit, ut eius epist. ad Constantium, inter opera Luciferi Calaritani, & tom. 9. Biblioth. SS. PP. & alia ad Osiū Cordubensem apud. C. Baron. eodem anno. 353. n. 17. & 18. constat. Habita itaque ibi Arianorum Synodo, diu certatum, an prius Athanasij damnatio subscribenda, vel de fide esset disceptandum, & eorum vicit sententiam, ut refert Seuerus lib. 2. tom. 2. sanctæ Biblioth. qui Athanasium primo damnandum contendebant, idque actum fuit, eiusque iniustissimæ damnationi vnus ex legatis Apostolicis, Vincentius Imperio Constantij victus, & Arianorum fraudibus circumuentus subscripsit, ut idem testatur Athanas. Apolog. ad Constant; & Liberius dicta epist. ad Osiū, apud C. Baron. citatis anno, & numero, atque hic Conciliabuli finis, quamobrem Liberius secunda ad Constantium legatione, eandem ob causam Luciferum Episcopum Calaritanum, Pancratium Presbyterum, & Hilarium Diaconum Romanæ Ecclesiæ misit, ut alia Liberij epist. ad Constant in append. ad opera Luciferi constat, de reliquis consule C. Baron tom. 3. anno 354.

Tertia est quæ sedente Leone Pontifice acta fuit anno 453. cui vnus tantum S. Cæsarius præfuit, C. Baron. d.

anno tom. 6. & in hoc etiam Gratianum esse deceptum non vidit.

N. In can. inquit 2. 3. & 4. dist. 16. Rom. Pontifex re- Falso.
cipit quinquaginta canones Apostolorum, qui tamen
authoritate recepti non dicuntur, sed quo ad illorum
professionem tantum: si Galli hodie Concilium Triden-
tinum reciperent, non ideo Tridentinum à Gallorum
authoritate dependeret.

Primo autem falsò asserit in citat. can. 2. 3. & 4. Pa-
pam recepisse canones quinquaginta, nam, secun-
di hæc sunt verba, *Sexaginta sententias Apostoli præ-*
scripserunt, cum alijs plurimis Episcopis, & servandas censue-
runt.

Tertij hæc, *Clementis librum, idest Petri Apostoli itine-*
rarium, & Apostolorum Canones numerant Patres inter apo-
crypha, exceptis quinquaginta capitulis, quæ decreuerunt Ortho-
doxæ fidei adiungenda.

Quarti verò, *Huic Sanctæ Synodi, ut amodo confirma-*
ta, & rata sint canonum Apostolorum capitula.

Hac tamen dere, consule Turrianum contra Man-
deburg. Centuriatores, C. Bellarm. lib. p. de verbo Dei
cap. 20. C. Baron. tom. 2. anno. 102. Gretser. defens.
C. Bellarm. d. lib. p. eod. cap. & contra Theses Hannan-
ias, ut scias à Romanis Pontificibus, vel aliquo æcu-
menico Concilio, non quidem ita probari canones istos
ut tanquam verè Apostolorum essent, inter diuinas
habeantur scripturas, sed quod in ipsis decreta, ab om-
nibus æque recepta videantur.

S iij

At quorsum hæc? canones prædd. quando etiam verè ab Apostolis conditos esse constaret, non quidem ab Autoritate penderent Romanorum Pontificum, quod illorum essent Authores, vel eos probassent, vt vim legis haberent, sed ipsorum autoritate vt tales ab omnibus reciperentur, ac seruarentur, *profecto* inquit Aug. *Ego vero Euangelio non crederem, nisi me Catholica Ecclesia commoneret autoritas*, libro contra epist. fundameticap. 5.

Ineptum
Menda-
cium.

N. Ex his arguit Falsum esse can. Synodum Episcoporum dist. 17. quo generale Concilium absque Romani Pontificis autoritate celebrari non posse statuitur.

Sed quam rite ex præmissis sequelam deduxerit, imo Sextorserit, quis non videt? nulla profecto conclusioni, cum his quæ præcedunt intercedit affinitas.

N. Falsitatem verò Canonis prædicti ab inscriptione probat, siquidem inquit, Marcelli ad Maxentium est inscriptio, & tamen dicta Epistola decretalis, vnde ille Canon collectus est, ne verbum quidem de eo continet.

Menda-
cium.

At ibidem ad Maxentium hæc leguntur. *Synodum ergo, absque huius Sanctæ Sedis autoritate Episcoporum, quamquam quosdam Episcopos possitis congregare, non potestis regulariter facere, neque vllum Episcopum, qui hanc appellauerit Apostolicam sedem, damnare, antequam hinc sententia finitina procedat, nam si Seculares in publicis iudicijs, libellis vtuntur appellatorijs, quanto magis Sacerdotibus hæc eadem agere licet, qui super illos sunt, de quibus dictum est, ego dixi Dij estis?* Eademque in prædicto Canone præcise habentur.

Menda-
cium

N. Epistola verò Decretalis, inquit, vnde Canon ille desumptus est, ad Episcopos Orientales scripta est, ha-

betur in p. volumine Concil. impress. Venet.æ.

ET in hoc etiam mendax, siquidem nulla reperitur Tom. p.
Epist. De-
cret. Marcelli Epistola ad Orientales Episcopos, sed vna tantum ad Episcopos per Antiochenam Prouinciam constitutos, ibique idem recensetur Canon, altera ad Maxentium, nec plures, eodemque ordine extant in p. Cōciliorum volumine, atque illius Canonis verba eadem vtraque continent. De quo quidem Canone satis dictum in animaduersione huius capituli est.

N. Sed Canon, addit, vsu receptus non probatur, Menda-
cium. imo potius vsus contrarius inualuisse constat, nam Marcellus vixit anno. 304. & tamen annis postea 313. 315. & 316. in Hispania, in Carthagine, Concilia absq; Romæ Pontificis authoritate fuerunt facta, item secundum Concilium Arelatense, & Cæsariense, & ipsum Nycænum vt probatum est.

IN circuitu impij ambulant, ad eadem reuertitur adhuc, quæ superius toties repetijt, nullum vniquam generale Concilium habitum reperitur, quod Romani Pontificis authoritate indictum & ratum non fuerit, Concilia verò in Hispania habita Elibertinum Telmen- se, Hispalensia Tarraconense, Valentinum, Toletana tredecim, verè prouincialia fuerunt, præter vnum, quod generaliter ex omnibus Episcopis Hispaniarum, & eius Galliæ Narbonensis, quæ Gothorum parebat imperio, coactum est, sciente, & permittente Pontifice Pelagio, & cui legatus Apostolicæ Sedis præfuit. S. Leander Episcopus Hispalensis, Tudensis, & Isidorus in Chron. Gothor. apud C. Baron. tom. 7. anno. 589. quæmadmodum & ea, quæ in Africa diuersis sunt celebrata tempo-

ribus, vno excepto, quod generale dicitur, quia ex omnibus Africanæ Ecclesiæ Prouincijs Episcopi in vnum coiuere cætum, quod Anastasij Romani Pontificis iussu inchoatum & ipso prædefuncto Innocentio eius successore mandante absolutum fuit C. Baro. tom. 5. anno. 401. & 403.

Arelatenſe Conciliabulum Arrianorum fuiſſe probauimus ſupra, Cæſarienſis hucusque nulla extat impreſſa Synodus, quod ſi Neocæſarienſi caput obtruncauit, Ptolomeum, & Strabonem, & Plinium conſulat, quibus cum Orbem peragrandō melius ediscet quam lōge Pamphilia, & Paleſtina (vbi ſunt Cēſareę, & Cappadocia cuius Neocæſarea vrbis eſt) ab inuicem diſtent, ac ſumptibus parcet; verum, & eam Neocæſarienſem ab Episcopis vnus prouinciæ Cappadocię habitam eſſe, & Nicenæ legatos Silueſtri Papæ præſuiſſe iam diximus.

Mendacium
ineptiſſimum.

N. Modo acutiſſima hac ratiocinatione inſurgit, ſi ante Conſtantini tempora, Episcopos congregari non permittebatur, quonam modo Marcellus, ſuper huiusmodi generali conciliorum conuocatione, ad Antiochenos Episcopos ſcribere potuit, non entis nullæ ſunt qualitates, falſus igitur Canon, ſicut & ipſum ius Pontificium falſum eſt.

Siſte lector rogo, & viliſſimi, perditiffimiq; Apoſtatæ Simpudentiā, & impietate recogita, atq; in ore ſacrilego impia Lutheri verba iſta agnoſce; tuti⁹ eſt oīa negare.

Mendax obliuiſcitur eſſe memorem, ſupra in epiſtola Marcelli ad Episcopos Orientales Canonem Apoſtolorum relatum eſſe dixerat, modo in Epiſtola ad Episcopos Antiochenos dicit.

At

At nonne Marcellus anno 304. Pontifex renunciatus est? C. Baron. tom. 2. d. anno, attamen longe ante in ipsis scilicet Ecclesiæ initijs, dum rabies Iudæorum in discipulos Christi furens gladium exercebat, quoties Apostoli vt Ecclesiarum necessitatibus consulerent, in vnum conuenete confessum, & cum furor Gentilium in Christianos immanius sæuiebat, vides Synodum à Clero Romano, sede vacante post mortem Fabiani conuocatam, ex Episcopis qui mutato habitu latitabant, apud C. Baron. tom. 2. anno 253. quot etiam Concilia, ab Episcopis, diuersis in locis clam fuere coacta, vide Augustinum apud C. Baron d. tom. 2. anno 303. etiam in Cryptis, prout contra Marcellinum habitam esse Synodum anno 303. idem C. Baron. testatur.

Causa verò ob quam Marcellus Antiochenę Prouinciæ Antistibus de hoc scripserit, ea est, quod hi Primatum sibi arrogare illius Prouinciæ molientes, vt eadem epistola explicat, ad Romanam sedem prouocare nulli Episcopo permittebant, sed in eorum Concilijs ipsos iudicare, sede mouere proprio iure volebant, quod, Papa inconsulto nulli prorsus licere, sanxerunt Apostoli Canone superius relato; vide Iulij. 1. Epistolam 1. ad Episcopos Orientales rem hanc explicantem, neque falsus Canon esse potest, quin falsum etiam non sit Concilium Nycenum, quo innouatum esse iam diximus, quamobrem verus est Canon prædictus, verumque ius Pontificium, quod vbique Terrarum ab omnibus Catholicis æque colitur & seruatur; & ipse effrons mendacissimusque Sycophanta.

Perpetuā.

N. Præterea canon. Ideo. 2. q. 6. falsus & impostura est,

T

vbi ex decretis Iulij Episcopi Romani, ad Orientales Episcopos cap. 30. scribitur *Apostolica sedi concessa sunt specialiter priuilegia, tam de congregandis Concilijs, & Iudicijs, ac restitutionibus Episcoporum, quam de summis Ecclesiarum negocijs*, quia, de priuilegijs præfatis non apparet, & vbi de relato non constat, non creditur referenti.

Menda-
cium.

N. Item ab Apostolis, æqualem Episcopis potestatem datam esse satis probatum fuit.

Impie
Falso.

N. Atque Ex canone Apostolorum, de binis Concilijs singulis annis celebrandis, nulla huius priuilegij mentio fit, minus in Concilio Nyceno, quare Iulij arrogantia potius adscribendum est, ideo ab Orientalibus eidem Canoni contradicendum fuit, in epistola ad Iulium p. volumine Conciliorum.

OS fatui stultitiam ebullit, si testes huiusmodi priuilegiorum quærit, eiusdem Iulij legat primam epistolam ad ipsos Orientales Episcopos, scilicet Eusebianos, in Athanasium immaniter sæuientes, vbi hæc illis impingit, *Ipsi verò primæ Sedis Ecclesiæ conuocandorum generalium Synodorum iura, & iudicia Episcoporum, singulari priuilegio, Euangelicis, & Apostolicis, atque Canonicis concessa sunt institutis, quia semper maiores causæ, ad sedem Apostolicam, multis authoribus referri præcepta sunt. Ipsa namque omnibus maior, & prælata est Ecclesijs, quæ non solummodo Canonum, & Sanctorum Patrum decretis, sed Domini Saluatoris nostri voce, singularem obtinuit Principatum, Tu es inquit, Petrus, & super hanc Petram adificabo Ecclesiam meam, & quæcunque ligaueris, &c. consule C. Bellar. d. Concil. cap. 12. de quo satis superque alias diximus.*

Non igitur ab Apostolis, sed ab ipso Deo Iurisdictionem omnem Romanus Pontifex habet, & quid mirum quod veritati Catholicæ obstiterint refractarij Arriani? quorum integram retulit impiam, impudentissimamq; Epistolam, nonne Hæretici omnes, in hoc perpetuo laborarunt, ac summa ope nituntur, Romanæ Sedis primatum saltem conuicijs, & imposturis continuo insectari, ut tyrannidē esse populis persuadeant, postquam eius fundamenta euerrere, & maiestatem suppressere immani eorum furori non licet, & Ranæ edentulæ, quia mordere nequeunt, semper crocitant.

Cur potius Epistolæ, quam Ægyptij Antistites, sæuientibus in eos Eusebianis, ad Felicem Papam dedere hæc non recensuit verba, *Domino Beatissimo, & Honorabili, Sancto Patri Felici Sanctæ Sedis Apostolicæ, urbis Romæ Papæ; vestro Sancto suggerimus Apostolatui, ut nostri, more solito, solitudinem gerere dignemini, &c.* Et infra, *Ideo Pater Beatissime, quia semper antecessores nostri, ut nos à vestra Apostolica Sancta Sede auxilium hausimus, & nostri vos curam habere agnouimus, præfatam Apostolicam, & summam expetimus, iuxta Canonum decreta, sedem, ut inde auxilium capiamus, unde prædecessores nostri ordinationes, & dogmata, atque subleuationes ceperunt. Ad eam quoque, quasi ad matrem recurrimus, ut eius uberibus nutriamur, quoniam non potest Mater obliuisci infantem suum, sic & vos nolite obliuisci nos, vobis commissos, quoniam non leuibz nos inimici nostri implicauerunt afflictionibus, & quotidie facere moliuntur, & apprehendere aut ferris nos constringi minantur, nisi eorum consentiamus erroribus, quod nequaquam vobis inconsultis agere præsumimus, Canonibus quippe iubentibus, absque Romano de ma-*

Vol. p.
Concl.

ioribus causis nihil debere decernere Pontifice, ideoque ad propositum recutentes, & ad brauium properantes, vestra Apostolica Sedis imploramus auxilium, quia ut credimus, non desepexit Deus preces cum lacrymis sibi oblatus seruorum suorum, sed ob id vos praedecessores vestros Apostolicos, videlicet Praefules in summitatis arce constituit, omniumque Ecclesiarum eis curam habere praecepit, &c.

Quare Epistolam Orientalis Ecclesiae, ad Symmachum Pontificem consulto praeterijt, vbi post initium legisset.

Hac dixi Sanctissime audens supplicare, non pro perditione unius Ovis, neque pro perditione unius Drachmae, sed pro amica nobis salute, non Orientalium Patrum tantum, sed trium prope plagarum habitabilis mundi, non corruptibili argento, & auro redemptarum, de vana conuersatione, à Parentibus tradita, sed precioso sanguine Agni Dei, sicut docuit beatus gloriosorum Apostolorum Princeps, cuius Cathedram Beatitudini tuae credidit Christus optimus Pastor, &c. Vel quam ob causam alteram non transumpsit Epistolam Orientalium Episcoporum, ad Agapetum Papam contra Anthimum, cuius est inscriptio; Domino nostro per omnia sanctissimo, & Beatissimo, Patri Patrum, Archiepiscopo Romanorum, & Patriarchae Agapeto ab Episcopis Orientalis diacesis, & ab his qui sunt sub sanctis locis Christi Dei nostri, nec non Ambassatoribus & ceteris Clericis in hac regia vrbe congregatis. &c. vbi hæc quoque.

Ex quo Christus Deus noster, pro debitis nobis premijs, propter ipsum in omni tempore, cum vera fiducia sua inuisibili ac terribili virtute diuulgatam confessionem, super venerabile caput vestrum, requiescere fecit, cum sedem Apostolorum vobis Pater

Beatissime commisit, & firmavit super firmam petram pedes vestros. &c.

At non ne in tertia Chalcedonensis Synodi actione extant Orientalium libelli, quibus Leonem Papam Sanctissimum Beatissimumque Vniuersalis Ecclesiæ Episcopum appellant.

Non ne hunc Romanæ Ecclesiæ Primatum, quamplures Orientis Antistites agnouere, & venerati sunt, eorum epistolis diuersis Pontificibus conscriptis, Anastasius Hierosolymæ Patriarcha, epistola ad Fælicem, Ioannes epistola ad Hormidam, Eutherus epistola ad Vigilium, alter Ioannes epistola ad Constantinum, Tarasius in Synodo Nycena, 2. Nicephorus epistola ad Leonem 3. Photius epistola ad Nicolam, Ignatius epistola ad eundem act. 3. octauæ Synodi, Ioseph in Concilio Florentino sess. ult. Mennas de quatuor Concilijs Oecumen. Methodius in martyrio Dionysij Arcopag. hi omnes Constantinopolitani fuerunt Patriarchæ.

Ioannes Patriarcha Alexandrinus, Gabriël, item Iacobus Naurcus, in Epistola Asiatica, Petrus Patriarcha Maronitarum, epistola ad Leonem. X. Abdysus Patriarcha Assiriorum, Liud siue Suluana, Patriarcha Nestorianorum, in professione suæ fidei, & plures alios Episcoporum & Archimandritarum recenset, Coccius tom. p. Thesauri lib. 7. art. 6. vide C. Baron. annal. tom. 2. anno. 253. tom. 3. anno. 325. tom. 4. anno 371. tom. 5. anno. 404. & 416. ne cuncta euoluam eius volumina huiusce modi exemplis referta.

An autem vna Arrianorum epistola, tot Orientalium Præsulum literis præferenda sit, iudicium erit

T iij

eorum, qui legent hæretica peruicacia non obcæcati: qui verò dictam Eusebianorum epistolam recta lance pensitarit, sane maiestatem fateri licet imperium iniuste detrectari facillè animaduertet.

Sed iisdem Orientalibus non solum Romani Pontifices legem præscripserunt, verù eorum Episcopos, & Patriarchas propria autoritate deposuerunt, Damasus nimirum Antiochenum Flavianum, Theodoretus lib. 5. hist. cap. 23. Socrates cap. 25. Sozomen. lib. 8. cap. 3. Sixtus 3. Hierosolymitanum Pulchronium, in actis Sixti 3 tom. p. Concilior. Agapetus Anthimum, & octo alios Constantinopolitanos recenset Nicol. 1. epist. ad Michaëlem, Liberatus in Breuiar cap. 21 Zonaras in vita Iustiniani, verum & depositos à Synodis Orientalibus proprijs restituerunt sedibus, Iulius I. Athanasium Alexandrinum, Paulum Constantinopolitanum, & Marcellum Ancyranum, & Theodoretum Sozomen. lib. 3. cap. 7. & Concilio Chalcedon. act. p. pluraque alia possent exēpla referri: falso igitur præfrictæ frontis Hæreticomomus arrogantiae notam impingit Iulio Pontifici sanctissimo, qui in fontis Episcopi Athanasij, contra Arrianorum sæuitiam patronus iustissimus extitit, eiusque ab imposturis, & calumnijs innocentiam vindicauit.

Menda
cium.

N. Et falso pariter inquit, hoc initium, hæc origo præminentiae Ecclesiae Romanae, apparuit, cum Athanasius ab Arianis in Concilio Antiocheno damnatus ad Iulium Romanum conuolauit, qui occasionem non prætermittens & causam iustam amplectens propter quam Ecclesia Romana, super Orientales acquirere poterat, illum defendens, Constanti Imperatori, qui Mediolani viue-

bat, &c. hic stetit calamus, periodum obtruncans, deesse autem censeo litteras scripsit.

Mendacium.

E Andemque epistolam Eusebianorum ad Iulium Papam iterum aduocat testem, ut hoc impium probet mendacium, en quanta veritatis laboret inopia ac si nullum inter probatos repererit Authorem, quem inuertendo & mutilando in suam traheret sententiam, cur Lutherum, Calvinum, aut Bezam, vel Protestantium congerronum, aliquem alium potius non adduxit, ne ad obsoletos istos semper confugeret.

Mendacium impudens.

N. Rescripsit Iulius Orientalibus Episcopis, omnes posse ad Romanam Ecclesiam confugere, tanquam alijs superiorem, eiusdemque tenoris plurimæ aliorum Romanorum Episcoporum vrbis Romæ (forlan est Synodum, vide quanta ipsi cum Cicerone intercedat necessitudo) literæ scriptæ fuere, & quamuis effectum sortiri non poterant, resistentibus dispositionibus conciliaribus, superius allegatis, & nullo vñquam tempore Orientales Romano Episcopo subiecti esse voluerunt. Nihilominus Gratianus Monachus, omnium, bonarum scripturarû corruptor, Hæretica modestia ut est in parenia, ex illis Epistolis, vsu non receptis, Canones confecit, quibus superioritatem Romani Pontificis, super omnes probare voluit.

Pura paucis, eademque impudentissima, coaceruauit Mendacia, quorum alterum est, Quod Iulius omnium Pontificem primus, scripsit omnes posse ad Romanam Ecclesiam confugere, tanquam ad eam, quæ cæteris alijs præest.

Nam & plures alij Romani Pontifices, qui Iulium

longe ante præcesserunt, hoc idem statuerant, scilicet Anacletus epist. p. & 3. ad Episcopos omnes, & fideles, Euaristus epist. 2. ad Episcopos Ægypti Alexander p. epist. p. ad omnes Orthodoxos, Sixtus p. epist. ad omnes Episcopos, Hyginus epist. p. ad omnes Christi fideles, Anicetus epist. ad Episcopos Galliæ, Eleuth. epist. ad Galliæ prouincias, Zeferinus epist. p. ad Episcopos Sici-
 lienses, Callistus epist. 2. ad omnes Galliarum Episcopos, & epist. ad Benedictum, Fabianus epist. 2. ad Episcopos Orientales, Marcellus epist. ad Episcop. Antioch. Six-
 tus 2. epist. p. ad Gratum, & epist. ad Episcopos in Pro-
 uincijs Hispaniarum, Melchiad. epist. ad omnes His-
 pania Episcop. & plures alios possem recensere.

Extant
 omnes
 tomo p.
 epist.
 Rom.
 Pontific.

Menda-
 cium.

Alterum est, quod obstantibus Conciliorum San-
 ctionibus supra adductis, literæ quæ Pontifices hac de
 re scribere, effectum sortitæ non sunt.

Menda-
 cium.

Sed nulla, in capitulis præcedentibus, recensentur
 Concilia legitima, quæ huic aduersentur Catholicæ ve-
 ritati, imo neque Antiochenum, aut Arelatense Conci-
 liabula, ad quæ veluti ad sacram anchoram, semper con-
 fugit, hoc vnquam sanxisse reperies.

Tertium est, quod Orientales Romano Episcopo
 nullo vnquam tempore, subiecti esse voluerunt.

Verum testes huius rei aduoco, nedum supra relatas
 Epistolas Ægyptiorum, ad Felicem, eorumdemque
 Orientalium ad Symmachum, & ad Agapetum, ac
 tres alias, in 3. Chalcedonensis Synodi actione relatas.

Sed mendacium istud satis reuincere potest legatio
 illa ad Stephanum Papam, Episcoporum Orientis, qui
 in Synodo Iconij habita statuerant ab Hæreticis bapti-
 fatos

zatos iterum sacra aqua fore lustrandos, quamobrem rationem reddituri de gestis in eadem Synodo, legatos Romam miserunt, supplices postulando communioni restitui S. M. Ecclesiae, à qua fuerant seclusi, & Stephani sententiam secuti sunt. Euseb. lib. 7. cap. 3. & 4. C. Baron. tom. 2. annis 258. & 259.

Cum inter Asiæ Episcopos de illa tam graui, & veteri controuersia ageretur, Paschatis celebrandi, Luna decima quarta, Polycarpus, vt in re tanti ponderis, summum Pontificem consuleret, Romam ad Anicetum se contulit, C. Baron. tom. 2. anno eodem: Episcopi Pentapolitani, Sabellij Sectatores Dionysium Episcopum Alexandrinum, tamquam de fide non rectè sentientem, apud Dionysium Romanum Pontificem accusarunt, quamobrem Pontifex Concilio Romæ coacto ipsum Dionysium interpellauit, vt vel litteris causam diceret: Paruit ipse ac tandem iudiciali examine eius innocentia cognita, sententiam pro Dionysio absolutoriā protulit, Athan. in comment. d. sent. Dionys. Euseb. lib. 7. cap. 21. Card. Baron. tom. 2. anno prædicto.

Quid de tot sanctissimis Episcopis dicam, qui ab Arrianis in exilium acti, proprijsque expulsi sedibus, quod Athanasij noluerunt damnationi subscribere, non ne ex toto Oriente ad Iulium Pontificem vndique confugerunt? C. Baron. tom. 3. anno 341. 342.

Sed Ægypti quoque Episcopi apud Liberium Papam, de oppressionibus Arrianorum conquesti, duabus epistolis, opem ab eo humillimè implorarunt, Concil. tom. p.

Audi. Si Paulus præco veritatis, tuba Sanctissimi spiritus,

Con cil.
tom. 2.

ad magnum Petrum concurrat, ut ijs, qui Antiochia de institutis legalibus contendebant, ab ipso adferret absolutionem, multo magis nos, qui abiecti sumus, & pusilli ad Apostolicam vestram sedem currimus, ut Ecclesiarum ulceribus medicinam à vobis accipiamus; vobis enim per omnia primos esse conuenit, multis enim quibus superiores estis ornatur vestra sedes.

Alias enim vrbes ornat, vel magnitudo, vel pulchritudo, vel multitudo eorum, qui habitant, Nonnullas autem ijs priuatas dona quadam illustant spiritualia; vestra autem redundantem bonorum copiam dedit is, qui est bonorū largitor, ea est enim omnium maxima, & præclarissima, & qua præest Orbi terrarum, & eorum, qui inhabitant, abundant multitudine; Accedit his, quod hoc quoque, quod rerū potitur, peperit Imperio, & propria sua appellatione eos, quibus imperat impertijt, Præcipue autem, & insigniter eam exornat fides & fide dignus testis diuinus Apostolus qui clamat, fides vestra annunciatur in vniuerso mundo, si autem diuina prædicationis statim susceptis seminibus mirabiles hos fructus, & tam vberes tulit, quenam ad eam, quæ nunc in ea versatur, pietatem laudibus celebrandam suffecerit oratio. Habet autem cōmunium quoque Patrum, & veritatis doctorum Petri, & Pauli sepultura, quæ fidelium animas illuminant.

Athanasius, Basilus, Eusebius Samosatenus, & alij Orthodoxi Orientales Episcopi, cum Ecclesias illius plagæ, à Valente Imperatore Arriano, atque ab Eusebianis immaniter vexari, ac pœne concuti animaduernerent, supplicias ipsis ferre simul statuerunt, verum proprijs haud fidentes viribus, consentaneum existimarunt Romanum Pontificem de omnibus certiolem facere, & legatos miserunt ad Damasum, efflagitantes, ut quæ ab Arrianis gerebantur consideraret, præberetque confi-

lium, atque sua auctoritate, cuncta prospiceret, Athan. epist. 12. Basil. epist. 57. 58. & 69. apud Cardinal. Baron. tom. 4. anno. 371.

Leo primus mortuo Theodosio, cuius patrocinio impietas & sceleritia grassabantur, legatos Bizantium mittit, qui lapsos cogente Dioscoro, vel fallente Eutichete, à fide defecerant, volentes ad Ecclesiam redire, eius vice reciperet Leo epist. 33. 34. C. Baron. tom. 6. anno. 450.

Timotheus Alexandriae Episcopus, per legatos apud Simplicium veniam sui lapsus rogavit, quem Iudicem & vindicem sciret, cunctis praeesse Episcopis, factus est, vide eiusdem Simplicij epistolas 8. & 9.

Iohannes item Alexandrinus praeful iussu Zenonis Imperatoris Arriani, propria sede expulsus, ad Simplicium pariter prouocauit, atque ad Romanam Ecclesiam, omnium Matrem, & conflictatorum Patronam confugit, Liber. cap. XI. Breuiar. Card. Baron. tom. 6. anno 478. & 483.

Et Chrysostomus exul, Innocentij Papae implorauit iudiciu, innumeraque alia cogerere possem exempla, at nimium in longum fluxit oratio; claudant igitur Patres Meleuitani Concilij qui ante latam in Pelagium sententiam an damnandus foret, Innocentium consulunt, & Ephesina Synodus, quae causam Ioannis Episcopi Antiocheni, iudicio Celestini Pontificis reseruauit: quod si in ore duorum vel trium stat omne verbum, ambigendum non erit testimonia duorum Conciliorum ad detegendam Imposturam mendacis homunculi satis superque esse.

N. Tandem ad propositum rediens, Concilium inquit Sardicæ habitum mandato Constantis, qui Iulij litteris exoratus, Constantio fratri Arianorum fautori persuasit, ut Episcopis Orientis Sardicam conveniendi mandatum daret &c. cōcluditque: Nullæ ergo Iulij huius Concilij conuocandi partes extiterunt.

N. Idque constare dicit cum ex litteris eiusdem Concilij, quæ in p. vol. Concil. extant, tum quia Osius huic Synodo præfuit, atque ipse, & non legati Romanæ Ecclesiæ cæteros interrogabat, ut Grat. asserit, in cap. primo dist. 16. ipsique Canones 21. eiusdem Concilij demonstrant, quorum omnium idem est initium Osius Episcopus dixit.

QUod in hac Synodo indicenda omnes extiterint, eademque precipuæ Iulij partes eius ad Constantium epistolæ, & legationes demonstrant, quarum testes sunt Athanasius in Apolog. ad Const. & Socrat. lib. 2. cap. 16.

Quoniam verò Athanasium suæ cupiebat Ecclesiæ restituere, quem iniuste ab Arianis damnatum, sua sententia iam declarauerat; animaduertens prudentissimus Pontifex, quod nulla alia posset via, quam Concilij id assequi, præuiderat etiam Constantium Arianæ hæresis assertorem numquam permissurum, in Oriente Synodum cogi, quam Ariani effugere semper studuerant, neque sententiam rescindi perpeffurum, quæ eius iussu in Athanasium, sibi inuisum pronunciarant Eusebiani. Quamobrem Iulius tempori inferuiendum ratus, Constantem interpellare, & rogare cæpit, ut Constantium ad Synodum conuocandam induceret, non ergo de-

fectus potestatis, sed necessitatis ratione coactus fecit, ipse tamen Episcopos Sardicam convenire iussit, & diē quo adessent præscripsit, auctor est Socrates loco ante dicto: præfuerunt eius legati, & Concilij acta ipse probavit, de quibus consule C. Baron. tom. 3. anno. 364. Constans igitur non propria autoritate, sed literis, atq; legationibus Iulij Pontificis impulsus, Constantio scripsit, ut Concilium Sardicæ cogendum Orientalibus suis mandaret.

Profecto ea fuit huius Concilij indicendi ratio, ut Athanasio, & Marcello Ancyrano, qui proprijs Ecclesijs iniuste ab Arrianis eiekti exulabant, aliquando consuleretur, quamobrem & illos præcipuē oportebat adesse, qui Accusatorum partes in ipsos susceperant, quid igitur mirum si Iulius iam expertus quomodo iisdem Orientales Ariani, ab eo alias vocati ad Synodum Romæ habendam venire detrectarint, atque cum Constantio pariter Ariano sibi agendum fore animaduertens, Constanti suggessit, atq; ab ipso efflagitavit, ut cum Constante intercederet, eique persuaderet, ad sedanda iam oborta dissidia nullam aliam quam Concilij patere viam. Equidem omnis temporalis potestas gladium à Deo recepit, ea tamen lege, ut spiritali opem ipsius imploranti, semper præsto sit.

Neque literæ eiusdem Concilij, aliud probant, licet enim Patres Imperatorum mandato Sardicam convenisse dicant, attamen quod præcesserint Concilium efflagitatio, & assensus Iulij Pontificis nequaquam excludunt, in eorum igitur executionem mandatum accepisse dicam, Osium autem veluti Apostolicæ Sedis Lega-

tum in eo præsedisse superius demonstrauius. Sed eiusdem Concilij nunc primum improbat Canonem, quo sancitum est licere omnibus Episcopis à Concilio Episcoporum damnatis, suoque gradu deiectis, ad Papam prouocare, neque effrons dicere reueretur.

Nullò
Authore
Menda-
cium.

N. Quod statutum fuerit suggestione Romani Pontificis super Orientales prælationem ambientis.

MEndacissimam verò imposturâ nulla probatione cōmunire est ausus, quod c. 4. 7. & 9. eiusdem Concilij potestatem Rom. Pontificis nimium aperte asseri cognouerit, de quo nos in animaduersione ad primum lib. de Repub. M. Antonij latissime egimus aduersus opusculum Casauboni de libert. Eccles.

Menda-
cium.

N. Ideo & Concilium ipsum omni prorsus robore, & fide carere dicit, atque Gratianum in d. cap. prima dist. 16. testem adduxit, qui à sexaginta tantum Episcopis canones dictæ Synodi subscriptos refert, & tercetum sexaginta qui Sardicam conuenerant, & quia consentire, inquit, non præsumuntur, qui non subscribunt, factû non dicitur quod à maiori parte gestum non fuit, suprâ relato igitur Canone, vnde Romanæ præminentix originem ducere volunt, nulla ratione probat.

NOs autem Athanasium aduocamus testem, eundemq; integerrimum, omniq; exceptione maiorem, postquam non uti Gratianus, ab alijs accepta, sed quæ ipsemet præsens vidit in eo Concilio peragi, sine fūco & fallacia retulit, in cuius sententiam, quæ à Socrate, & Sozomeno non discrepat, C. Baronius iuit aduersus Gratianum; ipse igitur in Epistola ad Solitarios, conuenisse ex Oriente, & Occidente Episcopos ferè

trecentos, inquit, & 2. Apolog. plusquam trecentorum Patrum sententia, innocentiam suam exploratam, probatamque dicit, paulo verò inferius antequam nomina Occidentalium Episcoporum recenseat, quorum ducenta octoginta numeravit, addit; *Eorum autem, qui Synodo subscripserunt nomina, ceterorumque aliorum ista sunt, Osius ab Hispania, &c. & post hæc; qui igitur decretis Synodi subscripserant, sunt isti scilicet supra recensiti, plurimique item alij, &c.* Et quia plus fidei Athanasio quam Gratiano adhibendum erit, non à minori, sed à maiori parte huius Concilij decreta, imo à potiori subscripta fuisse dicimus, siquidem solis Ariani ea probare, aperta fronte renuerunt, Athan. ead. Apolog. 2. Socrat lib. 2. cap. 16. Sozom. hist. lib. 3. cap. 10. & 11. Theodo. lib. 2. c. 7. & 8. apud C. Bell. d. Concil. lib. p. cap. 7. C. Baron. tom. 3. anno 347.

Neque ius istud Romani Pontificis, eo Sardicensi Canone ortum ducit, sed ijs innititur Euangelij verbis, quibus & Claves Petro & curam vniuersi gregis sui Christus demandauit, ipsis namque constitutum fuisse Iudicem Ordinarium, & omnium summum luculentissime explicat. C. Bellar. d. Rom. Pont. lib. p. cap. 14. & 16. & de Concil. lib. p. cap. 12. & 19.

Et quoniam Appellatio eo procedit ordine, vt semper à minori ad maiorem deferatur Iudicem, trita est regula Iuristarum, Episcopus igitur qui à sententia Provincialis Concilij prouocat, non quidem ad aliud Provinciale Concilium appellare debet, quia secundum maius primo non erit, cum vtriusque eadem sit dignitas, eademque potestas, Neque generale Concilium ad cu-

iussu vnius postulationem cōvocari oportere vllum diceret sanum caput ; ad vnum ergo Rom. Pontificem, qui Concilijs maior est, necessariò prouocandum erit. Quamobrem supradicto Canone, nihil noui fuit sancitum, vnde Balsamon in explicat. 3. Canonis huius Concilij Sardicensis, inquit, debere prouinciales, propter honorem Sedis Apostolicæ, quæ ad eos delata sunt, Papæ Romano relinquere. At non ne longe ante, quam Sardicensis Synodus hoc statuisset, Basilides Legionensis Episcopus, lapsus tamen, vbi Ecclesiæ ingressum sibi vidit occludi, aliumque in eius locum esse suffectum, ad Stephanū Pontificē appellauit, Cyprian. epist. 68. C. Baron. tom. 2. anno prædicto. Athanasius itidem, & plures alij ad Romanos Pōtifices antea prouocarant, quorū appellationes examinaui in d. animaduers. ad li. 1. M. Ant.

Tertium tempus à Iustiniano, ad Carolum Magnum ducit, quo Imperatoribus subiectos, & pauperrimos Pontifices fuisse asserit, atque hinc eorum authoritatem cæpisse probat, ex his.

N. Episcopos Romanos semper Imperatori subditos fuisse, comperiemus ex Platina, & cæteris illorum facta, atque vitas scribentibus, atque singulos Romanos Pontifices electos à Cæsare confirmationem semper habuisse, ipsiusque iurisdictioni subditos fuisse legitur: iussu Theodoræ Imperatricis Vigilus sexagesimus Episcopus Romanus ligatus Constantinopolim transfectus est, carceribusque mancipatus, & Martinus septuagesimus quintus Pontifex iussu Theodori Calliopeligitus pariter, eodem transfuehitur, atque in Carceribus positus vt Platina, & cæteri inuitis vtriusque attestantur.

Sed

Sed hallucinatus est Platina in Vigilio, qui ut clarissime probat C. Baron. tom. 7. anno 546 à Iustiniano rogatus, Constantinopolim sponte profectus est, ibique Pontificiæ Maiestatis nullatenus oblitus, nedum aperta fronte Iustiniano, & Theodoræ Anthimum ab Agapeto depositum, in sedem Constantinopolitanam restituere denegavit, verùm in Hæreticos Acephalos, Seruianos, & Eutichianos, ipsamque in Theodoram, Anathematis inflixit sententiam, & quamvis Chalcedonem fugere Iustiniani insidias coactus fuerit, victor tamen eius perfidiæ redijt, amplissima legatione ab eodem Iustiniano reuocatus.

Martinus verò I. Constantis Imperatoris Arriani mandato, à Theodoro Exarcho victus in Chersonam deportatus, non Constantinopolim transuectus fuit.

At cur SS. Petri & Pauli, qui à Nerone, Clementis à Traiano, aliorumq; Pontificū, qui ab Idololatriis, & Tyrannis ultimo fuerunt damnati supplicio, non adduxit exempla? at non ne hoc Atheismum redolet, verè dixit insipiens in corde suo, non est Deus.

Vel cur impius dolo reticuit tot Imperatores Idololatrias, & Schismaticos, qui Romanorum Pontificum, licet eos oderint peius cane, & angue, Maiestatem, & Primatum agnouerunt, & debito honore sunt prosecuti? Aurelianum, qui Pauli Samosatēni à Concilio damnati, atque depositi supplices reiecit libellos, respondens id fore agendum, quod vnà cum Romano Episcopo, Italiæ Christiani decreuissent, Euseb. lib. 7. cap. 24. in fin. apud C. Baron. tom. 2. anno. 272. Valentinianum. III. Iustinianum I. Fridericos I. & II. Philippum I. Ludouicū.

IV. quorum exempla apud C. Bellarm. lib. p. d. translāt. Imperij cap. 12. sunt recensita.

N. Sed potestatem Romani Pontificis augeri cepisse dicit, primum ab Honorio, & Arcadio, postmodum à Iustiniano, qui Clericis immunitatem indulserunt, causis duntaxat criminalibus exceptis, mirum verò in modum à Carolo Magnos qui Clericos in omnibus causis ab Episcopis indistinctè iudicari mandavit, quo prætexitu, Ecclesiastici auctoritatem sibi arrogasse videntur, causas etiam cognoscendi Imperatorum, & Regum.

HÆc eadem ex lib. 3. Repub. Bodini accepit, qui sicuti omnes nostrę répestatis Atheopolitici Romani Pontificis maiestatem, potentiamque adlatrant, & insectantur, iura Pontificia circumscribenda esse clamitat suis finibus, qui principio angusti admodum fuere, at quam inepte hac de re philosophetur, hoc vno ostendā, quod summi Sacerdotis Christianorum potestatem, eadem ratione constare falso existimant, qua Ethnici suorum Pontificum iurisdictionem pro libito contrahebant, eosq; adeo obcecauit impietas, vt non animaduertant argumentū ab exemplis nullo modo cōgruere, nisi circūstantię vnius omnes ita alteri respondeāt, vt nec vna deficiat. Quis autem dixerit nisi Ethnicus Imperiū illius, qui Christi vices gerit in terra, ijsdē regulis metiendum, aut legibus moderandum esse, quas Ethnici suis præscripserunt Sacerdotibus, quorum omnis auctoritas à populo duntaxat pendeat? data est Christo omnis potestas in cœlo, & in terra, & ipsi Petro, eiusque successoribus suas delegavit vices: Christi ergo imperium in Christi Vicario agnoscant Politici, & legem ab Ethnicorum institutis longe diuersam, Christicolis latam, eorumq;

sapientiam uti stultam irridere Deum tandem addiscant; Genus electum, & regale Sacerdotium sibi Christus elegit, illorum scilicet, qui eius peculiari obsequio addicti, sacra capitis diminutione conditionem mutarunt, Thelesphorus epist. ad omnes fideles; quæ semel Deo dicata sunt non esse ad usus humanos transferenda naturalis ratio suadet, ideo & res sacras in communi non esse commercio ius declaravit, multo igitur magis Personæ, quæ tanto rebus præstant, ubi Deo dicantur à communi statu suo iure eximuntur, Innocent. in c. 2. d. Maior. & obedient. unde & servus ordine sacro initiatus reddito precio liber efficitur, etiā Domino invito c. per venerabilem qui filij sint legitim. c. si servus dist., 4. c. miramur de ser. non ordin. & fortius est ius Domini quam solius iurisdictionis, sicuti arctius est servitutis, quam subiectionis vinculum.

Idem sane instinctus naturæ Pharaonem, & Artaxersem docuit Sacerdotes, & bona eorum in pristinam vindicare libertatem, qua ab omni temporalis Imperij ditione immunes sunt.

C. Cum
minus de
immanit
Ecclef.

Sacerdotem sui muneris prærogativa omnes antecellere laicos nemo dubitat c. duo sunt dist. 96. *Nefas est igitur, ut illius manibus Episcopus aut iussione de Ecclesia trahatur, inquit, Synod. Matiscon. 2. c. 9. pro quo semper Deum exorat, & cum invocato nomine Domini, ad Salvationem corporis animaque Eucharistiam saepe porrexit, & c. Superiorem autem ab inferiori, inverso ordine, iudicari ratio non finit, & leges vetant, cap. cum inferior, & cap. solite d. maior. & obed. Quis dubitat scripsit Greg. 7. lib. 8. epist. 21. Sacerdotes Christi, Regum, & Principum omniumque fi-*

X ij

delium Patres, & Magistros censer, non ne miserabilis insania esse cognoscitur si filius patrem, discipulus magistrum sibi conetur subiugare, & iniquis obligationibus illum suae potestati subicere, à quo credit non solum in terra, sed etiam in calis se ligari posse, & solui?

Ideo laicis in clericos neque consuetudine, neque praescriptione vlla ius vnquam quæri potuit, c. inferior. dist. 21. ibique Canonistæ adnotant, vnde apud Ægyptios eosdem fuisse Iudices, qui Sacerdotes erant. Testatur Ælianus lib. 14. var. histor. Et quamuis omnem animam sublimioribus potestatibus subiectam esse, & Principibus tamquam suis administris, omnes parere propter conscientiam Deus mandauerit, non tamen priorem mutauit sententiam, dum clericali ordine à suorum Principum iurisdictione eximi voluit, qui subiecti antea fuerant, nam mutatione status iura personarum immutari necessaria exigit ratio prærogatiuæ, quæ tantæ inhæret dignitati, omnium iura Regnorum ab eius pendet arbitrio, qui vitæ necisque potestatem in homines habet, suo igitur libito Deus imperia, & dominia sicuti confert, ita & iuste aufert, & transfert, neque vlli infert iniuriam dum suo iure vtitur; qui è Principum aula sunt immunitatis huiusmodi gaudent priuilegio, vt inconsulto Principe in iudicium vocari neque trahi debeant, suos ergo eximere administris à temporalium Principum potestate, Principi Regum terræ non licebit? quid ergo subfannati, & irridenti Deo Atheopoliticorum inscitia leges præscribere impudenter præsumit? sunt Reges, & Principes Dei Vicarij, à Deo igitur ius in homines habent, merito eos, quos suæ voluit ditioni reseruare,

ipsi etiam à suo Imperio iudicarunt immunes, nec propriam imminuit potestatem, qui alienam non inuadit, Quod si Ethnici Imperatores in ipso Ecclesiæ ortu ius in Clericos sibi vsurparunt, vis & iniuriæ deterrema exempla legis robur nullum habere poterunt, & qui ex eis de Christianis Sacerdotibus iudicat, impius, & infidelis merito est habendus, *Hoc enim est fidem non habere clamat Cyprianus epist. 55. hoc est Deo honorem non dare, cuius nutu & arbitrio regi & gubernari omnia scimus & credimus*: obstiterunt Ecclesiæ ne suo vteretur iure, at non valenti agere nulla currit præscriptio, neque tamen summi Pontifices, cæterique Antistites proprio defuerunt muneri, sed quantum in summa temporum illorum angustia licuit, hanc libertatem asserere, & vindicare conati sunt Alexander 1. epist. ad omnes Orthod. vbi à temporibus Apostolorum hoc idem seruatum testatur, Caius Papa epist. ad Fælicem Episcopum Marcell. epist. 2. ad vniuers. Episcopos Orient. Silvester in Concilio Rom. 1. can. 4. Gelasius apud Gratianum in c. Christianis, & in c. Silvester 11. q. 1. Thelesphorus epist. ad omnes fideles, Leo 1. epist. 96. ad Episcopos & Presb. Thraciæ, Bonifacius V. epist. ad Episcopos Galliæ, refert Gratianus in c. nullus ead. caus. & q. Greg. lib. 9. epist. 32. ad Romanum Siciliæ defens. & epist. 74. ad Bonifacium defens. Corsicæ. Sileant ergo Marsilij Patauini, Lutheri, Caluini, Illyrici, & Petri Diaboli martyris, impij sectatores, quorum satis reuinxerunt errores Illustrissimus Bellarminus d. Cleric. lib. 1. c. 23. tract. d. potest. summ. Pontif. c. 34. & 35. doctissimus itidem Suarez d. Primatu summi Pontif. lib. 3.

CAPITIS QVARTI

Neque tamen silentio prætereundum erit, præclarum illud Ecclesiasticæ immunitatis argumentum, cum Episcopi Concilij Carthaginensis, Valeriano, & Galieno in Christianos immaniter sæuientibus, nulla prorsus habitatione, quod Imperialibus constitutionibus esset statutum, à tutelæ munere obscundo, non senatoriam dignitatem, non ædilitatem, non Collegia, non denique religionis diuersitatem excusare, contrario decreto, sub graui pœna, sanxerunt, nulli vnquam liceret Clericum tutorem in suo testamento scribere, Cypria. epist. 66. apud C. Baron. tom. 2. anno. 257.

At Patrum & Conciliorum testimonia depromâtur, vt veritatem hanc etiam ipsi sua pernicacia obcæcati velint, nolint intelligant.

Clemens Romanus epist. p. *Si quis ex Fratribus negocia habent inter se, apud cognitores seculi non iudicentur, sed apud Presbyteros Ecclesiæ, quid quid illud est dirimatur.*

Athan. epist. ad Solitarios, de Constatio, queritur, qui Iudicis munus in Ecclesijs sibi arrogabat, *ἐὶ γὰρ ὁπιοκόπων ἔστι κρίσις, πὶ κοινὸν ἔχῃ πρὸς ταῦτῳ βασιλεὺς εἰ δὲ βασιλεὺς ἔστι ἀπὸ λῆ, πὶς ἐν ταῦτῃ χειρὶ τῆς λειτουργίας ὁπιοκόπων, πότε γὰρ ἐκ τῶ αἰῶνος, ἡκιστα ἡτοιμάσατο; πότε κείσις ἐκκλησίας πρὸς τῶ βασιλέως ἐσχετὸ κύρος, ἢ ὅλως ἐβλάθη τὸ το πὸ κείμεν, πολλὰ σύνοδοι πρὸς τὸ γένεσθαι πολλὰ κείμενα τῆς ἐκκλησίας γέγονεν, ἀλλ' ὅντε οἱ πρεσβύτεροι ἔωσαν ποτε πρὸς τούτων βασιλέα, ὅτε βασιλεὺς ταί τῆς ἐκκλησίας πειρησάσαστο. Παῦλος ἀπόστολος εἶχε φίλος τὸς τῆς τῆς χάριτος οἰκίας, ὃς γὰρ ἂν ἡπάρετο τὸς φιλιππιστάς ἀπὸ τῶτων, ἀλλ' ἐκ εἰς κείμενα τῶτοις κοινῶς παρελάμβανεν. Nam si istud est iudicium Episcoporum, inquit, quid cum eo commune habet Imperator, sin contra ista minis Caesaris constantur quid opus est hominibus titulo Episcopis, quando à condito auo audium*

est, quando iudicium Ecclesie auctoritatem suam ab Imperatore accepit &c Paulus habebat amicos in Caesaris familia; & pereos in litteris salutabat Philipenses, non tamen eos in iudicio socios assumpsit.

Ioannes Damascenus orat. 2. de Imaginib. Paremus tibi Rex in ijs, quæ ad vitæ ciuilem negotia pertinent, vt in tributis, vectigalibus, congrariisque soluendis, quorum tibi quantum ad nos spectat, munus est creditum, ac demandatum. At in Ecclesiasticis rebus statuendis, ac decernendis, habemus Pastores, qui nobis locuti sunt verbum, & leges, atque instituta Ecclesiastica traderunt, non transferimus terminos sempiternos, quos nobis Patres nostri constituerunt, sed quæ nobis præscripta sunt, vt acceperimus tuemur.

Lucifer Calaritan. lib. 3. ad Constant. pro Athan; Proba te super nos factum Iudicem, proba te ad hoc constitutum Imperatorem, prout nos armis tuis, ad omnem implendam voluntatem, amici tui Diaboli perducere, cum probare non possis, quia præceptum sit tibi, non solum non dominari Episcopus, sed ita eorum obedire statutis, vt si subuertere eorum decreta tentaueris, si fueris in superbia comprehensus morte mori iussus sis.

Ambrosi. epist. 32. ad Valentin. Dalmatius me Tribunus, & Notarius mandato, &c. Postulans vt & ipse Iudices eligerem, &c. Cui rei respondeo, vt arbitror, competenter, nec quisquam contumacem iudicare me debet, cum hoc asseram, auguste memorie pater tuus, non solum sermone respondit, sed etiam legibus suis sanxit, in causa fidei, vel Ecclesiastici alicuius ordinis, eum iudicare debere, qui nec munere impar sit, nec iure dissimilis, hæc enim verba, descripti sunt, hoc est Sacerdotes de Sacerdotibus noluit iudicare, &c. Idem epist. 33. Idem Augus. epist. 166. Greg. M. lib. 3. epist. 26. ad Ianua-

rium lib. 4. epist. 75. lib. 5. epist. 25. lib. 9. epist. 9. lib. 10. epist. 54.

Concilia item quamplura accedunt Antioch. can. 11. & 12. Chalcedon. can. 9. Rom. p. can. 4. Rom. 2. can. 16. Carthag. 3. can. 9. & 38. Mileuitanum can. 19. Veneticum can. 9. Acathens. can. 8. & 32. Epauense can. 11. Aurelian. 3. can. 31. Matiscon. p. can. 7. & 8. & 32. Matiscon. 2. can. 9. & 10. Toletan. 3. can. 13. Antisidoren. can. 35. Paris. cap. 1. d. foro compet. Lateran. sub Alexand. III. can. 43. Constantiens. Sess. 31. Lateran. sub Leone. 10. Sess. 9. Trident. Sess. 20. c. 25.

Non igitur Honorio, & Arcadio, non Iustiniano, aut M. Carolo immunitatis Clericorum initia sunt tribuenda, quæ à lege diuina duxerunt exordium, eaque constanti ac perpetua Ecclesiæ traditione, ab eius initio, supra omnem memoriam eadem semper fuit, licet postea summi Pontifices illam confirmarint, & Principibus omnibus seruandam, sub censuris etiam præceperint, c. nouerit, & cap. grauem. d. sentent. excommun; cap. fin. d. reb. Eccles. non alien; cap. quamquam d. censib. in 6. toto fere tit. d. immunit. Eccles. in decret; & in sexto; Potestas enim diuina est qua Christi Vicarius, vti supremus Pastor, cunctos soluere, & obligare potest, vbi supernaturalis boni ratio exigit, cui tunc omnes parere tenentur; Nimium sane vilesceret dignitas eorum, qui M. inquit Constantinus, non hominum, sed Dei iudicio sunt reseruati; & qui ordinem Sacrum honore, reuerentiaq; spoliant, omnem certe diuini Numinis metum, & cultum, omnemque religionem pessum iripatiuntur, immunitas ergo ad tanti muneris dignitatem, ranquam

tanquam necessariam à Christo commendatam necessum est dicere; neque Principes suo iure priuarunt, quia idem statuerunt, quod iuri diuino, & naturali est consentaneum. Innoc. in d. c. 2. d. maior. & obed. Panor. Felin. & Dec. in c. Ecclesia S. Mariæ d. const. Rebuff. in concordat. tit. ult. vbi Practici Papiensis contrariam sententiam falsam, & damnatam dicit, Aluar. lib. 1. d. planet. Eccl. c. 44. in fin. Dreido. lib. 1. d. lib. Christ. c. 9. Couar. Pract. quæst. c. 31 concl. 3. & 4. Soto in 4. sentent. dist. 25. q. 2. art. 1. concl. 6. Mol. d. iust. & iur. tom. 1. tract. 2. disp. 31. §. tertia vero, Henriq. lib. 7. d. indul. c. 24. C. Bellar. & Suarez locis supra adductis, eadem denique immunitas priuilegijs aucta est primum à Constantino Magno, qui causam Cecilianæ Episcopi ad Romanum Pōtificem detulit, à nominationibus, & susceptionibus Ecclesiasticis declarauit immunes, & ne amplius in seculari iudicio discuterentur, quæ ab Episcopis constituta forent edicto vetuit; Optat. meleuit. lib. p. contra Parme. C. Baron. tom. 3. anno 313. & 314.

Leg. 2. c.
de Decu-
rio. lib.
10.

Leg. 1. c.
Theod.
d. episc.
audien.

Ne ve clerici ad causam dicendam in ius vocarentur, ad Numidiæ Præfectum ita rescripsit, *Lectores diuinorum apicum, & Hipodiaconi, caterique Clerici, qui per iniuriam Hæreticorum, ad Curiam deuocati sunt, absoluantur, & de cætero ad similitudinem Orientis, minime ad Curiam deuocentur, sed immunitate plenissima potiantur*, Nicephor. C. Bar. cod. tom. 3. anno. 330.

Leg. 7. c.
Theod.
d. episc.
& Cleric.

Deinde à Constantio prouecta fuit, qui Clericos à vectigalibus, & muneribus exemit, atque ne Iudices vsurparent sibi negocia Ecclesiastica, ne ue causas cognoscerent Clericorum, statuit; C. Baron. d. tom. 3. anno.

Leg. 8. &
9. & 11. &
14. in c.
Theod.
d. Episc.
& Cleric.

Y

338. 350. & 355.

Verum hæc immunitas, licet Clericis concessa ab Imperatoribus fuerit, non quidem vti beneficium, aut priuilegium eorum, sed debita, & necessaria iuris alieni restitutio debet æstimari, ne Christiani Sacerdotes Ethnicorum, Hebræorumq; Sacerdotum, qui plenissima fruebantur immunitate, deterioris sint conditionis, & ordine præpostero superna inferioribus, & diuina terrenis subiaceant, prout verbis cōstitutionis Iustiniani, animaduertit C. Bellar. d. Cleric. lib. p. cap. 2.

Idco Basilus in oratione, quam habuit in 8. Synodo, admonet laicos, è quorum ordine vnum se dicit, ne velint Iudices iudicare, aut pascere pastores.

Temere autem mentitur, quod Romani Pontificis ius Imperatores, & Reges sibi arrogent, quod Petro eiusq; successoribus, vice sua Christus Dominus cōtulit, quo etiam Principes summo Pastori necessario subiacent, nisi Christi egrediantur Ouile, extra quod nullibi est salus, & veritas, vnde Ignatius epist. ad Magnesianos, & Philadelfos, *Principes*, inquit, *obediunt Cæsari, milites Principibus, Diaconi Presbyteris, sacrorum Prefectis Presbyteri, Diaconi, & reliquus Clerus, vna cum populo vniuerso, milites Principibus, & Cæsares ipsi Episcopo pareant, Episcopus Christo ut Christus Patri &c.* Et Ambrosius in orat. d. tradend. Basilicis. *Imperator in Ecclesia est, non supra Ecclesiam, filius Ecclesie non Rector, Ovis nō Pastor.* Greg. Nazianz. orat. 17. quæ est ad ciues timore perculsos
 ἀεὶ δὲ ξέειπε σὺ παρρησίᾳ ἐν λόγῳ, καὶ ὁ τῷ χειρὸς νόμος ἐποπύησιν
 ὑμᾶς τῇ ἐμῇ δυνατείᾳ καὶ τῷ ἐμῷ βήματι. *An me libere loquentem
 æquo animo feretis? Vos quoq; imperio meo ac Throno lex Christi*

subijcit.

Idem ibid. Δέξη τὴν παρρησίαν. οἶδ' ὅτι παρ' ἑαυτὸν εἰ τῆς ἐμῆς ποιμνίας, τῆς ἱερᾶς ἱερῶν, καὶ θρέμμα τῶ μεγάλου ποιμένος. *Hanc libertatem boni consule, utpote sacri mei gregis ovnis sacra, magnique Pastoris alumna.*

Ἀρχιερεῖς γὰρ καὶ αὐτοὶ. παρ' ἑαυτὸν δ' οὐ καὶ τὴν μείζονα καὶ τιλωπέραν ἀρχὴν, ἢ δὲ τὸ πνεῦμα ὑπακούσῃ τῇ σαρκὶ καὶ τοῖς γήϊοις πάσι πονηρίαι.

Idem: imperium nos quoq; gerimus, addo etiam prestantius, ac perfectius, nisi vero æquum est spiritum carnalis fasces submittere, & cælestia terrenis cedere.

Et Bernard. ad Corrandum Imperatorem. *Legi, omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit, quam sententiam cupio vos custodire in exhibenda reuerentia Petri Vicario, sicut ipsam vobis vultis ab uniuerso seruari Imperio.*

At non ne Pontificis Maximi, apud Ethnicos, tanta fuit potestas, prætereamus Hæbreos, ut Tacitus de eo dixerit, Summum Pontificem, summum hominum esse? quamobrem eam reformidans Augustus, munus amplissimum, specie honoris, sibi vindicans, illud postea imperio semper addere suo exemplo, successores edocuit: quemadmodum Henricus 8. Angliæ Rex, ubi Catholica religione explosa, se se in omnes libidines effudit, quas male coercitas, S. Matris Ecclesiæ qualiscunque pudor retardauerat, mutato Papæ nomine, Anglicanæ Ecclesiæ caput se ipsum renunciavit, adeo ut fæmina post ipsum pro nephas! pro dolor! Cathedrâ Sacerdotalem conscendere, atq; sacra profanis immiscere, Episcopos instituere, & pro libito è sede deturbare, temeraria impietate præsumperit. En ut Angli, non solū in

Υ ij

In Agri-
cola.

Imperijs, testis est Tacitus, sed in ipsa Ecclesiæ Monarchia, sexum non discernūt, quorū miserimam Historiā prælagisse videtur Simeon Thessalonicensis, dum lib. 8. d. mylter. & cerimon. Eccl. ita conqueritur, *Verum hæc non tam ab Imperatoribus facta sunt, quam ab Assentatoribus, qui verbis hominum, illis persuaferunt maiora, quam pro facultate facere, ita ut Episcopos promouerent, & translationes eorum facerent, proh Deum! ordinatum à Spiritu Sancto huius Ecclesiæ Pastorem, alterius Ecclesiæ, ab ijs constitui qui Sacerdotij facultatem, & operationem non habent, & præter voluntatem Spiritus Sancti, si opus est ad ædificationem constituere eum in maiori Ecclesia, à Spiritu Sancto, à quo ordinatus est, hoc faciendum non autem à seculari potestate. Imo Abbates Monachorum, qui Deo dedicati sunt, & qui animarum cura, per Dei gratiam sunt præpositi, plerumque sic sunt præter voluntatem Spiritus Sancti, & solvunt, & ligant, hoc ab ijs obtinentes qui facultatem Charismatis non acceperunt. Hinc multa ruina nostræ, & propter eorum violentiam, qui potestatem in ijs habere, & ea tractare student, quæ eis non congruunt, & dum Sacra vindicamus cōmunicamusque ea nobiscum, putantes Sacrum facere, ex consecratis Deo, factum est, ut propria amiserimus, &c. Sed utinam remedium aliquod hæc calamitas tandem accipiat, & cedant Cæsari, quæ Cæsaris sunt, & quæ Dei Deo. Nugantur, qui hoc dicunt Novatores, & invidia iactari, non enim Imperator fecit Patriarcham, sed Synodus facit, solo Imperatore pio ministrante, idque non solum quia est Vindex, ac defensor, & ex Ecclesia vnctus, sed etiam ut adiuuet, firmæque conseruet, quæ sunt in Ecclesia, &c.*

Quid igitur mirum si Gregorius II. Zacharias, Léo III. Gregorius III. Ioannes. XXII. Gregorius V. Ale-

xander III. & plures alij Pontifices hac suprema potestate vti sint, constituit namque Dominus Vicarium suum super gentes, & Regna, potestatemque ei dedit amplissimam, ut euellat, & destruat, & disperdat, & ædificet, & plantet.

Quartum tempus, à Carolo Magno, & deinceps prosequitur, quo, ut dolo malo usurpatam à Pontificibus potestatem illam summæ Iurisdictionis quæ ipsis à Christo fuit immediatè collata, eorumque Maiestatem fraudibus paulatim auctam, furtimque euectam falsò persuadeat, plura effudit dira mendacia, calumniasque impius effundit, quibus iniquus impostor Sacrificia, orationes, suffragia, cunctaque pietatis opera irridens, eosdem Pontifices nedum stipem ostiatim rogantes effingit, ^{Mendacium.} sed Principum munera & oblationes, quæ sponte ab ipsis elargiebantur Ecclesiæ, tamquam necessarias præstationes astu præscripsisse. Quamobrem, Catalogum quendam de his conscribi curasse, quem singulis annis, in die Cænæ Domini alta voce coram Pontifice legimentitur.

Hæc à Duareno, in suo tract. d. benefic. in princ. de sumpta videntur, qui falso scribens, huiusmodi spontaneas oblationes, effectas esse postmodum necessarias, ad id probandum adducit, can. omnis Christianus, de ^{Mendacium.} cōsecr. dist. 1. qui nihil de hoc, sed ab his qui Missæ intersunt Sacrificio, aliquid Deo offerendum esse dicit, & can. statuimus 16. 9. 1. ubi decimas præter Episcopi voluntatem retinentes, communione priuantur.

Mendacium profectò, cui nullus vnquam Hæreticus cōminisci simile visus est, neque enim alium eo die legi ^{Mendacium.}

Catalogum vidi, quam literas illas Bulla vulgo dictas, quibus inter alios Refractarios & Perduelles, in quos iu-anathematis profertur sententia, Hæretici omnes primo loco recensentur.

Videas rogo apud Amianum lib. 27. & apud C. Bar. tom. 2. anno. 167. & 175. & tom. 3. anno. 321. quales quantæque fuerint opes Romanæ Ecclesiæ, quæ Ethnicorum prouocabant inuidiam, vnum tamen prætereundum non videtur, quod veritas ab eo extorsit, Pontifices scilicet diuitijs iam, & imperio auctos, in eorum Aulam peritissimos viros vndique conuocare cæpisse, quorum sapientia illecti omnes eò confluebant. Non ergo mimorum & Sicophantarum Asylum erat Pontificum Aula, vt mendacissimi Sectarij adlatrant.

Sed & Reges irridet, qui Apostolicæ Sedis maiestatem agnoscentes, annuæ præstationis Censu propria Regna eidem subiecerunt, maximisque donationibus Romanam Ecclesiam auxerunt, vnde & simplices hæretica temeritate appellat.

Quamobrè prudentes iudicio ipsius erunt omnes Lutheri, & Caluini sectatores, qui Sacrificia, & oblationes ab Ecclesia eliminarunt, atq; pietatis opera cuncta, sine quibus mortua fides est, tanquam superuacanea, & frustratoria arceant, cōtra expressa diuinæ scripturæ verba, Conciliorum, Patrum, Theologorumque cōmunem assertionem, & contra antiquissimam, ac nunquam immutatam totius Ecclesiæ consuetudinem, prout C. Bellar. lib. 2. de Eucharist. & lib. item 5. d. iustificat; & lib. 1. 2. & 3. d. bon. operib. liquidissime demonstrat.

At illud præcipue exhorrescit, quod Principes tunc, eo Iudice, fatui, non amplius à Cæsare, ut par esse dicit, sed à Romano Pontifice Regias Coronas suscipere inceperint.

At non ne iure optimo? postquam nullus est Rex, qui tantum Imperatori tribuat, ut hoc subiectionis argumentum ipsi velit exhibere, cum & ipsi in suis Regnis eandem, quam Imperator in sua ditione, summam habeant potestatem, Romanum vero Pontificem Patrem agnoscunt, propterea Dominum habere non dedignantur.

Et quid causæ fuit, ut hæc adeò torquere deberent novum hunc Imperij patronum, non ne Imperium vni Romano Pontifici Germani acceptum referre, vel etiam inuiti coguntur? de quo suo agemus loco; nonne solus Papa Imperatorem Sacro diademate redimit, & Cæsarem inaugurat? adeo quod Imperator dici non possit, antequam à Romano Pontifice eius electio probata, ab eo Corona donatus fuerit; ita sancitum refert Glaber. lib. p. in fin.

Vt ne quisquam audacter Romani Imperij sceptrum gestare Princeps appetat, seu Imperator dici, aut esse, nisi Papa Sedis Romanæ, morum probitate, delegerit aptum Reipublicæ, eique commiserit insigne Imperiale, &c.

Vide C. Baron. tom. II. anno. 1013. & C. Bellarm. d. transl. imper. lib. p. c. 4. & seq. & lib. 2. c. 1. apud quos huius Sanctionis præscriptam formam usu comprobata comperies.

N. Cum sub Mauritio, inquit, inter Episcopum Romanum, & Patriarcham Constantinopolitanum, super

nomine œcumenici, controuersia haberetur, vter eorum, vel vterque, ita appellandus foret, neque à Mauricio fuerit definita, tandem sub Phoca ordinatum est, vt Romano adderetur nomen Papæ, quod antea omnibus Episcopis erat commune, Constantinopolitanus verò œcumenicus inscriberet, prout ex Panuino in vita Bonifacij. III. legi potest.

HOceodem argumento Primatum a Phoca Tyranno scelestissimo, Pontifici Romano tributum blaterarunt, Luth. in lib. d. supput. tempor. Calvin. instit. lib. 4. cap. 7. §. 17. Centuriat. mendaciorum Centur. 6. Illyric. in Hist. d. Prim. Pap. & recentiores Calvinistæ, Molineus, Othomanus, & Morneus.

Sed hæc impiorum vanissima commenta, satis superque confutarunt, duo illa fulmina belli, qui Catholicæ veritatis hostes profigarunt, debellaruntque, C. Bar. tom. 8. anno. 606. Card. Bellarm. d. Rom. Pontif. lib. 2. cap. 17.

At mentitur, & turpissime quidem, dum, inquit, Phocam decreuisse, quod Romano Pontifici nomen Papæ adderetur, Constantinopolitanus verò semper œcumenicus inscriberet.

Quoniam Anastas. Paul. Diacon. Hist. Longobard. lib. 4. cap. 21. & Addent. ad Eutrop. Bed. libro d. sex ætatibus, C. Baron. tom. 8. anno. 606. vno ore affirmant, Phocam dumtaxat declarasse, Ecclesiam Romanam, omnium Ecclesiarum esse caput, nam Ecclesia Constantinopolitana primam se omnium Ecclesiarum scribebat; hoc tamen Phocæ rescriptum nihili iuris Ecclesiæ Romanæ tribuit, sed œcumenicæ nomen, quod soli debetur

betur Christi Vicario, Constantinopolitanum sibi iniuste arrogasse decreuit, neque verbum vllum pœnitus facit, de titulo Papæ, Romano Pontifici addito, vel de œcumenico Constantinopoli Archiepiscopo relicto.

Imo hæc eadem adamussim, iisdem scriptoribus adductis, Panvinus, in vita Bonifacij recenset. Addit verò quod postea tractu temporis, Constantinopolitani Antistites, œcumenici titulo se ipsos insigniri ceperunt, quod vniuersalis nomine, ius in alios Episcopos sibi vindicare præsumperit, sed vt primam omnium post Romanum Pontificem, tenere sedem, hac nota declararent, verum hæc acta dicit mortuo iam Photio, scilicet post annos octuaginta, supra ducentos, postquam Phocæ rescriptum anno 606. emanauit, C. Baron. tom. 8. eodem anno, Photius vero anno 886. moritur, C. Baron. anno prædicto tom. 10. Mendax igitur in hoc quoque detegitur.

N. Ecclesiam Romanam specie donationum, quas à ^{Impium} Pipino, Carolo Magno, & Ludouico eius filio, rece- ^{Menda} ^{cium.} pisse iactabat, multas cepit Vrbes occupare.

Quoniam vero tantorum assertione testium, huiusmodi donationum veritatem, adeo manifeste elucescere animaduertat, quod mendaciorum nebulis obuolui nullatenus poterat.

N. Fatetur id quidem, sed inquit, licet de illis attestentur Iuo Carnotensis, in p. 5. decret. cap. 14. Anselmus in Collect. Canonum lib. 4. Gratian. in cap. ego Ludouicus dist. 63. Antonin. Florent. hist. p. 2. tit. 16. c. 1. §. 2. R. Volaterran. in 3. lib. C. Baron. tom 9. anno 817. tamen nullus historicus Antonino vetustior, harum dona-

Z

tionum meminit, præter Leonem Hostiens. qui paulo antecessit, quasi tot grauissimis scriptoribus, non sit habenda fides.

Sed aliò tendit, nimirum, vt Romanæ Ecclesiæ Summum Pontificem suo deturbans Maiestatis è solio, haud exemptum esse persuadeat, ab impio diræ Tyrānidis iugo, quo Imperatores, per vim & iniuriam Pontifices subegerunt, ideo Henrici III. Ludouici Pij. & Lotharij eius filij cōstitutiones impugnare nititur, ad quod Molineum aduocat patronum.

In comment.
ad
dist. 63.

Qui quidem Molineus, Maiestatem Pontificiam funditus euertere posse ratus, si concessionem, quibus Imperatores Ecclesiæ Romanæ debitam restituerunt libertatem, commentitias, & inualidas demonstrasset, unde primo Bibliothecarium, tamquam earum promulgatorem aggreditur, cui nullam prorsus fidem esse habendam, vti suspecto dicit, *Quod scripta sua consarcinaret ex quibusvis Apocryphis, vel fictis scripturis in scrinio, vel Bibliotheca Papæ repertis, modo essent in Domini sui fauorem.*

Postea verò, eam improbat sanctionem, qua Constantinus. IV. Imperator, Benedicti II. sanctitate permotus, liberam esse statuit Pontificis electionem, nulla-que Imperatorum, vel Exarcharum egere confirmatione, eamque vt falsam tribus ratiocinationibus potissimum impugnat.

Pueriliter.

Prima, Quod Benedictus vix decem menses vixerit, unde ultra mare eius Sanctitas innotescere vix poterat.

Inapte
impia.

Altera, quod virtus Benedicti potius mouere debuit ad obseruandum tam utilem & receptum morem.

Verum quanti ponderis hæc sint, & an Molineo digna, vel responso egeant, quisque iudicet & animaduertat rogo quomodo impiam, diramq; tyrannidem temere usurpatam, in sacrosanctos Christi Vicarios, quorum electio omnino libera, & ab omni potestatis secularis imperio prorsus immunis esse debet, vtilem, receptumque morem dicat, homo qui cum religione pietatem, humanitatemque exuerat, & cui vnus Romanus Pontifex præcipue fuit inuisus.

N. Tertia, quod numquam effectum sortita fuerit, vt ^{Mendacium} expressè attestatur, inquit, Volaterranus Antropol. lib. 22. ex cuius verbis potest deprehendi, vel modico tempore ^{Falso.} seruata non fuisse, de quo satis constitit in Paulo post Benedictum, & in Conone apud Platinam.

AT Volaterranus quidem hoc nullo pacto vnquam cogitauit, sed rãtum, inquit, modico tempore seruata fuisse hanc Henrici constitutionem, quam verè factam aperte testatur; Platina verò in Conone, & alijs, qui post Benedictum electi sunt Pontifices, ne verbum quidè de confirmatione Imperatorum. Neque obijcias Gregorij IV. exemplum, quoniam in eo hallucinatum esse Platinam inferius demonstrabimus, ipsaque experientia eius reuincit errorem, siquidem Ludouicus, & Lotharius expressis confirmarunt sanctionibus, hanc usurpati iuris remissionem, à Constantino factam, ceterique Cæsares, vel nunquam ipsam infringere verbis, aut factis præsumpserunt, & si aliqui Schismatici Imperatores, hoc attentare cogitarunt, vt Henricus IV. Frederici II. & III. Ludouicusque Bauarus, iusta Anathematis sententia icli vitam cum morte miserrimè com-

Z ij

mutarunt, neque tamen efficere potuerunt, quin semper libera non fuerit Pontificum electio usque in hanc diem: vide igitur Volaterranum toto errasse celo.

Quoniam verò Platina in recensenda hac Constantini sanctione, etiam Romano exercitui ius eligendi Pontificem tribuere videtur, inquit, *Vt deinceps, quem Clerus, Populus, exercitusque Romanus in Pontificem delegisset, expungendus erit ex Bibliothecario qui verbis his in Benedicto, ait, Suscepit Diuales iussiones Clem. Constantini Magni Principis ad venerabilem Clerum, & Populum, atque feliciss. Exercitum Romanæ Ciuitatis, per quas concessit, ut persona quæ electa fuerit in sedem Apostolicam è vestigio absque tarditate Pontifex ordinaretur &c.* Vides ergo cui potius credendum sit, an Bibliothecario, qui proprio munere res Pontificum, longe ante Platinam, & quidem sincerius, conscripsit.

N. Vt autem Molineus Bibliothecarium in supradicta Constantini sanctione suspectum effecisse existimauit, ad impugnandam Ludouici Pij Constitutionem, eadem modestia in Gratianum inuehit, quod neq; ei maior sit fides adhibenda, quam Bibliothecario, si quidem ille domesticus Pape, & hic Monachus erat, qui ut Pontificibus morem gereret, non aliunde quam à Bibliothecario dictum Canonem transumpsit.

AT Clarissimos hosce viros à Calúnijs immaniissimi Catholicæ Religionis perduellis vindicent Tritemius, C. Bellarm. totque alij, qui illustrium scriptorum ediderunt elogia.

N. Prima autem Molinei ratio, qua Ludouici rescriptum impugnat, ea est, quod omnes qui eam indigita-

runt vnius Bibliothecarij fidem secuti sint.

Ipsæ autem, ingenuè fateor, apud Bibliothecarium nusquam reperi, quemadmodum rimatione facta ipsam non adinuenisse testatur eruditissimus Costeus, in examine mysterij iniquitatis, iniquissimi Calvinistæ Mornei pag. 478. videat igitur an oscitanter hæc scripserit, quod Platinæ assertioni mala fide steterit.

Quoniam vero hæc Ludouici constitutio, duo præcipuè continet, confirmationem scilicet Donationum à Pipino Auo, & à Magno Carolo eius Patre, in Ecclesiam Romanam conscriptas, & remissionem amplissimam iuris omnis, quod in electione, & confirmatione Pontificum retroacti Imperatores vsurparunt, in utroque falsum esse Canonem à Grat. dist. 63. descriptum, his censuit Molineus puerilibus sane argumentis probasse.

N Primum est, quod Paschalis statim vt Pontifex renuntiatus fuit, legatos excusatum, & culpam non inficiandam, sed in Populum transferendam misit ad Ludouicum Pium, qui vt mansuetus erat, satisfactionem quidem accepit, sed cum increpatione Cleri, & Populi, *Quid autem, inquit, magis contrarium aut repugnans est, præfata suspectæ Bibliothecarij scripturæ, certe ex hoc falsitatis conuincitur.* Perpetr.

At quoniam pacto Molineum adeo obcecavit impietatis affectus, vt vir in alijs oculatissimus, non animaduernerit, quod perperam ratiocinabatur, siquidem Paschali iam electo, ac satisfactione per legatos ab ipso accepta, Ludouicus longe post Donationes illas ratas habuit, constitutionemque prædictam edidit, eosdè

Z iij

testes aduoco Platinam, licet in facto ab alijs discrepet vt superius, & Sabellicum.

Quomodo igitur ex hoc quod præcesserat, actus subsequuti falsitatem deducere potuit, plaustrum ante Boues.

Præterea responsum hoc quod Platina ab Imperatore legatis datum refert, haud satis consonat cum his, quæ ipse Ludouicus scribit ad Paschalem, in eadem constitutione; *Ego Ludouicus*, in cuius fine hæc leguntur, *Ve electus Pontifex legationem ad se, & successores mutat, amicitie patris & Charitatis constituenda causa, sicut in temporibus Domini Caroli Imperatoris, genitoris nostri consuetudo erat faciendi, &c.* quamobrem si Carolus ab electo, & consecrato Pontifice, nil aliud voluit, quam legatos ad se mitti amicitie causa, profecto necessum est dicere, Paschalem ad Ludouicum misisse legatos, non confirmationis petendæ, sed amicitie confirmandæ gratia, & cum satisfecerit conuentis, non poterat Ludouicus respondere legatis, vt deinceps instituta, & pacta maiorum seruarent, cauerentque ne Maiestatem læderent; sed res ipsa qualiter se habuerit satis explicat scriptor Annalium Pipini, Caroli Magni, & Ludouici, eorum familiaris, qui Astro-nomus dicitur, is enim anno 817. hæc habet, *Stephani obitu prænarrato, cui Paschali successore electus post completam solemniter ordinationem suam, & munera, & excusatoriam Imperatori misit epistolam, in qua sibi non solum nolenti, sed etiam plurimum renitenti, Pontificatus honorem, velut impositum asseuerat, & pactum quod præcessoribus suis factum erat, etiam secum fieri ac firmari rogauit.*

Vides itaque excusatoriam, non quidem scriptam de consecratione, ante confirmationem Imperatoris

facta, sed humillima excusatione, quod sibi nolenti, & renitenti Onus Pontificatus impositum senserit, & pacta dumtaxat, cum maioribus olim inita, scilicet fœderis, & amicitie cum ipso quoque rata manere expostulabat, hallucinatum igitur hîc quoque Platinam, prout pluribus in alijs, fateri oportet.

N. Altera, quod Lotharius, eiusdem Ludouici Filius, ipso Ludouico superstite, tempore Eugenij Romam profectus, in ea Politiam ordinauit, & Magistratus instituit: Hoc autem fieri non potuisset, si Ludouicus Romam, caput Imperij, Papæ donasset. Mendacium.

Fallum asserere, & verum reticere, idem est crimen, cum ea non retulit, quæ de protectione Lotharij ad urbem, literis consignarunt Aymoinus, lib. 4. cap. 112. & Author vitæ Ludouici Pij, scilicet quod Ludouico expeditione in Britannos parante, Lotharius Romam mittitur, ad componenda dissidia, quæ inter Romanos flagrabant, eo quod post obitum Paschalis, Duo fuerant, inquit, per contentionem Populi, electi Pontifices, Eugenius, tamen Archipresbyter, tituli S. Sabina, vincente nobilium parte, subrogatus, & ordinatus est, de reliquis autem hæc idem Author. enarrat, Lotharius verò iuxta Patris mandatum Romam profectus, ab Eugenio Pontifice honorificè suscipitur, cui cum iniuncta sibi patefaceret, statum Populi Romani iam dudum quorundam Præsulum perversitate deprauatum, memorari Pontificis beniuola assensione, ita correxit, ut omnes qui rerum suarum direptione grauiter fuerant desolati, de restitutione bonorum suorum, quæ per illius aduentum, Deo donante, pro uenerant, magnificè essent consolati. Idem Aymoinus loco citato & Sigon. lib. 4. d. Reg. Ital. ad annum. 825. Aymoi-
Auctor
vitæ Lu-
dou.

Quod igitur non proprio iure, sed Pontifice volente, & permittente gesserit necessum est fateri.

Imo & noua lege præscripsit Pontificem ex decreto Sacrorum Canonum, à Romanis eligendum fore, quibus per constitutiones S. S. Patrum electio fuit concessa Sigon. d. Regn. Italiæ in Ludouic. anno. 825. quam explicat Card. Baron. tom. 9. anno. 824. hinc inferens Lotharium ad formam Canonum liberam redigisse ab Imperatorum vsurpato iure Pontificum electionem, in quem inuehit suo more Melchior Goldastus in rational. Cōstit. Imperial. p. 1. pag. 21. & p. 2 pag. 13. hanc Cardinalis interpretationem irridens, sed ineptissimè quidem, neque ad hoc alia probatione opus erit, quam ipsius Goldasti, qui eadem i. p. pag. 1. & 2. eadem verba Constitutionis Lotharij, per Constitutiones SS. Patrum interpretatur, idest *S. Patris Adriani, ad imposturam illam referens, quam Carolo concessam dicunt ab Adriano potestatem in Pontificem eligendi, &c.* Cur ergo non licebit C. Baronio, eadem interpretatione ad veritatis confirmationem aptius uti? Neque verum est, prout ipse asserit hac Lotharij sanctione, abrogari Constitutiones Constantini IV. & Ludouici Pij, cum in ea non sit expressum, nec vna alteri repugnet, vt tacita eorum reuocatio huic videatur necessitate inesse. Lotharius igitur ius omne, si quod ei hac in re fuisset, ea Cōstitutione abdicasse necessario sequitur, sed qui affectu trahuntur ad alteram flecti partem necesse est, quod si Goldastus rem æqual lance pensitasset, haud profecto in C. Baronium, S. R. E. Principem virum, & totius Orbis iudicio celeberrimum tam impudenter esset debacchatus

tus, vel Eugenium summum Pontificem, à Lothario Vicarium Imperij Romæ constitutum fuisse, non minus temere, quam falsò asseruisset, imo & conuicia in Christi Vicarium impiè protulisse ipsum puduisset.

N. Tertia, quod Volaterranus lib. 3. Geograph. præten- Menda-
cium.
sam Constitutionem longe aliter, quam Gratianus refert.

AT Molineus & hîc cecutit; haud sane animaduertit, Gratianum non integram transumpsisse constitutionem, sat enim fuit donationis particulam cum rebus in ea descriptis referre, quoniam eadem reliquorum ratio erat, ideo obtruncat ibi, *Et infra*, pergens alteram liberæ electionis partem recensere, quamobrem sicut eadem legitur constitutio apud S. Antonin. Hist. p. 2. tit. 16. §. 2. apud Volaterran. lib. 3. Geograph; & apud Card. Baron. tom. 9. anno. 817. consonam quoque & his relatam à Grat. necessum est fateri, prout idem C. Baronius comperijsse testatur, collatione facta cum Codicibus Vaticanis, quorum auctoritatem maximam esse nemo inficias ibit; si enim scripturis repertis in Archiuijs Principum, quæ inter alias scripturas authenticas seruantur, sub custodia publicorum Officialium ad hoc specialiter constitutorû, vbi contraria non vigeat cõsuetudo fides habetur Felin. in cap. ad audientiam d. præscr. Crauet. d. antiq. p. 1. sess. 2. vers. quarto limitatur cur multo magis hoc idem tribuendum non erit Archiuio, & Bibliothecæ summorum Pontificum, in quibus innumera seruantur publica, authentica, eademque vetustissima monumenta, præsentibus huic muneri S. R. E. Cardinali, totque alijs integerrimis, eruditissimisque

Aa

Viris; unde fit, quod apud omnes magnæ semper fuerint existimationis, plurimumque fidei habuerint, quæcunque ex ipsis transsumpta, siue edita fuerunt.

Perperā. N. Quarta & multo magis, quia fides historiæ repugnat, per prædicta, tum ex eo quod Volaterranus ibi Calabriam inferiorem, & superiorem, & Ducatum Neapolitanum includit, & alia, quæ constat, ex fædere diuisionis, inter Carolum Magnum, & Imperatorem Constantinopolitanum, facta, Græcorum Imperio cessisse, porro verissimile non est, quod Ludouicus ea donasset, quæ non possidebat.

Verum si animaduertere voluisset, quod Siciliam, Calabrias, aliasque Prouincias, Vrbesque Patrimonij S. Petri Leo Isauricus primus omnium inuaserat, eorumque redditus in fiscum Imperiale redegerat, quas cæteri eius successores licet iniuste, semper postea detinuerunt, Theophanes, & Cedrenus, Anno DCCXXXII. tantum iure consultum non latuisset, ea nimirum ratione, hoc actum esse, ne diuisio prædicta, cum Imperatore Orientis, à Carolo eius Patre facta, Romanæ Ecclesiæ vllum vnquã posset inferre præiudicium, quod iniustam Orientalium possessionem, tacito assensu probasse, vel Papa Donationis prædictæ confirmationem recipiendo, cum his, quæ in ea dumtaxat erant descripta, ratam habuisset: aliorum verò Ecclesiæ Romanæ locorum, quæ Græci Imperatores vi occuparant, iura omnia abdicasse viderentur, imo Ludouicus, vt eam improbaret inuasionem, ac veluti quadam obligatione se se obstringens, ad vindicanda, quæ per injuriã fuerant Ecclesiæ vsurpata, quod species do-

nationis est supra dictis maiorū suorum Donationibus, has, & alias Vrbes Prouinciasq; pia munificentia adiecit. N. Quinta, hæc Ludouici Donatio, si qua fuit, nulla ^{perperā,} est iisdem rationibus quibus Doctores communiter inuvalidam probant Constantini Donationem, quia sicut Imperium alienare non poterat, ita neque Regiones Imperij, donare licuit, gloss. in Aut. quomodo oporteat, Epist. coll. p. Signorol. cons. 26. præsertim Romam quæ caput est Imperij sentit Bart. in proem. ff. Alber. in l. Bene à Zenone C. d. quadr. præscr.

DE hac Constantini Donatione, Grāmatici certant, siquidem Valla ludimagister, supra crepidam iudicium proferre ausus ratiunculis pædagogicis, in eam inuehit, veruntamen validam, & iustam esse, contra Accurs. asserunt, Io. Andr. in cap. ego Ludouicus dist. 63. & in Clem. ne Romani in verb. Constantinus d. iur. iur. Hostiens. in summ. d. immun. Eccl. §. pen. remq; ipsam luculentissimè explicat, Io. Hugo in tract. d. off. quatuor Prælat. in q. d. translation Imper. in Eccles. & q. d. donat. Constant. siquidem totius & partis in hoc ratio non est eadem, vniuersis enim distractis supprimeretur imperium, quod parte dumtaxat alienata, stat: res igitur particulares donare, & vendere Imperator potest. l. apud Iulianum §. fin. d. leg. 1. præsertim verò consensu Senatus Populiq; R. accedente, & Prouincias, & Urbē etiam Romam alienandi facultas eidem libera fuit, postquā à Senatu & Populo Imperium habet Historici omnes asserunt, & l. 2. §. nouissime d. orig. iur. eodem ergo Senatu, & Populo consentientibus transferre in Ecclesiam potuerunt, Gloss. in l. Legatus de offic. præsid. imo Ac-

Aa ij

curſij & aliorum ratio eſt, quia donatio Cōſtanti-
ni profuſa admodum videtur, quę locum haud ſibi vindicat in
Eccleſiam, cui quęcunque donatio ſcripta fuerit, profu-
ſa, & immenſa dici nequit Auth. de reb. Eccl. non alien.
§. ſi uimus l. illud. c. d. ſac. Eccl. ubi animaduertit eiufdem
Accur. glo. in verb. alia cauſa, & in auth. vt non fiant
pign. in verb. illud verſ. niſi tantummodo.

Neque pariter ex ea imminuitur Imperium, quęcun-
que enim Eccleſiæ donata fuere, Deo oblata ſunt, qui
Dominus vniuerſorum eſt, ac longe maiora Imperato-
ribus contulit, reſigitur in priſtinum redit, quamobrem
iura Imperij nulla ex parte læſa ſint. ſi vnus §. quod in ſpe
H. d. pact. ibique gloſſ. in §. pactus ne peteret cod. Hu-
go citatis tract. & quæſt.

Perperā.

N. Sexta, quia Populus Romanus, Donationibus,
ſiue alienationibus hiſce nuſquam conſenſiſſe apparet,
imo de diſſenſu conſtat, etiam per continuam reſiſten-
tiam, tempore Eugenij III. Adriani IV. Alexandri III.
Lucij III. & Urbani IV. ergo nullæ Bald. in tit. d. nou.
Cod. faciend.

Senatus, Populiſque Romani Conſilio, & aſſenſu,
hanc Donationem fuiſſe à Cōſtantino factam, in
ipſius Inſtrumento legitur, quod Molineum etiam ani-
maduertiſſe non dubito, prout notauit Ludouicus de
Sardis, in ſuo tract. d. legitimat. tit. de legit. per reſcrip.
verſ. circa quam n. 6. quamobrem quod ſemel placuit,
poſtea diſplicere non poſſe, regula eſt iuris vulgata, quo-
niam contractus à principio libere voluntatis, poſt
actum verò neceſſitatis ſunt, tandem obſtat immemo-
rabilis præſcriptio, quę cum titulum tribuat, etiam præ-

dones in eorum detentione tueretur, quæ legitimam efficit possessionē, merito in Concil. sub Hadriano. II. cap. 18. relatum in cap. placuit, dist. 56. §. 3. sancitum fuit non posse ab Ecclesia auocari, res eidem donatas, & qui hoc attentauerit, etiam Principes excommunicantur, frustra igitur Romani reluctantes, semel actum infectum reddere, vi & iniuria pluries conati sunt.

Omnes namque fere Pontifices, ad Nicolam vsque V. huiusmodi semper fuerunt curis exerciti, ut Romanorum reprimerent audaciam, qui antiquæ eorum Reipublicæ memores, ad pristinam libertatem vindicandam, Consules, ad quos omnis redigeretur potestas, sede vacante sæpissime crearunt.

Sed Pontifices, seditionibus his, sacrosanctam semper opposuerunt Maiestatem, qua vel sola, vel Anathematis terrore perculsi, quos conscientia defectionis agitabat, eorum Imperio parere, non detrectarunt, Platina Panuinus, ceterique Historici, amplissimi testes huius veritatis sunt, in Eugen. III. Hadriano III. & Alexandro. III.

Rebellium igitur, qui defectu Principis, amoto metu, descinere tumultum, appellat dissensum, quo solo Tyrannicum efficit legitimum Principis Dominium. N. Septima, quod nullus vnquam Pontifex ad comunienda Ecclesiæ Romanæ iura, hisce Constantini, & Ludouici Donationibus vsus est, vel eam ad probationem adduxit, quæ tamen maxime in rem suam fecissent.

N. Idque comprobat exemplis, quorum primum est Nicolai. III. in cap. fundamenta d. elec. in 6. qui licet

Aa iij

de Constantini hac Donatione mentionem faciat, potestatem tamen Romani Pontificis non inde, verum sacræ scripturæ verbis depromit.

In ipsum autem Caninis irruit dentibus, ac irridendo mordet, quod fabulam Constantini narrauerit, sacramque scripturam Pharisaico & Iudaico more, ad terrenum Regnum detorserit.

Perperā. N. Item exemplo Gregorij VII. quem tanto molimine Germanorum Imperium aggressum esse, atque attriuisse dicit, nec verbum vllum de his fecisse sed verbis Christi tantummodo vsum verum ad imperium totius Orbis male detortis.

Perperā. Tandem Benedicti XI. & XII. contra Ludouicum Bauarum, qui non alio titulo quam Vicarij Christi alter Florentiæ, Magistratus, alter Mediolani Vicarios suo nomine constituit, & Vectigal imposuit.

Sed quorsum hæc? habent Petri successores immediate ab ipso Deo, in vniuersum Orbem Christianum, potestatem amplissimam, cuius iure quæcunque agunt, iuste & rite agere dicuntur, vt superius toties dictum est, non igitur Donationibus Imperatorum opus erat, vbi diuinum testimonium, eorum authoritatis habebant.

Impietas Mendax. Duo autem de Constantino in ipso cap. Fundamenta, ex Nicolao narrantur, alterum quando à Sancto Siluestro Papa fuit baptizatus, & à lepra infectus, diuinitus conualuit: Alterum quod Romanæ Ecclesiæ, vt *Luther. Calvin. Melanct. Mandeburg.* pro tot, tantisque beneficijs, quæ Deus in ipsum contulerat, aliquid rependeret, munera amplissima obtulerit, vtrumque autem, veluti fabulosa, semper respue-
runt, Lutherus, Calvinus, Melancton, & nouissime

Mandeburgen. cent. 4. cap. 7.

Sed pro Nicolao sunt, Theophanes in Chronograph. Metafrastes in vit. S. Silues. cap. 14. Zonaras, & Cædrenus, in Constantin: idem Cædren. in Senefconoma, Michaël Clycas, p. 4. annalium Nicephor. hist. lib. 7. cap. 29. & 35. Monologium Græcorum Kalendis Ianuarijs, Ammianus lib. 27. cap. 2. Zozimus lib. 2. d. Const. Authoraetuum Silues. apud Vincen. Burgu. lib. 13. cap. 47. & 53. Damasc. in Silu. Gregor. Turron. Hist. Franc. cap. 12. Beda d. sex ætat. in Constant. Hincmarus in vita S. Remig. An. Bibliothec. in Chron. Ado Vienn. in Chron. ætat. 6. Marian. Scot. in Chron. anno. 321. Berengarius Abb. d. Inuent. S. Crucis, Honor. Augustod. in spec. Eccles. Hugo Victori. excerpt. prior. lib. 8. cap. 1. Othofrising. in Chron. lib. 4. cap. 1. Godfrid. Viterbien. p. 16. Chron; Conrad. Visperg. in Constant: Albert. Staden. in Chron. anno. 314. Martin. Polon. in Silu. Matheus Vuicestmonast. in Chron. anno 310. Isidor. Hispalen. in hist. Vgo Floriacen. in Chron. d. Constant. Io. Salisber. lib. 4. Polycrat. cap. 6. Paul. Diacon. d. gest. Longobard. lib. 6. cap. 10. aliàs 28. & cap. 13. al. 43. Iustini. Imperat. in auth. cit. Ecc. Rom. cent. anno. gaud. præscript. coll. 2. Eckbertus aduersus Catharos serm. 3. Balsamon in Nomocan. Photij tit. 9. Vinc. Lupold. Bebenburg. de veter. Princip. German. Zelo, Gennadius scholar. Patriarcha Constantinopoli. d. Prim. Rom. Pontif. sect. 3. Iuo Carnotensis p. 5. decret. cap. 49. Platina in Marc. Sigon. Hist. d. Ocident. Imper. lib. 3. d. Baptismat. Constant. Patres autem & Pontifices consulto prætereo, vt. de re historica veri-

tatem ex historicis eruamus, atque impudentiam per iniuriam iridentis iure irideamus.

Neque mireris Lector Molineum in hos sanctissimos doctissimosque Pontifices obicere tanquam sacræ scripturæ verba inuerterint, eius namque perditissimi effrontisque Magistri discipulus fuit, qui blasphemare ausus est, Christum ipsum in quo sunt omnes Thesauri scientiæ, sapientiæ Dei, scripturæ diuinæ locos in alium flexisse sensum: verum est igitur ipsius saluatoris præfagium, si me sunt persecuti, & vos persequentur, non enim est seruus maior Domino suo.

Perpetrã. N. Octaua, quod re ipsa falsitas huius Canonisprehenditur ex eo, quod Platina scribit de Gregorio 4. viuenteadhuc Ludouico electo, quem tantæ modestiæ fuisse dicit vt Pontificium munus non prius obire voluerit, quam à legatis Ludouici ob eam causam Romam missis confirmatus esset.

Verum si Molineus, tot tantisque Clarissimis scriptoribus, qui hanc Ludouici Constitutionem asserunt, fidē noluit haberi, quo iure nunc vni Platinæ tantum tribuit, vt ipsius testimonio standum omnino sit contra omnes iuris vtriusque regulas, quæ testis vnus dictum nullam facere probationem statuunt; profecto ex innumeris historicis, eorumque præcipuè, qui res gestas Pontificum scripserunt, nullus alius, Platina excepto, hoc de Gregorio narrant, quamobrem assertio ipsius non quidem erroris suspicione caret, quod eidem in pluribus alijs Pontificibus, & iure sanè optimo obicitur, vt ex notis Panuini animaduvertere licet.

Præsertim quia ipsemet Author, neque Eugenium
II. ne-

II. neque Valentinum, qui inter Paschalem, & Gregorium intercessere, neque Sergium II, Leonem IV. Benedictum III, qui post Gregorium successiue electi fuerunt, hanc Imperatoris confirmationem expectasse, aut quesisse scribit, prout verisimiliter quidem expetenda erat, neque Ludouicus aliter fieri passus esset, si res verè se haberet, vt de Greg. narrauit, ne scilicet iura Imperij exolerent, imò & Nicolaum I. renunciatum, in folio Apostolico collocatum, consecratum, ac demum Corona Pontificia redemitum refert, ipso Ludouico Romæ degente, neque tamen dicit, vel quod Imperator electioni inter fuerit, aut confirmauerit, rem autem tanti momenti reticuisse non est censendum, postquam in vitis aliorum Pontificum, quorum electioni Imperatores præbuerunt assensum, hoc numquam præterisse videmus.

Sed quod magis vrget, in Hadriano II. idem author hæc scribit, *Legatos quidem Ludouici, qui eam ob causam aderant, indignatos, quod nusquam dum electio, & Coronatio Pontificis agerentur, interesse potuissent, vt authoritatē Imperatoris interponerēt & quamuis ea ratione satis ipsis factum videretur, quod multitudinis voluntatem, in tanto tumultu moderari non potuisset, eos tamen rectè facturos, si virum optimum de more salutarent, &c.* Sed animaduertas obsecro, quæ subdit, &c. *fecere id legati, quamquam aperte cernerent, Clerum, & Populum eligendi Pontificis totam authoritatem sibi vindicare, ne deinceps Principis cuiusdam nutus expectaretur, forte etiam vt libertas Ecclesiastica, tum innotesceret, &c.* atque ne hoc ipso Ludouico inscio, aut inuito actum putes, pergit Platina, *Superuenere à Ludouico Imperatore lueræ, quibus Ro-*

Bb

manos admodum laudat, quod summum Pontificem, sanctè audi, & integre creassent, nō expectato aliorum voto & rationem adducit, qui fortè ea in re ob ignorationem personarum minus iudicij habuissent, qui enim, inquit Platina, fieri posse dicebat, ut Peregrinus, & hospes dignoscere possit, in aliena Republica, quis potissimum ceteris præferendus sit, id maximè ad Cives pertinere &c.

At non ne hæc toto Cælo aduersantur his, quæ idem Platina in Gregorio iv. de Ludouico dicit, quonā obsecro pacto Pontificem obire munus, non antea sinebat, quam ipse confirmasset, ne iura Imperij amitteret, si nunc reclamantibus Legatis eius, rem ipsis non vocatis peractam, nihilominus sanctè, & integre creatum Pontificem scribit, eius voto minimè expectato, quod deinceps seruatum legimus, quamobrem de Hadriano III. idem Platina inquit, tanti animi fuit, ut initio Pontificatus sui statim ad Senatum Populumque rerulerit, ne in creando Pontifice authoritas Imperatoris expectaretur, atque libera essent & Cleri, & Populi suffragia.

Atque ut omnem aduersarijs præcidat ansam, ne dicerent Nicolaum prim. satis constare à Ludouico confirmatum, ex præsentia ipsius, subdit, quod quidem institutum, à Nicolao tentatum potius, quam inchoatum diximus, ut hoc etiam explicaret, Ludouici nullas extitisse partes, in creatione eiusdem Nicolai, qui cum Imperatore multa collocutus tantum fuit, ad Pontificatum, & Imperium pertinentia.

Sed Molineo concedamus, Platinam vera testatum, nullum profecto Gregorius libertati Ecclesiæ intulisset præiudicium, quam Ludouicus ea tantum lege Roma-

nis reliquit, vt sine aliqua promissione, ambiguitate, & contradictione, more canonico, electio fieret, vt in dicto cap. ego Ludouicus &c. & animaduertit Sigon. lib. 4. d. Reg. Italiae ad annum 817. quod ambitio & auaritia Romanorum adeo inualuerat, vt plerumque potentiores, ditioresque Pontificatum ambirent, vnde Schismata saepissime oborta non ignorabat, quamobrem Pius Imperator, de noui Pontificis creatione certior fieri voluit, vt ambitum, & simoniam omnem ab Ecclesia Dei arceret; Gregorij igitur tanta fuit modestia, quod Legatos Imperatoris, hanc vnam ob causam, expectandos censuerit, vt eius electionem, omni prorsus suspitione careret, atque canonicam esse constaret, prout disertis verbis Platina scribit, non prius Pontificium munus obire voluerit, quam à Legatis Ludouici diligenter, sua electio discussa esset, sed hac de re alibi erit agendum, haec tenus Molineus.

Postmodum Author, vt Imperatoris potestatem in Romanos Pontifices ostenderet, ea refert, quae Fridericus II. aduersus Alexandrum III. legitimum Pontificem, dirissimo schismate gessit, atque ab illa exorditur Curia, quae ipso Friderico indicente, Papiam habita est, quam vt ei auctoritatem quaerant, nomine Concilij decorauit, sed hac de re ipsum audiamus Fridericum, apud Radeuicum lib. 2. cap. 55 in epist. ad Alexandrum, quem Rolandum Cancellarium appellat, ceterosque Cardinales vbi post initium, inquit, *vt autem huic pesti competens, & Deo gratum exhibeamus remedium, & religiosorum virorum Consilio, generalem Curiam, & Conuentum in Octaua Epiphaniae Papiam in diximus celebrandam,*

Bb ij

&c. Item, vt *Adeandem Curiam, sine Conuentum veritatis,*
&c. *Testis est mihi Deus quia in hac Curia, &c.*

Idem in Epistola, ad Hermimanum Brixiensem Episcopum, *Ex Concilio itaque omnium, qui aderant, Episcoporum, caterorumque Principum, &c. unam solemnem, & generalem conventionem &c. Quatenus ad prædictam Curiam, omni occasione remota venias.*

Vides quod ipse Imperator, illegitimum hunc Conuentum appellare Concilium non est ausus, vel hoc à se ipso non dixit, sed Diuino cogente numine, vt ex hoc etiam aperte dignosceretur, non solum, quod Concilij nomine hæc Schismaticorum Conuenticula omnino fuit indigna, verum quod Concilia indicere Imperatoris non est. Curiam igitur nuncupauit iure sane optimo, quoniam iudicij secularis ad instar agendum esse statuerat, vt scilicet Imperator in ea præsideret Episcopis, eorum vota auditurus, vt postea de summo Pontifice sententiam pronunciaret, disertis namque verbis, hæc ipse expressit in proximè dicta Epistola ad Episcopum Brixiensem, inquiens, *Et secundum sententiam Orthodoxorum, litem decidere debemus, &c.* Licet postea id agere minimè præsumperit, Indignū sane facinus vt Christi Vicarium Apostolicæ Sedis Præfulem, qui nulli hominum iudicio subiacet, is præsumperit iudicare, quem eadē sancta Sedes paulo ante ad pedes Hadriani occidentem, & dum Pontifex equum conscēderet stratoris munus obuentem, atque ab ipso Coronam, Sceptrum & gladium humillime recipientem viderat.

Verum enim verò, antequam puerilia istius argumenta expendamus, quædam de hac Papiensi Curia

breuissime animaduertenda sunt.

Fridericus iam antea in Romanam Ecclesiam odio exarserat, ægre ferens literas Hadriani, quibus ipsum obiurgauerat, quod in eos, ut par erat non animaduernerit, qui Archiepiscopum Londinensem ad limina Apostolorum proficiscentem, Carceri, & vinculis manciparant, sed potius tam atrox delictum dissimularet, dum Archiepiscopus adhuc vinctus immaniter detinebatur, *Præcipue tamen, ut Radeuicus in Fridrerl. lib. p. cap. 10. inquit, Uniuersos accenderat, scilicet Germanos, Qui aderant quod promissis literis inter cætera, dictum fuisse acceperant, dignitatis, & honoris plenitudinem, sibi à Romano Pontifice collatam, & insignia Imperialis Coronæ, de manu eius Imperatores suscepisse, &c. pergit Radeuicus.*

Atque, ad horum verborum strictam expositionem Auditores induxerat, quod à nonnullis Romanorum temere affirmari nouerant, Imperium Urbis, & Regnum Italicum, donatione Pontificum, Reges nostros hætenus possedisse, idque non solum dictis, sed & scriptis, atque picturis representare, & ad posterum transmittere &c. Vides iam vlcus, hinc prima mali labes, ac si vulgata non esset translatio illa Imperij, à Græcis in Francos, & à Francis in Germanos facta, de qua tot extant Historicorum, & Imperatorum assertiones, apud C. Bellar. in lib. d. translat. Imper. ut nullo pacto tergiuersari possit.

Vnus autem ex Legatis à Pontifice, cum hisce litteris missis fuit Rolandus Cancellarius postea, Alexander III. ut idem Radeuicus est testis, quãobrem, & quod, ut inquit Krantius Sass. lib. 6 cap. 18. multos in Fræcia Imperatori fecisset infensos, auersum sibi animum fecerat Friderici.

Bb iij

Mortuo Adriano, maior Cardinaliū pars Alexandrum crearunt Pontificem, quatuor tantum discrepantibus, qui Octavianum Antipapam Victoris nomine renunciarunt, Friderico autem Cremam obsidenti, huius Schismatis nuncium est allatum, de quo Krantius hæc scripsit Sals. lib. 6. cap. 18. *Quæ res visa est Imperio, olim detruncato, repromittere in integrum restitutionem, qua de re non inuitus audiuit eam de Pontificatu controuersiam.*

Cogitans igitur, ut ex actis Alex. refert C. Baron. tom. 12. anno. 1159. Imperatorē libertatis priuilegium, ab ipso Domino, Ecclesiæ suæ sanctæ concessum posse irritare & iuxta voluntatis suæ arbitrium, Papam in sede Apostolicam intrudere, *Iam propensior, inquit Krantius, in Octavianum pridem ipsi notū cum esset in Vrbe coronandus, forte & tum verba de summo Pontificatu ferentes existimabantur &c.* Conuentum Papiæ habendum indixit, atque eadem pergunt acta, *Duos ex fautoribus suis Verdensē & Pragensē Episcopos, ad fratres qui cum Domino Alexandro venerant in Ciuitatem Annagniam destinauit, scribens non sicut Aduocatus & defensor Ecclesiæ, sed sicut superior Iudex, & Dominus super eos potestatem habens &c.* qui quidem ex parte generalis Ecclesiæ Pontifici Alexandro, & Cardinalibus præceperunt, ut in octaua Epiphania conuenirent, ad eius præsentiam, audituri, & recepturi quid in ea Curia dictaretur. &c.

Quibus Alexander, magnanima libertate respondit, quod ipsum ad Curiam, vel ad sententiam Imperatoris accedere, canonica traditio, ac Reuerenda Patrum authoritas non permittebat, Romanumque Pontificem à nemine Iudicandum esse; eo concessit Victor, ibique,

Krantius
loco ci-
uitat.

inquit, Neubrigensis, *In gratiam Imperatoris, quicum suis Ducibus terribilis aderat; legitimus Pontifex illegitime declaratus, & à Friderico est confirmatus, quamobrem Alexander Fridericum excommunicauit.*

Ad hunc verò Conuentum, vt literæ Friderici ad Brixiensem Episcopum, apud Radeuicum vbi supra, demonstrat, vocati fuerant Episcopi omnes, & viri religiosi quinque Regnorum, nec tamen illicite vocationi paruisse vltra quinquaginta, idem Radeuicus cap. 65. affirmat, neque omnes subscripsisse patet apud eundem cap. 67.

N. Ex huius igitur Conciliabuli actis atque ipsius Friderici verbis primum hausit argumentum, quo vt Concilij conuocandi Potestatem, & ius confirmandi Romanum Pontificem Imperatoribus vindicaret, adducit ex Radeuico lib. 2. d. gestis Friderici cap. 56. Epistolam ad Episcopos transmontanos, & Spigellium ad eum §. 3. Guntherium lib. 3. Ligurini.

CVius quidem Epistolæ post narrationem schismatis, quo tunc Ecclesia cōflictabatur, hæc sunt verba, *Ne itaque in tantæ discrimine discordiæ, vniuersalis Ecclesia periclitari possit, Romanum Imperium, quod ad remedium tam perniciosi morbi, diuina Clementia prouidit, vniuersorum saluti debet sollicitè prouidere, &c. Coadunatis itaque in vnum omnibus Episcopis, &c. Quod factò opus esset inuestigauimus ex decretis Romanorum Pontificum, & statatis Ecclesiæ veraciter accipientes, quod ex orto schismate in Romana Ecclesia, ex duorum Apostolicorum dissensione, ambos vocare, & secundum sententiam, & Concilium Orthodoxorum litem decidere deberemus, &c.* Pergit postea quod Curia indicta Alexan-

drum, & Octavianum ad eam vocarit.

Vtrum autem responsum eorum, qui assentabantur Imperatori, vel potius è re fuisset adducere acta Synodorum Sinuesanæ, Romanæ sub Siluestro, sub Simacho, sub Sixto. III. & sub Adriano. II. aut Chalcedonenſis contra Dioſcorum, in quibus primæ Sedis Præsulem neque ab Augusto, neque à Regibus, neque ab omni Clero, neque à Populo iudicari posse explicatum fuit, seu Mileuetanæ in qua etiam Clerici, qui Iudicium Imperatoris sponte subierunt, grauissime plectuntur, aut summorum, eorundemq; sanctitate celeberrimorum Pontificum decretales Epistolas, Patrumq; de hoc assertiones ex epla Magni Constantini, aut Basilij, qui non Papæ, sed Episcoporum causas cognoscere aperte recusarunt, ipse Fridericus dicat apud Radeuicum eod. lib. 2. cap. 64. ibi, *Conuocatis Papiam Episcopis postquam dixit ipsorum prudentiæ committere auctoritatem diffiniendi maximi illius & summi negocij, scilicet iudicandi quis ex duobus fuerit canonicè electus Pontifex, hac loquitur Deus enim constituit vos sacerdotes, & potestatem vobis dedit de nobis quoque iudicandi, & quia in his quæ ad Deum sunt non est nostrum de vobis indicare, &c.* vides quam ob causam Iudex ipse esse noluerit, quod scilicet nullam haberet potestatem.

Apud C.
Bellar. d.
Rom.
lib. 2. c.
26. & 27.
ibique
Gretſ. in
defens.

Ghunterius autem nil prorsus de eo ad quod adducitur, item Spigellius imo contrarium scripsere, Alexandrum scilicet sedato schismate pacem Ecclesiæ attulisse, Octavianum verò intrusum, & fallò Victorem appellatum dicit.

Falso &
contra
propriam
sententiã.

Schif.
testis per-
peram
adductus.

At Spigellius, quam integer testis sit, ipsemet fateatur, ad d. Ligurini 10. lib. vbi Alexandrum electum dicit, in Cæsaris

Cæsaris Friderici, & Teutonicæ nationis ignominiam, eundemque Alexandrum Sacerdotem appellat Arrogantissimum, qui non pro nomine Chisti, sed pietatis prætextu, ut suam constitueret dominationem, tanta protulit: tandem, quod licet in Alexandrum suffragia plurium inclinassent, ea tamen non poterant non esse suspecta, quia conuenerant coniurati in Fridericum, eam ob causam, quod egregius Princeps Imperatoris, & nomen, & dignitatem in Italia tueretur, Octavianum vero ritè electum, licet à paucioribus, nam bonorum semper minor est numerus, ipsumque Antipapam, humilem, mansuetum, religiosumque & per omnia probatum asserit, quod si affectus, omnem testibus fidem abrogat, quam huic adhibemus, qui Friderici contra Pontificem Patronum se prodit.

N. Postmodum verba, quæ in ea Curia Fridericus ad Episcopos habuit, mutilata refert, scilicet hæc tantum, *Quamuis nouerim officio, & dignitate Imperij penes nos esse potestatem, congregandorumque Conciliorum præsertim in tantis Ecclesiæ periculis &c.* reticet autem sequentia superior, ex eod. cap. 64. mox à nobis recensita, quibus nullam prorsus in rebus Ecclesiasticis habere potestatem idem Fridericus fatetur, quodque propterea Concilio se subtraxerit.

ET hoc quoque, quod Friderico hic vindicat, falsum esse probat Athanas. epist. ad solitar. esse ποτι εν τῷ αἰῶ-

νός ἡκούσθη τοιαῦτα; ποτι κρίσις ἐκκλησίας ὡς τῷ βασιλέως ἔσχη-
τ' κύρος; ἢ ὅλως ἐστίαθη πῦρ τοῦ κρίμα; πολλὰ σύνοδοι παρ' αὐτοῦ γε-
γύασι, πολλὰ κρίματα τῆς ἐκκλησίας γέγονεν, ἀλλ' ὁ βασιλεὺς τῷ
τῆς ἐκκλησίας παρὰ γράσατο.

Cc

Quando à condito æuo auditum est, quando iudicium Ecclesiæ autoritatem suam ab Imperatore accepit? aut quando unquam hoc pro iudicio agnitum est, plurimæ ante hæc Synodi fuere, multa iudicia Ecclesiæ habita sunt, sed Princeps in rebus Ecclesiasticis curiosum non se præbuit, Eusebius Antiochiæ Synodum habendam curauit quæ inquit Socrates lib. 2. cap. 8. Nihil facta est sub Constantio Arianorum Patrono, quia neque Iulius maximæ Romæ Episcopus aderat, nec quenquam qui suas vices ageret miserat, cum tamen canon Ecclesiasticus vetaret ne præter sententiam Romani Episcopi Ecclesiæ canones, & decreta facerent. Quamobrem Theodorico Concilium aduocasse dicenti, Patres in 4. Synodo Romana sub Symacho, aperta fronte responderunt, à Papa, non à Rege iudici Concilium oportere, quamuis ipse Papa accusaretur in eo, vnde Rex assensu & voluntate Pontificis, id egisse inquit.

Mutilat.
sequencia

N. Deinde ex gestis in duobus Conciliabulis à Friderico, indictis quædam excerptis, & primo adducit Krantium lib. 6. Saxonix de altera Schismaticorum Conuenticula Bixontij habita, Friderico, atq; Octauiano Antipapa, ibi præsidētibus hæc dicentem adducit ea, Sequitur est Imperator exempla maiorum, quod Henricus III. in non dissimili causa à Roman imploratus, consuluerit Ecclesiæ cum Leo IX. eligeretur, & ante illum Oth. 1. addit Spigellium in comment. ad lib. 10. Gunterij in Ligur.

Verum de hoc Conciliabulo eundem Krantium audiamus, qui postquam dixerat Cistercienses Regno à Friderico eiectos, Italicos Prælatos proprijs sedibus pulsos, quod ipsos nulla ratione adigere potuerit, vt Victori adhærerent, hæc addit, *Sategit Imperator, vt*

Victorem suum substineret, & Alexandrum Pontificatu detruderet, quæ propter Bizantijs &c. Hispaniæ, Franciæ, Britanniæ, omnibus maioribus euocatis Principibus, solemnem indixit Conuentum, contempserunt euocationem illam Reges Hispaniarum, atque Angliæ, Franciæ vero Rex, quod quidem suorum dolo circumuentus iurasset Regem venturum, venit quidem nocte, & in flumine Urbis mania contingente manus lauit, retro abiit, execratus Conciliabulum, quod non Spiritus sanctus indixit, quippe de summa Ecclesia potestate constituere non secularium est Principum, sed sacrorum Pontificum. Ualdemarus autem, Dania Rex multis pollicitationibus pellectus, venit quidem, sed sacrilegio non consensit &c. quæ omnia homuncio, de more mutilasti, & consona hæc sunt cum his, quæ hac de re, ex actis ipsius Alexandri, atque ex Ruperto de Monte in Appendice ad Sigisbertum, & Saxone Grammatico refert C. Baron. tom. 9. anno 1162.

Neque illa exempla maiorum, scilicet Othonis I. & Henrici III. Fridericum excusant; siquidem non bene ex factis arguitur, nisi quod iure gesta sint dignoscatur, paria namque sunt iniuste, & nulliter fieri; Pontifices quam plurimos Ethnici Imperatores occiderunt, Schismatici verò deportarunt, & Carceri manciparunt, num ex his, quæ ipsi Tyrannicè fecerunt, ceteri Imperatores ius aliquod sibi vindicare iuste poterunt; quis hoc dixerit? præterea non eadem istorum, ac Friderici est ratio, verum gesta ipsius, longe quidem ab hisce distant.

Otho quidem Cleri, populique precibus deuictus, atque zelo pietatis ductus, *Postriduum*, inquit Luitprandus lib. 6. cap. 6. *Rogantibus tam Romanis Episcopis, quam Plebe, magnus in S. Petri Ecclesia sit conuentus, sederunt-*

Cc ij

que cum Imperatore Archiepiscopi, &c. Synodo igitur ipse non præfedit, sed cum alijs interfuit, neque Ioannem iudicauit, imo Accusatoris partes suscepit, *Expectauimus*, ait, *aduentum eius*, ut præfente eo, quod nobis egeris quereremur, verum quoniam cum non affuturum certo scimus, qua fide nobiscum egerit, ut diligenter agnoscatis, etiam atq; etiam flagitamus &c. Et pergit, Ioannem accusare, Ad hæc respondit Synodus, inauditum vulnus, inaudito est cauterio exurendum &c.

Neque etiam eum deponere, aut Leonem in Cathedram Petri Ioannis loco sufficere ausus est, sed aliorum tantummodo rogauit sententias, & in eam, quam simul Concilium protulit, ipse quoque iuit, cum enim Accusatores alij plura in ipsum Ioannem dixissent, ait Imperator, *Quid super hoc Sancta Synodus decernat edicat*, Responderunt omnes, *Monstrum illud nulla virtute redemptum à vitijs, à Sancta Romana Ecclesia pelli, aliumque loco eius constitui*, &c. Tunc Imperator, *Placet*, inquit, *His dictis omnes una voce dixerunt Leonem*, &c. Hæc Luitprandus.

Vides igitur, ut res longe aliter se habeat, quam nobis obtrudere vellet calumniosus inuector.

Carolus Magnus à Clero & Populo Romam accersitus, Ecclesiæ consulturus aduersus Pontificem Leonem, quem eius aduersarij falso criminabantur, cum omnium Episcoporum, qui ad Concilium conuenerant, sententias rogaret, ubi ab omnibus una voce responsum accepit, Sedem Apostolicam, omnium Ecclesiarum caput à nemine, Laico præsertim, iudicari debere, tam grauem omisit quæstionem, Plat. in Leo. hinc exem-

plum petere Othonem satius erat.

Henricus verò non quidē propria auctoritate è solio deturbavit Gregorium VI. Pontificem sane moribus & doctrina præclarū, si Othoni Frisingensi lib. 6. Chron. cap. 32. Glabro lib. 5. cap. 5. & P. Damiani epist. ad eundem Gregor. est credendū, sed primo occurrentem sibi honorificè suscepit, quod Herm. Contractus in Chron. ann. 1240. pariter asseruit; postmodum autem collecto Episcoporum Conuentu, cui non ipse præsedet, neque Pontificem ad causam dicendam euocavit, vel eū iudicare, aut Sede Apostolica mouere præsumpsit, sed Leo Hostiens. qui eodem tempore vixit li. 2. Chron. Cassin. refert, quod Pontificem rogauit vt Synodo præset, imo neque ipsa Synodus sententiam depositionis in ipsum est ausa proferre, verum Henricus, pergit Otho, *Pontificatum eiurare Gregorio persuasit*, quamobrem ipse tempori inseruiens Pontificiam dignitatem sponte abdicauit, ne nouum, & perniciosius, si Imperatori obstitisset, in Ecclesia schisma excitaretur.

Imo neque ipse Henricus Syndigerum Bambergensem Episcopum creauit Pontificem, sed eadem Synodus Romam translata Clementem II. eundem renunciauit, testes sunt amplissimi Historici omnes hic recensiti.

At hoc quoque quam iniuste sit actum, audi obsecro C. Baron. oraculum tom. 11. anno. 1046. inquit, *Henrici detestanda præsumptio malo filio, pessimoque Nepoti reliquit exemplum, quod postea in Heresin transiuit Henriciana, cōmunem cum politicis nostri temporis, qui Regibus, & Imperatoribus non solum temporalia, sed spiritualia quoque,*

Cc iij

ipsamque sacrosanctam Romanam Ecclesiam subijcere vellent, Iure igitur Krantius lib. 4. Saxon. cap. 42. legationem quam Romani, post mortem Clementis, ad Henricum miserunt, his verbis detestatur, Romani priusquam de noui Pontificis creatione quicquam intentaretur, Henricum Imperatorem, in Saxonia agentem adierunt, Pontificem, Audi, malo exemplo, ab ipso petaturi, & inferius Brunonem Fullensem quod per inuestituram Henrici, ad Episcopatum promoveri passus esset, se ipsum apud Cardinales Clerum, populumque, depositis Pontificijs ornamentis, humillimè accusantem refert, ut tam Henrici, qui iusserat, quam se, qui minus cause prabuerat assensum à perpetrato errore purgaret.

Schismaticus testis & in hoc mendax.

N. Ex altero verò Conuentus Friderici mandato Vuitrburgi habito ut Vidonem Antipapā, Lucæ electum, à Schismaticis illis, qui partes sequebantur Octauiani, vitam ibidem miserrimè functi, & canonicè electum, pronunciari curaret, quo facilius legitimo Pontifici Alexandro opponeret, refertque ex Auentino, hæreticæ prauitatis labe infecto, quod apertè eius scripta testantur, hæresibus vndique scatentia, Impiam, atque Tyrannicam sanctionem, in Satanica illa conuenticula promulgatam, qua statuerunt Nullum post hac Pontificem maximum fore, nisi qui consensu Imperatoris crearetur, atque Nuncius dumtaxat Christi successorque Petri vocaretur, non etiam Casarea potentia pertinax esse velit, & à singulis exactum iuramentum, haud alium aut recepturos, aut passuros Pontificem, etiam mortuo Imperatore.

Siste hic paululum, ut hominis, haud sui compotis, Simpietatem exhorrescas, fatuitatem irrideas, qui Curia, sic eam Radeuicus appellat, Schismaticorum, in

Christi Vicarium indictæ à Schismatico Imperatore rabie furenti, vt Schismaticum in Throno Petri intruderet, decretum adducit, contra ius diuinum, & humanum, nulliter & de facto statutum, cuius historiam apud C. Baron. tom. 12. anno. 1166. totam explicatam, eiusque nullitates reperies, & nihilominus, vaniloquens iste, Nicænum Canonem sibi citasse videtur, tam late proicit ampullas, & cur, vt pluribus muniretur, hoc idē sancitum esse non asseruit, in execrabilibus pseudo Synodis, Londinensi, & Smalchadicensi? & quæ vnquam lex statuit vt in causa propria quis possit testis, & Iudex fieri, profecto Radeuicus, Guntherius, & Spigellius non ex propria sententia, sed ore Friderici loquuntur, eiusque gesta, & verba referunt: nullius igitur roboris sunt.

Atque curijs hisce non cuncta fere œcumenica Concilia, quæ possem adducere, verum plures obijciam Synodos Prouinciales hanc eandem ob causam, alteram in Anglia, alteram in Gallia habitas; in quibus Octavianus tanquam inuasor damnatus, Alexander verò legitimus Pontifex agnitus fuit, atque ad hanc Gallicanam Alexandertres, Octavianus verò duos misere legatos, Robert. in Appendice ad Sigibert. & Neubrigensis apud C. Baron. tom. 12. anno. 1161. Aliud Concilium addam ex septem Cardinalibus, & Episcopis Centum vigintiquatuor, Turoni celebratum, Alexandro Pontifice præsidente, vbi gesta à Friderico Improbata Octavianus & complices diris iterum deuouuntur. Tandem Lateranense ab eodem Alexandro coactum anno 1168. in quo denuo Fridericus noua configitur Anathematis

iustissima sententia Card. Baron. tom. 12. anno. 1163. & 1168.

Præterea Auentini illud Senatus consultum, merum esse impietatis suæ commentum, in quam ex nimia in Friderictum propensione prolapsus, aperte deprehenditur, ex Radeuici Appendice anno 1176. vbi hæc leges, *Coniuratio fit ab Imperatore, & Principibus, qui aderant tam secularis, quam Ecclesiastici ordinis, quod Paschalis semper Papa habeatur, & eo mortuo, nullus nisi de sua parte eligatur, similiter post mortem Imperatoris nemo sibi substituatur, nisi iurauerit, se eandem partem defensurum &c.*

Idem asserit Sygonius d. regn. Ital. lib. 13. in fin. ad annum 1165. vndique igitur scatent mendacia.

Sed quoniam nulla maior potest adduci probatio quam ipsius Rei confessio, vide eundem Fridericum coram legatis Alexandri, abdicato tertio Idolo Antipapa Calisto, retroacta irritantem, ac palinodiam canentem, antequam diris anathematis vinculis exsoluatur, postmodum Venetijs ad Sanctissimos Christi Vicarij pedes, exuta Chlamide Imperiali, humillime occidentem, Abbas Vspergenensis in Chron. Neubrigiensis rerum Anglic. lib. 3. cap. 2. Platina in Alexand. C. Bar. tom. 12. anno. 1177.

N. Tandem ad impie eximendum Imperatores, ab omni Romani Pontificis iusta subiectione, Hainsmins feldipum, Goldastum in Cardinalem Baronium excitat, qui vt Teutonici fere omnes, nisi Maieitati, & Potestati Pontificum detrahant, Germanici Imperij dignitatem imminui falso existimant, Sanctionem. cap. **Venerabilem** d. elect. superuacaneam, & cōmentitiam
tribus

tribus his argumentis probare contendit.

N. Quorum primum est quod electio Othonis III. nulla fuerit, tanquam facta Electoribus dissidentibus, contra leges, & Constitutiones imperiales, quamobrem ex actu nullo, ius nullum quæri Pontificibus potuit.

N. Alterum est Leopoldi Bebebergenſis, in lib. de Zelo veterum Principum Germaniæ, qui Papæ dumtaxat concedit ius, & authoritatem examinandi Regem Romanorum, ad imperium postea promouendum, negat autem reliqua in d. cap. venerabilem enarrata, quod scilicet potestatem ipsum eligendi ab Ecclesia Romana Germani receperint, *Quoniam inquit neque in Chronicis nostris, neque in historijs hoc reperitur expressum, sed forte Innocentius hoc dicit, quia Reges vel Imperatores Germani, vel Principes Electores recognitionem aliquam de hoc Romana Ecclesie fecerunt, ubi discordantes aliquando Electores in Pontificem tanquam in arbitrum compromiserunt, quæ res ante Innocentium, inaudita fuit, neque Regum, aut Imperatorum, vel Electorum recognitiones Maiestati Imperij præiudicarunt.*

N. Pro tertio epistolam adducit Electorum, ex comitijs Reinenſibus datam ad Benedictum XII. pro Ludouico Bauaro schismatico, in qua fucata superbia, & specie humilitatis, aperte profitentur Imperium à Romana Ecclesia, nulla ex parte ad Germanos deuenisse, atque electum ab eis, statim verum, & legitimum Imperatorem esse nullaque egere Pontificis Romani confirmatione.

En Crabronum examen qui excitatus ex his quæ testimonio Historicorum quamplurium potissimum verò Theutonicorum lib. 1. d. transl. Imper. scripsit. C.

Dd

Bellar. exurrexit, & exerto aculeo obuium quemque petit asserentem à Græcis ad Germanos munificencia Pontificis Imperium esse translatum quorum vnus Goldastus in C. Baron. irruiat quod annis 800. & 996. huius historię veritatem è mendaciorum caligine qua fuerat ab impostoribus effusa præcipuè eruerit, cui addo Gretser. in defens. C. Bellar. d. transl. Imper. lib. 1. cap. 13.

Ad primum igitur Goldasti argumentum: haud sanè ad rem pertinet, an Otho dissidentibus Electoribus, siue ab eorum dumtaxat parte legitime, vel contra Imperij cōstitutiones fuerit renunciatus Imperator nec ne, quoniā altius expetēda res est scilicet à Carolo Magno in quē Leo III. anno 800. à Græcis primum Occidentis Imperium transtulit, quod vsque ad annum 888. vicissim transiuit in Caroli descendentes, quos omnes à Romanis Pontificibus corona donati sunt, atque postmodum in eorum locum Othonem primum à Ioanne XII. inauguratum apertissime demonstrant, quam plures grauissimi Historici apud C. Bellar. d. transl. Imper. lib. 2. ibique Gretser. in defens. qui alios addit & C. Baron. tom. 12. anno 962. hinc Romanorum Pontificum dignosci cæpit suprema illa potestas, quam Deus Optimus Maximus B. Petro eiusque successoribus contulit.

Quod si electionem Othonis III. haud ritè factam dixeris, magis inde autoritas Pontificia enitet, siquidem postquam fuit à Papa coronatus, tanquam verus, & legitimus Imperator, & pacis & belli res omnes gessit, atque à Proceribus, ad quos electio spectat & communiter ab omnibus vt talis est habitus; consensus enim postmodum accedens vim habet electionis, vt validam

efficiat, quod nulla à principio fuerat.

Leupoldi vero ineptissima est ratio, si quidem ius istud Apostolicæ Sedis non ab aliqua Regum, Imperatorum, aut Principum recognitione pendet, sed ab ipsa Imperij translatione, quæ realis traditio fuit dominij illius in eos, qui nullum penitus habebant titulû præcedentem, prout luculentissime probavit C. Bellar. d. lib. 1. d. transl. Imper.

Neque tandem his obstat epistola illa, pro Bauaro, cum quia à Schismaticis scripta manifestam, probatamque veritatem, nullis tamen autoritatibus, aut rationibus impugnat, nisi, pro ratione perucax sufficiat animus, tum quia longe diuersa est ab alia, quam ipsimet Electores, ex comitijs Spirensibus, eodem anno 1338. die 27. Marrij ad eundem Benedictû Pontif. miserûnt humillime postulantes, vt Bauarum ad reconciliationis gratiam, paternæ clementiæ benignitate recipere dignaretur, apud Continuatores C. Baron. tom. 14. cod. anno 1338. neque pariter alteri epistolæ Electorum ad Nicolaum III. consonat.

Neque ad hæc respondent, quæ viuentem adhuc Ludouico ijdem Electores egerunt, Carolum scilicet IV. à Clemente VI. commendatum Regem Rom. renunciantes, quo ab eodem Pontifice postea confirmato, & coronato, Clementi gratias agentes eorum Epist. Imperium Romanæ Ecclesiæ acceptum referunt Continuator C. Baron. tom. 14. anno 1346. prout id ipsum facti sunt Principes Germani publico monumento, ad Nicolaum III. misso, & pluries sunt professi Electores à C. Bellar. recensiti, lib. p. cap. 5. de transl. Imper.

Dd ij

Perperā.

Addit tandem videndam esse Auream Caroli IV. Bullam à Cuiaccio emendatam in Appendice eius tract. d. Fæud. & à Goldasto relata p. i. ratione Constitut. Imper. pag. 96.

Sed & hoc perperam, nec verbum quidem in ipsa, de Romani Pontificis Iure, vel confirmatione legitur, neque suus Goldastus, qui Glossis eam trutinavit aliquid potuit inde extorquere quod in Papam regereret. Formam in electione Regis Romanorum deinceps servandam tantummodo præscribit. Neque ullus unquam Imperator aut Princeps fuit, qui erga Romanam Ecclesiam obedientiæ, fidelitatis, & obsequij maiora præstiterit argumenta, quam ipse Carolus, eiusque libertatis, & immunitatis æque assertor extiterit, ut omnes testantur Historici.

Iure itaque optimo concludendum videtur veram esse sanctionem cap. Venerabilem, mendacia verò omnia eademque frigida, inepta, sed impudentissima, quæcunque congerrones isti blæterarunt.

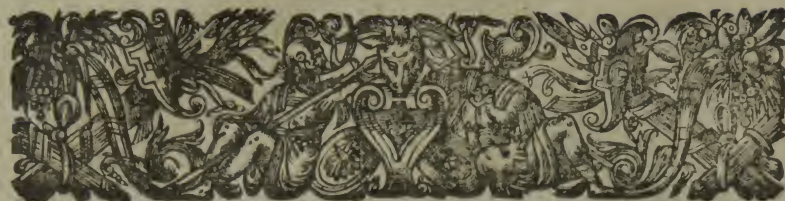
Verum enim verò, mihi sæpe cogitanti, illud in mentem venit Isaia cap. i. prælagium, quod vaticinatus videtur de Sancta, pientissimaque Matre Romana Ecclesia, *Filios enutriui & exaltaui, ipsi spreuerunt me*, Profecto maximum addidisse ornamentum, plurimumque gloriæ comparasse Germanis, Occidentale Imperium nemo eorum inficiabitur: at illud, velint, nolint, Pontificum munificentiae acceptum referre coguntur, negent licet Sectarij, detrectent Atheopolitici, non poterunt Soli tenebras offundere, semper enitet veritas, nihilominus tanti beneficij immemores, in ipsam in-

faniunt Matrem, cui nihil prorsus debere, ipsumque Imperium proprio iure vindicasse contendunt, imo Illyric. in epist. dedicat d. transl. Imper. proh dolor, quidam ex eis asserere non verentur, quod nunquam à quoquam fædus, & diutius vexatum, oppressumque fuerit Imperium, & vetustissimam gentem Germanorum, quam à Romano Pontifice, quia scilicet, Occidentale, ab Orientali seiunxit Imperium, ne ad Turcas transferretur, eoque Germaniam decorauit, ut quemadmodum Italia sacrosancta Summi Sacerdotij Cathedra, super omnes elata est Orbis Prouincias, ipsa quoque Imperiali Throno, cæteras antecelleret, ne alia commorem beneficia, ab eadem Romana Ecclesia in Germanos collata.

Oculos quæso ad Græcos conuertant, qui dum eadem peruicacia, Ecclesiæ Dei summum Præfulem, eorum Imperio subicere moliuntur, ipsi à Barbaris miserrime subacti, dirissimæ tyrannidis iugum ferunt, quod si Imperium hætenus apud ipsos permanet, dicant quæso an, dissidijs Hæreticorum Maiestatem ipsius, & potestatem, maxima ex parte iam imminutam animaduertent.

Dd iij

CAPITIS V.

ASSERTIO

N. IN QVIBVS CONCILIIS
DEPOSITVM FVERIT PAPAM
NON HABERE PRÆ EMINENTIAM SVPER
cæteros Patriarchas.

ANIMADVER SIO.

Analect.

Nicol. V.
epist. 8.

A C R O Sancta Romana, & Aposto-
lica Ecclesia, non ab Apostolis, sed ab
ipso Domino Salvatore nostro, omnium
Ecclesiarum cardo, & caput est constitu-
ta, cui & ipse æternus, maximus, & om-
nipotens Regnum Rex, Beatum Petrum Apostolum
Principem & spiritualement vniuersi orbis Monarcham
potestate amplissima proprio ore præfecit, maximis-
que cumulauit priuilegijs, quæ ab ipso Christo in eo-
dem Petro confirmata, in Ecclesia sua disposita, anti-

quæ obſeruata, à Sanctis vniuerſalibus Concilijs celebrata, atque ab omnibus fidelibus venerata, nullatenus imminui, nullatenus infringi, vel aliqua ex parte commutari poſſunt, quoniam fundamentum, quod Deus locauit, humanus non valet amouere conatus, eius itaque iura perpetua, & immutabilia impingi poſſunt, transferri non poſſunt, trahi poſſunt, euelli non poſſunt, ideo quæ antea fuerunt diuinitus in Petro ſuſcepta, & in Eccleſiam Romanam prolata, hætenus illibata permanent, ab vniuerſa Eccleſia firmiter retenta, permanentque ſemper, verax eſt enim Deus, qui hoc ſpon- dit, omnis autem homo mendax.

Ad eam itaque Romanam Eccleſiam, quæ Beati Petri merito, voce Domini, conſecrata, Primatum obtinuit, omnium Eccleſiarum, tam Sancta Episcoporum negocia, querelæ, atque Iudicia, quam & maiores quæſtiones ſemper referendæ ſunt, ipſa namque ſicuti prima eſt, reliquis Eccleſijs vices ſuas largiendas credidit, vt in partem vocatæ ſint ſollicitudinis non in plenitudinem poteſtatis. Decebat enim Chriſti Eccleſiam, veluti caſtrorum acies ordinari, atque ita concinnè diſponi, vt quemadmodum in vno corpore plura extant membra, quæ licet ſimul compacta ſibi inuicem operam præſtant, non tamen omnia eundem actum habent, & vni ſubiacent capiti, eodem pacto inter plures Episcopos eiſdem Prouinciæ, vnus Archiepiſcopus, plurium Prouinciarum vnus Patriarcha, & tandem omnium Eccleſiarum vnus eſſet Pontifex, huius myſtici, & viſibilis corporis, viſibile Caput, quod impij Nouatores abſcindere conantur, non tamen quod velint eſſe ace-

phalum, imo tot ei cupiunt iungere capita, nedum quot in toto orbe reperiuntur Episcopi, sed quot sunt hominum sententiæ, atque ne id in monstrum euadat, vnam & Sanctam, quam Christus constituit Ecclesiam, in plures diuidunt, atque ideo parem singulis earum Præfulis iurisdictionem, & potestatem tribuunt, vt manus à pedibus, vel pedes à Capite neque muneris, neq; dignitatis ratione distinguantur, sed cuique liceat quod libet, sitque pro ratione libido, scilicet militibus illis nequiores, immanioresque, qui Christi tunicam inconsutilem partiri haud quidem ausi sortem iecerunt, eam Sacrilega manu, gladio linguæ, ad instar Regni Salomonis, lacerant, discindunt, & infrusta secant; dicat nunc Symbolum Nicenum vnam Sanctam Catholicam, & Apostolicam Ecclesiam; doceat Paulus vnum corpus, & vnū spiritum, sicut vocati sumus in vna spe vocationis, vnus Domini, vnusque fidei, Clamitent Patres vnam esse Christi Columbam, vnamque sponsam, absque ruga vlla & macula, nihil refert, quod rerum omnium peruertatur ordo, & idemmet Christus diuisus sit, vt alia dicatur Ecclesia Pauli, alia Apollinis, vel ipsa Ecclesia Dei, proh dolor! Bellua multorum sit capitum, dummodo pares in pares imperium nullum habeant, & cuique impune sit fas, in omnia prolabi dedecora, ea nimirum licentia cuius turpitudinē specioso Euangelicæ libertatis nomine contegunt, & quis monstrum hoc fœdus vnquam vidit?

At Catholica veritas, quæ monstra nunquam peperit, nos sanctius admonet sicuti Ecclesia vniuersa, licet suæ institutionis originem à Christo duxerit, initia
tamen

tamen Principi Apostolorum refert à quo incepit, &
 in quo regiminis eius summa consistit, ita Episcopalis Innoc. 1.
 epist. ad
 Concil.
 Carthag.
 dignitas Deum quidem habet auctorem, verum in eun-
 dem Beatissimum Petrum vice Christi summum Sacer-
 dotem tanquam in principia recidit, vnde nominis hu-
 ius auctoritas omnis emergit. Seniores olim Deus con-
 stituit in Synagoga Hebræa, quæ Christianæ Ecclesiæ
 figura fuit, eos tamen spiritu Moysis, summi Sacer- S. Aug.
 Hom. 58.
 in numer.
 dotis participes effecit, ut ab ipso potestatem omnem
 susciperent, eique opera & consilio præsto essent, quo-
 niam si quid commune cum eo alijs voluit esse Principi- S. Leo
 Hom. 8.
 in sua
 assumpt.
 bus, numquā, inquit Leo, nisi per ipsum dedit, quidquid
 alijs non negavit. Ipse itaque Pastorum omnium Prin-
 cipi, vniuersi fidelium Gregis cura, ea lege credita est, Ezech.
 cap. 13.
 non ut lac comederet, & lanis operiretur, sed rationem
 redditurus, nisi quod infirmum est consolidasset, quod
 abiectum sanasset: plenitudo siquidem potestatis su-
 per vniuersas Orbis Ecclesias singulari prærogatiua
 Apostolicæ Sedi donata est; qui igitur potestati resistit, S. Ber.
 epist. 137.
 Dei ordinationi resistit; potest si utile iudicauerit novos
 ordinare Episcopatus, vbi hætenus non fuerunt, potest
 eos qui sunt alios deponere, alios sublimare, prout ratio
 sibi dictauerit, ita ut de Episcopis creare Archiepiscopos
 liceat, & è conuerso si necesse visum fuerit, potest à fini-
 bus terræ sublimes quascunque personas Ecclesiasticas
 euocare & cogere ad suam præsentiam non semel aut bis
 sed quoties expedire videbit: porro in promptu est ei vl-
 tisci omnem inobedientiam si quis forte reluctari cona-
 tus fuerit, lex Diuina hoc iubet, canones decreuere, Con-
 cilia sanciuere, facti sunt Patres quam plures Asiæ, Aphri-

Ee

cæ, & Europæ Antistites re ipsa experti sunt quorum
tristissima præmitto exempla.

Ea namque potestas, quam Petrus à Christo primus
recepit, & ab ipso in omnes eius successores, & Christi
Vicarios pertransiuit, tam late patet, vt totum per Or-
bem cunctis præscribat leges, cunctisque ius dicat, ipse
verò nullo humano imperio, nulloque mortali iudicio
subiacet, *Aliorum namque hominum causas voluit Deus per*
Nicol. 1. *homines terminari, Sacra verò, & Sancta Sedis Romana Præ-*
cit. epist. *sidem, suo sine questione reseruaui arbitrio.* Vnusquisque igi-
3. tur ordinem sibi decretum à Deo cognoscat, & poste-
riores anterioribus deferant, fascesque submittat pote-
stas inferior, quoniam si Schismatici, & Refractarij, vel
iussis obistere, vel mandata detrectare Pontificum, im-
pia temeritate aliquando præsumperunt, Anathema-
tis sententia iure piorum abdicati, vindicti Deo grauissi-
mas dederunt pœnas: discite iustitiam moniti.

Nicol.
epist. cad.

Neque vllum vnquam legitimum generale Conci-
lium fuit, quod Apostolico culmini manus obuias au-
daçter intulerit, vel de Sacrosancta Apostolica Sede ali-
quid statuere cogitauerit, quandoquidem nullis Syno-
dicis constitutionibus cæteris alijs prælata sit, sed voce
Domini, & Saluatoris nostri Primatum habeat. Nice-
næ Synodi non aliud præcepta testantur, adeo vt aliquid
super eam ausa non sit constituere, cum videret nihil su-
pra meritum suum posse conferri, omnia denique huic
nouerat Domini sermone concessa, atque hoc veritatis
certissimum axioma, disertis confirmant verbis Cōcilia
plurima, Sinuessanum in causa Marcellini, Romana
sub Siluestro, & sub Sixto II. sub Adriano II. Chalcedo-

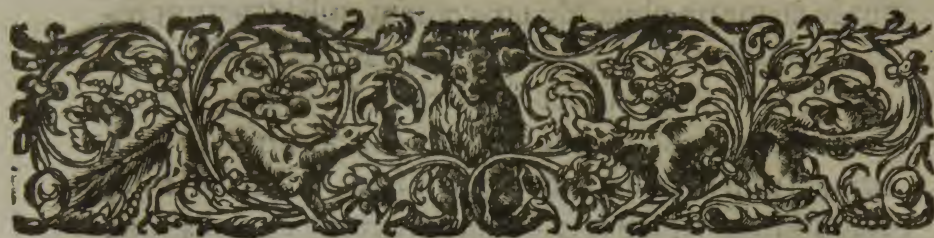
nense, atque ne plura hîc coaceruem, nulla reperitur œcumenica Synodus, Diuini Spiritus afflatu coacta, quæ mandato, iussu, vel assensu Romani Pontificis indicta conuocata, & habita, ac tandem eius autoritate confirmata non sit, quæ autem ipso inscio, vel prohibente, aut improbante peractæ vnquam fuerunt, conciliabula, irrita, cassa, & omni prorsus robore destituta sunt.

Fallam igitur huius cap. assertionem dicere necessum est, quam vilo haud probari legitimo Concilio, vel aliqua vera ratiocinatione re ipsa demonstrabimus.

Ec ij

CAPITIS V.

EXPVNCTIO.

Peperā.

Nilus
Luther.
Caluin.
Illiric.
Centu-
riat.

N. PRIMVM autem opponit can. 6. primæ Synodi Nicenæ, *Antiqua consuetudo valeat, quæ in Ægypto, Libia, & Pentapoli fuit, ut Alexandrinus Episcopus super his omnibus auctoritatem habeat, quoniam & Romano Episcopo hæc eadem consuetudo est, &c.* Quo Nilus Thessalonicens. Luther. Caluin. Illiricus, Centuriatores, Sibrandus, Daneus, cæterique recentiores Protestantes, Romani Pontificis Primatum impugnant, ipsius iurisdictionem ad instar Patriarchæ Alexandrini, certis limitibus, comparatione deterrima, concludentes.

Atque ineptam huius canonis explicationem comprobat, auctoritate Ruffini, qui lib. 2. Hist. Pontificiam ditionem longe ad arctiores, quam Alexandrinam contrahit terminos, vix suburbanarum Ecclesiarum ius ipsi præscribens.

Verum & frigidè, stolidèque admodum, si eiusdem Canonis verba pensites; iubet enim Patriarcham Alexandrinum prouinciarum Ægypti, Libiæ curam gerere, & hanc adfert rationem, ἐπειδὴ καὶ τῷ ἐν τῇ Ῥώμῃ ὑποσκύπτει τὸ τοῦ ἡγῆτος ὄχι. Scilicet cum hoc etiam Rom. Episcopo consuetum sit: vt Episcopum igitur, & Patriarcham considerauit Rufinus Pontificem Romanum; neque enim aliter comparatio, ex æquo congrueret, & quoniam Papa totius Occidentis Patriarcha, nullo contradicente, semper est habitus, intellexisse Rufinum suburbicariarum nomine, omnes Occidētis Ecclesias complecti sub ea vrbe quæ in Occidente Caput Imperij erat, alioquin nec similitudo Patriarchæ Alexandrini responderet.

Nihil tamen vt Nicolaus i. epist. ad Michaëlem aperte scribit, nihil prorsus à Nicena Synodo canone isto statutū esse de Rom. Ecclesiæ Primatu, quæ cum ab ipso Christo omniū Ecclesiarum Caput & Princeps constituta sit, nulli esse potest Concilio facultas iuri eius derogādi, quia diuinum est.

Neque cum Sutiliuius pueriliter obijciat, *Non multum fidei habendum Nicolao*, vel cum Vuitachero quod Nicolaus Antichristum agat, Imperatorem Græcum ludens inanissimis ratiunculis, ad suum Primatum confirmandum, ad quod Gretserium omnino videas cap. 13. lib. 2. defens. C. Bell. epistolis namque Sanctissimi huius innocentissimique Pontificis detrahare, aut fidem abrogare nullus vnquam est ausus; quid igitur vilissimi è plebecula homunciones magni viri estimationem sordido fædant ore, & auctoritatem adlatrant?

Quoniam & Nicolao fides accedit ex Concilij Chal.

Ec iij

cedon. act. 16. ubi ita Canon idem legitur Trecentorum Patrum Canon Sextus, inquit Paschasius, *Quod Ecclesia Romana semper habuit Primatum, teneat autem & Aegyptus, ut Episcopus Alexandria omnium habeat potestatem, &c.*

Vides ergo obtruncato capite Canonem esse vulgatum, neque recentiores Angliæ Protestantes qui Paschasio & Lucentio Apostolicis legatis fidem haud habendam contendunt, quod testes domestici sint, satis quidem animaduenerunt eundem Canonem in confesso omnium Patrum lectum, ac repetitum esse præsentibus, audientibus & contradicentibus Constantinopolitanis, & nihlominus acclamasse omnes, *Perpendimus autem Primatum, & honorem præcipuum secundum Canones, Antiquæ Romæ Deo Amatissimo Archiepiscopo conservari.*

His accedit Historiæ veritatis dilucidator præclarus C. Bar. qui tom. 3. anno. 325. rem omnem clarissime explicat, ipsumque Canonem mutilatum, & in duos dissectum, euidentissime demonstrat, eiusque versionem è Græco à Dionysio, cognomento exiguo, sed authoritate magno, integram recenset, nec verbo quidem vno discrepantem ab ea, quam in Chalcedonensi Synodo relata, & à Patribus diligenti examine excusam legimus, cui æque consonum est exemplum eorundem Canonum quod in Vaticana Bibliotheca antiquissimum extat.

Quis igitur tam impudens contra tot scriptorum testimonia, atque œcumenici Concilij assertionem, huius Canonis sensum inuertere poterit, non dixi audebit, quia nullis modestiæ, & iustitiæ cancellis concludi-

ditur peruicax Hæreticorum præsumptio aduersus quā translationem hanc egregie tuctur Gretf. ad cap. 13. C. Bellarm. lib. 2. d. Rom. Pontif.

Vel non quidem Ruffini tanta est authoritas vt pro oraculo sit habēda, merito ineptissimam eius ac ex proprio capite insulse depromptam interpretationem C. Bellar. lib. 2. d. Rom. Pont. c. 13. iure optimo irridet, & re vera quid ineptius posset excogitari Patriarcham Alexandriæ super omnes Ægypti, Libiæ & Pétapolis Ecclesias, potestatem habere, quia Romanus Episcopus ita cōsuevit suburbicarijs paucis angustæ scilicet ditionis angustissimo conclusus districtu præesse quis non videt, vti Ruffinus humano capiti cervicem equinam iungere voluisset, verum & quanti sit habendus dicant Hieronymus ipsique Protestantes Angli.

Quorum de eo quale fuerit iudicium aperiemus in libro aduersus primam partem Reipublicæ Marci Antonij de Dominis, vbi de huius sexti canonis Nicenæ Synodi latius agemus, verumque eius & germanum sensum literæ omnino consonum aduersus M. Antonij Somnia & Fabulas Deo præstante explicabimus.

N. At inquit, neque aliqua præscriptione in hoc se ^{Perpetuā} tueri valet, quia vltra quod de possessione non ostendit, neque ostendere potest, sine qua præscriptio non currit, cum nullo vnquam tempore, super cæteros Patriarchas iurisdictionem exercuerit, quod sequenti cap. demonstrabitur, Doctores etiam firmarunt, quod fines Episcopatum, & Parochiarum præscribi non possunt, ne iurisdictionis Ecclesiasticæ termini confundantur cap. super ea d. Paroch. Glos. in cap. quicumque in verb. prouin.

16. q. 3. & in cap. ex literis de probat. ibi Aretin. not. 3.
Innoc. in cap. causa extr. cod. Felin. in cap. quia iudic-
cante d. præscrip.

Perperā.

Non quidem præscriptione Iurisdicção Romani Pontificis, sed iuri dumtaxat Diuino innititur, ut superioribus expunctionibus toties demonstraui-
mus; verum enim verò, si præscriptione etiam opus esset, & illa eademque immemorabilis non deesset.

Præterea neque Canones, seu Gloss. neque Interpre-
tes adducti, ad Rom. Pontificem trahi, quod Caput omnium Ecclesiarum, Episcoporumque summus sit, vllatenus possunt, quia de singulis tantummodo Diæcesi-
bus, & Parrochijs agunt, vnde nec eadem potest esse ratio confusionis finium, quandoquidem Papæ Iurisdicção vniuersalis, & suprema nullis alijs circumscribitur limitibus, quam ijs, quibus concluditur Orbis. Audi Ni-
cenæ Synodi Canonem.

*Ille, Qui tenet Sedem Romæ, Caput est & Princeps om-
nium Patriarcharum, quandoquidem ipse est primus sicut Pe-
trus cui data est potestas in omnes Principes Christianos, & om-
nes populos eorum ut qui sit Vicarius Christi Domini nostri
super cunctos populos & vniuersam Ecclesiam Christianam, Ni-
cen. 2. Canon 4.*

Et Chrysoft. Hom. in Petrum Apost. & Helie proph.
Petro Apostolo Orbis terrarum Ecclesiæ, & populorum mul-
titudines eius fidei committendæ erant, vel potius credita sunt illi
clauæ Regni Cælorum, &c. Theophil. ad cap. 21. Ioh.
Totius Orbis Quinque præfecturam Petro committit, &c. Ne
Patrum Græcorum Latinorumque seriem coaceruem
innumeram, quos apud Cocciu. Thesaur. p. 1. lib. 7. art.
4. & 5.

art. 4. & 5. congestos reperies.

N. Ad idem adducit Concil. Constantinopolit. p. c. 2. cuius longe aliter, quam omnes habent versiones, retulit verba, licet idem sit sensus, hoc igitur Can. statutum est, *Ne Episcopus suæ Diæcesis limites egrediatur, aut in Ecclesias alias se se ingerat, sed iuxta Canonum decreta, Alexandrinus ea quæ sunt in Ægypto, Orientis verò Episcopi solum Orientem administrent, conserueturque suæ Ecclesiæ dignitas, quæ in Nicena Synodo declarata est, &c.* Idem Epistolas Synodi adducit. Non videt, ex his quæ supra animaduertimus.

Verum & eiusdem Concilij Constantinopol. cap. 3. post Romanum, Episcopo Constantinopolitano Primatum tribuit.

Quod quidem, & si Romanæ Ecclesiæ Primatui nullatenus officere videatur, attamen quoniam ex eo argumentum deducunt Sectarij, quod non à Christo sed ab ipso Concilio super alios Episcopos Præfectura Pontificum sit euecta, atque ex hoc Constantinopolitanæ Ecclesiæ parem honoris gradum à Concilijs, & Imperatoribus, eadem ratione, collatum asserunt. Falsum hoc fundamentum necessariò euertendū erit ex animaduersionibus C. Baronij.

Perperā.
Vide Bar.
tomo.
4. anno.
381.

Quarū prima est Canonem hunc tanquā in præiudicium Episcopi Alexandrini statutū non fuisse ab Ecclesiā Romana receptum, siquidem vt testis est Greg. epist. 125. lib. 6. ea tantum huius Concilij probauit, quæ in causa fidei sancita fuerant.

Theo-
dor. ex
1. 5. Hist.
c. 9. tom.
p. Concil.

Quamobrem, neque Patres in Epistola, qua in hoc Concilio gesta ad Damasum Papam misere, vllam huius decreti mentionem faciunt, cum tamen res tanti ponde-

Ff

ris erat, haud quidem pratercunda fuisset.

Neque Anatolius; dum in hoc Primatu, quem excepta Romana Ecclesia super omnes alias sibi arrogabat, aduersum habuit Leonem Pontificem epist. 53. ad Canonem istum vnquam confugit, quo tamen propriam tueri causam optime poterat, idem Leo IX. epist. ad Michaëlem & Nicol. I. epist. ad Michaëlem.

Præterea non ne ipsa constat, Canonem hunc directè aduersari 2. Canoni eiusdem Synodi mox supra relato, vbi post vetitam Episcopis alienarum Diæcesum inuasionem, ne Ecclesias confundant, hæc præcipue leguntur, *Conserueturque suæ Ecclesiæ dignitas, quæ in Nicenæ Synodo declarata est*, &c. At in Nicenæ Canon 6. Primatus Alexandrinæ Ecclesiæ, post Romanum tribuitur, in hoc verò 3. cap. Constantinopolitanus Antistes primus omnium, post Romanum dicitur, ergo contra statutum Niceni Concilij: in duobus igitur capitulis simul iunctis aperta esset contradictio, quod de œcumenico tantorum Patrum consensu an sit credendum, eorum erit iudicium quare recte sapiunt.

At quis vnquam sibi ipsi persuadere poterit, hæc sancita esse, præsentem, nec contradicentem, imo in suæ Ecclesiæ præiudicium probante Theophilo Alexandrino, qui huic interfuit Synodo, profecto longe ab omni verisimilitudine abest.

Vnde in Chalcedon. &c. Synodo cum hunc Canonem adduxisset Aëtius Archidiaconus Ecclesiæ Constantinopolitanæ aduersus Apostolicæ Sedis legatos, vt mox dicemus, ij dē Legati respōderunt, si ergo his temporibus, scilicet ante annos octoginta, hoc beneficio vsi sunt, quid nunc requirūt? si nūquam vsi sunt, quare requirūt?

Hinc factum est, ut Hermanus lib. 3. cap. 15. & 16. prolegom. & istius Concilij eundem Germani in libro, cui titulus causa cur Electores &c. errorem nobis obiecerint, vide C. Bellarm. d. concil. lib. 2. cap. 8.

Quapropter Damasus, qui forsan huius rei aliquid suboluerat, in Synodo, quam Romæ coëgit, anno post Concilium Constantinopolitanum, presentibus legatis eorumdem Episcoporum Orientis, qui eidem Concilio interfuerat, sanctionem edidit, pro Ecclesiæ Alexandrinæ Primatu, Canonî Nicenæ vndique consonam apud C. Baron. tom. 4. anno. 382.

N. Addit Quarto Cōcil. Chalcedon. &c. cap. 28. act. 15 in fine quod parem honoris gradum tribuerat Constantinopolis nouæ Romæ Episcopo, quem eadem consideratione, Antiquæ Romæ Episcopo Patres contulerant, quia iam Ciuitas illa regnabat.

EVndem Canonem in proposita questione adducunt Nilus Thessalon. de Primatu Petri, & Morneus in suo iniquitatis Mysterio.

Nylus &
Morneus

Licet autem huiusmodi Canon Romanæ Sedi nullum inferat præiudicium, siquidem tribuit Constantinopolitano eosdem Patriarchatus honores, quos ut Patriarcha Pontifex habet, non autem Constantinopolitanum efficit gradu & dignitate parem ipsi Pontifici, ut est caput vniuersæ Ecclesiæ.

At vides quam faciles ad mentiendum sint, qui cum vera Religione fidem, & pudorem exuerunt. Retinet effrons, quod huiusmodi decretum importunitate, & astu Anatolij Constantinopolitani Episcopi extortum fuerit, absentibus Papæ legatis, qui ut nouerunt, aper-

Falso.

Ff ij

tis verbis de hoc sunt conquesti, act. 16. in principio, & ubi recitauit Paschasius Nicenum Canonem, quo Ecclesiam Romanam, super omnes alias Primatum semper habuisse dicitur, assensere Iudices, & Patres, Constantinopolitano autem reclamante, licet Aëtio eiusdem Ecclesiae Archidiacono præcipuam decreuerunt Iurisdictionem dumtaxat ordinandi Metropolitae in Asia, Ponto, & Thracia, in reliquis verò abrogatum fuit decretum pro ipso statutum, potestatem, & honorem eidem antea collata. limitando, quamobrem neque in epist. quam eadem Synodus Leoni Pontifici scripsit, neque in responsiva eiusdem Leonis de hac, cum Romana Sede paritate, aliquid legitur.

Quod si Anatolius huius decreti vi, plus iuris, quam par erat sibi vindicare aliquando visus est, non quidem fecit, ut æqualem cum Romano Pontifice sibi arrogaret potestatem, sed ut super Alexandrinum, Antiochenumq; Patriarcham se se efferret, obstitit tamen acerrimè Leo, eiusque retudit audaciam ut epist. ipsius apertissime deprehenditur.

Hinc Ioannes I. ut omnem vanissimæ huius præsumptionis auferret ambitum, ubi Bizantium ab Imperatore Iustino rogatus concessit, pari gradu cum Epiphania illius Urbis Patriarcha sedere, magnanime recusauit, quamobrem Thronus ei supra Patriarcham erigitur Niceph. lib. 17. cap. 9.

Et Gelasius ad Episcopos Dardaniæ, qui Euphemio memoriæ Acacii propugnatori adhærentes, Acacium haud iuste damnatum à Synodo existimabant, eodem permoti Chalcedonensi abrogato canone, hæc rescri-

psit.

Nec plane tacemus quod cuncta per mundum nouit Ecclesia, ut pote quod de omni Ecclesia fas habeat indicandi, neque cuiquā de eius liceat indicare Iudicio &c. cuius sedis Episcopus? cuius Metropolitæ Ciuitatis Antistes Acacius? nonne Parræciæ Heraclensis Ecclesia? &c. nempe quia Constantinopolitana Ecclesia sub Metropoli Heraclensis erat constituta, C. Baron. tom. 6. anno 495.

Pergit Ioannes, Risimus autem quod prerogatiuam uolunt Acacio comparare, quod Episcopus fuerit Regiæ Ciuitatis, nunquid apud Mediolanū, apud Rauennā, apud Sirmium, apud Treuiros, multis temporibus non constitit Imperator? nunquid harum Urbium Sacerdotes ultra mensurā sibi met antiquitus deputatam, quippiam suis dignitatibus usurparunt?

Sic certe de dignitate agitur Ciuitatum secundæ sedis, & tertiæ, maior est dignitas Sacerdotum, quam eius Ciuitatis, quæ non solum inter sedes minime numeratur, sed nec inter Metropolitanorum iura censetur, nam quod dicitis Regiæ Ciuitatis, alia est potestas Regni secularis, alia Ecclesiasticarum distributio &c.

Et merito siquidem Felix anno 484. Anathematis sententiā in Acacium dixit, eumque dignitate priuauit, C. Baron. tom. 6. eod. anno, Agapetus I. anno 536. damnauit Antimū, propriaque deiecit sede, eique Mennam suffecit, C. Baron. tom. 7. au. præd.

Theodorus anno 648. Pyrrum I. iam depositum in pristinum restituit, relapsū verò Ecclesia eiecrauit, & Patriarchatu abdicauit.

Deinde & Paulo eisdē inflixit pœnas, C. Baron. tom. 8. anno ipso.

Nicolaus tandem I. ut alios præteream, anno 865,

Ff iij

Ignatium propria sede iniuste expulsum restituit, & Photium à cōmunionē repulit, Ecclesiaq; quam inuaserat, Apostolica eiecit authoritate C. Baron. tom. 10. anno prædicto: non ne hæc satis hunc reuincunt errorem?

Perperā. N. Obicit demum Concilium Constantinopol. quod in ordine generalium sextum numeratur; huius igitur adducit Canon. 36. quo supra relatum Chalcedon. decretum innouatur.

Et Canonem hunc in crenouantes dist. 22. quamuis corruptè à Gratiano relatum dicit.

F Alfo Gratianum inculcat, siquidem verba dumtaxat sumpsit quæ compedio rem explicant videlicet, *Renouantes sancti Constantinopolitani decreta Concilij petimus ut Constantinopolitana sedes, similia priuilegia, quæ superior Roma habet, accipiat, nec non in Ecclesiasticis rebus magnificetur ut illa sed hæc, secunda post illam existens.*

In Canone verò Concilij legitur, ut Constantinopolirana sedes parem habeat dignitatem cum sede Antiquioris Romæ, & in negocijs Ecclesiasticis æque ac illa magnificetur.

Perperā. N. Sed Gratiani reuincat deprauatam lecturam eam primo restituit ex Authen. Iustiniani d. Ecclesiast. titul. qua decernit Imperator ut Episcopus vrbs sui ortus Primas sit, verum & Archiepiscopus, eique subiciatur pro uinciæ ibidem recensitæ.

AT Iustinianus Vedecinæ in Illyria natus est, ideo primam Iustinianam appellat ad eam differentiam, quas ab ipso expugnatas secundæ vel nouiæ nomen imposuit, vide Gregorium lib. 2. Authent. d. Eccles. tit. §. simili quoque &c. Auth. ut Iudic. sine quoque suffrag.

& Auth. d. Moderat. Helesponti, atque ex Nicephor. & aliis animaduertit Gloss. in ipsa Auth. d. priuil. Canon. autem Gratiani d. Constantinopolitano Episcopo est, non ergo ad rem adducta facit, non tamen omitam Imperatorem hæc propria authoritate sanxisse, sed à Vigilio Papa definita innouauit, vt ipse in Auth. d. Ecclesiast. tit. §. per tempus, aperte dicit.

N. Ad idem adducit Auth. eandem d. Ecclesiast. tit. §. sancimus, quæ statuta Concil. Nyceni 1. Constant. VI. Ephesini & Chalcedon. vicem legum obtineant, & Constantinopolitanū Episcopū secundum earum definitiones post Romæ Episcopum esse secundum.

Verum vbi legerat Iustinianus in Nycena, & Ephesina Synodo hoc statutum de Chalcedonensi, iam egimus, quam verò idoneus testis ipse sit, audi.

Synodum tertiam Constantinopoli habitam sub Constantino III. in qua hæresis Monethelitarum damnata fuerat, eandemque à Pontifice Agathone confirmatam, aperte fatemur.

Verum non eam esse, cuius Canones n. 103. circumferuntur, quod primo ex tempore conuocationis vtriusque apertissime deprehenditur, legitima namque & vera Constantino III. imperante die 7. mensis Nouembris anno 680. inchoatur, vt prima eiusdem actione in præb. 6. Synodi tom. Concil. 3. habetur, & decima sexta Septembris anni 1681. vltima sessio habita est.

Pseudo verò Synodus ex qua Canon iste adfertur ab Hæreticis coacta sub Iustiniano fuit anno 629. decem ergo annos post primam veramque Synodum absolutam prout tertius huius Conciliabuli Canon in quo dies pri-

mæ actionis scriptus est, aperte demonstrat, & post Turrianum animaduertit Card. Baron. contra Tharasium Constantinopolitanum, & Theophanem tom. 8. anno. 680. 681. & 692.

Sed idem Theophanes Tharasium redarguit, qui Patres, à quibus sexta Synodus habita fuerat sub Constantino III. post annos quatuor, vel quinque ab eiusdem Constantini obitu, regnante Iustiniano, iterum coeuntes, hos adulterinos edidisse Canones inepte quidem commentus est, apud Thurrianum à Card. Baron. cod. anno. 692. relatum.

At quo nam pacto Canones hi sextæ adscribuntur Synodi; si Episcopi eorum authores, in oratione ad Iustinianum iuniorem, quæ extat ante ipsos Canones, ea nimirum ratione sancitos asserunt, *Quoniam Sanctæ, & uniuersales duæ Synodi, in hac imperante, & Dei obseruatrice Ciuitate, congregatæ, una quidem temporibus diuinæ recordationis Iustiniani, altera verò sub piæ memoriæ Constantino, &c. Canones nunquam conscripserant; sicut reliquæ Sanctæ quatuor uniuersales Synodi, &c. Propterea ergo tua pietatis iussu in hac Dei obseruatrice Ciuitate, & imperante vrbe congressi Sacros Canones scripsimus, &c. Non ergo in sexta Synodo decreti sunt, confessionem huius commenti apertam habemus.*

Et cum nouus iste Episcoporum Conuentus post annos decem, à sexta Synodo peracta, & dimissa habitus fuerit, quomodo eadem Synodus poterit dici, profecto ubi tam longum intercedit temporis interuallum, actus subsequens non continuat primum, sed nouus, & diuersus censetur.

Præterea

Præterea legitimi illius, verique Concilij confirmationem ab Agathone Pontifice postularunt Patres, quorum Epistolæ extant, inter Epistolas Leonis, & apud C. Baron. legitur tom. 8. anno 681. ipseque Agatho Apostolica autoritate probavit vide C. Baron. anno iam dicto.

Huius autem pseudo Synodi, licet Iustinianus, & precibus primò, deinde vi, & armis eorum confirmationem extorquere à Sergio Pontifice conatus sit, ab eodem Sergio penitus reiectos improbatosque asserunt, Paulus Diaconus d. gest. Longobard. lib. 6. cap. 11. Beda d. sex ætat. in Iustin. & C. Baron. eod. tom. 8. anno 692.

Et quamvis Iustinianus ad Ioannem, qui Sergio successerat, legatos hanc ob causam præcipuè miserit, ut Concilio ad hoc coacto, Canones sextæ Synodi nomine editos examinaret, & qui sibi viderentur probandi confirmaret, reliquos verò rejiceret, re tamen infecta reuersi sunt Legati, testis est Bibliothecar. in Ioann. C. Baron. tom. iam dicto anno verò 705.

Neque tandem Iustinianus ipse hoc assequi potuit à Pontifice Constantino post Ioannem, licet eum Constantinopolim proficisci hanc vnam ob rem solummodo curauerit, vide C. Baron. eod. tom. anno 710.

Sed neque ab ullo triū Orientis Patriarcharum, huiusmodi Canones vnquam fuisse receptos, ut pote qui ad Concil. vocari non fuerant, testis est Bibliothecarius ad cuius vsque tempora, in detestatione eorundem Canonum perseverasse dicit, apud C. Baron. d. tom. 8. anno 692.

Gg

Quamobrem neque ulli Græcorum Annalium Scriptores huius Synodi mentionem fecere, qui nullam aliam silentio præterierunt, sciebant enim ab omnibus erraticam esse nuncupatam, quod illegitimè conuocata habitaque sit.

Sed re verà quid magis impium excogitari poterat, quam damnatam à Stephano Papa Cypriani sententiam de rebaptisandis Hæreticis, Catholicam asserere canone 2. quid fœdus quam, ut Canone 3. statuitur, contra veritatem Catholicam cælibatum labefactare Clericorum, quibus ut nulla sollicitudine præpediti, ea dumtaxat cogitare possint, quæ Dei sunt, Romana Ecclesia, quæ Diuino spiritu afflatur, nullatenus prolabi potest, sciens prudensque interdixit.

Quid absurdus Canone 55. quo Sabathis quadragesimæ ieiunium vetitum est, pluraque alia huius veritatis argumenta congeffit C. Baron. eod. tom. 8. anno. 692. quæ hic recensere superuacaneum duxi.

Vides igitur quantæ sit authoritatis impium Conciliabulum Schismaticorum, qui æmulatione aduersus Latinos in rabiem acti, nomine generalis Concilij, contra Romanam Ecclesiam hanc appendicem Canonum sextæ addiderunt Synodo Balsam. in Photij Nomo- Canone C. Bellar. d. Rom. Pontif. lib. 2. cap. 18. C. Bar. anno. supracitato.

Hinc Humbertus in lib. contra Nicetam, *Non mirum, si Agathonis Papæ, & Sanctis Patribus sextæ Synodi vestra imputatis deliramenta, & quæ aut corrupistis, aut finxistis capitula, cum etiam ipsi Domino Jesu, & Apostolis eius imputetis figmenta, unde non scientes, sextam Synodum ad destruen-*

dam haresim Græcorum Monothelitarum, non autem ad tradendum Romanis nouas institutiones congregatam, capitula, quæ nobis sub eius autoritate opponitis, omnino refutamus, quia prima, & Apostolica Sedes, nec aliquando ea accepit, nec obseruat hæcenus: Et quia aut sunt nulla, aut ut vos libuit deprauata sunt.

N. In sexta, inquit, Synodo Carthaginensi can. 105. aduersus Papam sancitum est, ne ex transmarinis Ecclesijs ad ipsius Sedem prouocetur, idem in Concilio Meleuitano Can. 22. statutum est.

Mutilat
Caluin.

HOC idem Caluinus obiecerat Instit. lib. 4. cap. 7. §. 9. verum quàm frigidè ipsius Canonis verba ipsa patefaciunt, primo autem animaduertendum erit, quàm oscitanter sciolus iste Concilia euoluerit, si modò ea vnquam vidit dum adducit Canon. 105. sexti Concilij, cuius viginti & vnus tantummodo extant, sed neque Concilij Africani septimi, in quo Canon relatus habetur.

Præterea & in Sardicensi œcumenica Synodo can. 4. 7. & 17. sancitum antea fuerat quod Presbyteri, & Clerici à suo Episcopo ad finitimos Episcopos, Episcopi verò à Concilio Prouinciali ad Papam prouocarent, Concilium igitur Africæ, dicto Canone 92. quæ de appellationibus Presbyterorum, & Clericorum in Sardicensi statuta sunt solummodo innouat, his verbis quorum N. partem dumtaxat suo more retulit, vltima reticens, Item placuit ut Presbyteri, Diaconi, vel ceteri inferiores Clerici in causis quas habuerint, si de iudicijs Episcoporum suorum quaesierint, vicini Episcopi eos audiant, & inter eos quidquid est finiant, adhibiti ab eis ex consensu Episcoporum suorum, quod si ab eis prouocandum putauerint, nõ prouocent nisi ad Africanam

Gg ij

*Concilia vel ad Primates Prouinciarum suarum, ad transmā-
rina autem qui putauerit appellandum, à nullo intra Aphricam
in communionem suscipiatur.*

Et nihil prorsus de prouocatione Episcoporum ad Romanam Sedem decreuit, Canones igitur Sardicensis Concilij in suo permanent robore, C. Bellarm. d. Rom. Pontif. lib. 2. cap. 24. ibique Gretser. in defensione cōtra protestantes Anglicanos, sed quod Episcopi Aphricani ad Pontificem appellare semper consueuerint, ex epistola Augustini 162. & 261. apertissimè demonstrant C. Baron. tom. 5. anno 419. qui & Mandeburgensium deliria contra Zosimum & Bonifacium Pontifices facillime refellit, cunctaque explicando Apostolicæ Sedis iura acerrime tuetur.

Scio Casaubonum in dicto eius Fragmento de libert. Ecclesiast. Io triumphæ in nos cecinisse, quod Africani epistola sua ad Celestinum, etiam de appellationibus Episcoporum idem esse statutum à Nicæna Synodo interpretentur, *Deprecamur* inquiunt *ut deinceps ad vestras aures hinc venientes, non facile admittatis, nec à nobis excommunicatos in communionem ultra velitis excipere, quia hoc Nicæno Concilio definitum facile aduertet Venerabilitas vestra: Nam & si de inferioribus Clericis, vel Laicis videtur ibi præcauere, quanto magis hoc de Episcopis voluit observari? & rationem eorum interpretationis eam afferunt, in sua prouincia communionē suspensi à tua Sanctitate, vel festinato, vel præproperè, vel indebitè videantur communioni restitui, &c. Et decreta Nicæna siue inferioris gradus Clericos, siue ipsos Episcopos Metropolitani apertissime commiserunt.*

Verum aut ipsi Afritoto, ut aiunt, errant Cælo; siquidem Clericorum, & Laicorum non eadem, ac Epis-

coporum de hoc est ratio, illorum namque regimen singulis Episcopis sigillatim est concreditum, neque ut Calaubonus commentus est, Ecclesiarum ditiones promiscue sunt confundendæ, ut alienam inuadere cuique pro libito sit permissum, sed vnus cuiusque Paræciæ sunt præscripti termini, adeo quod à Ciuitate in Ciuitatē transferri Nicæna Synodus interdixerit Canon. XV. propterea & Canone V. pariter vetuit, eos ab alijs Episcopis recipi, qui siue ex Clero, siue ex Laico ordine à suo Episcopo communione priuati, vel abiecti fuerint, & ne Episcopi simultate, aut contentione, aut aliqua alia molestia sint excōmunicati ad Concilium prouinciale, quod bis in anno, in qualibet Prouincia haberi decreuit, quæstiones hæc decentius examinandas reiecit, interim eos pro iuste excōmunicatis haberi voluit, donec cætui Episcoporum visum fuerit, humaniorem pro ijs ferre sententiam, de Episcopis verò abstentis, vel abdicatis nihil prorsus Prudentissimi Patres sanxere, quod eorum causas, ex præscripto Apostolorum ac rescriptis summorum Pontificum, ad Apostolicæ Sedis Iudicium esse deferendas optime nouerint; cuius supremo Præsuli non solum Episcopos, sed Metropolitanos, atque ipsos Primates ius diuinum subiecit, ut ab vno spirituali Monarcha tanti muneris dignitatem, & Iurisdictionem Paræciarum, seu Diæcesum sigillatim acciperent, non secus ac Radij à sole, Riui à fonte, & Rami ab vna radice prodire, & vim omnem habere Cyprianus dicebat de vnit. Eccles. Idem asserunt August. epist. 91. Leo serm. 3. de assump. sua, & epist. 89. cæteris Episcopis dicit Bernardus ad Eugenium d. consider. lib.

Gg iij

peculiaris est cōmissa Paræcia, Rom. autem Pontifici totus Orbis vna est Diæcesis: quâobrem eius arbitrio creâtur, destituuntur, traducuntur, restituuntur, vt idē inquit Bernardus epist. 131. idque innumera demonstrant exempla; Episcopis igitur Laicos, & Clericos, Episcopos Metropolitanos, hos verò Patriarchis ipse commendat, ea tamen lege vt omnes sui muneris ipsi dumtaxat rationem reddere teneantur, hinc eadem Nicæna Synodus Episcoporum prouocationes ad Rom. Pontificem deferri statuit, testatur Iulius primus, qui vndecim post annos ab ea renunciatus est Pontifex, quæ ergo in ipsa fuerint decreta potuit optime nosse, neque de eo, cuius memoria in Albo Sanctorum ab Ecclesia veneratur, aliquid suspicari fas est, præcipuè verò cum hunc Nicænum canonem Eusebianis obicere non dubitarit, nec ipsi eum negare sint ausi, quod si falso esset ab eo allatus, cui dubium ei falsitatem suam exprobrassent vt telum reicerent? Schismaticos ipse vrgebat, de re adhuc recenti agebatur, Nicænos canones ipsi non ignorabant, qui eos vbique suppressere curauerant, & Iulio fidem addunt Athanasius Apolog. 2. qui Nicæno Conuentui, cum Alexandro eius Episcopo, interfuit, vbi eam Iulij epistolam ad Orientales pro historia refert, & Theodoretus lib. 2. cap. 4. Athanasium, & Eusebianos ad causam dicendam à Iulio vocatos Ecclesiastici Canonis præscriptio testatur; his accedit quod vltra viginti Canones Nicænum Concilium statuisse constat, alios citant Eusebicus in Constant. lib. 3. Epiphanius hæres. 69. Athanasius epist. d. Synod. Ambrosius epist. 82. Hieronymus in præfatione in Iudith, Augustinus epist. 110.

Concilium Africanum Canon. XIII. & Chalcedonense in fin. qui nusquam extant, hunc autem de Appellationibus cum his deperditum potius coniectare fas est, quam innocentissimum Pontificem falsitatis damnare.

Denique cum Africa Romano Pontifici etiam subesset tamquam Occidentis Patriarchæ appellationes ad eum deferre tenebatur ex Canon. V. & VI. ipsius Nyceni Concilij: in eius ergo sententiam interpretatio Africanorum pugnaret.

Præterea nulli dubium est, Sardicense Concilium non minus Nyceno Oecumenicum esse, Oecumenicam namque Synodum eam dicimus, quæ Rom. Pontificis iussu, vel assensu indicta, ex Episcopis Patribusque undique toto Orbe vocatis loco & tempore præscripto, eodem Pontifice per se, vel per suos legatos præsidente, coacta est.

At Sardicensis, Iulio apud Constantem id curante indicta est, Episcopos certa die Sardicam adesse ipse iussit, testatur Socrates lib. 2. c. 16. cui & Apostolicæ Sedis Legatos præfuisse Athanasius Apolog. 2. Sozom. lib. 5. c. 10. dicunt, ipsaque acta Concilij demonstrant, Episcopos undique conuocatos Sulpitius lib. 2. Sarar. histor. asserit, ex Oriente & Occidente, supra trecentos septuaginta recensent Athanasius epist. ad Solitar. Sozom. lib. 3. c. 10. & 11. Socrat. lib. 2. c. 16. ideo magnam Synodum idem Athanasius appellauit, Canoni ergo de appellationibus ad Apostolicam Sedem in hoc generali Concilio decreto Prouincialis Africana Synodus derogare non potuisset.

Aut sensum Africanorum non bene Casaubonus per-

cepit, vel obtendere voluit, nimis quidem acri calamo epistolam illorum exarata video, sed vitio regionis tribuo, atra enim Africanis multabilis, quæ ubi semel feruere ceperit, difficile restinguitur, unde immanissime sæuiunt, at verba eorum sedato si perpendas animo, eis dumtaxat propositum fuisse cognosces, non appellationes denegandi, sed Pontificæ humillime obsecrandi, ne sicuti Celestio, & Apiario contigerat, maximo totius Africæ scandalo, tam faciles in posterum præberet aures abstentis, & abdicatis, qui ex Africa ad eum prouocabant, ne ve Apostolicam Sedem perditissimorum esse perfugium vellet, eisque facilius obrepenti ansum præbere, ut postea vel festinato, vel præpropere restituti, denuo forent abiciendi, idque apertissime explicant prouocationes Ant. Episcopi Fussalensis, Prisci, Victoris; Laurentij, in Numidia Antistitum, quas eodem tempore ab ipsa Sede Apostolica, iudicatas testatur Augustinus epist. 261. difficillimam verò quæstionem de appellationibus hisce explicatam habebis in nostra ad primum de Republ. librum M. Antonij animaduersione, quo Lectorem reicimus.

Perperâ.
cepit.

N. Hanc sententiam subdit, Romanus Pontifex negare non potest, quoniam prædecessores Pontifices expresse confessi sunt, se iuribus & honoribus suis fratribus competentibus derogare non velle, & ita nullatenus vniuersales in Ecclesia vocando professi sunt cap. nullus & cap. quæ dist. 99.

HÆc eadem supra cap. 2. opposuit, scilicet Pelagij II. epist. p. ad Episcopos, qui illicita conuocant Ioann. & c. Greg. Magni ad Eulogium lib. 7. epist. 30. ubi animad-

animadue ſtimus.

N. Addit, & quod pauperes Canonistæ respondent ideo vniuersalem se negasse: quia particulari Ecclesiæ cuiuslibet præficiendus non est. Somnium & nugæ sunt, quoniam in ipso cap. nullus dist. 99. inter Patriarcham Romanum, & Constantinopolitanum agitur, vter eorum vniuersalis dici debeat, respondet Pelagius, *Absit hoc, absit à mente fidelium, ut aliquis fratrum suorum honorem imminuere videatur*: ergo non agitur de præfectura particularium Ecclesiarum ut fabulantur, sed de ipso nomine vniuersalis Ecclesiæ, quod fugiendum est.

Falsò &
mutilat.

Modo ait, modo negat, pauperum Canonistarum pauperrimus Legulcius eandem irridet interpretationem, quam cap. 2. amplexus adducit, qua Primum Pontificis in vniuersam Ecclesiam ad alias dumtaxat particulares Ecclesias eidem subditas contraheret.

At quid de mēdacijs dicam; profectò ab assuetis non fit passio, vidisti quam facile mentiatur, nullum autem poterat impudentius, nec frigidius excogitari hoc quod nouissime effutit, nimirum quod in can. nullus de nomine vniuersalis quæstio erat inter Papam & Patriarcham Constantinopolitanum; hæc sunt d. canon. propria verba; *Nullus Patriarcharum vniuersalitatē vocabulo vnquam utatur, quia si vnus Patriarcha vniuersalis dicitur, Patriarcharum nomen cæteris derogatur, sed absit hoc, absit à fidelis cuiusquam mente, hoc sibi vel velle quempiam arripere, unde honorem fratrum suorum imminuere ex quantulacunque parte videatur. Qua propter charitas vestra neminē vnquam suis in epistolis vniuersalem nominet, ne sibi debitum subtrahat, cum alteri honorem defert indebitum, vides ergo commenta: transum-*

Hh

ptus est autem can. ex epistola p. Pelagij supracitata, cuius inscriptio ipsa & initium rem omnem intus, & in cute patefaciunt, scribitur enim ad Episcopos, qui illicita vocatione Ioannis Constantinopolitani Episcopi ad Synodum coierant, quapropter Pelagius in ipsum Ioannem hisce verbis inuehit, *Relatum est ergo ad Apostolicam Sedem Joannem Constantinopolitanum Episcopum, vniuersalem se scribere, usque ex hac sua presumptione ad Synodum conuocare generalem, cum generalium Synodorum conuocandi auctoritas Apostolica Sedi Beati Petri singulari privilegio sit tradita, & nulla vnquam Synodus rata legitur, quæ Apostolica auctoritate non fuerit fulca, quapropter quidquid in prædicto vestro Conuenticulo, quia Synodus taliter præsumpta esse nõ potuit, statuistis ex auctoritate sancti Petri Apostolorum Principis, & Domini Salvatoris voce, quam Beato Petro potestatem ligandi, atque soluendi ipse Saluator dedit, quæ etiam potestas in successoribus eius indubitanter transiuit, præcipio omnia, quæ ibi statuistis, & vana, & cassata esse &c. vt autem ambitiosum Ioannes factum retundat, etiã Anathematis sententiã nisi resipiscat comminatus, ita persequitur: vniuersalitatís quoque nomen quod sibi illicite usurpauit, nolite attendere nec vocatione eius ad Synodum, absque auctoritate Sedis Apostolicæ vnquam venire, si Apostolica Sedes, & ceterorum Episcoporum communione vultis frui: Nullus enim Patriarcharum hoc tam profano vocabulo vnquam vratur, &c. Scilicet indebite alioquin abolendũ esset expungendumq; nomẽ Patriarcharum, ex tabulis Ecclesiasticis, quod est hæreticũ opinari, Quia si summus Patriarcha Ioannes videlicet, Vniuersalis dicitur, Patriarcharum nomen ceteris derogatur, sed absit hoc absit à fidelis cuiusquã mente hoc sibi velle quempiam arripere, vnde honorẽ fra-*

trum suorum imminuere, exquantulacumq; parte videatur &c. Et inferius, *Aduersarius* namq; noster *Diabolus*, qui contra humiles sauiens sicut *Leo* rugiens circuit quærens quem deuoret &c. Ipse est *Rex* super omnes filios superbia, quod non sine dolore dicere cōpellor, dum frater, & *Cōepiscopus* noster *Ioannes* mandata *Dominica*, & *Apostolica* praecepta, regulaq; *Patrum* despiciens, eum per elationē præcurrere conatur in nomine &c. si enim dici hoc licenter permittitur, honor *Patriarcharum* omnium negatur &c. oportet ergo ut constanter ac sine præiudicio seruetis sicut accepistis *Ecclesias*, & nihil sibi in vobis hac tentatio *Diabolica* usurpationis adscribat &c. Omnes *Episcopos* curæ vestrae subiectos ab huius adulationis iniquatione prohibere, ut vniuersa vos *Ecclesia* *Patriarchas* nō solum in bonis operibus, sed etiam in veritatis auctoritate cognoscat &c. Orate fratres ut honor *Ecclesiasticus* nostris diebus nō euacuetur, nec unquam *Romana* *Sedes*, quæ instituenta *Domino*, Caput est omnium *Ecclesiarum*, priuilegijs suis unquam careat, aut spoliatur.

Vide igitur quod aliter se res habeat quam effinxerat impius impostor, qui ut mendacium obtrudat præcedentia & subsequētia interfecans, pauca tantum eademque concisa transcribit.

Adfert denique in idem propositum *Gregorij* epist. ad *Eulogium* qua de nomine *Vniuersalis* *Episcopo* sibi delato conqueritur, verū ad saturitatem hæc in 2. cap. expunctione explicata sunt.

Hh ij

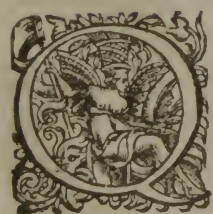

CAPITIS VI.

N. REFELLVNTVRQVÆ
ADVERSVS CAPVT
PRÆCEDENS EX CONCILIO LATE-
RANENSI, ET FLORENTINO OPPONVNTVR,

ANſ M ADVERſo.

VEMADMODVM ægra corpora
diutinos morbos ex ſe ſe gignunt, ita vi-
tio Naturæ ſua culpa infectæ, nulla vn-
quam fuit tam ſanctè inſtituta Reſpubli-
ca, quæ à legibus, quarum præſcripto
moderata coaluerat, paulatim deſlectens, paſſim cor-
rumpi, & prolabi non cæperit: quamobrem ſapientes
ad mores hominum animaduertentes vitia caſtigare, &
noua arctioris diſciplinæ ratione, licentiam compellere,
atque ad primæuum reuocare inſtitutum neceſſitas do-

cuit. Hinc censuræ munus, quod veluti omnium magistratuum Sacratissimum, cum in rebus omnibus, tum verò in moribus Ciuum conformandis, summam habuisse potestatem Liius, & Plutarchus testantur. Ecclesiasticam itidem Rempublicam, quamuis perfectissima regiminis forma, diuinisque præceptis Christus Dominus instituerit, eodem tamen humanæ imbecillitatis morbo laborantem agnoscens, ipsam quoque à præscripta norma in dies deflexuram præuidit, vnde ab ea corpore tantum discessurus, Sanctum illi Spiritum mittere promisit, qui inuisibili afflatu eam dirigeret, ac edoceret, cui & Petrum sua vice moderatorem visibilem, & post ipsum omnes eius Successores præfecit, qui gubernacula suo arbitrio ita moderarentur, ne ab eius institutis vnquam discederent, quamobrem non solum docendi, & admonendi, coërcendi, & animaduertendi illis contulit potestatem, sed leges condendi, corrigendi, abrogandi, cunctaque administrandi dedit imperium, verum enim verò, quoniam is qui Seniores Moyse ad consilium, & leuamen esse voluit, se se illis continuo affuturum dixerat, qui eius nomine simul coirent, & in magnis negocijs plurimum rogare sententias ratio ipsa nos admonet. Primum Apostoli, diuino edocti Spiritu, vbi de re maxima fuit agendum, indicente & conuocante Petro, Synodos habere cæperunt, quorum exemplo postea Romani Pontifices, vel ad nouas confutandas, & damnandas hæreses, vel ad Schismata componenda, vel ad mores castigandos, & prolapsam Ecclesiæ disciplinam reparandam, vel tandem ad consulendum grauissimis alijs Christianæ Reipublicæ necessitatibus,

Hh iij

Liu. lib. 1.
6. & Plu-
tarch. in
ca. Mai.

generalia Concilia indicere, & habere, vel Imperatoribus efflagitantibus, vt cogerentur indulgere aliquando consueuerunt.

Quapropter ea semper fuit in vniuersa Ecclesia huiusmodi Synodorum auctoritas, vt quidquid in ipsis statutum, & Romani Pontificis confirmatione probatum reperitur, cunctis fidelibus lex fuerit, & sit, earumque Iudicia siue de fidei controuersijs, siue de magnis quibusvis, & publicis rebus, tanquam eo Spiritu dictata, qui eam omnem docet veritatem, nulla ex parte erronea, sed verissima, & certissima sunt, ad eo quod irrita fieri, aut reficari, vel quia suprema sunt nisi errando in controuersiam quouis prætextu reuocari non possunt. Neque enim suspicari fas est Deum verè sapientem & æque fidelem adeo nos destituisse, vt Ecclesiæ commendaret in qua certum nullum verumque Concilium reperiretur, neque columna, & firmamentum veritatis, prout ipse qui summa veritas est proprio ore asseruit falli aut fallere non posset, sed veluti arundo incerta, instabilis omni flecteretur vento, & in suis deciperetur ac deciperet fluxis iudicijs: quamobrem semper in lubrico dubia consistens, neque Schismata sopire, neque dissidia componere, aut vnitatis vinculo contineri se ipsam sua in forma posset, neque tandem vllus controuersiarum finis vnquam daretur, ne ve vlla esset certa, & definita nostræ fidei ratio: en quot ex vno manarent absurda, ea refugit mens, quibus pientissimus, sapientissimusque Deus occurrens spiritum Ecclesiæ custodem & ducem dedit, cuius infallibili iudicio afflatus sanctissimus Præsul, vbi è Cathedra Petri responderet, aut sententias

proferret, siue leges conderet tanquam ore ipsius Dei locutus, quæcumque diceret, decerneret, & statueret vti mandata plane diuina ab omnibus haberentur & perpetuo seruariantur. Quoniam verò eiusdem solius Pontificis est veluti vniuersæ Ecclesiæ Capitis Concilia indicare, & confirmare aut improbare, meritò spontanei violatores Canonum grauitè à Sanctis Patribus iudicantur, & à Spiritu Sancto, cuius instinctu, ac dono suggesti sunt, damnantur, quoniam blasphemare Spiritum Sanctum non incongruè videntur qui contra eosdem sanctos Canones aliquid aut proteruè agunt, aut loqui præsumunt, aut facere volentibus sponte consentiunt. Diabolica verò nequitia plerosque subtiliter fallere, plurimos autem obcæcare, atque ad insanam adigere peruicaciam consuevit, vt inimici Crucis Christi in agro vbi veritatis, Charitatis, & pacis semen iecerit, sapientissimus ille pater familias, qui in omni generatione sua vndique perfectus est, eique incrementum dedit quo fructum afferret centesimum, ingerant zizanias, serant dissidia, quibus grassentur Hæreses, spinisque, & viburnis, quæ ex earum venenata radice prodeunt, sancta & pia supprimantur germina, iudiciaque huiusmodi ab Ecclesia submouere, Cathedramque ipsius euertere contendunt, ne vllus supersit qui Schismatum impias segetes euellat nascentes, vel ortas secet, atq; vinculo anathematis in fasciculos complicatas, igni comburendas tradat; Hinc ore sacrilego, scelestissimus Lutherus Sanctissimas Synodos modo superuacaneas dicit, quod in grauissimos errores sint lapsæ, & primum adoritur Concilium Apostolorum, quod licet omnium purissimum

Dam.
epist. ad
Aurel.
Gallag.

Ad c. 15.
Act.Lib. d.
Concil.Ad c. 15.
Act.Lib. 4.
instit.
cap. 9.
§. 8.

fateatur, tamē aliquid vna misceri, & Spiritum Sanctum illabi non Concilijs sed mentibus Christianorum quos nouerit spondisse non reueretur asserere: deinde Niceni illius magni, cui Orthodoxi Patres tātum tribuerunt, vt tanquam Euangelium habendum esse statuerint; Sacros irridet Canones, fœnum, stramen, ligna, stipulas, atque titiones appellando, modo omnia incerta, neque illi fidentum dicit, quod nullum vnquam purum extiterit, quia fidei aliquid addiderint, vel detraxerint, adeo vt nō minus ludimagistros, quam Reuerendissimos Episcopos Concilijs conferre posse, impudenter affirmat.

Et perditissimus Calvinus, non quidem excipienda esse Conciliorum statuta, nisi prius diligenter expendantur, quo tempore, qua de causa habita fuerint, quo consilio, quales interfuerint homines, ac nisi id de quo agitur ad scripturæ amussim examinetur, eorumque sententiam, instar præiudicij habēdam dicit, vt vides sacrosancta Synodorum decreta, cuiusvis hominis Censuræ subijciat.

Epiſt. ad
Rost.

Hinc Vuiclephus, Melanchton, Illyricus, Ioannes, Vuesphal. Kemnitius, Vrbanus, Beza, cæteri; Sectarij, in Sacros & Sanctos Patrum cōfessus, diuini spiritus afflatu coactos, turmatim exurgunt, quorū blasphemias, & conuicia reficere satius duxi, quoniā, inquit Iulius Pontifex apud Athanasium, *Habet authoritatem qualibet Synodus, & contumeliose agitur cum Iudice, cuius iudicium ab alijs examinatur; considerate quaeso quinam sint qui Synodos improbant, & Episcoporum calculos pro nihilo habent, & impietatem pietati anteponunt, sunt profecto ab omnibus ubique Episcopis condemnati, & abdicati, &c.*

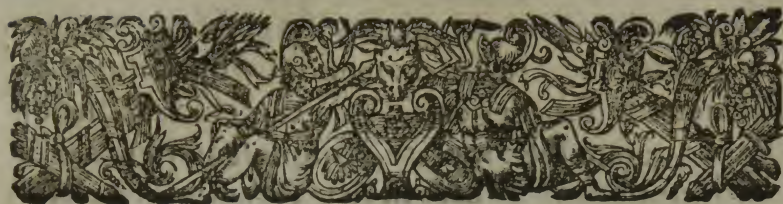
Quemad-

Quemadmodum Acephalus iste eiusdem percitus
cacodæmonis furore, Lateranensi sub Innocentio III.
& Florentino sub Eugenio IV. œcumenicis Concilijs
falsitatis notam falsò inurere, ipsisque sanctissimis Pon-
tificibus quorum mandato indicta, & autoritate habi-
ta & confirmata sunt, fidei & pietati impiè detrahere
mendacijs his potissimum conatur,

II.

CAPITIS VI

EXPVNCTIO.

In alium
sensum.
Synodus
Smalcha
chaldica.

N.

QVORVM primum est, quicumq;
voluerit inter vos esse primus, erit
vester seruus Matth. cap. 20. iuxta
tradita per August. in Psalmo no-
luit Christus Regnum Terrenum
cum superbia &c. quoties homi-
nibus præesse desidero, ipsi Deo præesse contendo.

Vides vt Mattheu & Augustinum in sensum flectēs
alium vi contorquet, vt legitimi Principatus ius,
cuius potestas à Deo est, iniuriam esse falsò persuadeat,
quod ambitu immoderato affectetur, & profecto sum-
mum Pontificem à Deo Principem Pastorem super om-
nes fideles, potestate amplissima constitutum centies
dictum probatumque superius est: huc igitur non perti-
nent hæc, satisque respondit C. Bellarm. de Rom. Pont.
lib. 3. cap. 19.

Quod si in eam sententiam vsurpanda sint, Impera-
tor, Reges, cæterique Principes, qui vel electionis, vel

hæreditatis titulo legitimè dominantur, eadem ratione aliorum serui efficientur, quia cæteris in suis ditionibus præesse volunt, ergo & ipsi Deo præferri contendunt, caueat Britaniæ Rex qui nedum iura temporalis Principatus, sed tanquam Caput Ecclesiarum proprii Regni, Pontificatus infulas authoritatemque supremam sibi arrogat, nullaque erit legitima dominandi ratio, sed vna omnium Respublica simpliciter despotica absq; Principe, legibus, & Magistratibus, & quid hoc absurdius?

N. At respondet, Romanus Pontifex aduersus sacrorum Conciliorum iussa, cæteris præesse voluit, siquidem Nycena Synodus iam singulis Patriarchis stabilierat Diæceses, sua iurisdictio priuatim ad alios cuique demandata, ipsamque Nycenam tanquam Euangelium seruandam esse probat cap. i. dist. 15. ergo.

Mendacium iterum sefricatum.

EST quidem Romanus Pontifex omnium hominum summus, eius tamen sedulus imitator, qui Cælos inclinans, vt ad nos descenderet, seque ipsum exinanivit, humillimo Charitatis affectu seruum seruorum Dei se se profiteri pluris facit, quam magnifica titularum serie Maiestatem ostentare.

At ex mendacio prodeat veritas, idem Concilium Nycenum p. in canonibus ex epist. Iulij, *Non debent præter sententiam Romani Pontificis Concilia celebrari & Canon. Arab. 39. Sicut ille qui tenet sedem Romæ, caput, & Princeps est omnium Patriarcharum, quandoquidem ipse est primus sicut Petrus, cui data est potestas in omnes Principes Christianos, & omnes populos eorum, qui sit Vicarius Christi Domini nostri super cunctos populos, & vniuersam Ecclesiam Christianam, & quicumq; contradixerit, à Synodo excommunicatur.* Non me

li ij

later quod Sectarij, præcipuè verò Mandeburg. cent. 4. cap. 9. Canones hosce nullatenus probant: neque ultra viginti vulgatos Nycenæ Synodi vllum recipiunt, verum quia Athanasius epist. ad Marcum Pontificē, octuaginta fuisse in septuaginta redactos testatur, & pluribus ijsdemque grauissimis argumentis, Arabicos Canones ab eorum detractoribus vindicat doctissimus Turrianus, & alijs consoni sunt Conciliorum sanctionibus, nullatenus prætereundos esse duxi.

Nam hoc idem profitentur Constantinopolitanum p. Epist. ad Damasum apud Theod. hist. lib. 5. cap. 9. Chalcedonense act. p. item act. 3. & 16. & in epist. ad Leonem, Ephesinum epist. ad Cœlest. Nicenum 2. act. 2. & 6.

Constantinop. 6. in subscriptione Legatorum Apostolicæ Sedis act. 17.

Constantinop. 8. cap. 21. & in subscriptione Legatorum Adriani Pontificis.

Romanum sub Siluestro cap. 20. Aphricanum cap. 35. Meluitanum epist. ad Innocentium Papam, Carthaginense ad eundem apud August. vtraque extant 90. & 92.

Romanum 3. sub Symmacho, & quartum sub eodem cap. 3.

Hinc furens impia, immanique, sed falsissima satyra, Innocentium III. perstringit, quod in Concilio Lateranensi commentus sit Patriarchas Constantinopolitanum, & Alexandrinum, quis dignior præferretur, decertasse, Sanctionem ediderit tit. d. dignit. cap. 5. cuius Canonem à Gregorio Papa relatum cap. ordo dignitatis

de priuileg. ore sacrilego falsitatem, & imposturam appellat, his potissimum ratiocinationibus.

N. Prima quod Patriarchæ Alexandrino huic Synodi ^{Mendacium.} interesse sui perhibuere, nulla ergo cum absente potuit esse differentia, quod si legatos misit, cum nullatenus constet mandatum ad hoc dedisse, præsumi non potest eius mandato hac de re egisse, siquidem mandatum à Iuristis facti esse dicitur, quod nunquam præsumitur.

N. Altera quod antiqua hæc discordia ab Innocentio ^{Mendacium.} asserta, iam definita fuerat in Concilio Constantinopolitano cap. 3. cuius decretum Iustinianus confirmauerat, Canonem igitur Innocentij superuacaneum, & nullum tanquam de re iam iudicata, & obseruata statutum in præiudicium absentis, & non auditi.

Sed Meminisse oportet ut in expunctione cap. 5. ad hunc ipsum Canonem adnotatum est in Nicæna Synodo primam omnium Patriarchalium Alexandrinam Ecclesiam can. 6. fuisse declaratam, & licet in præiudicium ipsius Constantinopolitani Antistites conuenientibus Imperatoribus, Primatum sibi arrogare tentauerint, Pontifices tamen ut iura sua cuique seruarentur, semper obstiterunt, prout Damasus in Concilio Romæ coacto anno sequenti, post d. Constantinopolitanam Synodum, præsentibus Legatis Imperatoris, constitutionem pro Alexandria Patriarcha innouauit, Leonem Anatholius hac in re Aduersarium habuit, & legati Apostolici ubi à Concilio Chalcedonensi Sanctionem pro Constantinopolitano Primatu, ipsis absentibus indictam fuisse cognouerunt, reclamarunt quidem, effe-

li iij

ceruntque, vt in ea parte corrigeretur, Ideo Pontifex Leo epist. 59. alijsq; hac de re ad Chalcedonense Concilium scriptis, acriter quidem damnat ambitiosam Anatolij superbiam, quod propriam Sedem Antiochenæ, & Alexandrinæ præferre attentauerit.

En igitur controuersia vera, & non ficta adhuc indecisa, quæ cum ab alio diffiniri non posset, nisi ab eo, qui vniuersæ Ecclesiæ supremus est Iudex, Innocentius proprio iure, suo decreto diremit.

Neque Patriarcham Alexandrinum adesse necessum fuit, cum quia vocatus detrectauit venire, & aduersus contumacem, inquit I. C. omnia iura clamant, tum etiam quoniam per suos legatos interfuisse ipse Aduersarius fatetur, testantur quoque Blond. lib. 6. decad. 2. in fin. Nauacler. generat. 41. & alij Historici; mandatum igitur non præsumitur, sed datum inde constat, quod tanquam eiusdem Patriarchæ procuratores in Concilio fuerunt, legatio autem tanquam necessarium antecedens mandatum præse fert, & pro actus validitate semper est præsumendum, præsertim pro Concilio adeo insigni celeberrimoque, vt vetustissimis illis, quorû maxima apud omnes semper fuit autoritas, iure optimo cõparetur à Surio: qua ergo frõte effrons iste hæc imponit?

N. Præterea nulla omnino esset sanctio Innocentij defectu potestatis, siquidem anno. 963. Leo. VIII. in Concilio generali, omnia iura Ecclesiastica cessit Othoni I. eiusque successoribus, adeo quod Papam, cæterosque Prælatos inuestituram deinceps ab Imperatore petituros fore, in eodem Concilio statutum fuerit: nullam igitur Innocentius iurisdictionem iudicandi inter Pa-

Médacia
plurima.

triarchas, anno. 1215. habebat.

Sed multipliciter & turpissime quidē mentitur primò quoniam non à Leone, neque à Concilio, sed à Populo, antequam Leo Pontifex renunciaretur, hæc gesta sunt.

Secundò, Quia nihil fuit Othoni concessum, sed promissio tantummodo facta.

Tertiò, Nam de Inuestitura Episcoporum nec verbum quidē factum legitur, apud Lutpr; qui eo tempore vixit, lib 6. Hist. cap. 6. ubi inquit, *Cives verò Sanctum Imperatorem cum suis omnibus in urbem suscipiunt, fidelitatemque promittunt, hæc addentes, & firmiter iurantes, nunquam se Papam electuros, aut ordinaturos, præter consensum atque electionem Domini Imperatoris Othonis, Caesaris Augusti, filijque ipsius Regis Othonis, post triduum rogantibus tum Romanis Episcopis, &c.* Atque gesta in Synodo narrans nihil prorsus de hac concessione scribit, quod si Platina auctoritatem obiciet, vel ipsam haud legisse reponam, vel non animaduertisse, vt nihil prorsus de inuestituris hisce dicat, sed Leonem ob inconstantiam Romanorum auctoritatem eligendi Pontificem à populo ad Imperatorem transtulisse, neque vllam de successoribus mentionem facit, atque hoc merū esse commentum in cap. 8. demonstrabimus.

At Cuius ponderis, inquit, C. Baron. tom. X. anno. 963. esse potuit, promissio à Laicis facta in præiudicium Ecclesiastica libertatis, quæ licet à Cardinalibus vel à Synodo emanasset, nullam tamen fuisse satis constat, quod Joannes Pontifex nondum damnatus, aut depositus, supremam adhuc retinebat potestatem, quacunque ergo gesta sunt, omni prorsus auctoritate

caerent. Tandē promissio huiusmodi ipsis tantū Othoni, eiusque filio esset facta, ad posteros ergo non potuit ius istud transire, quamobrem cum Otho III. anno. 975. Otho Frising. in Chron. iam decessisset, sua vti Iurisdictione Innocentio licuisset.

Verum quia Concilium Florentinum sub Eugenio IV. peractum suis mendacijs aduersum nouerat, eo quod Græci in hac Synodo, cum Latinis in vnam conuenire sententiam, de omnibus ijs in quibus antea dissidebant, præcipuè verò quod Romanam ipsam Ecclesiam Caput, & Principem cæterarum Ecclesiarum agnouerunt, & fassi sunt, in idem sacrosanctum Concilium impius irruens.

Menda-
cium.
Caluin.

N. Hanc Florentinam Synodum Conciliabulum falso appellat, ea primum ratione, qua Calvinus, in præfatione suarum Instit. inuisibilem Ecclesiam probare conatur, quem eruditissime refellit C. Bellar. d. Eccles. milit. lib. 3. cap. 16. quod scilicet ab Eugenio indictum, habitumque fuerit, iam deposito, sententia Concilij Basiliensis, cuius inquit, maxima fuit in ipsum Pontificem potestas, idque probauit Schola Parisiensis, quam secuti sunt Abbas & ab eo relati in tractatu Concil. Basil. Iacobac. d. Concil lib. 10. arti. 7. Franc. Victo. in lib. d. potest. Concil. q. 3. sed Concilium Basiliense æcumenicum, legitimumque fuit, atque Enecā Siluium in libro quem pro eodem Concilio edidit, Episcopum Famagostanum, & Antonium Rosellium testes adducit: ergo, &c.

Menda-
cium.

Menda-
cium.

Parisienſes quidem nonnulli, quorum Anteſignus fuit Gerſon, hanc olim aſſeruere ſententiã, ea nimirum-

mirum ratione, inquit doctissimus Cofteus in examine ad Myſterium iniquitatis Mornei pag. 1161. quod præſentientes Eugenium, de abolenda Pragmatica ſanctiōne cogitaſſe, perſugium aduerſus eius ſententiam ſibi voluerint comparare, Concilium Oecumenicum ſupra Pontificis auctoritatem euehentes, quorum tamen opinio per paucos admodum habuiſſe propugnatores, omneſque ferè Academiæ, Pariſienſi excepta, contrariam aſſeruiſſe ſententiam dicit, præter calum hæreſis & Schiſmatis, quod etiam C. Bellarminus docet lib. 2. d. Rom. Pont. proſecto ſententiam Concilij Papa reuocare, & de eius nullitate cognoſcere poteſt c. Cuncta per mūdum 9. q. 3. c. non licet diſt. 17. at Concilium ſententiam Papæ non irritat, vel de ea iudicat, niſi ipſo præſente, & conſentiente, vel id permittente ſpeciali mandato, Anton. Roſell. p. 3. ſuæ Monarchiæ c. 21. quia caſu hæreſis excepto à nullo iudicari poteſt, Ant. Roſell. d. p. 3. c. 27. Non ergo vllam in Papam habebit poteſtatem.

Sed concedamus, & veram eſſe Pariſienſium aſſertione, haud tamen mendacium eſſe ampliffimum deſinet, Concilium namque Baſilienſe legitimum fuit, donec Eugenius ipſum Ferrariam tranſtulit, quo poſt dictam tranſlationem Legatus, cæteriſque Cardinales, duobus exceptis Arelatenſi & Hiſpano qui munus præſidendi propria auctoritate ſibi illegitime arrogarunt, omneſque ferè Prælati ſtatim cōceſſerunt, vnde pauci illi Refractarij qui Pontifici obtemperare peruiſaciter recuſarunt: quamobrem ex legitimo Concilio in Sancto Spiritu coadunato, Diaboli Conciliabulum effecerunt: eſt

Kk

enim hoc communi assensu receptum ab omnibus Catholicis, nullum posse dari legitimum Concilium, nisi quod iubente, vel consentiente, aut probante Papa, indictum, coactum, habitumque sit, ut Sacra Scriptura, Consiliorum, Patrum, Theologorum & Canonistarum testimonio probatum in 4. cap. animaduersione, & alibi passim repetitum est: ipso igitur Papa dissolvente, reuocante, aut improbante, quæ conuocata, seu acta fuerint, illegitima esse necessario sequitur: cum ergo Concilium Basiliense tempore quo Eugenium deposuit, Concilium amplius legitimum non esset, nullam prorsus habuit potestatem, nulliter ergo & temere Pontificis depositionem attentare præsumpsit, unde Platina in Eugen. id totum actum instigatione Philippi Vicecomitis, qui cum ægrè admodum tulisset, quod Florentini adhortante Pontifice Franciscum Sfortiam Venetis auxilio miserint, inquit, *Cum his agit, qui in Basiliensi Concilio erant, ut Eugenium citarent, fecere illi id quidem bis terque, verum cum id ex sententia ei non cederet, eo dementia eos perpulit, ut abrogato Eugenio Amadeum Sabaudia Ducem socerum suum, qui Eremitarum vitam ad Ripariam cum quibusdam nobilibus ducebat, Pontificem crearent, Felicemque appellarunt.* Vide igitur quis accusator, & quæ causa huius temerariæ iniultissimæque depositionis fuerit, atque his potissimum rationibus probat Turrecrem. in summ. d. Eccl. lib. 2. cap. 100. Concilium Basiliense à principio legitimum quia ab Eugenio fuerat indictum, postea Conciliabulum, primo quia noluit recipere eos qui missi fuerant ab Eugenio ut præsiderent eadem auctoritate qua Legati Apostolici in alijs Concilijs vniuersalibus

præesse consueverunt. Secundo quia quâplures Prælati, & Doctores decretis factis obstiterant. Tertio quia in fraudē Legatorum qui à Regibus Castellæ & Angliæ mittebantur, eorum aduentu non expectato, ea festinabant definire, quibus Legatos nolle assentiri sciebant, quod potissimum factū est in sess. 18. Quarto quia factionibus & conuenticulis omnia ibidem fiebāt, idem asserit Sanderus d. visibil. Monarch. lib. 7. quamobrem nullus fuit Catholicus Princeps, qui Felicis electionem, aut Eugenij depositionem probare voluerit, imo Carolus VII. Francorum Rex, qui Concilio Basiliensi patrocinium omne semper præstiterat, Legatis eius apertè respondisse testatur author annal. Francorum anno. 1440. *Quod postquam, neque electio Felicis, neque Eugenij abdicatio iustè & legitimè factæ sibi videbantur, atque adeo valde dubitaret, an tunc Concilium illud de re tanti ponderis cognoscere, & sententiam ferre potuerit, ipse Eugenium, vti summum, verumque Pontificem semper agnosceret, donec generale Concilium, vel Gallicana Ecclesia aliter decreuisset.*

At nulla maior hac de re probatio potest adduci, quam ipsius Concilij Lausania dissolutio, & Amadei spontanea abdicatio, atque verò Pontifici Nicolao præstita obedientia, eiusque Concilij confirmatio, in his tantum, quæ de Beneficijs Ecclesiasticis, in eo disceptata fuerunt, quamobrem in alijs improbatum pœnituit fuit, vtex Bulla Nicolai V. approbationis dicti Concilij & nouissima Synodo Lateranensi sess. 11.

Idque confirmavit Pius II. in sua Bulla retractionis, eorum, quæ pro dicto Concilio Æneas Silvius scripserat, irrides quod palinodiam cecinerit, & D. Augusti-

Kk ij

nus retractationes edidisse non erubuit, humanū quippe est peccare, sapientis resipiscere, atque errata corrigere, Diaboli verò eiusque Sectatorum peruiaciter malo inhærere: vtinam & vos qui nō errore decepti, sed praua tantum voluntate prolapsi estis, palinodiam canere tandem aliquando addiscatis. Episcopi autem Famagustani, & Antonij Rosellij authoritatem, non pluris sane facio, quam Lutheri, & Caluini fecissem, quos & Turrecremat. & Sanderus supra relati & C. Bellarm. d. Concil. lib. 2. affatim refellerent. Alij igitur erunt excitandi testes.

Mendacium.

N. Præterea Eugenio non licuit dissoluere, atque ad alium transferre locum, Concilium Basiliense, quod in executionem Constantiensis, de celebrandis Concilijs, singulis decennijs indixerat, missisque Legatis aperuerat, & inchoauerat.

Mendacium & hoc est, quoniam eadem Constantiensis Synodus sess. 39. expresse declarauit, quod Pontifex Concilij locum mutare, atque aliò transferre posset.

Impostura.

N. Quoniam dissoluere attentauit, postquam Reus erat effectus, accusationibus in ipsum delatis, & Citationibus in eum decretis, quamobrem hoc animaduertens cunctas postmodum reuocauit constitutiones, quas aduersus idem Concilium promulgarat, illudque denuo confirmauit vt ipsa Concilij acta probant, licet postea iterum dissoluere conatus sit.

Imposturam hanc non solum detegit Platina superius relatus dum Philippo Vicecomite instigante crimina

huiusmodi in Eugenium cōmēta dicit, sed S. Antoninus eam aperte reuincit 3. p. Chronic. tit. 22. §. 4. rem totam explicans, *Animaduertens*, inquit, *Eugenius ex fidei multorum relatione*, illos congregatos non vacare ad extirpationem heresis Boëmorum, & reformationem Ecclesiæ, propter quod Concilium fuerat ordinatum, sed ad deformationem, & conspirationem contra se, ad eum deponendum, ne Schisma sequeretur, destinauit solemnes Oratores Ecclesiæ Prælatos Basileam, ad monendum illos, ut desisterent ab inceptis rationibus, reuincendo intentatum opus eorum, ipsumque Concilium autoritate Apostolica dissolutum est, & legatus reuocatus ab ea præsentia, &c.

At ubi respicere noluerunt, sed Congregatione illa facta, Cōciliabulo, & Synagoga Sathana, autoritate suæ temerarie præsumptionis cepit Eugenium ad Concilium citare, sollicitati ad hoc à Duce Mediolani agre Pontificatum eius ferente, quia non sibi fauebat Imperator Sigismundus iam coronatus illuc adueniens, omnino sub cōminatione hoc fieri prohibebat, cum Schisma immediate præteritum, cum tanto labore vix fuerat ablatum, &c. Veneti quoque se mediatores constituerunt ad reconciliandum Cardinales aduersos Eugenio, quo peracto inde abeundo reuersi ab eo benigne recepti sunt, & in dignitatibus suis permissi, exceptis Arelatensi & Hispano qui in Basilea remanserunt, &c.

Idque literæ Imperatoris in appendice eiusdem Concilij testantur, quod si Pontifex assensit, Conciliumque confirmauit, bella quibus vndique vrgebatur, ut refert Platina, in causa fuere, denique Ferrariam transferendum Concilium duxit, iure sane optimo, ne Imperator Græcus diuturnioris ad Basileam itineris cōficeretur tæ-

KK iij

Contra-
ditio &
Menda-
cium.

dio, prout Pius II. in sua retractatione demonstrat.

N. Nullum quoq; & inane existimat, quoad Græcos, decretum ipsius Concilij Florentini de Primatu Papæ, licet Ioseph Patriarcha, & tres tantum Episcopi Græci, Nicænus, Rutenus, & Ephesinus, qui cum Imperatore soli venerunt, assensum præbuerint, quoniam consensus Prælati, Ecclesiæ suæ iuribus præiudicium inferre non poterat, Abb. & Felin. in cap. verum d. for. compet. præsertim absentibus cæteris Episcopis, qui postquam eorum intererat ne præeminentia Patriarchatus Constantinopolitano subijceretur Papatui, ideo Episcopus Ephesinus per totam Græciam contrarium cepit prædicare.

Contradictio hæc manifesta est, nam in cap. 4. & 5. Concilij Constantinopolitani hic ab eo adductis statuitur, Patriarcham Constantinopolitanum esse omnium primum, post Romanum Pontificem, quod Anatolius Patriarcha in Synodo Chalcedonensi, etiam decerni curavit, ipsumque Iustinianum pluribus suis constitutionibus declarasse in hoc cap. repetit: quomodo ergo Ioseph Ecclesiæ suæ præiudicium intulit, assensum præbendo in re ab alijs Concilijs Græcorum, & ab ipsis Constantinopolitanis iam definita.

Menda-
cium.

Mentitur autem quod tres dumtaxat supra nominati Episcopi & Patriarcha cum Imperatore ad hanc convenirent Synodum, siquidem in calce actorum ipsius, decem & octo subscripsisse constat, quorum quatuor etiã tanquã locum tenentes Patriarcharum Alexandria, Antiochiæ, & Hierosolymæ, aliorumque Præfulum vice, & plures alios Prælatos, & Abbates interfuisse con-

stat, Episcopi autem Ephesini nomen inter hos non legitur, quod ergo cum alijs conuenire noluerit, necessarium sequitur: at ubi Imperator, & cum eo omnes fere Orientalis Ecclesiae Metropolitae assensere, non utique aliorum, qui non interfuerunt requirebatur consensus, quia factum à maiori parte, ab omnibus gestum dicitur, toto tit. d. his quae fiunt à maior. part. &c.

N. Graeci Concilium Florentinum, licet Imperator ^{Perperā.} seruari edixerit, semper responderunt: Neque Besarionem ab eodem Imperatore Patriarcham designatum vnquam receperunt, sed tempore, quo Turcae Bizantio sunt potiti, Gennadium, & post ipsum Iassonium Patriarchas crearunt, &c.

NOua profecto res, at quem latet Graeca fides, Schismaticorum scilicet qui in tot Concilijs veritate ipsa semper victi Romanae Ecclesiae fidem vndecies amplexi sunt, veruntamen in idem Schisma continuo relapsi, Echijs. lib. 3. d. primat. Petri cap. 16. Constantinopolitanae Ecclesiae Antistitem, ad Patriarchatum euectum, non solum Antiocheno, Alexandrinoque praeferre, sed vniuersalis nomine usurpato, ipsi Romano Pontifici temere nimis aequare curarunt, & quamuis Anathematis sententia, hanc vnam ob causam toties subierint, nunquam tamen resipiscere didicerunt, Beda in lib. d. sex. aetat. in Phoca Adoni Chroni. Paulus Diacon. d. reb. Rom. lib. 18.

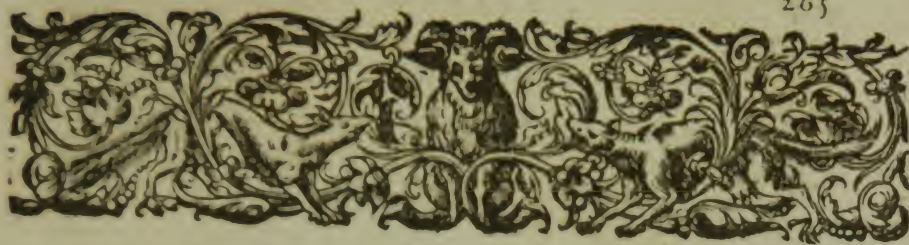
Sed expunctionem hanc claudant, non quidem tot Concilia in Graecia habita, non Patres Graeci, qui quot quot scripserunt, Primatum Romani Pontificis in omnes Ecclesias diserte asseruerunt, sed ipsi Constantinopoli-

265   CAPITIS SEXTI EXPVNCTIO.
tani Præsules, qui Papam vniuersalis Ecclesiæ Caput, &
Principem aperte fatentur, Acacius epist. ad Felicem,
Ioannes epist. ad Hormisdam, Mennas de quatuor
Concilijs, Eutichius epist. ad Vigilium, Ioannes epist.
ad Constantinum, Tarasius in Synodo Nycæna 2. act.
2. & epist. ad Hadrianū, Methodius in martyrio S. Dio-
nysij Arcopagite, Photius epist. ad Nicolaum 1. Ignatius
epist. ad eundem Nicolaum, Ioseph. in Concilio Flo-
rentino sess. vltima.

CAP.

CAPITIS VII.

ASSERTIO.

PAPAM ROMANVM, N.

NVLLO MODO POTVISSE PRÆSCRIBERE
PRÆEMINENTIAM SVPER ALIOS PATRIARCHAS
corumque Suffraganeos.

ANIMADVERGIO.

DEVS vnus est, & Christus vnus, qui
vnam, fidei vnitatem, Sacramentorum Cypr.
epist. 8.
lib. 1. communionem, viuis ex Lapidibus con-
struxit Ecclesiam, super vnam eandem-
que firmissimam petram eius voce fun-
datam, in qua & vnam constituit Cathedram, quoniam
verò æqualis plurium potestas, & par honor dissidijs Chrys.
Hom. 14.
in 1. ad
Corinth. simultatibus, atque æmulationibus Rempubl. distrin-
gunt, non paucorum, non populi dominationem in-
LI

stituit, sed vnum duntaxat Moderatorem, Caput & Principem ei præfecit Petrum, vt Ecclesiæ suæ exordium ab vnitate proficisceretur. Atque hinc factum est, cum discipulos percuntaretur, quem homines ipsum esse existimarent, non quod eum cui omne cor pater, & omnis voluntas loquitur, hæc vllatenus laterent, verum ipsi Petro veritatis Oraculum suggessit, quod omnes alij ore illius discerent, cui credere, atque obtemperare debebant, vt charitate perpetua inuicem cōnecterentur tanquam membra sub vno Capite, vni subiecti animarum supremo Episcopo, qui in hac Romanæ Ecclesiæ Cathedra, vnde vnitas Sacerdotalis exorta est, cæteris præsideret Ecclesijs.

Verum enim verò, quoniam absque autoritate
 Matth. 18 gliscit Imperium, supremæ in omnes potestatis eidem tanquam Ecclesiæ fundamento contulit clauēs, ipsique cæterarum Ecclesiarum, eorumque Præsulum curam demandauit, quorum omnium sicut fidei professione vnus est Grex, ita licet pluribus creditus sit Pastoribus, diuidi tamē ab eis nulla ratione potest, quoniam monet

Ioan. 21 ipse Deus in Euangelio, *Erit vnum Ouile, & vnus Pastor.*

Cypr. d. Episcopatus ergo vnus est, cuius à singulis in solidum
 vnit. Eccl. pars tenetur, quod ordine tantum sint pares, non potestate, quæ ab vno Petro, veluti à fonte & radice manant, cæteris cōmunicatur, vt vnitas in origine seruetur.

Hinc itaque Petri omnis manauit potestas, & hunc diuinæ vocis oraculo, Primatus sui symbolum habet.

Sed quoniam Ecclesia Dei Regnū est, quod in æternum non dissipabitur, quia in se non est diuisum, verum summa cohæret concordia, quæ etiam paræ res

crefcunt, quemadmodum difcordia maximæ dilabun-
tur, in ea vnius Petræ firmitate adhuc ftat, eò fore per-
manfurum, donec defolentur ciuitates abfque habita-
tore, & domus abfque homine, & terra relinqueretur de-
ferta, ipfa veritas edixit. *Eia miferi Nouatores, quorum*
Schifmata femper initio feruere videntur, incrementa vero ha- Cypr.
epift. 4.
lib. 2.
bere vel augeri, quod illicite ceperint nunquam poffunt, fed ftatim
cum praua fua amulatione deficiunt. Nemo inficias itaque
ibit quod eodem quoque pacto ficuti à principio ea-
demque ratione fupremo Pastore Ecclefia indigeat,
non eft corpus abfque capite, quo fublato & ipfum fi
naturale, corrumpitur, myfticū verò ftatim diffoluitur:
neque enim Deus quamuis fingularis bonitas eius ingra-
tos quotidie nancifcitur, æftimatores hominum ad in-
ftar irafcitur, à promiffis recedit, haud quos amat odit,
defert, fed cōmuni bono falutaris illius potentia publici
ftatus curam omnimodo, & omni tempore gerit, at-
que Ecclefiaæ fuæ tutela femper excubans nunquam
eam deftituet, aut abfque Moderatore relinquet.

Ne igitur ea mutetur vnitatis forma, qua in vnum à
principio fuit coacta, cui huiufmodi Primatus tribuere
Ius, iure poteris? nifi ei, qui in Romanæ Ecclefiaæ Cathe-
dra, vice Chrifti, & loco Petri, continuata fucceffione
fufficitur? cum cæterarum Sedium Patriarchalium Series
Præfulum obtruncata comperias, in hac verò testis eft
August. *Ab ipfa Sede Petri Apostoli, cui poft refurrectionem* Contra
epift fun-
dani c. 3.
fua Omnes Dominus commendauit, vſque ad præfentem hunc
Epifcopatum, fucceffionem Sacerdotum legitimo, & nunquam
interrupto ordine continuandum vides.

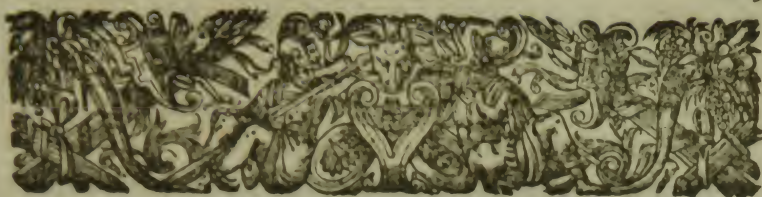
En igitur quò Romani Pontificis Monarchia fuare-

Ll ij

fert initia, atq; hinc legitime successionis titulum hausit, Diuino iure munitum, dum Christus in Petro Pontificatum ea lege instituit, vt ad extremam vsque diem perpetua vice, omnis qui Petro in Cathedra ipsius succederet, Pastor & Caput vniuersæ Ecclesiæ fieret: quomobrem ad illud iniquum præscriptionis remedium, quod in odium eorum qui res proprias incuria negligunt, lex humana iuste inuenit, Romanis Pontificibus confugere opus non est. Falsa ergo, inepta & Hæretica huius Capituli Assertio est.

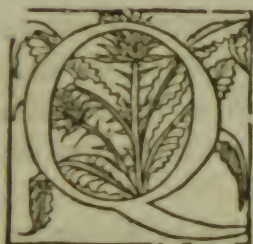

CAPITIS

VII.

EXPUNCTIO.

QVONIAM Falsitatis Assertor, falsum superius iecerat fundamentum, super quod mendaciorum, & imposturarum impium construxit ædificium, conuiciorum calce conglutinatum, Canone videlicet illo Concilij Nycæni, quo singulis Patriarchis, Diæceseos certis præscripsit limitibus, toties iam, & ad nauseam vsque ultra repetito, & ratificato, sed non adhuc sat percepto, nulla hic expunctione opus erit, postquam illud in 4. & 5. cap. expunximus, quod nihil proflus de Romani Pontificis autoritate eo Canone statutum sit: totam ergo corruere structuram statim contigit.

Quorsum ergo tot iuris regulas Tyronibus ipsis tritissimas congerere, ac si aciem instrueret, arcem Romani Primatus expugnaturus, vt probaret non potuisse

Ll iij

Pontifices extra eorum Diæcesim Præfecturam super alios Patriarchas, eorumque Suffraganeos præscribere, quoniam Iurisdictio Episcopalis quid spirituale cum sit, humani Iuris dispositioni non subiacet.

Quod si teres rotundusque hætenus non animaduertit, hanc Papæ supremam Iurisditionem ipsius Christi verbis ad omnes totius Orbis porrigi Catholicas Ecclesias, quas eius subiecit Imperio, discat tandem ex ipso Euangelio Matthæi & Ioannis, atque ex Chrysost. hom. 55. in Matth. & Ioann. cap. 21. & Cyrillo lib. 12. in Ioan. Theophylact. in cap. vlt. Ioan. & in cap. 22. Lucæ August. in d. cap. 21. Ioan. & serm. 124. d. temp. Ambros. in cap. vlt. Lucæ, & serm. 47. imo ab omnibus Græcis & Latinis Patribus, sciatque nullum quamuis generale Concilium, in his quæ Diuini sunt iuris habere potestatem, vnde neque licuisset Synodo Nycenæ contrahere, atque vnius Prouinciæ intra fines concludere eam Romani Pontificis ditionem, quam Christus omnem voluit Orbem complecti.

Menda-
ciur.

N. Mendacio autem satis frigido, sed valde inepto caput istud claudit: Romanus, inquit, Pontifex Sanctissimi Patriarchæ Constantinopolitani ideam quamdam ex Aurichalcho creat, quam sub pedibus conculcatam habet, dum ipse in Capella sedet.

A T miror quod nullum aduocet testem, vt saltem aliquam ei fidem adderet, vel cur potius ex auro hanc ideam non effinxit, eodem profecto sumptu præciosiori metallo efformasset, atque maiorem Pontificis fastum in inuidiam & odium traxisset; & quid hoc insulsius, sed quid impudentius perditissimus poterat com-

minisci? hæc quidem ridicula impostura illi admodum
 simillima est, quam de Alexandro. III. impij Ecclesiæ
 Hostes promulgarunt, quod scilicet Friderici ad eius
 pedes procumbentis collum pede in terram presserit,
 qua de re nullus vnquam scriptor verbum fecit, vno
 Mutio excepto, qui tamen affirmare non audet, sed tan- Mutius in
Chron.
Germ. lib
18.
 quam vulgo latum, incerto retulit authore: Mirum sanè
 est, quod cæteri Sectarij non animaduernerint, neque
 vllus sit, qui hanc Ideam non viderit! Sed quoniam Idea
 est in capite ipsius, scilicet opulentissima officina men-
 daciorum procreata, nulli alteri potuit innotescere, do-
 nec nouus Plato Idearum Impostor eam exploserit.

N. Sed quid opus est Idea, si Papa vt idem postmo-
 dum dicit, dum celebrat, ipso Patriarcha pro suggesto
 vritur, qui librum apertum illi subministrat, res quidem
 ita se habet, & hoc clarius demonstrat Romano Ponti-
 fici subiectum esse Patriarcham Constantinopolitanū,
 qui munus istud obire non dedignatur, quia verus &
 legitimus Patriarcha cum sit, hoc maximæ dignitatis,
 summique honoris symbolum esse cognoscit, horret
 Schismaticus pseudo Antistes, qui dum Christi iugo
 leui quidem & placido, superbam subicere ceruicem re-
 cusat, Barbari Tyranni mancipium, diræ seruitutis gra-
 uissimo onere fœdus premitur: hūc autem nouus Apo-
 stata sanctissimum appellat, quoniam propius Turcis
 quam Catholicis Hæretici omnes accedunt, vel eos po-
 tius impietate, & perfidia antecellunt, præcipuè verò
 impijssimi Caluini Sectatores.

N. Extremum denique quod huic addit, & ipsum Menda-
cium.
 effrons Sacrilegumque mendacium est, quod Papa con-

tra institutiones Apostolorum creat Episcopum Italum in Ciuitatibus ab infidelibus occupatis, vbi alter prius ab eodem Patriarcha institutus resideret.

At vbi hæc est Apostolica constitutio edicat, locum indigitet, verba adferat: profecto & hæc Idea ex eadem officina prodijt.

Verum quid hoc sibi vult, nisi Schismaticum Pseudo Patriarcham, Summo Sacerdoti, & vero Pontifici præferre, vel saltem æquare, vt Papæ qui omnium Ecclesiarum est Caput, non liceat in Prouincia Constantinopolitana Episcopum constituere, si potestate sibi à Christo collata, & ipsos Patriarchas instituere, & Sede mouere proprio iure potest, quod Romanos Pontifices re ipsa pluries fecisse ad 4. cap. exemplis, & auctoritate probauimus. Pudeat igitur Sectarios tales huiusmodi Congerronum, eosque ad ferulam denuò reuocent.

CAP. VIII.

CAPITIS VIII.

ASSERTIO

N. PAPAM EX DIS-
POSITIONE CONCILII GENE-
RALIS ESSE SVBDITVM IMPERATORI, ET
ab eo inuestituram petere oportere.

AN F M ADVER SJO.

RELIGIONE, & Iustitia humanum
genus contineri, regi, & gubernari ne-
mo est qui ambigat; vtramque dignita-
te, & auctoritate vigere ratio, & vsus a-
deo comprobauit, vt omnes Politici pri-
mum Religionis, secundum iustitiæ humanæ viæ ful-
crum, & civilis societatis vincula mutuo nexu com-
plicata iure constituerint. Religio enim sine iustitia, vt
nec dignitas sine auctoritate, & versa vice Iustitia sine
Religione, quemadmodum auctoritas sine dignitate,
Mm

ægre consistere possunt: Reges qui præambulant populo, primum & ante omnia præmonstrare debent reuereri Deum, & eos qui illius vice in terris funguntur, secus si faxint, suo pre instinctu irrepsit sacrorum contemptus, ac subinde Regnorum breues periodi, atque euetiones: è re igitur Principum videtur præcipua Religionis cura, & sacrorum veneratio, Aristoteles ipse docet, *Oportet Principem res diuinas videri curare serio, & ante omnes.* Vfus ipse suadet Principes Religione non modo tueri Regna, atque semetipsos, verum etiam augere. Tantum igitur abest Reges sine Dei cultu, sine ritibus, sine Sacerdotibus, sine Præsulibus, ac sine summa Pontificum auctoritate, & dignitate Regna tenere, dirigere, atque perennare posse, vt paucillum imminuta illorum existimatione, aut opinione, diu seruari non possint, iure itaque optimo publico bono, pio atque paterno affectu, non autem aliqua dominandi cupiditate, vt Sectarij interpretantur, prisca illi Christianæ pietatis parentes, à Christo edocti instituere, vt Reges subditi essent illi à quo propria Regni, atque publica salus penderet, & maiorum vestigijs inherentes Pontificem venerarentur magis quam incescerent, nec dissidia paterentur, aut factiones in illum insurgere, à quo vniuersa salus, & publica totius orbis manat quies, ipse enim pro nobis Consilio excubat, rationem animarum omnium ei redditurus, qui vni Petro vniuersæ Ecclesiæ regimen ea lege demandauit, vt vice ipsius factus forma gregis sibi concediti, eundem imitaretur Principem Pastorum, qui pro Ouibus, & Agnis suis, sine vlllo dignitatis discrimine, proprium sanguinem æque effudit, exemplum verò

x. Polit.
cap. XI.

cæteris præberet Pastoribus, ut ipsi quoque pro nobis magnæ prodigi essent animæ ubi Salutis nostræ id necessitas ferret, ideoque Petrum ter interrogavit, an eum plus cæteris diligeret, & illo annuente ter repetitum subdit Christus, hoc vnum suæ in ipsum dilectionis ab eo exigens argumentum, ut gregem suum pasceret, ad cuius felicitatem procurandam Regale istud Sacerdotium instituit, ab ipso Petro in cæteris eius Successoribus, Pontificio supremæ potestatis munere vicissim propagatum, cuius si cum Imperij fastigio Maiestatem conferas, tanto cõperies hanc præcellere, quanto Sacerdotum grauius est pondus, qui ipsorû etiam Imperatorû veluti Patres curam gerunt, atque diuinæ res præstant humanis: sicuti ergo naturæ, & honestatis lex parentum imperio filios subdit, quorum est obsequi, & parere, vnde plurimum honoris sibi addunt Imperatores & Reges, itidem sanctissimum Patrem reuereri, eiusque monitis parere, & iussis obtemperare, eiusdem legis necessitate, & cæteris arctius tenentur, quod publicæ utilitati præcipuè congruat, subditis namque omnibus natura, quæ duci & non cogi vult, hoc præcipuè insitû sit, Principum mores, & gesta sedulo imitari, quare vitam ipsorum perpetuam censuram, ad quam dirigimur, & ad quam conuertimur, iure optimo Plinius dixit, obsequium in Principem, & æmulandi amor, validiora, quàm pœna ex legibus, vnde non tam imperio nobis opus est, quam exemplo, hæc enim conditio Regum, ut quidquid faciunt præcipere videantur, hinc aureum illud dictum, qualis fuerit ciuitatis Princeps, talem quoque populum futurum. facilius est, inquit Theodoricus Rex

Mm ij

symmach.
epist. ad
Anast.
Imper.

Gothorum, errare naturam, quam dissimilem sui Princeps possit Rempublicam formare, atque eam potissime ob causam, quod in ipso Romano Pontifice Deum veneratione, cui fortunam, imperium, & vitam debent. Agnoscat igitur Imperator se se non Pastorem, sed agnum esse Christi grege esse, eaque propter subiectum Pastori, à quo suffragia expostulat, benedictionem sperat, indulgentiam rogat, quamvis Mundi pompa videatur præcellere: nam quod infirmum Dei est, omni humana potestate fortius est. Procul recedant prophani assentatores ab Aula, quibus omnia Principum honesta atque inhonesta laudare mos est, & in aures eorum fictæ & simulate questus sui causa insusurrare, his obsidibus nemini recta suadenti ad eos patet accessus, adeo ut in omni rerum copia hoc vno indigeant Veridico Monitore, lex probitatis, & mentis est, quæ hominem viuentem sine lege coercet, ut moribus impendat, quam necessitati debet disciplinam: omnis quidem potestas à Deo est, sed quæ à Deo constituta sunt, ordine quoque admirabili digesta, atque discreta reperiuntur, vni profecto Petro à Domino dictum est, *Tu es Petrus & super hanc petram ædificabo Ecclesiam meam, & quæcunque solueris super terram erunt soluta & in Cælis*, itaque qui rebus est præstitutus diuinis, humana subiaceant Imperia, ut suo consistant loco. Homines certe, & non Dij sunt, qui Regio diademate redimiti, leges alijs præscribunt, potestate sibi diuinitus concessa, qua uti, non abuti debent, *quæcunque enim gesserint, quamuis sub humano præuenerint iudicio, diuino tamen necesse est ut discutiantur examine*. At quonam pacto ea non potius abusi sunt, qui à Deo præscriptum ordinem

Symach.
ibidem.

Gelas.
epist. ead.

perturbando, iura contempserunt, violarunt, infregerunt, quasi in isto seculo diuinum non potuisset in eos animaduerrere iudicium, quod suo periculo impius expertus est Theodoricus Arrianus Gothorum Tyrannus, qui postquam in Ioannem III. Sanctissimum Pontificem sacrilegas, & ciuili sanguine adhuc madentes iniecerat manus, atque inedia dirissimo in Carcere confectum vita excedere coegerat: Antiochi ad instar, qui in Iudæa libidine sua Pontificem creauit, primus omnium lus eligendi, confirmandique Romanum Pontificem, inauditum antea facinus, barbara violentia sibi arrogare præsumpsit, ipsumque compulit Clerum ad eligendum Felicem, quem ille Siluestri nomine recreatum, temere confirmauit: quamobrem infelix accelerato repentinæ mortis exitio prostratus, meritis tot Sceleribus luit pœnas. Hinc prima tanti mali labes, quoniam licet Valentinianus Senior, dissidentibus Romanis, quorum pars Damaso, altera Ursicino fauebat, Ursicini Schismatici impetum fregerit, ipsumque Vrbe expelli mandauerit, datis ad Prætextatum vrbis præfectum literis, non quidem iuris sibi arrogandi, sed Schismatis sedandi causa, ipsoque Damaso rogante, fecisse constat, sed Theodoricus eiusque successores, auctoritatem impie usurpatam, vi quoque tyrannica, suo exemplo sibi postea vindicarunt.

C Baron
tom. 6.
ann. 386.

Deinde Bellisarius, Gothis sub Vitige Romam obsidentibus, eandem in Pontifices, exercere tyrannidem cepit, qui Siluerium dolosæ fraudis prætextu, quod ad Gothos deficeret: sed re vera, quia Theodoræ intensus, qui Antimum ab Agapeto damnatum, atque solio Epi-

Mm iij

Procop.
d. bello.
Gothic.
lib. 1. Li-
berat. in
Breuiar.
cap. 22.

scopali eiectum, restituere noluit, in Pataram Lyciæ exu-
lem misit, atque Vigilium in Petri Sedem intrusit,
sponsione ab ipso præstita, quod Theodoræ nutu Anti-
mum in Sedem reponeret, atque auri centenaria duo
persolueret: deinde Siluerius Romam reuersus, Iusti-
niano mandante, cui Episcopus Pataræ Sancti Spiritus
excitatus afflatu, Sacerdotali libertatis zelo, iudicium
Dei contestatus dixit multos esse in hoc mundo Reges,
& non esse vnum sicut ille Papa, super Ecclesias Mundi
totius, solio expulsus, denuo à Bellissario in Insulâ Pla-
nariâ deportatur, vbi inedia confectus martyr gloriosus
occubuit: tunc Vigilius sponte abdicata Pontificia dig-
nitate, quam surperstite adhuc Siluerio illegitime in-
uaserat, legitime creatur Papa.

Anast. in
Vigil. C.
Bar. tom
7. anno.
114.

Interea Iustinianus suum de fide edictum promulga-
uerat, quo omnes Orientis Metropolitæ excitati sunt,
quod Chalcedonensi Synodo aduersum esset, quam ob-
rem animaduertens à Vigilij Papæ sententia rem om-
nem pendere, ipsum Constantinopolim accersiuit,
quem ei, & Theodoræ morem gerere recusantem, &
ob id varijs molestijs exagitatum, denique relegauit,
sed eius constantia precibusque victus Narsetis, qui
trucidato Thotila, Gothos subegerat, Romam regredi
sinit, ac si ipsum Apostolica Sede mouere, aliumque ei-
dem sufficere in eius esset arbitrio, ita paulatim autori-
tatem à Theodorico per iniuriam vsurpatam, omnem
ad se redegit, vt Pontifices, quorum potestatem, iam
augeri incipientem verebatur, ne ad Gothos deficerent,
ita deuinctos, eiusque iudicio parentes haberet, ne suis
conatibus obuiam ire amplius possent, sicuti Patriarche

Constantinopolitani, quod ab Imperatoribus legerentur, eorum nutu cuncta gerebant: at qui non secus ac Theodoricus tanti Sacrilegij author, inuisibi plaga infectus, *Cum omnia inquit, Eugarius, omnino turba, actum multa compleuisset, mercedemque his debitam extremo vite sue tempore reportasset, ad supplicia iusto Dei iudicio, apud inferos luenda profectus est.*

Post Iustiniani tempora, Gothosque iam exactos Longobardi sub Iustino iuniore Augusto, Italiam ex Pannonijs ingressi, ipsam fere omnem paulatim occuparunt, præter vnâ tantum Romam, atque Regni Sedem Tycini locarunt, quorum barbaram feritatem Pontifices veriti, protectioni Imperatoris Constantinopolitani se se dederunt, eorumque auxilio, & præsidio Urbem, & dignitatem tuebantur: quoniam verò ab ipsis leges, quas vellent, licet iniquas ferre satius erat, quam Longobardorum impium subire iugum nedum authoritate eorum Pontifices electi se se confirmari patiebantur etiam per Esarchos, quibus Imperatores munus istud addebant, sed pecunias ingentes, sacrilegæ tyrannidis turpe pretium exsoluebant, atque ita res se habuit, ad Constantinos vsque, quorum Pogonatus, iniquum vectigal Agathonem remittens, Apostolicam Sedem hoc onere resoluit. Alter verò in serie 3. facultatem eligendi, inaugurandique Pontificem, in Cleri potestate liberam esse voluit.

Verum ubi Imperium in Oriente, omnia sibi Barbaris vindicantibus, sensim collabi animaduertent, Pontifices, ipsique Imperatores in hæresim lapsi, Romanam impugnarent Ecclesiam, quæ eorum destituta auxilijs

dirissimè ab Aistulpho, Romæ inhianti, conflictabatur, ad Francorum potentiam, tunc in Occidente maximam confugiens Stephanus, aduersus immanissimos hostes, à Pipino suppetias petijt, cuius exemplo Adrianus I. qui à Desiderio Aistulphi impietatis, & odij in Pontifices, cum Regno herede, calamitatibus innumeris exagitatus, frustra pacem rogauerat, ad Carolum, rebus quidem & nomine Magnum, se contulit, ipsumque in Italiam Romanæ Ecclesiæ auxilio euocauit, qui Desiderium Papiæ obsessum, ad deditionem tandem compulit.

Tot igitur tantorumque beneficiorum, non immemor Adrianus, pactum cum Carolo inijsse videtur, quod Pontifex post suam electionem, Legatos ad ipsum, eiusque successores, pacis, & amicitie gratia, quam primum mitteret, quod in maximam Ecclesiæ utilitatem cessit, propter frequentes ambitus, Ecclesiæ nuditatem, populi que collisionem, siquidem ambitio eorum qui Episcopatum immoderate affectabāt, & Romanorū factiones Schismatibus instruxerant pedem dum quælibet pars vnum è suis in Sedem Petri conabatur intrudere, hinc auaritia Ecclesiam Dei ingressa, Sanctuarium eius labefactauerat, atque tot tantisque malis remedium adhibere Symmachus, alijque Pontifices frustra tentarunt.

Imperio à Græcis per Leonem III. quod res Italicæ negligentia & impietate Orientalium Imperatorum pessumirent, demum ad Occidentem translato, Magnoque Carolo, ab eo decreto, inauguratoque Augusto, pacta quidem hæc seruata fuerunt, donec Ludouicus

cus Pius ipsis renunciauit, & post eum Lotharius filius remissionem à Patre iam factam ratam habuit.

Adrianus III. Carolo III. imperante, congregata Synodo, ad Senatum populumque retulit, ne in creando Pontifice autoritas Imperatoris expectaretur, quod Nicolaus I. ante ipsum intentauerat, potius quam perfecerat.

Sed Otho I. confirmandi Pontificem sibi arrogasse visus est auctoritatem, qui Ioannem XII. deponi, & Leonem VIII. eidem suffici curauit, atque suffectum confirmauit, fecit quidem pietatis specie & forsan religionis zelo, sed an ritè dicam cum Othone Frisingensi, ipse viderit. certè Henricus II. hoc non præsumpsit, qui Concilio Episcoporum coacto, in Gregorium VI. quod per simoniā videretur intrusus, haud tamen ipsum solio eijcere ausus est, sed vt sponte cederet ei persuasit, fecit ille quidem ac inseruire temporì prudens maluit, quam nouo Schismati recludere viam: quod si Henricus III. hoc sibi ius arrogare tentauit, dum Romanis ab eo exposcentibus, vt Pontificem optimum, post tot Schismata, ipsis daret, Bennonem Episcopum Tullensem, Romam misit, Pontificio indutum ornatu, ipse statim pœnitens, nomen & vestes Papales exuit, priuatusque urbem ingressus, se ipsum accusauit, quod Imperatori maluerit, quam Deo obtemperare, & præclaro hoc facinore, Ecclesiæ ius suum restituit, quomobrem Pontifex à Clero populoque more maiorum, canonicè creatur, frustra que in hac perstitit sacrilega possessione idem Henricus, qui victorem II. gratia magis sui, quam liberis suffragijs, eligi curauit, Cadolum An-

Nn

Otho Fri-
sing. lib. 6
cap. 32.
Leo Ostiē.
Chron.
Cassin.
lib. 2. cap.
80.

Plat. in
Leo.

tipapam aduersus Alexandrum fouendo; Henrici IV. temeritatem fregit, Greg. VII. qui ad Clerum populumque Romanum auctoritatem Pontificis eligendi omnem, vt par est redegit, Imperatorum confirmatione tanquam penitus seclusa, ius tandem istud edomita à Calisto II. Henrici V. superbia ad solos Cardinales contractum fuit; quod si facultas eligendi annorum quadraginta non vsu amittitur, & præscriptione acquiritur, ad quid post annos supra quingentos hæc Nouatores continuo refricant?

Hof. &
Innoc. in
cap. de
quarta
d. præf
crip. Butr.
in cap.
peruenit
d. censib
Berta d.
Episc. p.
3. lib. 1. in
princ.

Vidisti prædatoriam inuasionem ab iniuria, & violentia cepisse, in Symoniam prolapsam, ambitu, & factionibus auctam, licet intolerandam necessitate tamen exigente à Pontificibus toleratam; atque hæc iura sunt non legitima sed vsurpata hæc priuilegia non concessa sed à Pontificibus extorta, quos proficere patientia necessitas edocuit, nō quod se ipsos Imperatoribus subiecerint, neque in eorum erat potestate, iuri derogare diuino, quo Christi Vicarius ab omni eximitur humane dominationis Imperio, ipse verò omnibus, qui Christianam fidem verè profitentur, Princeps supremus præfectus est, idque Adrianus II. egregie demonstrauit, qui absque Ludouici Oratoribus, quamuis in Vrbe essent, à Clero populoque electus, gubernacula Ecclesiæ subijt, nulla Imperatoris confirmatione petita.

Sed & Adrianus III. illud quidem, quod sub prædecessoribus suis sensim exoluerat, congregata Synodo omnino abrogauit, equidem vbi Papa auctoritatem Imperatori in seipsum tribueret, statim eum supra se poneret, illa ergo solueret lege, qua summo, & vniuersali Ecclesiæ Pastori tanquam eius ex Ouili Agnus, parere

tenetur, postquam inferior in superiorem ius nullum habet. At qui Pastoris vocem non audit, eiusque non obtemperat monitis, ex Deo profecto non est, libertas ergo huiusmodi ab Ecclesia eicit, extra quam non est salus: diuino itaque iure repugnante nullo poterat privilegio concedi ut rerum peruerteretur ordo quem statuit Deus, nullaque esse potest præscriptio, bona fide deficiente. Turcarum Sultani, Græcorum Imperatorum exempla secuti, Patriarchas ingenti pretio, vectigalis nomine recepto confirmant: Rex Angliæ itidem, Pseudo sui Regni Episcopos en quos habeat suæ persuasionis authores, nec mirum, Mahometis enim nefariæ leges, & impiæ Caluini assertiones, inter se congruunt, verum Sectarij omnes, ipsique Atheopolitici, Hæreticis quibusuis nequiores, in hoc vnum semper laborarunt, nec quiescunt adhuc, ut sacrosanctam Ecclesiam, quam Christus proprio sanguine sponsā immaculatā sibi iunxit in fide, facinorosa impuritate prostituentes, in Sancta Sanctorum tot Idola erigere possint, quot sunt impiorum capitum discordes sententiæ, quod assequi haud quidem posse animaduertentes, Summo Sacerdoti ipsis obsistente, qui eius curam gerens, pro ipsa assidue vigilat, ut profanos, & facinorosos arceat, illiusque hostio longe eliminet, in ipsum conserto agmine irruunt, ac tantæ Maiestatis excelso de throno, in quo Deus Petrum eiusque successores locauit, frustra deturbare conantur, ut eo sublato nullus supersit quem speculatorem timeant, & iudicem reuerentur, hinc illum qui non terrenæ potentæ culmine sed spiritualis ac planè diuinæ fastigio cunctus in Arce Ecclesiæ positus, & Petri auctoritate

Zoygolas
lib. 2.

Nn ij

Apud
Coccium
tom. I.
Thesauri
lib. 7.
arti. 8.

Ennod.
id libell.
pro Sym-
ma.

fultus infra Sanctitatem suam Imperia, Regna, & Principatus habet Imperatoris arbitrio pendere, ac ditioni subiectum esse continuo prædicant. Quibus mendacissima ora obcludunt tot Imperatores qui Sanctissimum Patrem iudicare nefas ducentes pietate, ac reuerentia ad eius genua acciderunt, pedes ultro exosculati, eum qui ad Ecclesiæ gubernacula vice Dei sedet ambiere, coluere, & obseruarunt Philippus I. Constantinus Magnus, Gratianus, Valentinianus, & Theodosius, Honorius Augustus, Valentinianus III. Martianus, Anastasius, Iustinus, Iustinianus, Constantinus IV. Iustinianus, II. Carolus Magnus, Ludouicus Pius, Lotharius, Basilius, Leo Otto I. Fridericus I. Michaël Paleologus, Andronicus, & alij omnes post hos, & iure sane optimo, quoniam Deus sanctam Pontificum dignitatem in sede Beati Petri adeo super omnes totius orbis euexit, ut nedum fideles cunctos præsulibus eius subiecerit, sed Cæli obcludendi, atque referandi potestatem contulerit, ut Patres Patrum Apostolici, sanctissimi, Episcoporum Principes, Imperatorum Patres, & vniuersorum supremi Iudices merito dicantur, *Quorum causas suo sine questione reseruant arbitrio, voluitque ut Cælo tantum innocentiam deberent, & subtilissimi discussoris indagini inuiolatam exhiberent conscientiam, &c.*

Idque publica necessitas exegit, ut supremæ omnium Maiestati veluti à Deo proximæ cuiusdā diuinitatis opinione, reuerentia, & auctoritas summa conciliaretur, ne vnquam glisceret Imperium illius, qui uti publico bono & communi felicitati spiritualium rerum ac diuinarum in curam incumbit, itidem ad omnium salutem cō-

cordiam fouet, vnitatem seruat, & belli & Pacis solus
 arbitrer inter Catholicos Principes tanquam commu-
 nis Pater dissidia sedat, arma comprimit, fœdera init, om-
 nesque in officio continet : quod si Nouatores potesta-
 tem illam ei ademerint, quam à Deo habet amplissimā,
 ac tanti Imperij fastigium depresserint, nonne diuinarū
 humanarumq; rerum confundetur ordo ? & Christiana
 Respublica glutino illo sublato, quo connectitur in
 partes & factiones dissiliet, & ô Principes, cum Symma-
 cho dicam, ad cuius tunc cōfugietis auxilium, & vbi re-
 linquetis gloriam vestram ? agnoscite igitur fucum, &
 exhorrete perfidiam, videte quam peiores Arriani sunt,
 quam Iudei inquit Ambros. illi quærebant vtrum soluē-
 dum putaret Cæsari ius tributū, isti Imperatori volūt da-
 ri ius Ecclesiæ.

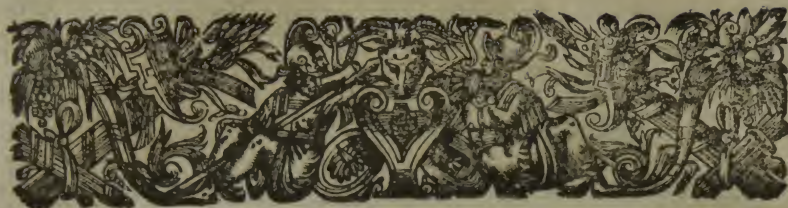
Isai. 10.
 Ennod. in
 lib. pro
 Symmacho.

Orat. p.
 contr.
 Auxen-
 tium.

Nu iij

CAPITIS VIII.

EXPVNCTIO.

QUONIAM huius capitis assertio duobus tantum argumentis, imo vnus Gratiani auctoritati innitur, qui in can. Adrianus, & in can. Synodus 63. dist. Priuilegia eligendi, & confirmandi Pontificem, M. Carolo ab Adriano, Othonique 1. à Leone VIII. concessa recenset, quorum vtrumque commentitium adeo perspicuè detegit C. Baronius, vt nulla esset opus censura, nisi Auctor cum quo nobis quæstio existit, eadem in controuersiam reuocans, Cardinalem ipsum incesset, clypeo protectus Goldasti, cui quia nullum maius est negotium, quam in odium Rom. Pontificis, siue iure siue iniuria veritatem impugnare, eundem C. Baronium conuicijs potius, quam ratiocinationibus nimiū acriter impetit, p. p. pag. p. rational. Constit. Imperial; quod opus si inuentiuam in Pontificem, & in C. Bar. dixeris, suo nomine inscribes: vt igitur Illustrissimi, Eruditissimique viri

auctoritas, imo ipsa veritas, ab imposturis, & iniurijs, vilissimi, imperitissimique homunculi vindicaretur, expunctione agendum fuit.

Verum primo animaduertendum erit, uti noster Calvinoprotestans Gratianum eundem quem nunc testē adfert corruptoris bonarum scripturarum, Impostoris, & Falsarij titulo, in 4. & 5. capit. insigniuit, ubi pro Pontifice scripsisse animaduertit. Postquam igitur propria huius confessione, qua nulla maior aduersus confessum probatio reperitur, Gratiano uti scripturarum deprauatori, & mendaci non est habenda fides, ferat homuncio noster oportet; ut Gratiani testimonium tanquam scriptoris, in Historijs recensendis, sæpissime hallucinati, & nos hic respuamus. Non quod Lutheranorum exemplo, igni concremandum damnemus, sed ignoscamus potius, erroremque excusemus, temporum illorum confusione, atque scriptorum incuria, quæ ut inquit Platina, effecerunt, ut nihil omnino certum possit haberi, unde S. Antoninus in Summa p. 4. tit. XI. cap. 8. merito ipsum redarguit, & Antonius Augustinus, Archiepiscopus Tarraconensis in opusculo, quod scripsit de emendatione Gratiani libr. p. dialogo 4. de illo inquit, *Si Gratianus ex fontibus suis aquas deriuasset, id fecisset, sed ex his, & alijs permultis constat, neque Concilia vidisse, neque Registra Pontificum, neque alia Sanctorum Patrum scripta, sed quæ in varijs collectionibus reperta ab eo sunt ea in medium protulisse.*

Accedit quod vnicus est, & can. Adrianus, nullo alio scripsit Auctore, quam vno Sigiberto qui huiusmodi priuilegijs commentum, quod Carolo M. ab Adriano

concessum dicit veluti fundamentum eorum quæ pro Henrico moliebatur, clam iecit in sua Chonographia ad annum 773. vbi autem ad annū M. C. XI. peruenit post narratum ipsius Henrici Aduentum in urbem præterito immanissimo scelere tot fraudibus in Christi Vicarium perpetrato hæc tandem explodit, *Rex autem uti nolens auctoritate & consuetudine, & auctoribus priuilegijs Imperatorum, qui à Carolo Magno iamque per trecentos eo amplius annos imperauerunt, sub Sexaginta tribus Apostolicis, dabat licite Episcopatus & Abbatias, &c. vides igitur quam construere Fabricam voluerit, & qua sit fide dignus.*

Præterea licet Fabulas hæc pro Historijs obtrud. fineremus nonne vident ex eis, hoc vnum apertissime deprehendi, quod Papam eligendi, & confirmandi, atque Episcopos inuestiendi, ius nullum proprium Imperatores habebant, antequam Romanorum Pontificum speciali priuilegio, ipsis esset indultum, eorundem ergo Pontificum arbitrio, legitima existente causa, infringi, & irritum fieri priuilegium potuit, Principis enim potestas in his quæ iuris positiui sunt tanta est, vt etiam gesta ab ipso infecta possit efficere, §. fuerat instit. d. action. cap. cum Apostolica d. his quæ fiunt à Prælat. fin. consens. Capit.

Equidem ipsemet Gratianus, in Can. quia Sancta eadem dist. 63. eam ob causam Pontifices, tunc consueuisse narrat huiusmodi priuilegia Imperatoribus Occidentalibus tribuere, vt temeritatem eorum compellerent, qui Papa decedente violentias, concussionisque inferre solebant, vnde Auctor fasciculi temporum, ad
annum

annum 784. quem iste adfert, Adrianum inquit ad coërcendas violentias Tyrannorum ius istud Carolo contulisse.

Postquam ergo Tyrannis omnibus sublati Ecclesia cepit efferre caput, eique iure suo libere utendi data est facultas, hoc Imperatorum patrocínio opus non fuit amplius, & finali causa cessante ad quam limitata erant priuilegia prædicta, ipsa quoque priuilegia, veluti fundamento subducto necessum fuit euanescere c. cum cessante d. reg. iur. in 6. Bart. in l. 2. §. fin. ff. d. donat.

Tandem qui priuilegio abutitur in præiudiciu illius à quo fuit cōcessum, merito cadit l. mercatores C. d. cōmerc. quapropter cū Imperatores nedum sæpe, ac sæpius modū excesserint, huiusmodi cōcessionibus ad illicita portrahentes, quāuis priuilegia strictissime interpretāda sint ut iuri minus derogēt, sed beneficium in Tyrannidē vertendo in hæreseos impietatem quādoq; prolapsi, ex defensoribus Pōtificiæ sedis, hostes euaserint, iuste quidem Pontifices indultis priuilegijs, tanquam immeritis ipsos priuare potuerant, cap. cum Adrianus dist. eadem 63. non ergo ad mendacium istud probandum huiusmodi impolitura aliquid conferrent.

Tertio cap. Adrianus soli Carolo priuilegium concessum explicat, nulla successorum mentione facta: qui quidem Carolus Imperator sedente Adriano 1. adhuc non erat, sed Francorum duntaxat Rex, nam à Leone III. Imperator decretus inauguratusque fuit, non igitur Imperatoribus ius istud quærere potuit, cū quia priuilegia tanquam iuris correctoria tantum valent, aiunt.

Oo.

Iurisconsult. quantum sonant, tum quia ipso Carolo mortuo priuilegium quoque esset extinctum.

His demum animaduersionibus constitutis quoniam de alio Canon. in Synodo postea erit agendum, notas expungamus, quas ore Goldasti Puritanos tyricus C. Baronio falsò imponit.

In quem primo ex officina mendacissimi, impiissimiq; Illyrici aciem Theutonicorù excitauit, qui aduersus Rom. Pontificem famosis potius libellis, inuestituræ ius per baculum, mitram, & anulum ab Imperatore cōcedendæ pro Henricis III. & IV. asseruerunt, quos solum prodisse, & si confutasse sit, eos tamen Krantij verbis lib. 5. Saxon. cap. 33. denuo refellam, *Germanus inquit, in suæ gentis defensione pallia quæ potest obtendit.*

N. Quorum primus se se offert Vualtramus Nauburgensis in libro de inuestitura Episcop. qui anno 1109. pro Henrico IV. scripsit, aduersus Papam tempore illius tam perniciosi Schismatis hanc vnā ob causam, inuestituræ oborti, postquam ipse Henricus Paschalem II. dolo malo deceptū impia violentia (indignum sanè facinus) coegit, vt suo priuilegio confirmaret inuitus, quod ipse per vim surripuerat, quanti igitur Vualtrami testimonium sit faciendum, quisque poterit ex hoc iudicare.

Alter est Ioannes Semeca, Prepositus Halberstaden-
sis de quo Illyricus in suo Cathalogo pag. 468. *Restituit, inquit, Clementi IV. decimas per Germaniam exigenti, ob quam rem à Papa excommunicatus, preposituraq; priuatus est, sed ille iniuria Papæ appellationem ad Concilium opposuit, habuitque multos potentes viros sibi facientes: en quanta sit fide di-*

gnus aduersus Pontificem.

Tertius Leupoldus Bembemburgh. Episcopus Bambergensis verum intrusus quem aduersus Pontificem, eum confirmare in sua inuasione recusantem pro Bauaro Schismatico scripsisse ita testatur Illyricus lib. eod. pag. 529. *quod contra Papam de Iuribus Imperij, nihilque Casari accedere ex coronatione Papæ, ac denique aduersus Donationem Constantini scripsit: quam igitur in Romanam Ecclesiam eiusque Præsules propensus fuerit, ex his dignosci facile poterit.*

Quartus est Theod. de Niem, & quàm fuerit Pontificum Hostis, atque impie sane acerrimus, libri eius de Schismate patefaciunt, quibus vnus sibi dumtaxat finem proposuit, vt conuicijs, imposturis, blasphemijs omnique dedecore nomina Pontificum fœdaret, præsertim verò lib. 3. cap. 9. adeo quod ipse Illyricus in suo Cathalog. pag. 533. de hoc plurimum quidem admiratus clamauerit, *Bone Deus quas in ea historia technas, quas fraudes, quæ scelera & facinora, &c.*

Sed pag. 534. relato eiusdem fragmento de potestate Pontificis, & Imperatoris, cui Papam, non secus, ac minimum Clericum subicit, meminit huius libri de inuestitura Episcoporum, in quo dicit Goldastus, *Theodoricum asserere, omnia quæ scripta fuere in Canon. in Synodo Florentiæ, in quodam vetustissimo Codice legisse.* Mendacium.

At hoc Theodoricus, non dicit, testem aduoco Illyricum ead. pag. 534. *Vidi, inquit, & paruum quoddam eius scriptum, de Inuestitura Episcopatum, & Abbatiarum, in quo id ius Casari tribuit, recitatus etiam & veluti commentario, ornatis Pontificijs decretis, testatur autem se id excerptisse Flo-*

Oo ij

rentiæ, ex *Vetustissimo Codice*, &c. Nihil ergo de Canone in Synodo, vides quos testes ex suis adhibuerit.

Quintus est Vuernerius in fasciculo temporum, sed Gratiani fidem secutus narrationem suam ita concludit, *Vt patet in dist. 63.* plus igitur referenti, quam relato tribuendum non erit.

Sextus Robertus Iaguinus d. gestis Francorum lib. 4. verum & vnicus est inter tot Francos, Teutonicosque Historicos, ipso vetustiores, qui hac de re, licet tanti esset momenti vt prætereunda nullo pacto foret, nihil prorsus scripserunt, licet Caroli res gestas accurate sane literis consignarint, Eginhardus cuius testimonium iste magni fuit, quod eiusdem Caroli fuerit Cancellarius, Author annalium, Astronomus nuncupatus anno. 774. Aymoinus lib. 4. cap. 69. & 70. Regino, Otho Frisingensis, Lambertus, M. Scotus, Gotifridius Viterbiensis, Franciscus Fuldensis, & Krantius, nec alij recētiore cum ipso concordant, siquidem Nicolaus Vignerius quem septimū recenset, in Chron. Burgund. sicut in Caluini verba iurauerat, eiusque Sectā profitebatur, ita Romanis Pontificibus se se præbuit semper aduersum: quamobrem eodem loco quo cæteri Hæretici habendus erit, neque tamen prætereundum videtur, quod ipse in ea Historia, quam Ecclesiasticam inscripsit, sed re vera aduersus Catholicæ Ecclesiæ iura promulgauit, priuilegium istud Carolo concessum inquit, *In solos Italiae Episcopos*, quod longe sane diuersum est, ab isto Gratiani Canone, de quo nunc agitur, non ergo testis idoneus dicitur, qui rem aliter refert.

Sed & Franciscus Monstreletus lib. 2. Histor. anno.

774. scribit Adrianum sanxisse, quod Pontifex in posterum post eius electionem, haud munus illud obiret, absque authoritate Regum Franciæ, antequam ab ipsis confirmaretur, ipsisque Regibus Ius dedit conferendi inuestituras Episcopis Urbium eorum Regni.

Bernardus verò Girardus lib. 3. Histor in Carolo, concessionem ipsi, eiusque in Regno successoribus factam scribit, inuestituræ omnium Episcoporum, quæ quidem varietas opinionum adeo discrepantium suspicionem eo magis auget, quod scriptores alios Synodum universalem, tanti Regis aduentu Romæ coactam, silentio præterijisse, haud sane verisimile sit, efficitque ut neque Iaguino, & multo minus Vignerio fides adhibeatur.

Prima autem C. Baronij rationum quas Goldastus in pugnat ea est, *Ex omnibus scriptoribus rerum Francorum, qui Sigibertum tempore præcesserunt, nullus pænitus reperitur, qui de Carolo id asseruerit, nam qui vitam eius, nec non per annos singulos, res ab eo gestas scripserunt, de his nihil pænitus, cum alioquin nec minimum prætermiserint, Conuētum igitur publicè habitum præterijissent, quonam tantum mendacium introducit Authore?*

N. Respondet, Sigibertus scripsit anno. 1112. at Vualtramus in fine sui libri inquit, *Est autem annus præsens millesimus, centesimus nonus*, ergo post Sigibertum.

Testi inimico non creditur.

AT supra de hoc Authore satis est dictum, quem profecto homuncio noster nunquam vidit, nedum legit.

Adducit Eutropium Longobardum, quem Othone primo regnante, floruisse dicit, atque ita annis ferè ducentis ante Sigibertum.

O o iij

Perperam
& contra
quod pro
bandum
erat.

Eius autem verba in libro de statu Romanorum sub Græcis & Francis, hæc adfert, *Accipiente autem Carolo hoc Regnum, profectus est Romam, deditque ibi donaria multa, quæ usque hodie Romanum tenet dominium, de Regni huius confirmationibus, fecitque pactum cum Romanis, & cum Pontifice de adoratione Pontificis, ut interesset quis qui legatus, ut contentiosas lites ipse deliberaret.*

Hæc sane verba, his quæ de Papa eligendo & inuestituris conferendis scripsit Sigibertus nullatenus consonant, animaduertendaque videntur pacta ab Eutropio recensita, quorum primum ius nullum in Pontificem Imperatori tributum innuit, postquam ipse legatum mittere tenebatur: qui adorationi tantum interesset, non autem ad Papam confirmandum dicit: honoris ergo ab Imperatore exhibendi argumentum est, vel meminisse oportet, Ludouicum Paschali respondisse, ut in can. ego Ludouicus, & nos in cap. 4. adnotauimus, ab electo Pontifice mittendos ad eum fore legatos pacis, & amicitiae constituendæ, causa quemadmodum tempore Caroli eius patris consueuerant, alterum quo Carolus arbiter controuersiarum fit, ad Romanos refertur, quibus cum initum fuit vel ad Schismatibus occurrendum, ut superius diximus factum videtur.

Neque tamen Eutropio in hoc adeo credendum esse censeo, quin eius fidem dubiam, & valde suspectam reddant supra relati scriptores, qui vel ipsum præcesserant, vel eodem tempore scripserant, præsertim verò Eginhardus, & Astronomus, qui Caroli ex aula fuerunt, atque huius pacti nullam prorsus mentionem fecerunt, prout rei, temporis, & personarum ratione, quod non

rercuissent, existimandum videtur.

N. Et Pauli tandem Diaconi, post narratam Desiderij deditionem, hæc verba recenset, Romanos præterea, ipsamque Urbem Romanam, iam pridem eius præsentiam desiderantem, quæ aliquando totius Mundi domina fuerat, & tunc à Longobardis depressa gemebat, duris angustiis eximens, suis addidit Sceptris, cunctisque nihilominus miti dominatione positus est.

Perperam
contra
eius Au-
thorem.

Vides perspicacis ingenij acumen, testem aduersus C. Baronium affert, qui eius comprobatur sententiam, & in aduersarium calumniam retorquet, Nam, inquit, Paulus Diaconus ipsis rebus gestis interfuit, & à Carolo captiuus ductus est, qui in libro de Episcopis Metensis Ecclesiæ hæc scripsit. At ipse arguo, Paulus Diaconus nihil prorsus scripsit de his quæ Sigibertus narrat, ergo mentitum esse Sigibertum necessario sequitur: stat igitur C. Baronij assertio contra Sigibertum.

Cuius Secunda ratio est, Omnes affirmant, quod post captum Ticinum Carolus Romam iterum non venit, sed quam celeriter in Galliam redierit, ut aduersus Saxones rebellantes expeditionem pararet, imo Eginhardus expresse affirmat Carolum non nisi quater Romam se contulisse; at si verum esset, quod Sigibertus turpiter mentitur, non quater, sed quinque Romam venisse dicendum esset, contra Eginhardum, & omnes qui res gestas Caroli prosecuti sunt, &c.

Mendacium esse respōdet, idque probat autoritate primum Andreæ presbyteri in Hystor. Longobardorum, Igitur subiugata, inquit, & ordinata Italia, ad Romam perrexit, ibidem Palatium construxit, ipse verò Carolus post aliquantulum tempus Franciam reuersus est.

Perperam

Equidem eadem semper enitent huius ingenij lumina, pace igitur oscitantissimi, nihil hæc verba probant, nam Historici omnes vno ore narrant, quod Desiderius obsistere nitens Carolo, clusis Alpium obserratis, occurrit: at vbi Francos per montē Cynisium descendisse vidit, obuiam cum exercitu factus, fusus, fugatusque, Papiam, desperatis rebus, se recepit; Vxore, & liberis Veronam missis, Carolus Papiam obsedit, omniaque longe, lateque populatus, Veronam expugnauit, totamque subegit Italiam, Eginhardus, & Astronomus, anno. 773. & 774. Franciscus Fuldenf. ijsdem annis, Reginon d. anno. Platina in Adrian. cæterique alij quos referre nimis longum esset, non ergo subiugatam Italiam, Papiam expugnata debet intelligi.

Neque profecto hic animaduertit, quod Author iste rem hanc non narrat, eo temporis ordine, quo gesta fuerat, sed veluti iam peracta, post annos 152. compendio quodam obiter recensito.

Item Mariani Scoti, qui ætat. 6. in Chronico anno. *Perperam* 774. huius rei narrationem exorditur, à deditione Desiderij, postea filium eius Italia expulsum, totamque Italiam subactam referens, concludit, *Et Carolus tunc primum Romam peruenit Sabbato S. Paschæ.*

Verum quia Scotus, primo Desiderij deditionem, postea Veronam expugnatam, Vxoris, & Filiorum expulsione cæteraque ordine præpostero narrat, & ipsi propositum fuisse factum dumtaxat referendi, non autem res suo tempore digerendi dicendum videtur.

Eodemque responso Hermani Contracti explicantur verba illa, *Carolus Longobardos cum Italia subiecit, anno ex quo*

ex quo intrauerant 205. ipseque cum triumpho Romam venit, &c. Sed quod post captum Desiderium Romam con-
cesserit, nullo pacto dicit, postquam Longobardos pri-
mo Caroli in Italiam descensu fugatos, & victos, ipsam-
que Italiam subactam fuisset omnes narrant Historici.

N. Sed nouam explicationem verborum Eginhardi Perperam
diuinator iste, proprio deprompsit capite, quod dum
dicit, quatuor tantum vicibus Carolum Romam venisse,
Roma pro Italia sumenda sit, Nam inquit Longobardi,
& Dux Beneuentanus Romæ non erant, nec inibi bellum ge-
rendum erat, sed Papiæ & Beneuenti.

AT cui risum non mouerent stolidi huius ineptiæ,
siquidem Historici, quos ipse adduxit, atque om-
nes qui res à Carolo gestas scripserunt vno ore referunt,
quod relicto Bernardo eius patruo, cum exercitu, quo
Pauiam obsederat, Romam profectus est, quod verò
anno 786. cum in Beneuentum aduersus Comitem pro-
ficisceretur, maxima celeritate, prius Romam se con-
tulerit, Astronomus eod. anno, & plures alijs testantur,
quos supra retulimus, præterea quamuis ei hæc conce-
damus, quonam pacto probat, quinta etiam vice Caro-
lum Romam profectum, non ergo C. Baronius, sed iste
impudentissimè mentitur.

Qui vt testem sui quam simillimi, atque in mendacijs
cōminiscendis asserendisque frontis æque prædictæ ex-
citarer, Sigiberti que eommentum muniret, Marsilij sui
Patauini in tract. d. transl. Imper. cap. 8. nugæ & falsi-
tates longa verborum ambage attulit.

At non ne ridicula omnino est ratio, qua Marsilius Perperam
mendacissimum hoc commentum veritatis fūco ob-

Pp

uolueret studet, *Noterus* inquit *Balbulus*, lib. 2. d. gest. *Caroli M.* cap. 26. refert ipsum *Carolus* Episcopos, & Abbates, qui *Romam* ipsum comitati sunt, in *vrbe* reliquisse, cum ipse ad bellum conficiendum *Ticinum* repetijt, & infra hoc temporis internallum habita est *Synodus*. Sed Authorem huius diuinationis nullum adducit, suo igitur Marte somniauit, quod cæteri scriptores comminisci nescierunt.

Tertia verò Cardinalis ratio habet; *Carolus* in suis capitularibus lib. 1. cap. 84. fanciuit vt Episcopi per electionem Clericorum & Populi secundum statuta canonum eligerentur.

Perperam N. Respondet *Goldastus* satis inepte, & frigide quidem electionem, & confirmationem esse diuersas: *Carolus* igitur electionem liberam esse voluit, at non ideo ius confirmandi remisit.

Electio quidem à cōfirmatione differre omnes non ignorant, licet *Goldastus* ac si nouum obtruderet arcanum, hoc responsum exaggeret, sed verba illa constitutionis *Caroli*, *Vt S. Ecclesia suo liberius potiretur honore, atque Episcopi per electionem Cleri & Populi secundum statuta canonum eligantur*, apertissime demonstrant, quod ipse liberam omnino futuram esse statuerit, Cleri, & populi, potestatem eligendi, atque instituendi Episcopos, absque vlla Principis inuestitura, postquam sacri canones, nedum in his ius aliquod Laicis tribuunt, sed eis omnino denegant, & prohibent, quamobrem nullum adducere poterunt scriptorem, qui *Carolus*, siue Regem aliquem Francorum, post ipsum huius priuilegij in *Gallijs* iure sit vnquam vsus, quod vt animaduertit *Vignerus*, cupiens tamen istius commentitij canonis impo-

stutam tueri, ad solos Italix Episcopos, vt diximus illum ineptius contraxit, ac si Carolus Rex Pientissimus, canones in Italia infringere voluisset, quos in suo Regno seruandos edixerat: puerilia nimium ista sunt.

N. His obicit Platinam in Benedicto II. vbi Constantinum IV. statuisse refert, vt quem Clerus, populusque Romanus Pontificem elegisset, ordinaretur nulla Constantinopolitani Principis, siue Exarchi expectata ordinatione, & in Gregor. IX. quem ab Henrico confirmatum scribit, vt ex his adstruat, verum esse canonem de quo est quaestio, postquam Imperatores consueuerant confirmare Pontifices. Perperam

DE his egimus in expunctione cap. 4. contra Molineum, neq; hoc in dubiū reuocamus, sed ea in animaduersione huius cap. explicauimus, neque hoc probaret id de quo disceptamus, nam si electio, vt Goldastus asserit, longe differt à confirmatione, in hoc can. Adrianus nihil prorsus de confirmatione, sed tantum dicitur potestatem Carolo traditam eligendi Pontificem, & Sedem Apostolicam ordinandi: Ergo &c.

N. His deniq; addit cur quæ antiquitus obseruata sūt, Perperam stare prohibentur, neque vlli vnquam huius imposturae nomen suppetijt, vno Baronio excepto &c. in quem venenato ore stomacho æstuante atram euomit bilem, verba quidem præter verum, & æquum atrocia, duriora, atque ab homine, cui non religionis, sed humanitatis aliquis sit sensus, omnino aliena, neque de viro præclarissimo vllatenus ferenda, & hoc satis erit ad retorquendum conuicium, impudentiamque exprobrandam miserrimi insani.

VNus profecto Baronius imposturarum mendaciorumque vestrorum detector oculatissimus, hæc animaduertit, quæ cæteri aliorum fidem secuti pertransierunt: at non ne plus oculi, ut est in adagio, quam oculus vident? vis ergo humani ingenij, in omnibus gliscit, acumen obtunditur, ut inueniendi, atque inuentis noua addendi sit finis, *Inuenta*, inquit Seneca ad Lucilium epist. 5. & 8. *Inuentis non obstant, nam intellectus Solis ad instar, oritur, occidit, vadit, & redit, nunquam moritur, sed suis vicibus occultatur, veritas patet omnibus, nondum est occupata, multum ex illa etiam futuris relictum est, &c.* profecto Sectarij non hoc dicent, præcipuè verò Ministri, qui in hoc vnum semper incumbunt, ut noua cōminiscantur mendacia, nouasque indies, quæ populo placeant, fabulas conscribant, cum hac tantum arte turpiter victum quærissent, proprijsque consulant necessitatibus.

Verum enim verò, quoniam animaduertit, quod & si can. Adrianus, uti verum reciperemus, in alium impingebat scopulum, can. scilicet ego Ludouicus, ut hæc præcaueret difficultatem, opponit can. in Synodo, ratus ea noua concessione, quæ Othoni I. ibidem facta asseritur, Pontificem subesse Imperatoribus persuadere facilius potuisse.

Sed neque hoc cuniculo satis tutus erit, siquidem & hanc meram esse imposturam longe clarius demonstrat C. Baron. tom. 10. anno 963.

Animaduertendum autem primò est, rem hanc litteris consignasse duos præcipuè Scriptores, eosdemque grauissimos, qui tempore Othonis vixere, Regino Abbas, & Luitprandus Diaconus Ticinensis, hic verò res

Othonis, quam accuratè digessit, eiusque partes fouit, ut scripta ipsius testantur: quamobrem, qui minimas nō præterierunt, quod res tanti ponderis reticuisent, satis persuadere non posse videtur, Synodum scilicet vniuersalem, sic eam appellat Leupoldus Bambergensis, de Zel. veter. Germ. Princ. cap. 8. à Leone habitam, quæ digna eo magis memoria erat, quo præsentē Imperatore coacta fuerat, in qua iura eadem ipsi indulta sunt, quæ prædecessores illius editis de hoc cōstitutionibus, sponte abdicarant, equidem Regino concilium ab Othone conuocatum anno 963. atque in eo Ioannem XII. depositum, & Leonem electum, distincte, & accurate narrat, pergit deinde ad annum 964. quo Othonem in urbem regressum aduersus Romanos, qui eiecto Leone, Benedictum Antipapam elegerant, postmodum aliam Synodum à Leone habitam refert, in qua Benedictum, inuasa è Sede deturbauit, neque tamen de his, quæ in hoc Canone habentur aliquid prorsus dicit. Quamobrem vera esse quæ hac de re scripsit Luitprandus lib. 6. cap. 6. necessitate concludendum est, videlicet non in Concilio, non à Leone priuilegium esse concessum, prout in asserto Canone legitur, sed Imperatori urbem ingredienti, post præstitum fidei iusiurandum populum promississe, nunquam se Papam electuros præter consensum eius, & Filij &c. Idque confirmat cap. XI. ubi Leonem hæc obloquentem in Benedictum inducit, *Num inficiari potes, præsentis D. Imperatori, Juramento promississe, nunquam tecum ceteris Romanis Papam electurum, aut ordinaturum absque illius, Filijque sui Regis consensu, &c.* Falsitas igitur can. prædict. apertissime detegitur quod

Pp iij

non in Concilio, neque à Leone, qui tunc Pontifex non erat, concessio vlla sit facta, vt in expunctione cap. 4. adnotauimus.

His accedit, quod inter tot Historicos Teutonicos, Iurium Imperij etiam præter iustum, & æquum propugnatores acerrimos, qui Ioannis depositionē, atq; Leonis electionem, cæteraque tunc Romæ gesta, postea scripserunt, Herm. Contractus, Lambertus, Otho Frisingiensis, Gotifredus & Vuernerius & alij, nullus reperiatur qui de hac constitutione, in Concilio edita, vt in ipso Canone habetur, mentionem fecerit aliquam, imo nec ipse Sigibertus, qui hanc Historiam adeo exactè breui cōpendio complexus est, vt nihil præterierit, aliquid de hoc mendacio ausus est scribere, sed neque apud Platinam, aut Panuinum qui vitas & res Pontificum tam accurate digessere, neque apud cæteros Historiarū Italos scriptores Fabula hæc legitur, quod igitur fabula, & impostura sit necessum est fateri, cum alias reperiri constitutiones adscititias cōmentitiasque eiusdem Leonis nomine aduersus Pontificem editas in fauorem Imperatorum probet C. Baro. tom. 10. anno. 963. vt eadem ratione, hoc de ista suspicari, & iure sane optimo possit.

His igitur animaduersionibus constitutis, ex quibus huius rei veritas, ni fallor, perspicuè dignoscitur, expungamus quæ pro huius mendacij defensione durior quàm par est in Card. Baronium Goldastus ingerit, ea irridens quæ aduersus hunc Canonem Cardinalis obijcit.

Quorum primum est, quia inquit, Otho à Ioanne XII. iam fuerat Imperator consecratus, nihil ergo opus erat, vt à Leone patritius fieret, atque Rex, vtrumque

enim cum Imperio adeptus erat.

Respondet ex Platina in Ioanne, qui etiam nonnullos existimare dicit Othonem à Leone VIII. coronatum, eorumque sententiam secutum esse, Gratianum ^{Perperam & oscitanter.} in decreto scripsit.

At quorsum hæc? Platina hoc non affirmat, refert dumtaxat, ut opinionem aliorum, eaque tempora adeo confusa, & perturbata esse fatetur scriptorum iniuria, ut nihil certum haberi potuerit, verum à Ioanne Augusti nomine inauguratum, ac diademate donatum, testantur Regino in Chron. anno. 962. Luitprandus Histor. lib. 6. cap. 6. Lambertus, & Herm. Contractus, M. Scotus, Sigibertus eod. anno. qua de re consulendus est idem C. Baron. tom. 10. anno. 962.

Alterum, Quia in fine huius Canonis, pœna ultimi supplicij, contra ipsum, aliqua molientibus additur, quod abhorret à Romanorum Pontificum constitutionibus, insolitæ enim clausulæ, maxima imposturæ suspitione, Canonem istum afficiunt.

Ius etiam Canonicum, inquit sæpè mortis pœnam indirecte scilicet infligere, quod degradando, & Curia ^{Perperam} seculari tradendo, Ecclesia facere solet.

Quanti autem huiusmodi responsum æstimandum sit, adeo perspicuum esse censeo, ut in ipso refellendo elaborandum nullatenus videatur, nisi literarum Apostolicarum, cum simili clausula exemplum aliquod comminiscatur: est enim earum ratio longe diuersa.

Tertium, Huiusmodi cōstitutio nullius fuisset roboris, tanquam facta à Leone, qui intrusus, & occupator fuit, quoniã Synodus illa ab Othone coacta, nulla pror-

sus, & illegitima cum esset, Ioannem Sedemouere non poterat, cū quia crimina ipsi imposita Septuaginta duobus testibus probata non sunt, prout necessum erat, tum etiam quia trina citatio non præcessit, tandem quoniam in nulla vñquā Catholicorū Synodo legitur Episcopos ab Imperatore petiisse, vt aliquem Episcopum, vel Clericum damnarent, vt in hac factum esse constat.

Sed quod magis vrget, Ioannes suis literis eos iam excommunicatione illaqueauerat, qui ad electionem alterius Pontificis præcederent, acta igitur in eo Concilio, tanquam ab excommunicatis gesta, cuncta corruunt.

Respōdet, quod Cardinalis Baronius sibi nō constat, qui anno 996. Leonem legitimum probauit Pontificem.

Mendacium.

Mendacium hoc est amplissimum, nam ibi C. Bar. nunquam appellat Leonem legitimum Pontificem, sed agendo de Electoribus Imperij, à Papa constitutis, recensere cogitur facultatem, quam de successore sibi eligendo Othoni I. idem Leo iam ante concesserat, *Extat*, inquit, *de his Leonis Papa octauo decretum ad Othonem primum Imperatorem datum, quod & recitant ipsi Novatores, &c.* obiter igitur Pontificem illum appellat, nunquam autem legitimum, quoniam, *Non quemadmodum ceteri Antipapa*, ait in anno. 963. *inter male assertos, sed inter legitimos in Serie Leonum descriptus reperitur*, quod tom. II. anno. 1084. in Catalogo Imperatorum animaduertit seruatum, in quo ad consignanda tempora, inter legitimos reconfentur etiam Tyranni, qui Orientis Imperium inuaserunt, atque Imperatores appellantur, licet eius nominis prorsus indigni, quamobrem & communi errore, Henricum III. Imperatorem nuncupatum demonstrat,

monstrat, quid autem de illo senserit, eodem loco differtis explicauit verbis.

De numero autem testium respondet quod Gloss. in cap. Præsul. 2. q. 5. communiter probata, duos dumtaxat sufficere dicit contra Papam, de aliquo crimine accusatum, eamque uti singularem extollunt, Abb. in cap. at si Clerici de iudic. n. 3. in cap. tertio loco d. probat. & Corlett. singul. 204. Gem. Rom. & alij plures.

Verum pace nostrorum dixerim Iureconsultorum, mirari satis non possum, quonam pacto vnus alterius fidem ita sequi consueuerint, ut communem illam calculorum sententiam constituent, quam pro lege seruari omnino iubent, licet iuri, & veritati aperte repugnet, communis, inquiunt, error legem facit, quod sane in hac re contigisse paucis aperiam.

Illius itaque Canonis hæc verba sunt, *Præsul non damnetur non nisi cum XXII. testibus, presbyter Cardinalis nisi cum LXIIII. testibus non deponatur, Diaconus Cardinalis nisi cum XXVII. testibus non condemnatur, Subdiaconus, Acolitus, Exorcista, Lector, Hostiarius, non nisi cum VII. testibus condemnabitur.*

Glossa hic animaduertit, *Contra Papam verò de crimine duos tantum sufficere, ea solum ratione, quia cum sit comparatione aliorum maximus, deterioris conditionis in hoc esse debet, idque probat can. Principium d. pœnit. dist. 2. qui de Angelo Apostatarum Principe inquit, Idcirco peccans sine Venia damnatur, quia magnus sine comparatione fuerat creatus.*

At quam friuola hæc sint, cuique rite animaduertenti facile erit detegere, primo enim Glossa ex hoc

Qq

Canone elicit, quod ipse neque verbis explicat, neque ratione complectitur, imo decisivæ eius rationi directe aduersatur.

Vulgatus siquidem Canon verba illa non habet quæ post emendationem Gregorij XIII. iussu editam vel obruncata, vel Impressorum incuria prætermissa videntur, ibi, *Post illa Præsul non damnetur nisi LXXII. testibus*, Addita sunt, *Nec Præsul Summus à quoquam iudicabitur, &c. Quoniam sic scriptum est, non est discipulus supra Magistrum, &c.* Ibique omnes concordare Canonum collectiones adnotatur, Panormia excepta.

Ratio autem contrarium necessariò persuadet, Præsul inquit, *Nisi cum LXXII. testibus &c.* Gloss. hic Præsulem, Episcopum scilicet Cardinalem explicat, *Presbyter Cardinalis nisi cum LXIII. Diaconus Cardinalis nisi cum XXVII. testibus condemnatur*, melioris igitur conditionis efficit Episcopum Cardinalem Presbytero, Presbyterum verò Diacono, atque eodem ordine imminuendo descendit: plures ergo testes exigit Canon in condemnando, qui maiori pollet dignitatis gradu, sed Papam omnium maximum esse eadem Glossa asserit, plures igitur testes in ipso de crimine damnando requiri, eiusdem Canonis ratione necessum est dicere.

Neque ex ratione, qua Glossa mouetur illius can. principium, aliud potest inferri, nisi quod in eum, qui cæteris præest, absque vlla spe veniæ, grauius animaduertendum fit, quod autem in ordine iudicij, deterioris conditionis esse debeat, nullo modo, quoniam calumnijs, & imposturis, eo facilius à duobus dumtaxat testibus obrui posset, quod æquitati, & rationi pœnitus re-

pugnet. Quamobrem licet magna sit apud Iurisperitos
Glossæ authoritas, non tamen adeo absoluta est, vt ei
standum sit, nisi quatenus alicui innititur legi, sine qua
erubescunt loqui, postquam igitur Glossa nedum lege,
Canone aliquo munitur, imo textus rationem violat,
ordinemque peruertit, eius sententia flocci pendenda
merito erit, & veram esse C. Baronij assertionem sacri
Concilij testimonio roboratam, omnino fateri oportet.

Ad tertium, Ioannem triplici citatione vocatum
fuisse, authoritate Sigiberti responderet, imo & vnicam
tantum & peremptoriam sufficere probat, L. perempto-
riam ff. d. iudic. Menda-
cium.

Sed Luitprandus, qui vt diximus tunc viuebat, semel
tantum scribit citatum fuisse, nam qui secundo ad ipsum
vocandum missi fuerant, nullibi repertum retulere,
quod venatum icrit, testis igitur, qui videre potuit, ei
præferendus est, qui post annos ferè centum audita
narrat, quod verò ius ciuile de hoc sancit Canonum
Ius pœnitus horrent, quod soli æquirati innititur, qua-
mobrem vt trina citatio præcedat, sententiam in quos-
cunque etiam facinorosos, & impios ferendam, præ-
sertim absentes, sub pœna nullitatis decreuit.

Vltimò denique primæ partis respondere non eru-
bescit, quod referre pudet, profecto initium sapientiæ
est timor Domini, stultitiæ ergo huius timoris factura,
sapientia namque prima vitium fugere, & omni stulti-
tia caruisse merito dicitur, vnde insipientes Refractarij
& peruicaces in omnia ruunt dedecora. Audi quo impia
dementia hunc miserrimum perduxit, vt non reuerca-
Menda-
cium
impuden-
tissimum.

Qq ij

tur mentiri, electiones Pontificum omnes fieri contra præscriptum iuris Canonici, & Papalium constitutionum formam; nec tamen adeò impudens fuit, vt mendacia mendacijs addendo, vel exemplum, vel testem quidem vnum adducere ausus sit, sed neque modestiæ tribuendum erit, quod veritas impium os ipsi obstruxit.

N. Secundam verò duplici responso refellere conatur, primum est, quod C. Baronius tom. 10. anno. 963. Ioannem intrusum dixit, ergo anathemate innodatus, excommunicatus autem, excommunicationis sententiam in alterum pronunciare non potest cap. audiuius 24. q. p. &c.

Verum Anathematis sententia, quæ siue iustè, siue iniuste inflicta fuerit, pertimescenda semper est, duplici implicat vinculo, interiori scilicet animam, coram Deo deuinciens exteriori, quo inhabilem ad quæcumque iuridicè, riteque gerenda hominem reddit: excommunicatio igitur, quam Ioannes suis literis prætulit, licet in foro interiori, nulla fuisset, tanquam ab intruso lata, attamen quoniam Ecclesia de occultis non iudicat, valida, & efficax in foro exteriori omnino fuit, quamuis enim Ioannes non esset Canonice electus, sed vi, aut dolo in Petri Sedem irrepsisset, attamen vti legitimus Pontifex semper erat habendus, donec iuris ordine intrusione cognita, diffinitiuæ sententia, motus eo gradu fuisset.

N. Alterum quia Ioannes, cum à Concilio auctoritate Imperatoris coacto, vocatus esset, vt causam suam diceret, nomen ipsius inter reos receptum fuerat, quolibet igitur Catholico minor erat, quam obrem in eo-

Hereticū
Menda-
cium.

dem Concilio, congregatos excommunicare non poterat.

DVas easdemque impias hæreses paucis complexus, est primam quod Imperator facultatem habeat conuocandi Concilia, etiam contra Pontifices, Christi Vicarios, *Si*, inquit Athanasius aduersus Constantium Imperatorem epist. ad Solitar. *Iudicium Episcoporum est, quid cum eo commune Imperator habet?* vide C. Bellar. d. Concil. lib. I. c. 12. 13. & 19.

Profecto ut C. Baron. hic animaduertit, omnes qui ad Concilium istud conuenerant, Ioannem verum legitimumque Pontificem falsi sunt, litteris ad eum datis, unde ergo Imperatori facultas cogendi Synodum, contra ipsum Papam? nonne Theodorico quod aduersus Symmachum aduersariorum calumnijs fere obrutum, Concilium indixerit, Patres obtiterunt, non licere contestantes contra Pontificem, ab alio quam ab ipso Synodum conuocari, neque Theodoricus negauit, sed literis ipsius Symmachi id fecisse respondit.

N. Alteram, quod Ioannes sola accusatione Reus dignitatem, & potestatem amiserit, at non ne blasphemiam hæc Donastitarum fuit, à Luthero, & Caluino innouata, ut Papæ propter vitia, ius clauium auferatur, quod suis literis, ad Ioannem scripsit eadem Synodus, quonam igitur pacto spiritus Dei afflatu coactam dixeris?

Luther.
Caluin.
Hæret.
Mendacium.

Nulliter igitur conuocatam ab Othone qui nullam habebat potestatem, irritaque & nulla quæcunque in ipsa sunt gesta relatis argumentis, C. Baronius optime probauit, quem Goldastus impie procax, temereque impudens, iniustissime redarguit.

Qq iij

Cæteras autem præterijt ratiocinationes quibus C. Baronius nullitates hæc, adeò perspicuè ob oculos ponit; vt manibus ipsis tangi videantur, nimis scilicet propere festinatam Ioannis depositionem, nullo penitus iuris ordine seruato, prius peracta quam incæpta, nulla præcedente sententia, sed Imperatore duntaxat sententias rogante, profectò nimis duram prouinciam sibi aggrediendam animaduertit: consultius igitur silentio præterijt.

Denique vt obicem tolleret, quem suis mendacijs aduersum cognouerat, scilicet Henrici IV. Imperatoris iustam illam, ac debitam restitutionem iurium, inuestituræ Episcopis, & Abbatibus conferendæ quæ tyrannica impietate sibi arrogauerat, & quoniam res in publico consensu tot Prælatorum, & Principum gesta, totq; scriptorum monumentis consignata, in dubiū reuocari nullatenus poterat, ipsam tamen præ viribus, ambagibus nugarum obuoluere, atque implicare conatur, auctoritate suorum Leopuldi Bembemburgh. & Marsilij Patuini, duo fulmina belli, quo Schismatici Imperatores, sanctam Dei Ecclesiam immanissimè exagitarunt.

N. Quorum primus in lib. d. Zelo veterum German. Principum cap. 8. *Reuera, inquit, ista resignatio præsertim quo ad inuestituras Archiepiscoporum, & Abbatum Germania, est eiusdem Henrici deuotioni, quam erga Ecclesiam Romanam habuit, adscribenda; neque ipsi Imperio eiusque iuribus præiudicium facere potuit: rationes verò plures adducit.*

Percipiam N. Quia scilicet omnes prædecessores eius non tam virtute priuilegij Imperatoribus à Leone VIII. in Concilio generali concessi, quam ex hoc quod vt pluri-

munum erant patroni, seu dotatores Ecclesiarum Cathedralium & maiorum, Monasteriorum, & inuestituras usque ad tempora Henrici facere consueuerant ut patet ex historia Francorum, nec erat nouum apud ipsos tantum: nam Reges Hungarię usque ad tempora Paschalis, ut refert Chronica Martini, Reges Burgundię, ut historici Francorum sub gestis Henrici II. id fecerunt, & Reges Anglię prout asserit Eduardus epist. ad Clementem VI. qui prębendas Ecclesiarum conferre solebant, quia Rex est patronus, & magna habet Feuda, ratione igitur Iuris patronatus, vel feudorum illa confert, not. Archidiaconus in c. Imperium dist. 10. Mendacia

Puribus sane iisdemque maximis argumentis obsequium, & propensionem animi sui in Ecclesiam Romanam Henricus patefecit, dum eam longo admodum, diutiusque Schismate conflictauit, in ipsum Christi Vicarium impias iniecit manus, à quo militum phalangibus undique stipato, priuilegium illud summa vi, armatus extorsit.

Audi pietatis eius pręconia, ex Krantio lib. 5. Saxon. cap. 33. ubi narrata Pontificis Paschalis captiuitate, & constantia, qua Theutonicis Episcopis tantam sanctitati sue illatam ab Henrico iniuria dolentibus, rogantibus, suadentibusque, ut temporis necessitati inferuiret, atque tot captiuorum Sacerdotum incolumitati cōsuleret, magno quidem animo respōdit; Absit hoc à nobis, occidat corpora, animas auferre non potest, pergit, ea cum renuntiata essent Regi iussit captiuos in cōspectu Pontificis decollari, unde, emollita sunt viscera pij Patris euocatis notarijs scripsit, quę Rex voluit &c. scilicet priuilegium istud

inuestituræ cui tandem cessit, non sponte sed Apostolicis Censuris toties percussus: & quoniam, ut inquit idē Author, cap. 34. ad 43. statim ut in Germaniam reuersus est, nonnulli propter iniuriam, & vim quam intulerat Pontifici, conspirauerunt in eum execrantes impietatem, quam ipse in patre suo vindicabat, imo quam maiori scelere cumulabat &c. caput autem rebellionis Albertus Archiepiscopus Moguntinus habebatur, quamobrem omnes ab eius communione se retrahere animaduertens, in Italiam cum vxore concedere cogitur, interim Concilia per Legatum Apostolicum, in se cogi, eiusque de depositione agi cognoscens, reuertitur, sed omnibus execrabilis, adeò quod vniuerso Regno obstrepente ac Moguntino Archiepiscopo Saxonum auxilijs vires comparante, impium animum ad pacem inflectere compulsus est.

Neque iustissima illa vsurpati iuris abdicatione præiudicium vllum Imperio eiusque successoribus intulit, nisi præiudicium existimes male ablatarum restitutionem, imo beneficium contulit maximum, exemplum cæteris præbendo, ut ab ipso eius periculo ediscerent, quam perniciosum sit Principis in Ecclesia Dei sua abuti potestate, quam illi acceptam referre debent, aduersus cuius Ecclesiam nulla est præscriptio, quæ male fidei possessorem, quouis intervallo temporis tueri possit: audi Krantium cod. lib. 5. cap. 38. quod de eo priuilegio Brunonem Signinum Episcopum in Cōcilio Romano dicentem recenseat, *Gratias, inquit, altissimo Deo, quod Papam audiimus proprio ore damnantem priuilegium, quod prauitatem, & hæresim cōtinebat, &c.* ut nimirum non sit

sit, si idem Henricus perpetratae inuasionis sibi ipsi conscius, posthabitis commentitijs illis concessionibus Adriani, & Leonis, apud Krantium cod. lib. cap. 42. *Inuestituram omnem pro remedio animæ suæ remittere fassus*, nouumque à Callisto priuilegium impetrarit, ut electiones Episcoporum, & Abbatum Theutonici dumtaxat Regni, qui ad Regnum pertinerent, in eius præsentia fierent, atque regalia per sceptrum ab eo reciperent.

Neque exempla illa Regum, Hungariæ, Burgundiæ, & Angliæ quod contra statuta sanctorum Patrum, sacrorumque Conciliorum sanctiones, tyrannica violentia gestum fuerat, iustum vnquam, & æquum efficere potuerunt, ut Henrico quasi præscripta consuetudine, pallium obtenderent.

Equidem Romani Pontifices, ut temporum necessitati inferuissent, consulerentque erroneis Principum conscientijs, ex duobus malis maximum euitantes, permiserunt ipsis aliquando, sed dissimulando, & tacendo inuestituras Episcopatum, & Abbatiarum conferre per annulum & baculum, mos autem huiusmodi ex Gallia, Germania, & Italia, quæ tunc Latinus Orbis censebatur, exemplo deterrimo, usurpari cepit ab Hispaniæ, Francorum, & Hungariæ Regibus, inoleuitque pessima consuetudo, donec Simoniaca nundinatione, Ecclesiastica beneficia, veluti auctione distrahere Principes ceperunt, adeo quod indignum facinus haud amplius tolerandum ipsi summi Pontifices duxere.

Quamobrem Leo IX. inuestituras hæc Principibus interdicere primus cepit, Adrianus postmodum in Synodo VIII. can. 22. improbavit, vetuitque, acrius ve-

Rr

rò Gregorius VII. qui Adriani exemplo ius omne indulgentia Pontificum clanculum subreptum, ipsis penitus ademit, in Synodo Romæ habita, anno 1078. Leo Hostiens. lib. 3. Chron. Cassin. cap. 41. deinceps Victor. III. in Concilio Beneuentano, & Urbanus II. in Malfitano, Paschalis denique in Conuentu Gaaftallensi, & Callistus II. in Comitij Remensibus, eas omnino damnarunt, & prohibuerunt, quorum decreta Innocentius II. & Alexander III. innouarunt C. Baron. tom II. annis 1078. 1087. & 1090.

Quod si Martini Poloni verba, ea fide retulisset, qua scriptorem ingenuum decet, non utique hæc reticuisset, Hoc tempore Rex Hungariæ admonitiones plurimas per literas suas Domino Papæ scribens, renunciauit inuestituris Episcoporum, & aliorum Prelatorum, quas vsque ad illa tempora Reges Hungariæ facere consueuerunt.

At Leopoldus, & Illyricus, post eum, in Catalogo pag. 509. qui epistolam Eduardi Regis Angliæ aduersus Pontificem adeò extollunt, hæc silentio præterierunt, & cur sanctionem illam reticuerūt, qua Henricus I. Angliæ Rex in Synodo Londini habita anno 1106. inuestituras, quas prædecessoribus eius sibi arrogauerant interdixit, suaq; ditione eliminauit, postquam tot excrassent turbas inter ipsum & S. Anselmum Cantuariæ Archiepiscopum, totque in suo Regno mala peperisse animaduertat, & cur tandem epistolam responsuam ipsius Clementis ad Eduardum, quæ est 622. non recensuit, ut altera etiam parte audita, æquum esset de eis cuiusque iudicium.

Perperam denique prohibitionem inuestituræ, ad

ius patronatus trahit, quæ toto, vt aiunt, distant Cælo, profecto sua huiusmodi iura nedum Imperatoribus & Regibus, cæterisque Principibus, sed cuique etiam è plebecula minimo iuxta præscriptum, tamen sacrorum Canonum Pontifices Romani seruant illæsa.

N. Claudit tandem hanc suam mendaciorum cōsarcinationem, conclusione Marsilij Patauini p. 2. cap. 26. defensorij pacis inscriptio sane rebus vndique consona, si Gallico idiomate, defensoriū interpreteris, nempè prohibitionem: Ergo inquit, *Henricus successoribus præiudicare non potuit, vnde postea renunciationem hanc ex causa legitima reuocare voluerunt, seu potius reuocarunt, Otho IV. & Fridericus II.*

AT falsis ex assertionibus, non poterat nisi falsa elici cōclusio; præiudiciū nullum ex hoc successoribus ab Henrico illatum supra probauimus, in reliquis Marsilius temere quidem mentitur.

Mendacium.

Quoniam transcamus quod ineptè Othonem IV. recenset, cum tamen vltra tertium nullus illius stemmatis Imperator numeretur, quamuis Othonem primum respectu Othonis eius aui, secundum male appellarint, sed apud quem reperit authorem tribus hisce Othonibus controuersiam cum Romano aliquo Pontifice de inuestituris aliquando fuisse; Otho IV. inuestituram cōcessit Herberto Maguntia Archiepiscopo designato, sed Feudorum, quæ ex fisco Regio Ecclesia illa possidebat, testis est Rupertus Abbas in vita Huberti apud C. Baron. tom. 10. anno 998. nunquam tamen inuestituras, de quibus agimus sibi vindicare tentauit. inendacium igitur pace Marsilij, hoc est turpissimum.

Rr ij

De Friderico satis est dictum ad cap. 4. neque tamen prætereundum est, ut Marsilius silentio obuoluit, editum illud, quo Fridericus anno 1219. Pontifici Innocentio IV. ius illud iniurium, ac violentum, his verbis remisit, *Illum ab usum abolere volentes, quem quidem prædecessorum nostrorum exercuisse dignoscuntur, in electionibus Prælatorum concedimus, ut electiones libere fiant, & canonicè &c.* quod autem neque legitimam, neque iustam aduersus tot Pontifices causam vnquam fouerit, exitus re ipsa probauit, profectò Marsilium R. eipublicæ Venetæ in ditione ortum, haud quidem latere potuerat, uti ipse Fridericus ad pedes Alexandri III. Venetijs occidens tot facinorum suorum veniam humillimè rogauerit. Impium sanè exultare, at non sæuire Deus finit.

CAPITIS IX.

ASSERTIO.

OSTENDITVR PONTIFI- N.

CEM ROMANVM NVLLO MODO
IN REGES, ET PRINCIPES, EORVMQVE
Subditos animaduertere posse.

ANIMADVERGIO.

I O T tantaque beneficia Deus Optimus
Maximus homini contulit, tot virtutes,
tot artes, animum denique ipsi tribuit,
cui nihil non eodem, quo intendit mo-
mento peruium est; circumeas licet cun-
cta, ex omnibus singula excerpas, quæ potissimum ex-
peteres, & nihil totum inuenies, quod esse malles, quã-
obrem nisi diuinorum munerum iniqui iudices esse
velimus, profectò bene æstimata indulgentia, & libe-
ralitate ipsius, fateamur necesse est, hominem in delicijs

Rr iij

illi fuisse, cætera tamen, quamuis maxima, longe antecellit libera illa facultas, qua cum sibi simillimum, & à se proximum effecit, ut natura bonum expeteret, illo traheretur, & nullo cogente, suo deligeret, vel respueret arbitrio.

Quoniam verò omnia suo bono constant, & in homine optimum propensio illa ad cognoscendam veritatem ratio est, qua animalia præcellit, & Deum sequitur, hanc liberæ voluntati moderatricem dedit, cuius regeretur ac dirigeretur imperio, non quod vlllo modo cogeretur, aut necessitate aliqua præpediretur, quoniam nihil difficile ab ea exigit ratio, sed rem facillimam secundum naturam suam vivere; est enim voluntas solius boni appetitus, non quidem ut peculiare, sed in vniuersum consideratum, ad quod, veluti in proprium obiectum, postquam illud cognouit, natura fertur, malumque suapte exhorret: atque ideò libera est quoniam suæ moderatrici obtemperando id appetit quod ipsa bonum esse eidem persuadet; hoc verò à Belluis distat quarum appetitus non ratione, sed instinctu mouetur, atque in vnum dumtaxat determinatum obiectum vltro fertur, non igitur voluntas humana adeò libera est, ut etiam malum possit expetere, eligere, & insequi, vnum est bonum, quod honestum, libertas est nec turpia velle, nec nimia, virtutes secundum naturam sunt, vitia inimica, & infensa, inter varios igitur affectus distrahi, atque discerpi, iniustisque parere cupiditatibus seruitus maxima est, naturæ libertati omnino repugnans, quâ obrem veluti legem voluntati Deus præscripsit regulam, certam, vniuniformem, infallibilem, necessariam

nostrarum operationum, siquidem licet ratio ab omni sit coactione immunis, ut plura simul cognoscere, & iudicare possit, nam verum vero non repugnat, ne vnum quod determinate cognouerit, voluntati proponere cogatur, ipsa verò voluntas non electione sed necessitate in illud eat, non tamen eo usque soluta est, quin consilio, & persuasionibus ad veritati assentiendum non compellatur; effingere enim quodcunque lubet nobis ipsis possumus, opinari autem nequaquam: cum itaque bonum inter, & malum discernere, voluntati utrumque obiectare, ac ipsi quid expetendum, quid fugiendum dicere, prauosque coercere appetitus, ubi in deterius propensiores animaduertit, præcipuum sit rationis munus in ea vis omnis liberi arbitrij sita est, non quidem ut formam inde suscipiat facultas, namq; hoc vel illud eligendi, aut respuendi, libertas est, actus autem solius voluntatis electio, verum quia dumtaxat liberum dicitur quatenus ratione ducitur, & flectitur, cum enim agat propter finem, medium ad finem præuio rationis iudicio deligit, sine quo nihil velle potest, cum eius non sit iudicare, sed deliberare, in hoc inquit Cicero, sapientes sumus quia naturam optimam viuendi ducem, tamquam Deum sequimur, &c. est quidem Deus in nobis vnde illud, sequere Deum.

Quamuis autem legitimum istud rationis Imperium facile admodum sit, tamquam naturæ consentaneum, difficile tamen effecit cōmunis insania, qua in vitia alter alterum trahimus, equidem voluntas primorum parentum culpa deprauata, licet ratio eidem ob oculos ponat, quod optimum iudicat, ipsa tamen dum voluptate tra-

hitur, specie boni decepta, consilio, ac persuasione suæ moderatricis posthabitis, diuino illo libertatis munere, veluti ignara, plerumque abutitur, quapropter in licentiam immoderatè prolapsam, legis præcepto arctius deuincenda fuit, quæ tamen liberam illius facultate nulla ex parte substulit, quum lex iusti, iniusti que regula sit, ea que præcipiat, quæ secundum naturam sunt, quæ autem naturæ aduersantur prohibeat, vt saltem formidine pœnæ, si non virtutis amore oderint peccasse mali, *Sic igitur Deus hominem libero munerauit arbitrio, vt tamen regeret imperio, terreret exitio.*

August.
in Enchi-
rid c. 25.

Quamobrem sicuti homo societatis appetens, animo, & corpore constat, quorum alter diuinus, immortalis, æternus; alterum verò terrenum corruptioni & interitui obnoxium est, ita duplicem expetit felicitatem, & animi quæ vera & perennis; & corporis, quæ ciuilis, & ad tempus est: ad vtramque igitur assequendam medijs indiget.

Quoniam verò felicitas amitti, & comparari æque potest, voluntas eligens media, ad vtrumque finem sibi proposita, semper eadem est, quæ vti deprauata, in electione sepe numero decipitur, duplici quoque Moderatore, & Duce non secus ac cæcus, eadem ratione eget, quorum consilio, iudicio, & imperio dirigatur, gubernetur, & coërceatur. Neque enim aliter erunt iustitia, & concordia, quibus cōnectitur humana Societas, quibusque sublati resoluitur, siquidem cuique insita dominandi libido, quæ vbi nullo compescitur fræno, est pro ratione voluntas. Hinc igitur spiritualis & Ciuilis potestas vt omnes ad æternam felicitatem vitam hanc secundum

secundum virtutem ducant.

Porro Ecclesia non secus ac Respublica, aut Regnum, est & ipsa hominum catus vnus, licet toto Orbe diffusa, imo Regnum Christi dicitur, ea igitur ratione, qua Ciuilis potestas homines dirigit, & moderatur, vt per concordiam, & iustitiam societas inter eos seruetur, atque ad propositum felicitatis finem perueniant: spiritualis etiam potestas fidelibus imperat, vt vinculo charitatis, & pacis, vna Religione deuincti, vno spiritu uiuant, vnā asserant fidem, æternamque beatitudinem simul adipiscantur.

Vtriusque tamen diuersus est finis, Ciuilis namque pacem, & moralem honestatem in Republica seruanda sibi proponit: spiritualis verò, in æternam, veramque animarum salutem tota incumbit, & quoniam finis in actibus humanis, veluti forma est, qua res constant, & sunt, vtramque ergo ab inuicem distingui necessum est fateri.

Verum quia animus præest corpori, hoc subseruit, ille verò informat, utique propter illum necesse existit, finis igitur Ciuilis potestatis, qui ad bonum externum & temporale hominis interituri præcipuè dirigitur, in eum collimari finem oportet in quem animus numquam interiturus tendit, rationem igitur mediij habet, ad perennem illam felicitatem, quæ finis vltimus, & præcipuus hominis est, quemadmodum ergo nature dispositioni, nostrorum actuum fines subordinantur, vt vnus ab altero pèdeat donec ad supremum perueniatur, cui cæteri inseruiunt, neque tamen simul confunduntur, sed ab inuicem distincti semper sunt, quod in.

SS

artibus, & scientijs, imo in ipsis animæ facultatibus, omnes experimur, eodem pacto, & potestates subordinari, & connecti necesse erit.

Ciuis autem potestas suprema est, quæ nulli subijcitur, sed ab ea magistratuū omnis pendet authoritas, ad eamq; tota redigitur, atque hæc summi dumtaxat Principatus est, quæ licet suprema in suo ordine dicatur, quod alterius non subdatur imperio, ratione tamen excellentioris boni, veluti subordinata ad finem superiorem illius æternæ beatitudinis comparandæ, quam omnes natura experimus, spirituali subest, obtemperatque potestati, atque hac ratione Ecclesiæ suæ Hierarchiam Christus disposuit, cui Petrum vnum visibile caput, & Principem præfecit, auctoritate Amplissima, in omnes qui Christiana professione censentur, à qua nec exemit Imperatores, Reges, aut quosuis alios supremos Principes, cum omnes Agni illius Gregis sint, cuius intra vnius Ovilis septa, eidem Petro regimen demandauit.

Quæ quidem suprema spiritualis potestas ordinis & iurisdictionis dicitur, iurisdictionis autē subiectum vniuersus fidelium cætus est, quos duplici in foro iudicat, interno, & externo: de prima iurisdictionis specie magna nobis cum Sectarijs inter se dissidentibus, existit quæstio, cuius explicationi non est hic locus, secundam omnino sustulere Marcilius Patauinus Archeopoliticorum Antesignanus qui Hierarchicum ordinem vndique peruertens, presbyteros Episcopis, & Episcopos Papæ pares omnino censuit, Christumq; Ecclesiæ & Romano Pontifici, cæterisque Episcopis nullam, vel ad præcipiendum, seu obligandum, vel ad cogendum reli-

quisse iurisdictionem asseruit, vixque relicta Sacerdotibus facultate sacramenta conferendi, & verbi Dei explicandi, temporalium Principum potestati ipsum summum Pontificem, Episcopos, & Clericos impiè subiecit, in eandem iuere iniquam sententiam Lutherus & Calvinus, cæterique post eos Errones, sed diuersa semita, quippe qui falsò opinantes, nullum esse in Ecclesia verum, ac proprium Sacrificium, & propterea, neque verum ac proprium Sacerdotium, sed dumtaxat spirituale, & metaphoricum, omnibus Christicolis æquè cōmune, distinctione inter Clerum, & Populum sublata, omnes dignitate, & potestate æquales promiscuè fecerunt.

Quorum impium nefariumque errorem apertè reuincunt ipsius Christi verba, apud Math. vbi Apostolis ius summum tribuit diræ anathematis sententiæ in illum ferendæ, qui monita, obiurgationesque Sanctæ Matris Ecclesiæ aspernaretur, neque Petrum absque pedo; coërcitionis supremum Christiani Gregis Pastorem constituit, sed aberrantes commonendi, redarguendi, ac compescendi, in præfractos autem, & rebelles animaduertendi, & scabie deniq; obsitos morbidosque Ouili excludendi auctoritatem omnem contulit, Pastoris enim, & Regis idem videtur esse munus, eademque coërcendi facultas, vnde Regem Agamēnonem Diuinus Homerus Pastorem appellauit, Pontificis igitur Maiestas non ficta sed vera est, potētia non inanis, sed omnem inobedientiam vlisci potens, cui enim iurisdictione tribuitur, ea quoque concessa videntur sine quibus exerceri non potest, & sicuti actus ita Principa-

Cap. 16.
& 18. vbi
Chryf &
Theo-
phil.

Iliad. 2.

L. 1. ff. d.
iurif
omn iud.

Sf ij

Arist. 3. p.
lit. cap. 4.

tus & munera ex finibus præcipuè distinguuntur, quæ mobrem & in media ipsa ad fines ius habent ne eorum inanis, & imminuta sit potestas.

Corinth.
1.

Bern. d.
confid. c.
3. lib. 4.

Hierol.
29.

Atque Impios hosce damnat ipsius Ecclesiæ usus, quæ & leges præscribere, easque ad seruandum cogere, refractariosque grauissimè punire semper consuevit, & merito, qui enim eius obsistit imperio, Deo resistit, ac damnationem sibi parat, eademque usus est Petrus in Ananiam & Zaphiram, agnouit Paulus hanc animaduersionis virgam, Corinthios increpans, eamque suo periculo expertus est Elimas. Et quid exempla recensam tot Imperatorum, tot Regum, totque Principum, quibus ab ipsis Ecclesiæ initijs forum istud externum, & bonis, & malis semper paruisse ostendam? dicat Bernardus, vti gladius apud pijsimum Patrem parsimonia etiam vilissimi sanguinis vagina reconditus, imo & lenitate constrictus sit. *Quid tu denuo usurpare gladium tentes, quem semel iussus es ponere in vaginam, quem tamen qui tuum negat non satis mihi videtur attendere verba Domini dicentis sic, Conuerte gladium tuum in vaginam, tuus ergo & ipse tuo forsitan nutu, & si non tua manu euaginandus, alioquin si nullo alio modo ad te pertineret, & is dicentibus Apostolis, ecce gladij duo, hac non respondisset Dominus, satis est, sed nimis est; vterque ergo Ecclesiæ & spiritualis scilicet gladius & materialis, sed is quidem pro Ecclesia, ille verò & ab Ecclesia exerendus est.* Audi Epiphanium, *Thronus David, & Regia Sedes est Sacerdotium in Sancta Ecclesia, quam dignitatem Regiam, simulque Pontificiam simul coniunctim largitus est Dominus Sanctæ Ecclesiæ, translato in ipsam Throno David, non deficiente in æternum, &c. Regiam igitur Maiestatem coactiua*

potestate destitutam, quis dixerit? non quidem Ethnici, qui suis Imperatoribus semper tribuerunt amplissimam: At hi dumtaxat asseruere, qui ius omne Ciuile etiam Principatus resoluunt.

Et quoniam eandem ipsam supremam iurisdictionē, quam Christus Dominus vni dedit Petro, in quovnitatis Cyprian.
d. vnit.
Eccl. originē, sua autoritate disposuit, vt quemadmodū ipse vnus est, itidē vnā Ecclesiā, vnāq; veritatis Cathedrā, vnus Imperio moderandam constituisse demonstraret, in omnes vicissim eius successores, eodem iure pertransit, cui enim muneris defertur successio, & potestatem muneris annexam deferri simul necesse est, *Inde* Epist. 17 *enim, inquit Cypran. per temporum, & successionum vices, Episcoporum ordinatio, & Ecclesie ratio decurrit, nulla certē alia de causa idem Pientissimus Seruator noster sanguinē suum fudit, ait Chrysostomus, Διὰ τὴν καὶ τὴν αἰμα χρίτος ἐξέχουσα τὰς ἐκκλησίας καὶ τὴν ταύτην, ἃ τῷ Πέτρῳ, καὶ τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐκτελεστον. Nisi vt pecudes eas acquireret, quarum curam tum Petro, tum Petri successoribus committebat: vides igitur cum Augustino dicam, quid in hac re Ecclesie Catholice valeat autoritas, que ab ipsis fundatissimis sedibus Apostolorum, usque ad hodiernum diem, succedentium sibimet Episcoporum serie, & tot consensione firmatur. &c. Quomobrem fideles quoscunque, Romani Pontificis spiritali imperio promiscuē subiacere, nullus inficias negabit, qui Christi ē Grege sit, neque suo Pastori subici, eiusque obtemperare mandatis Catholici Principes ægrè ferre, aut detrectare iustē quidem possunt, postquam nulla ex parte eorum dignitas & potestas, ex hoc imminuitur, aut remittitur, sed augentur potius, alioquin Christi-*

St iij

nã fidei repugnaret, huiusmodi obedientia, quam Chri-
 stus ab ipsis nedum sibi, sed eius quoque Vicario repen-
 dendam exigit; equidem voluntas licet rationi subie-
 cta, non minus est libera, cui nisi pareat voluntas, pro-
 priè dici nequit, quia rationalis non est, iniustum inho-
 nestumque natura exhorret, quod si in illud aliquando
 fertur specie fucata decipitur, admonet tunc ratio si ob-
 sistit compescit, nisi recipiscat, suadendo instat, dete-
 stando coercet, ubi autem peruicax falsa voluptate tra-
 hitur, sui iuris non est, quæ noxium selegit, sed neque
 dimittit impunem, in ipso namque scelere, sceleris pœ-
 nam inuenit, quod conscientiam flagellat, & quo gra-
 uius peccauit, acrius verberat, donec ad pœnitentiam
 redigat, sicuti ergo voluntas semper libera, omnique
 necessitate soluta est, dum & malum deuitare, & bonum
 insequi iubetur, præceptoque legis compellitur, itidem
 nullo pacto supremæ potestati detrahitur, ubi Princi-
 pibus spiritualis iurisdictio dominatur, quandoquidem
 supremæ potestatis est non posse quantum velis, sed vel-
 le quantum possis, non igitur subiectio ista aliquid
 exigit, quod liberi Principatus iura lædat, vel maie-
 stati officiat. In omni Respublica præcipua est curatio
 diuinorum, spiritualis potestas hoc potissimum à Princi-
 pe expetit, vt Deum omnimodo, omni tempore ipse
 colat, & vt alij colant efficiat; Sacrosanctam tueatur Ec-
 clesiam, eos verò qui in diuinis aliquid innouant odio
 habeat, & coerceat, propriæ eorum incumbat saluti,
 qui eius sunt regimini concrediti, quoniam Rex eligi-
 tur non vt se molliter curet, sed per ipsum, ij qui elege-
 runt, bene beateque agant, atque ex proprio munere

Dio lib.
 32.

Xenoph.
 in memo.
 Socrat.
 lib. 3.

cuncta ipsis præstet, quæ ad præstitutum æternæ felicitatis finem eos perducant: at non ne hoc proprium legitimi Principis est? quod si iustitia omni, & honestate posthabitis, impia trahatur dominandi libidine, suumque ipsius commodum spectans & quærens, civium servitutem, non tutelam sibi traditam, suamque esse Rempublicam, non se Reipublicæ falsò existimet, & humana simul, ac diuina confundat, atque pervertat, non liber sed servus iniustissimæ cupiditatis, non Princeps, sed Tyrannus, non homo sed bellua immanis est, potestas namque Principibus decori, gloriæque sit: si illis quos regunt salutaris potentia sit, pestifera verò res est valere ad nocendū. At quis tunc admonebit, quis redarguet, compescet? nullius sane civilis dominatio, par in parem non habet imperium, spiritualis igitur fateri cogeri, neque enim Deus, cuius omnia perfecta sūt opera, in hoc defecit, aut nos opportuno destituit auxilio.

Senec.
d. Clem.

Vna profecto est Christiana Respublica unitate fidei deuincta, vnum igitur caput huius mystici corporis erit, cuius Principes membra præcipua sunt, quemadmodum autem totum corpus animo deseruit, cui nedum pedes & manus, sed oculi etiam negotium gerunt, illius iussu iacemus, aut inquieti discurremus, cū ille imperavit, ita hæc immenta multitudo, vnius spiritualis potestatis, veluti animæ circumdata, spiritu regitur, & ratione flectitur pressura se ac fractura viribus suis, nisi eius consilio sustineretur, suam itaq; incolumitatem ament Principes, summi Pontificis Maiestatem venerando, timendo, eique vt par est obsequendo, hoc enim vinculum per quod Christiana Respublica cohæret, ni-

Senec. d.
Clem.

Seneca.
ibid.

hil ipsa per se futura nisi onus, & præda, si mens illa imperij subtrahatur, tamdiu ab isto periculo aberunt, quâdiu scient hos ferre rationis, & iustitiæ frenos, quos non Tyrannus moderatur sed Pater, cuius dominatum ipsa natura appetit, quæ filios ad parentibus obtemperandû suo instinctu impulit. At huiusmodi firma charitatis vincula si quando abruperint, hæc vnitas dissoluetur, & in partes multas dissiliet, ipsisque idem dominandi finis erit, qui parendi fuerit; aut igitur sanctæ Dei Ecclesiæ spirituali Monarchæ tanquam membra capiti subdantur, aut tot in Ecclesia spirituales Principes erunt, quot Catholici Dominatores in toto orbe existunt, qui nullius hominis imperio subiacent, quid Catholicos dixerim? si Regia potestas prout Protestantes Angli falsò existimant, ab ipso Deo non rationis instinctu, sed immediate est, cui veluti necessarium cõsequens spiritualis inest, nonne ipsi etiam Ethnici Principes, ac Turcarum Tyrannus, eodem iure inter Ecclesiæ Præsules recensere cogemur, quod Ciuilem & supremam potestatem, verè, & propriè habeant, & quoniam absoluti imperij posse quod vult, peculiare est priuilegium, nusquam vna fides, sed quot capita, tot erunt de ea sententiæ, totidem ergo Ecclesiæ diuersitate fidei distinctæ, neque nouum, aut quod fieri nequit ipse effingo; Gallia, Germania, Anglia, Polonia, & quam plures aliæ Prouinciæ testantur. At quis monstrum hoc fœdius, & absurdum deterius excogitare poterit? vnus non plurium dominatum Christus instituit, qui sapientissime nouerat, vt Regni Societas cum fide numquam cepit, aut sine cruore desijt, & in hac Sacra Spirituali Monarchia fundamentum

Cyprian.
d. vanit.
dolor.

tum legitimæ potestatis Christiani Principis omne situm videtur, non vtius inde accipiat, liberam enim à Deo consensu populi habet, sed ne lege diuina & naturali soluta minus libera sit, quemadmodum volūtas potius famulatur quam libere agit, vbi rationi obsistendo proprijs cupiditatibus trahitur, eia vos, qui ad turbas excitandas impie clamitatis, reddenda esse Cæsari, quæ sua sunt, illa dici non dubitamus, Chrysostomus respō-

Homil.
17. in
Matthe

det. τὰ μὴ, τὴν ἐν σὲ βίαν, ἀλλὰ τὴν ἀφ' ὧν φόρος ἐστὶ καὶ πᾶσι. *Quæ pietati ac Religioni nihil officiunt, nam quod fidei, ac virtuti obest, non Cæsaris, sed Diaboli tributum, ac vectigal est &c. Allegatur, pergit Ambrosius, Imperatori licere omnia, ipsius esse vniuersa, respondeo, noli te grauari Imperator, vt putes, te in ea, quæ diuina sunt, imperiale aliquod ius habere, noli te extollere, sed si vis diuinitus imperare, esto Deo subditus, scriptum est, quæ Dei Deo, quæ Cæsaris Cæsari: ad Imperatorem Palatia pertinent, ad Sacerdotem Ecclesia, publicorum tibi munus commissum est, non sacerorum &c. hinc nec aliunde, inquit Cyprianus, Schismata oriuntur, nisi quod Episcopus, qui vnus Ecclesie præest, superba quorundam præsumptione contemnitur, neque vnus ad tempus in Ecclesia Sacerdos, & vnus ad tempus vice Christi iudex cogitatur, nec ei secundum magisteria diuina obedit fraternitas vniuersa.*

Epist. 14.
alias 33.

d. vnit.
Eccl.

Epist. 55.
ad Cor-
nel.

Ne libertas soluta imperio legisque metu in perniciosam dilaberetur licentiam, ius quoddam peculiare sibi homines præscribere, quod gētium est appellatum, cuius salus populi prima lex: eadē igitur ratione inter Christianos ius proprium constituendum pariter fuit, quo fideles moderarentur, cuius duo sunt capita quibus cæte-

Tr

Senec. ra omnia complectitur Religio, & mores, quorum vtri-
 epist. 76. usque eadem est coniunctissima causa, virum namque
 Quare bonum concedas summæ pietatis erga Deum esse, quo-
 bonis ma niam inter bonos, ac Deum amicitia, & necessitudo est
 la Senec. conciliante virtute: at non miscentur contraria.

Ab huius verò Iuris Imperio nullus neque ipsi supre-
 mi Principes, qui Christianam profiteretur fidem repe-
 riuntur immunes, eiusque salus animæ prima lex est.

Alex. ab Pontificis Maximi apud Romanos tanta fuit potestas
 Alex. ge- vt nedum res sacræ & diuinæ eius committerentur arbi-
 nial. lib. 1 trio, sed quæcunque ad Religionem quoquomodo
 cap. 8. pertinentia ipse interpretaretur, de fide & iureiurando
 iudicium ferret, quæ sacra, quæ prophana secerneret, &
 ne praua Religione Populus alligaretur, suo munere ca-
 ueret, tandem inquit Cicero, Religionis iudex esset, le-
 gis Senatus.

Cicer. ad
 Attic. lib.
 4.
 Bod. d.
 Rep. lib.
 6.

Et Galli Druidas Religionū ac iudiciorum arbitros, &
 iudices esse voluerunt, quorum ea fuit auctoritas, vt cum
 rebus iudicatis Reguli ac Principes parere nollent, ipsis
 igni, & aqua deuotionibus execrandis interdiceretur.

Ægyptij quoque eosdem, qui Sacerdotes erant, iu-
 dices constituebant.

Ælian. d.
 var. hi-
 stor. lib.
 14.

Cur igitur nos quoque tantundem, & longe plus non
 tribuamus vniuersæ Ecclesiæ Capiti, & Sacerdotū Prin-
 cipi, qui potestate sibi à Christo tradita iuris omnis quo
 in Ecclesia regimur solus est Arbiter, omnesque suo iu-
 dicio deuincit, & soluit, quod ad vnitatem seruandam,
 cuius bono omnia constant, sapientissimus Deus insti-
 tuit: omne Regnum, in se ipsum diuisum suo pondere
 in præcipitium fertur.

Sciant quanta fuerit Pontificis Hæbreorum auctoritas apud Principes, etiam exteros, imo hostes, ut in eorum ditionibus ius sibi vindicaret, non solum decimarum, sed Imperij; ortis inter Aretam Regem Damasci, & Herodem dissidijs, unde & bellum atrox, summus Iudæorum Sacerdos, pace adhuc inter hos Reges haud composita, literas Saulo dedit ad Synagogas Damasci, ut quos reperiret Christianos, Hierosolymam victos adduceret.

Ioseph.
antiq. lib.
18. c. 7.

Henricum IV. Galliarum Regem, inter magnos iure habendum, piè sane prudenterque dixisse accepi, Papam, nisi esset, ut verè est Principum Arbiter, constituendum ab eis omnino fore, ne perpetuis dissidijs, mutuisque bellis conficerentur.

Hic ames dici Pater atque Princeps.

Horat.

Quod de Romano Pontifice aptius, veriusque dicitur, utrumque enim simul gerit, nec vnum ab altero seiungi unquam sinit, licet enim ex omnibus mortalibus Deo placuerit, electusque sit, qui in terris eius vice fungeretur, in hac tamen tanta potestate non ira ad iniqua supplicia compulit, non impetus, non temeritas hominum & contumacia, quæ sæpe tranquillissimis pectoribus quoque patientiam extorsit, non ipsa ostentandæ per terrores potentiae dira, quoniam esse Patrem obliuisci nequit, seueritatem abditam, clementiam in promptu habet, in aliquos tamen aliquando seuerus, ne discrimine inter bonos, malosque sublato, confusio sequatur, & vitiorum eruptio. Tam omnibus ignoscere crudelitas est, quam nulli alium dignitati donat, alium humilitati, & quoties nullam inuenit misericordiae cau-

Senece. d
Clem.

Tt ij

Senec.
d. Clem.

Senec.
d. Clem.

Ambros.
epist 33.

sam, sibi parcit, filios namque sic regit, atque ita diuini illius numinis afflatu ducitur, & gubernatur, vt si Deus hodie rationem ab eo repetat, eos qui curæ ipsius crediti sunt annumerare paratus sit: quid igitur susurrone istius mussitant? quid impostores blaeterant? qui Catholicis Principibus, veluti pueris, terrorem incutere contendunt; ac si Romanus Pontifex efferum dirumque monstrum sit, Antropophagis, ac Listrigonibus immanius, qui per vim, & iniuriam nedum aliena inuadat, surripiatque Regna, sed Principum dumtaxat carnibus vescatur, sanguinem ebibat, prout Angli & Confœderati Belgij, varijs, iisdemque turpissimis, atque horrendis imaginibus, sanctissimum Dei Vicarium, prohi nefas! prohi pudor! depictum effingendo, apud rudem plebeculam, quam deterrent, pientissimum nomen in odium trahant; sane Principibus qui in eius tutela, fideque sunt, nihil per eum neque vi, neque clam creptum: Regna omnia Christiani Orbis cogitatione percurrito, & quæ Imperia, quæ Regna dicito Summi Pontifices armis sollicitarint, aut suis edictis Romanæ Ecclesiæ ditioni addiderint, vel vnâ dumtaxat prouinciam seu urbem vsurparint; an vllius iurisdictionem inuaserint, ac de iuribus vnquam detraxerint; numquid Galliarum Hispaniarumque Reges, aut Italiæ supremi Principes queruntur quod eos vsurpatis Imperijs superent aut æquent? exigua sane sunt quæ hodie possident, & longe angustiora quam à Principibus olim acceperant, quæ Ecclesiæ surrepta neque diris neque vi repetere cõtendunt, siquid Imperia veteri iure à Sacerdotibus donantur, non vsurpantur. Imperium Occidentis à Græcis ad Germanos translatum, donata

Siciliæ & Neapolis Regna non recenseo, Iura quoque Principum nedum Apostolica Sedes illæsa seruat, sed tuetur, ne ab alijs lædantur curat, & priuilegijs augeat eisdem. Christianissimum, & Catholicum Reges testes potissimum aduoco, conferas rogo Maiestatem & potentiam illorum cum his qui à Romani Pontificis obedientia desciuere, & discrimen comperies maximum. Nullus sanè Papa ab ipsius Ecclesiæ initijs hæctenus fuit, qui in corpora aut fortunas aliorum grassatus sit, vel Principem vllum quamuis Hæreticum, quamuis Ethnicum, impiumque Christianæ Religionis perduellum, & hostem interim aliquomodo curauerit, vel eadem alicuius probauerit; Ecclesiastica namque lenitas cruentas refugit vltiones; At qui impia facinora statim in præptu habentes, Hæreticorum, vtriusq; Friderici, Bauari, aliorumque Schismaticorum Principum exēpla veluti regulas viuendi proponūt, fractā verò superbiam, edomitam audaciā, humillimam pœnitentiā eorum, vel infelix excidiū reticent, quod non ad virtutes quibus dumtaxat Regna seruātur, & tuentur, prouocare, sed ad vitia cūcta quibus Imperia pessundantur, Principū animos illicere studeant. Quamobrē præclara, piaque gesta silētio inuolunt tot Imperatorum, & Regum, qui huic Sanctæ obediētiæ leuissimo Iugo spōte subdidere supremi Principatus Fastigium, en Philippus I. qui ob scelus patratū in Gordianum proditiōis, Sacra communione à Fabiano Rom. Pontifice prohibitus, nisi ante in Christiana Ecclesia, cum cæteris, qui scelerum pœnitentiā agebantur, crimen emendasset, humiliter Pontifici paruit, nihil de Imperij Maiestate deperire arbitratus, vbi Religionis

Leo epist.
ad Tur-
bid.

Euseb.
Hist. lib.
6 c. 25.
seu 27.
Nice-
phor. lib.
5. c. 25.
alias 27.

Tt iij

334
Ruff. lib.
2. cap. 1.

habita ratio videretur, trita est Magni Constantini sententia, qui in Synodo, Episcopos iudicare recusauit, quod se eorum subiacere iudicio prudens asseruit: en Iustinus, qui Apostolicæ Sedi, & Sanctissimo Patri debitum exhibere honorem, ut filium decet verbis, & re ipsa professus est, dum Ecclesiastica negotia ad Summum Pontificem semper retulit, Carolus Magnus, qui Romanam, & Apostolicam Sedem, Sacerdotalis dignitatis Matrem, & Magistram Ecclesiasticæ rationis adeo agnouit, ut cum mansuetudine, & humilitate seruandâ esse, & licet vix ferendum ab illa Sancta Sede imponeretur Iugum, tamen tolerandum dixit, Valentinianus, Theodosius, Iustinianus, Fridericus I. Carolus V. Ferdinandus, & plures alij, qui Cathedram Petri, in Pontifice Romano, eiusque vniuersam iurisdictionem in totam Ecclesiam, se seque illi subesse asseruere, Carolum præterea, Hugonem, Ludouicum Sanctum, qui obedientiam erga Romanum Pontificem Philippo Filio præcipuè commendauit, aliosque Franciæ Reges. Alphonsi Hispaniarum Regis vide sanctiones, vbi Hæreticum dicit, qui Pontificis in omnes Christianos spirituales potestatem negauerit; Austriacæ sanè Familiae pietas erga Deum, & obsequium erga Summum Pontificem veluti hæreditarium ius est.

Epist. ad
Theod. in
Concil.
Chalced.
act. 2.
Auth.
Iustin. &
eius epist.
ad Bonif.
II. epist.
ad Eman.
Imp.
Epist. ad
Adrian.
II. epist.
ad Ioann.
XV.
Nangius.
d. gest. S.
Ludou.
Edit.
Vuorm.
Concil.
Later.
sess. 2.
P. p. tit. 5.
l. 2. 3. 4.
& 5.
Beda. lib.
3. cap. 25.
Polid. l. 6.
Histor.
Anglic.
C. Baron.

At non reticebo Lucium Britaniæ Regem, qui mandato Eleutherij inter Christianos adscisci rogauit, ipsum veluti Ecclesiæ Caput agnoscens, non Osuuium, qui ut audiuit Cœlorum Clauis Petro datas, statim numine actus, eidem in omnibus obtemperaturum obtulit, nō Eduardum I. qui Ioannis Papæ monita, uti filius semper

plurimi fecit, & Nicolao II. subiectionem, & obedientiam detulit, non Richardum II. qui iustiores exitum facta Principum sortiri dicit, ubi à Sede Apostolica robor, & fauorem accipiunt, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ colloquio diriguntur, non denique omitam Ioannem XIII. qui Innocentio III. iurauit, *Tactis Sacro Sanctis Euangelij in presentia Legati, se iudicio Ecclesiæ parituros & Sexdecim cum eo Comites, & Barones, ex potentioribus Regni, in animam ipsius Regis iureiurando confirmarunt*, tantaque fuit eorum Religio, ut Romanæ Ecclesiæ annuum pensitare tributum, ab Ina Rege inceperint, quam piam consuetudinem Vuillelmus cognomento Conquistor, ea lege confirmauit, & auxit, quæ de Denario Petri inscribitur, *Et Ioannes antedictus*, refert S. Antoninus, *De Consilio suorum Principum denovo obtulit, ac libere concessit Deo, & Apostolis eius Sanctissimis Petro, & Paulo, & Sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & Domino Papæ Innocentio III. totum Angliæ Regnum, Hiberniæ pariter, cum omnibus iuribus, & pertinentijs suis, & eousque uiguit, donec Henricus VIII. eam Apostatando infregit.*

Neque Poloniæ debitus subtrahatur honos, Sigismundus quoque Rex, sua epistola Leoni X. humillimam exhibuit obedientiam, Italos recensere Principes, superuacaneum, quod plurimum dignitatis, & gloriæ sibi addere existiment, ubi Sanctissimi Patris nutui omnimodo pareant, cuius iussa detrectare nefas, impiumque ducunt; supremam verò potestatem nulla ex parte imminui cum spiritali subicitur, discant Catholici Reges ab Ethnico Imperatore Alexandro Seuero, apud quem tanti Religionis autoritas, ac reuerentia valuit, ut iudi-

tom. 12.
anno.
160.
Epist. ad
Clem.
III. apud
C. Bar.
tom. 12.
anno.
1190.
Math.
Paris.
inuit.
Inana.
anno.
1213

Polid. lib.
& 1. 5.

Hist. 3 p. c.
19 cap. 1.
5. 5.
Plat. in
Innoc.

Concil.
Later.
act. 7.

Orat. ad
popul.
tim. per-
cul.

d. captiu.
Babyl.

de potest.
secul.

Epist.
contra
duo Cz-
sar. man-
da.

in c. 6.
Daniel.

catas à se causas, à Pontificibus, atque Auguribus retra-
ctari, atque aliter quam ipse iudicasset terminari patere-
tur, minime dedecori sibi arbitratus in ijs, quæ ad Reli-
gionem pertinent, Imperatoriam Maiestatem Sacerdo-
tū authoritati cedere. Suscipiant igitur hi qui alijs impe-
rant, liberiozem Nazianzeni vocem, quam seruales, in-
fidasque Assentatorum adulationes; & sciant, Oves
illius Gregis esse, cuius Papa est Pastor, cuiusque non
imperium, sed inuidiam, & rabiem Hæreticorum ti-
meant, qui sicuti fidei, & religionis iugum excussere,
itidem humani Principatus imperium non ferunt, vt
prolapsa licentiæ libido omni soluta lege sit, qua coër-
ceri timet. Quamobrem dominationis omnis funda-
menta concutientes, vt eam pœnitentius euertant, populos
ad libertatem reuocant, quorum in legitimos Principes
odium excitant, hic Reges Catholici arrigite aures,
Lutherus in vos; *Nulla alia est remedij spes, nisi reuocato
libertatis Euangelio, secundum ipsum semel extinctis omnium
hominum omnibus legibus, omnia iudicemus, & regamus,
&c. Inter Christianos nulla potest esse superioritas, Princeps est
caro ferina in Cælo, idest rara avis, sunt enim Principes appa-
ritores, Lictores, Carnifices Dei, &c. Fatui, pessimi ne-
bulones, ac Tyranni, imo Turca decies probior, & pru-
dentior est, &c. omitto Vualdenses, Begardos, Vuicle-
fum, Monetarium, Melanctonem, & Libertinos, qui
authoritatem, & obedientiam omnem vobis pœnitentius
adimunt, siquidem Caluinum validius hæc clamitan-
tem audio, Principes terreni se contra Deum extollunt, sua se
ipsi potentia priuant, imo verò indignissimi sunt, qui hominum
cætu, ac numero reponantur, potius illis est facies conspuenda
quam*

quam eorum Imperijs obtemperandum, nisi communem superstitionem extirpent, & funditus tollant, &c. Catholicam scilicet eliminant religionem, quapropter ad omnem evertendam Monarchiam veluti pedem instruxit illis præcipuè impijs dirisque blasphemijs, omnium videlicet potestatem absque ordinis distinctione æqualem esse.

Nulla quamvis grauissima peccata Sanctorum mortalia, ideo coram Deo ipsi non imputari, nullum ab hominibus committi delictum, nisi Deo instigante, & impellente &c. Horret sane animus tanti flagitij imagine. Nec minus in vos sæuit Beza, immanius verò eorum sectarius David Paræus, qui super iactis à Præceptore suo fundamentis hæc disertis construxit verbis, licere subiectis, eorum Principes è solio deturbare, parum dico, etiam interficere ubi à Principatu in Tyrannidem degenerant, vel populos ad Idolatrandum compellunt, Idololatriam verò Catholicam religionem falsò appellat, eorumque conscientiam cogunt, ubi religionis, ac iustitiæ prætextu propria spectant commoda, vel denique uti Athalia homicidæ, & sanguinarij sunt, ita vindicem iustitiæ gladium vestræ extorquet dexteræ; nimia hæc quidem sunt, late admodum patent, quandoquidem vel à patria veraque religione deficiendum, utque alij sua libidine deficiant, & noua in diuinis comminiscantur indulgendum erit, potestate omni in hos facinorosos animaduertendi vobis sublata, aut in vos veluti in Tyrannos irruere cuique licebit impune, quamvis iure ille à Deo proximus habeatur, per quem Dei Maiestas vindicatur, quæ negotium haud sanè exiguum facefferent, nisi Deus, in cuius manu cor Regis est, quique ci-

Vu

Inst. lib. 2.
c. 8. §. 39.
lib. 3. c. 4.
§. 28.
Lib. 1. c.
17. §. 5. c.
18. §. 2.
&c.
Epist. 42.
in cap. 13.
epist. ad
Rom.

Inst. 1. 2.

uitatem custodit, non Angelum dumtaxat, ut singulis hominibus, verum superioris ordinis Principes, potentioresque spiritus cuique vestrum tutores dedisset, quorum excubare curam pro salute singulorum, atque vniuersorum quotidie experimur.

Germaniam olim vnius imperio obtemperantem, in tot Respublicas discidit hæresis, quot in ea sunt, ut vocant, dissidentes circuli, quibus quot turbas, quot bella, quot vstiones vicissim intulerit nemo est qui ignoret.

Idipsum molitur in Gallia, vbi circuli nomen haud peregrinum, & ignotum quam annos iam supra sexaginta, civilibus dissidijs, sectionibus, combustionibus, direptionibus, mutuisque cædibus miserrimè conflatauit.

Belgium quoque non minori perfidia, & immanitate, vinculo pietatis, & charitatis, quo sociabantur abrupto, furorem, & arma ministrando, filios in Parentes, fratres in fratres, consanguineos in propinquos, sæuire & insanire coegit.

Plutar. in
Themisto.
Tacit. in
Agric.

Neque Britanniam finit immunem, quæ licet incultas sicuti Persia ad subiectionem magis quam ad libertatem gignat, vnde neque sexum in Imperijs discernunt, nutat tamen inter Puritanorum, & Protestantium ministrorum intestina odia, perpetuasque discordias, quorum fastus, & ambitio haud fasces submittit.

Polib. lib.
6. d. milita.
ac domest.
Rom.
disciplina

Alia vero septentrionalium Regna, eo redegit ut vt oligarchiæ potius, quam Monarchiæ speciem retineant.

Religio siquidem sicuti rerum omnium publicarum

firmissimum est fundamentum, ab eaque subditorum fides in Principes, obedientia erga Magistratus, pietas in Parentes, Charitas in singulos, iustitia in omnes pendet: quamobrè omnium societatum vinculum, & coagulum, iustitiæque firmamentum iure optimo dicitur, itidem eam si tollas, vita hominum stultitia, scelere, & immanitate replebitur, quia nova in diuinis introducentes multos impellunt ad mutationem rerum, vnde coniurationes, seditiones, conciliabula existunt minime conducibiles Principatui: à nulla igitur re maius periculum, quam ab innouata, aut insidiose simulata Religione.

Plut. contra Colot
Lactan.
de ira li. 3.

Diolib. 2

At sacrosancta Catholica Romana Ecclesia Principes tanquam à Deo proximos habet, quorum Maiestatem diuini numinis vicem veneratur, Iurisdictioni propter conscientiam homines subicit; Potestatem, quam vitæ necisque in subditos habent, impijs ad terrorem, bonis ad tutelam commendat, eorumque imperium deterectare, & legibus non parere, nisi diuinis contrariæ sint, non finit, seditiones, rebelliones, cõiurationes, bella, & crudes & parricidia exhorrescit, execratur, dirisq; denouet, *Quia Mater est facunditatis successibus copiosa, cuius fatu nascimur, cuius lacte nutrimur, & Spiritu animamur, nunquid Mater infantes suos obliuisci poterit? & si Matres obliuiscantur, Ecclesia nunquam, cui nihil magis est cordi, quam filiorum salus; eodem pietatis affectu sanctissimus Pontifex Principum suorum sedulo curam gerit, pro ipsis continue vigilat, tamquam pro ipsis rationem Deo redditurus; Obedientiam, & fidem in subditis erga suos Dominos, tamquam Diuino iure*

Cyprian.
d. vni.
Eccles.

Vu ij

debitam, inter ipsos verò Principes pacem, summa prudentia nutrit, & seruat, si quæ autem dissidia, si quæ bella oriuntur, ad incendiū extinguendum promptus aduolat, authoritatem suam interponit, vt ab armis discedatur, de odijs sopiendis, animisque conciliandis semper anxius, in eius mente nihil hostile, nihil efferum est, vt Sæctarij malo more imponunt, sed potentiam suam placide, & salubriter exercet, æquis desiderijs propensus, iniquis acerbis, & quoniam Pater est, obiurgat liberos nonnumquam blande, nonnumquam minaciter, aliquando admonet, etiam verberibus, & nisi plus sit, quod timeret, quam quod damnat, non accedit ad decretorium stilum, multa ante tentat quibus peiori loco positū reuocet, vbi deploratus est, vltima experitur, quid quid igitur ei præstant Principes, etiam si magnum ipsis videretur, infra æstimationem paterni muneris est, id enim potissimum diuina lex spectauit, quæ eos summa obseruatione coli iussit, quibus religionis curam dedit, illos verò qui summi Sacerdotis iussa respuerent, lapidibus obrui mandauit, vt Dei præpotentis administratos reuereri, & obseruare condiscamus: nam qui ordinem sacrum potestate spoliant, ijdem certè contemptui vt sit præcipuè quærunt, omnemque diuini numinis metum, & cultum, omnemque religionem pessum ire desiderant, quamobrem de sapientissimis Romanis, inquit Lib. I. c. I. Maximus, omnia namque post Religionem ponenda semper nostra ciuitas duxit, etiā in quibus summæ Maiestatis conspici decus voluit, quapropter non dubitauerunt Sacris Imperia seruire, ita se humanarum rerum futura regimen existimantia, si diuinæ potentæ bene,

Senece. d.
Clem.

Senece d.
benefic.
lib. I.

Deuter. c.
17.

Lib. I. c. I.

atque constanter fuissent famulata.

Quoniam verò Principibus sub Romano Pontifice ad summam libertatem nihil deest nisi pereundi licentia, hoc vno claudam deterrimam eius Principis conditionem esse, qui neminem habet quem vereatur: hominum profectò naturam numquam ita bonam esse ut recta ad virtutis, & honestatis opera pergat, nisi adstet aliquid quod ipsos quodammodo in officio contineat, poterit unusquisque Neronis, & Tiberij exemplo cognoscere, quorum de altero inquit Tacitus, seque in omnes libidines effudit, quas male coercitas, qualiscunque Matris reuerentia retardauerat, de altero verò postremo in scelera simul, ac dedecora prorupit, postquam remoto pudore, & metu suo tantum ingenio utebatur.

*Sene. d.
Clem.*

14. annal.

*6 annal.
in fin.*

Vu iij

CAPITIS IX.

EXPVNCTIO.

VONIAM dato vno inconuenienti, plura inde sequi necessum est, Author, cuius impia Chimæra vno præcipuè innititur falsissimo fundamento, paritatis scilicet inter Apostolos, Primatu omni Petro adæpto, sicuti Romanum Pontificem cæteris Episcopis iurisdictione æqualem mendacissime asseruit, ita nunc, vt omni potestate destitutum ostendat, ineptè ratiocinatur.

N Romanus Pontifex à Concilio Nicæno in suo Patriarchatu restrictus fuit, nec plus authoritatis, quam cæteri Episcopi habet, quo igitur iure hanc in Reges, & Principes eorumque subditos potestatem habet?

Impiissimā ineptissimamq; hanc esse hæresim retroactis expunctionibus demonstrauiamus, eam namque Summo Pontifici adimit potestatem, quam Christus ipsi in omnes contulit qui eius profitentur fidem, præcipuam verò illam ligandi quodcunque & soluendi in terra, & in Cælo supremam auctoritatem, qua diris

quoscunque deuouere, & omni alio Censuræ genere in cunctos animaduerrere, benedictionis Sacramento exauctorando, ab Ecclesia eierando, Sacraque interdicens omnes fideles deuincire, & vinctos soluere, demandare, & in Ecclesiam rursus reuocare proprio iure & arbitrio potest.

Eamque inde vsque ab initio agnoscere, acerrime tueri, & vbi opus fuit, exercere Romani Pontifices, ne proprio decissent muneri, semper consueuisse. Audi Liberium epist. ad Anastasium, *Olim & ab initio tantam percepimus à B. Petro Apostolorum Principe fiduciam, ut habeamus auctoritatem pro vniuersali Ecclesia, ad rectam defendendam fidem, quatenus nulli liceat statum Ecclesiæ commouere, ad lesionem recte credentium absq; sui periculo honoris &c.*

Et ad Constantium, *Et numquā mea statuta sed Apostolica ut essent firmata, & custodita perfeci, secutus morem, ordinemque maiorum, nihil addidi Episcopatu Urbis Romæ, nihil minui passus sum.*

Audi Innocentium I. epist. 17. ad Archadium, qui Chrysostomum expulerat, *Itaque ego minimus, & peccator cui Thronus Magni Apostoli Petri creditus est, segrego, & reilicite, & Uxorem à perceptione immaculatum mysteriorum Christi Dei Nostri, Episcopum etiam omnem, aut Clericum ordinis S. Dei Ecclesiæ, qui administrare, aut exhibere ea vobis ausus fuerit, ab ea hora, qua presentes vinculi mei legeretis literas, dignitate sua excidisse decerno.*

Lege epist. 10. Gelasij ad Anastasium August. & aduersus eundem Symmachi Apologeticā, *At quia Imperatores, diuinum putas, inquit, contemnendum esse iudicium? An quia Imperator es contra Petri inniteris potestatem? Conferamus*

autem honorem Imperatoris cum honore Pontificis, inter quos tantum distat, quantum ille rerum humanarum curam gerit, iste diuinarum.

Romanæ Sedis priuilegia, scribit Nicolaus I. ad Carolum Regem, usque ad mortem ope freti diuina, prædecessorum meorum vestigia sequendo, cassari taliter minime patiemur, priuilegia namque Christi sunt, ut ita dicamus remedia Ecclesiæ Catholica, Priuilegia inquam Petri arma sunt, contra omnes impetus prauitatum, & munimenta.

Perlege comminatoriam Leonis IX. ad Michaëlem Constantinopolitanum Imperatorem, Leonem, & Archadium.

Euolue cæteras Pontificum epistolas decretales, & Sanctiones, iuxta Ecclesiasticos Annales Magni illius Baronij, cuius solus nomen vos terret, & rem omnem comperies.

Neque verè Catholici, optimique Imperatores, & Reges, aliquid eorum Maiestatis sibi deperire rati, Sanctissimi Patris Imperio submittere fasces vnquam recusarunt, Philippus I. Constantinus Magnus, Gratianus, Valentinianus, & Theodosius, Honorius Augustus, Valentinianus III. Valentinianus, & Martianus, Basilus, Anastasius, Iustinus, Iustinianus I. & II. Carolus Magnus, & quam plures alij, quorum percenset seriem eruditissimus Coccus p. p. Thesaur. lib. 7. art. 8.

Non ergo deterrimi Assentatores, sed Catholici Patres audiendi sunt.

Legi, inquit Bernardus epist. ad Conradum Imperatorem, Omnis anima sublimioribus potestatibus subdita sit, quam sententiam cupio vos custodire, in exhibenda reuerentia

Petri

Petri Vicario, sicut ipsam vobis vultis ab uniuerso seruari Imperio, &c. At non ne vulgatissima sunt, quæ gesserunt Innocentius I. in Archadium, & Eudoxiam, Nicephor. lib. 13. cap. 34. Gregorius II. in Leonem Ionomachū, Glycas, Theophanes, Cædrenus, & Zonaras in vita Leonis, Gregorius VII. Callistus II. Alexander III. Innocentius III. & Innocentius IV. in Henricos III. & IIII. in Fridericum II. & Ludouicum Bauarum, extant de his Conciliorum acta, quatuor Romanorum anni 726. 1076. 1080. Beneuentani anni 1087. Placentini 1095. alterius Romani anni 1102. Lateranensis 1116. Coloniensis 1118. Remensis 1119. Claramontani anni 1095. Pictauiensis 1110. Lateranensis anno. 1215. Lugdunensis 1245.

Quanta verò sit potestas illius qui vices Christi gerit in terra, ex eo deprehendi facile poterit, quod sola Maiestate deterret, & imperata facere cogit. Desiderio Longobardorum Regi, Romam ante Carolum à Pontifice in se vocatū, inire simulato voti prætextu festinanti misit Adrianus, qui ei sub Anathematis pœna imperarent ne propius ad Urbem accederet, incredibile forsitan videtur, & tamen verum est, barbarum Regem, superbiaque efferum, quem arma non mouerent, eo nuncio statim territum retro exercitum conuertisse: quod si eadem ab Episcopis exantlata quoque exigis: scias magnam quidem esse Episcoporum auctoritatem, quia & præcipua eorum est dignitas, qua loco Apostolorum suffecti sunt, fuerunt. *O Ecclesia, inquit Hieronymus Psal. 44. Apostoli Patres tui quia ipsi te genuerunt, nunc autem quia illi recesserunt à Mundo, habes pro his Episcopos Filios, Prin-*

cipes constitutos, &c. Merito ipsis Regibus præferendi, teste Damasceno orat. 2. pro imaginib. *Nihil enim honorabilius in Ecclesia, quibus ante Reges honor debetur*, inquit Ignat. epist. 7. ad Smirnon. & Chrysost. lib. 3. d. Sacerd. pluresque alios adducit Patres C. Bellar. d. Rom. Pontific. lib. 1. cap. 7. quid igitur mirum, postquam de hoc quoque exempla quæris, si Babilas Decium, ut mancipium vile, eiecit Ecclesia, Ambros. Theodosio Thessalonicae cædis sanguine fædato, Ecclesiae interdixit ingressum, Moguntinus Episcopus Othonem Patrem piorum consortio mouit, ne innumera de re vulgatissimam congeram.

Menda-
cium
Illyric.

N. Hinc in ius Canonicum inuehens, Ideo inquit, falsus est Canon Alius 15. q. 6. falsitas verò ostenditur, quia à Gratiano Zachariae adscribitur, & illius temporis scriptores Stephanum II. fuisse dicunt, qui Pipinum in Italiam contra Longobardos vocauit, atque venientem absoluit à iuramento præstito Regi suo Chilperico, ipso non vocato, non audito, non defenso, non accusato, aut delato Abbas Vspersgens. Eutropius lib. 22. Eginardus de vita Caroli Magni.

EX Illyrici prolegomenis impudentissimum hausit mendacium, quod refellunt Historici omnes, & fere innumerabiles illius temporis, qui rem hanc literis consignarunt, eisdemque aduersus ipsum Illyricum recenset C. Bellar. d. transl. Imper. lib. 1. cap. 2. ibique & cap. præcedenti Gretf. aduersus Iunium, remque totam reperies apud Phiteum Francor. Annal. quos auctores Freherus edidit, tom. p. Illustr. script. German. ad annum 751. & 752. & apud Coqueum in Censura ad ref.

ponsum examinis Sauaronis pag. 59. & 60. Impress. Lutetiae anno. 1617.

Licet igitur tot, tantique ponderis testes, ad obruendum mendacissimum Impostorem sufficerent, addā tamen hunc Canonem Alius, receptum, & promulgatum fuisse in Gallia, autoritate Regij Consilij die 14. Martij anno. 1583. prout testatur Ioannes Coqueus in Censura aduersus Responso Sauaronij, pag. 49. & 50. sed quoniam blactero iste fidem huic veritati abrogare conatur, quod scriptores de ea ab inuicem discrepantes, à Stephano. II. non Zachariae autoritate Pipinum electum asserunt: verba Tilleti, in compendio suae Chronicae, anno 751. & 752. referre haud è re duxi, ex quibus res omnis, vt verè se habet liquido deprehenditur, inquit igitur, *Ledit Pepin enuoya Bonhard Euesque de Virzbourg deuers le Pape Zacharie pour luy faire donner la sentence contre le Roy Childeric comme indigne du tilre de Roy & administration du Royaume, le Pape luy accorda ce qu'il demandoit, toutefois selon aucuns, il mourut deuant que la sentence fust executée, le Pape Estiene luy succeda qui confirma le tout, & luy mesme vint en France, pour Sacrer le Roy, & pour rendre Childeric Moine.*

Imò Abbas Vspersensis in Chronicon, ad annum ^{Falsò.} 750. contrarium omnino dicit, *Pipinus*, inquit, *per auctoritatem Zachariae Papae, more Francorum electus, ad Regnum per manus S. Bonifacij eleuatus est in Regni solio.*

Eutropius adducto lib. 22. nihil noui dicit quo ab alijs discrepet Historicis, sed Pipinum dumtaxat à Stephano Pontifice in Regem prouectum scilicet Corona redimitum quod & ceteri asserunt, defuncto namque

Xx ij

Zacharia cuius auctoritate & mandato renunciatus inauguratusque est Rex à Stephano Corona donatur.

Falsò.

Eginardus itidem, de hoc verbum nullum. sed, *Pipinus autem per auctoritatem Romani Pontificis, ex Praefecto Palatii Rex constitutus, nec plura habet.*

N. Secundò falsum eundem Canonem probat, quod Carolus Martellus Pipini pater, ante Zachariam I. & Stephanum II. Regnum in Gallia vsurpauerat, prout scribere dicit Aimoin. lib. 4. cap. 54. 55. 56. & 58.

Falsò.

Quamobrem Zacharias consultus, qui mereretur Regis nomen, pro Pipino respondit, sed responsio consequuta est quæstionem propositam, de Regno controuerso, non inter Pipinum & Chilpericum, sed inter Pipinum, & Grifonem eius fratrem, Aimoin. eod. lib. cap. 61. nam Grifo Regnum, quod pater vsurpauerat, habere volebat, vt scribit Aimoin. d. lib. cap. 58.

At idem Aimoinus lib. 4. cap. 57. Carolum Martellum Pipini Patrem, ita Principatum ab eo adeptum, inter filios diuississe refert, *Carolo Magno Austrasiam, & Loringiam; Pipino verò Burgundiam, Neustriam, & Pro- uinciã permisit.*

Cap. verò 61. narrat vti Grifo ægrè ferens Pipino subdi, collecta manu in Saxoniam profugit, in quem Pipinus per Loringiam, cum exercitu in Saxoniam profectus est, vnde Grifo Saxonum fidei diffidens, Baioariam petijt, & copijs, quæ ad ipsum è Francia confluebant Ducatum illum in suam redegit potestatem, his autem ad Pipinum perlatis, ipse magno cum exercitu, eo aduolans Grifonem omnesque Socios cepit, Tassilonem à Grifone expulsus in Ducatum restituit, do-

ma inque reuersus, Grifonem more Ducum, duodecim Comitatibus donauit, sed ipse hoc fratris beneficio contempto, eodem anno ad Vuaifariam Ducem Aquitaniae confugit, vbi sequenti anno decessit, vt ipse refert Aimoin. cap. 62. idem scripsit Author Annalium nomine Astonomus ad annum 748.

Pergit, eodem cap. 61. legationem Episcopi Vuiriburgensis, & Fullardi Capellani, qui ad Zachariam Pontificem missi sunt, vt ipsum de causa Regum, tunc in Francia existentium consulerent, qui Regis dumtaxat, nudum omni potestate nomen retinentes, vix semel in anno, quadriga vecti, quā boues trahebant, ad aulā accedere cōsueuerant, apud eos verò, quos Palatii Magistros appellabant, omnis erat auctoritas, quorū vnus Pipinus, tunc dicebatur: legati igitur narrato Pontificis responso, ac mandato, Pipinum Regem eligendi, *Protinus*, inquit, *hoc anno, secundum Romani Pontificis sanctionem, Pipinus Rex Francorum appellatus est, & ad huius dignitatem honoris vinctus Sacra unctione, manu Sanctae memoriae Bonifacii Archiepiscopi, & Martyris, & more Francorum eleuatus in solium Regni, Hildericus verò, qui falso Regis nomine fungebatur, tonsō capite, in Monasterium missus est.*

Ex quibus has constituo animaduersiones, Quarum prima est, Regnum Franciae, cui Chilperico amoto, Pipinus praeficitur, longe omnino diuersum esse à Principatu, quem Carolus Martellus adeptus est, Prouincias enim quas inter filios partitas Aimoinus scribit, Germaniae superioris esse nemo est qui ignoret, Burgundia excepta, quae Francia dici nullatenus potest. Altera, quod inter Pipinum, & Grifonem nulla de Regno Franciae

Xx iij

controuersia extitit, quæ ad Pontificem Zachariam delata fuerit, licet ipse fratrem sibi superiorem non ferens ab eo secesserit, quãobrem legationem hanc ob causam ad Pontificem amandatam non esse necessario sequitur.

Tertia, quod mandato, & autoritate Zachariæ Pipinus, post reditum legatorum, è Rege Austrasiæ, quæ Carolo Manno Cænobitarum instituta professo, eidem accesserat, Franciæ Rex creatur, & Hildericus imperio abdicatur, & in Monasterium detrusus.

Hinc tu mi homo, qui Canones nimium temere falsos dicis, ipso Aimoino Iudice necessum est falsitatis indelebilem tibi notam inuri merito patiaris.

Hinc digreditur & aduersus Franciscum Suarez virũ
Menda-
cium. sane præstantissimum, & nostræ tempestatis Scriptorum eruditissimum quod contra serenissimum Regem Iacobum diuisionem Regni adduxerit, inter Ludouicum, & Carolum, post fugã impij Lotharij, iudicio Episcoporum factam, & C. Baroniũ ab ipso Suarez testẽ inductũ, nihil prorsus de hac diuisione, sed vti ducebant Francorũ Reges in expeditione secũ Episcopos cõplures, quorum consilijs ac precibus iuuaretur dumtaxat scripsisse, & huic aliud non minus turpe connectit mendacium.

Menda-
cium.

N. Et ipsa inquit extrauagans vnã Sanctam Bonifacij VIII. à Martino V. successore reuocata est, atque iussum, vt contra Regnum Fraciæ vltius non allegaretur.

Primum mendacium idem refellat C. Bar. qui tom. 9. ad annũ 842. ex lib. 2. Nitardi huius diuisionis Historiam ita scripsit, *Omnibus Episcopis vnanimiter visum esse, Lotharium ira Dei eiectum, fratribus se melioribus Regnum iuste ad regendum tradidisse, veruntamen handquaquam illis*

hanc licentiam Regni diuidendi dedisse, donec illi palam percunctati utrum illud pro vestigio fratris electi, an secundum Dei voluntatem regere voluissent, responderunt in quantum nosse, & posse Deus illis concederet, & auctoritate Diuina, ut illud suscipiatur, & secundum Dei voluntatem regatis, monemus, hortamur, atque precipimus.

Secundum cum ex eo detegitur esse cōmentum impudentissimum, quod nullum ipsius profert Authorem, tum etiam quoniam in dicta Extrauag. Bonifac. vnā dumtaxat esse Ecclesiam, vnum eius caput, & quæ & quanta sit eius potestas, generaliter explicatur, verbis ijsdem quibus de ea Bernardus disserit lib. 3. d. conf. c. 4. quorsum igitur hæc ad Francos; vel quo pacto in eorum Regnum possunt referri, nullæ profecto hac de re Martini V. extant literæ, nullus hoc dicit Historicus, mendacium ergo concludas frigidissimum.

N. Idem obicit cap. Grandi d. supplem. negl. prælat. in 6. Nam inquit, cum Magnates Regni Lusitanie Alphonsum coadiutorem Regi Sancio II. elegerint, & subditi, qui Sancio eiusque filio iurauerant, valde dubitarent an si coadiutori obediissent, periuri essent, Pontificem Innocentium IV. consuluerunt, sed quod per modum consulti, quibusdam literis scriptum est, ut Hieron. Bardus in sua Chronolog. anno. 1247. §. de Regno Portugallie, Bonifacius VIII. iurisdictionis auidus, tanquam autoritate Pontificia factum in 6. lib. decret. compilauit, quod si autoritate Pontificia factum esset, neque Antoninus Florentinus, neq; cæteri Historici, qui Innocentij gesta annotarunt tacuissent, ipsa verò Epistola Innocentij ad Alphonsum scripta suppres-

la est. Decretalis autem inde compilata, multa tacuit, multa addidit, veritas vnde colligi posset.

SAncius siue Coniugis Menicę captus amore, siue maleficijs in amentiam iniectus è Rege in vilissimum Vxoris mancipium degenerans, ius omne imperij eius libidini cesserat, apud quam ignauissimi quique, gratia & autoritate plurimum valebant. Quamobrem Proceres Regni, quoniam Regina infœcunda erat, coniugium diuellere frustra curabant, reque ad Pontificem delata, viri pietate, & prudentia præstantes, ad Regis mentem reuocandam adhibiti sunt, & cum nihil profici, publicasque res vnus feminæ arbitrio pessundari, Ecclesiæ bona diripi, disciplinam prolabi, & libertatem omnem violari animaduertentes, ad Innocentium Pontificem Lugduni agentem, legationem decernunt, ac Sancium veluti tantæ moli imparem Regno moueri curant, *Sancius*, inquit Vaseus in Chronic. cap. 19. *sed duobus postremis rexit, pro illo Portugalliam, Alfonsus Comes Bononiensis, frater ipsius, iussu Innocentij III. Summi Pontificis, apud quem Sancius delatus fuit, quod animo esset nimis omisso in administratione Regni.* Eadem scripsere Garibaius Hist. Hispan. lib. 34. & refert Vigner. in Bibliotheca Histor. ad annum eundem.

Falso.

Non igitur Consilium, sed facultatem ab Innocentio poposcere, eiusque autoritate Alphonsus Prorex eligitur, neque Bardus probat Pontificem vt Consultorem additum, imo verba ipsius cōtrarium omnino præseferunt, inquit enim, *Alfonso fratello di Sancio raffrenò i tumultuarij è necessitato dal' Papa a prese il gouerno del' Regno.* *facere iraque rogo, totidem, & hic, mendacissimas te*
com-

commentum imposturas, & Bonifacium VIII. non ad iurisdictionem vsurpandam, verum ad Ecclesiæ iura seruanda, inter ceteras Canonicas Sanctiones, Innocentij epistolam rede gisse, quæ non ad Sancium, vt ipse consueto more oscitanter scripsisti, sed ad Lusitanæ Proceres data est, vt ex eodem cap. grandi, & scriptoribus adductis cognoscere poteris. At quis tibi suggessit eandem epistolam suppressam esse, quo Authore didicisti? nullum profectò edis, tuo igitur capite depromis, & vnde nosti Decretalis illius compilatorem, multa huius epistolæ reticuisse, & plura addidisse; si epistola non extat? denique ea verba, *Veritas vnde colligi posset*, an ad ea quæ præterita, vel ad quæ addita sunt referre mauis, ænigma explices necessum est, si enim ad posteriora retuleris, veritas ex ipsa epistola aliter deprehendi non potuisse dicis, quid igitur redarguis factum benè? si ad priora, meminisse oportebat epistolam esse suppressam, ne tam temere diuinares.

At de hoc forsan exempla desunt sub anno. 820. mortuo Sancio, Garfia Principe Nauarræ quatuor annis interregnum fuit donec à Pontifice Romano decretum allatum est, quo Eunicus Arista primus Nauarræ Rex appellatus, & vnctus est.

Gregorius VII. Demetrium Regem Croatiae instituit, sceptrumque, Coronam, & vexillum dono misit. C. Baron. anno. 1075. tom. II. Stephanus Hungariæ Princeps anno. 980. legatos ad Pontificem Benedictum VII. misit, vt ab eo Regium nomen acciperet, quod ei datum est. Mieceslao Polonorum Duci flagitanti negatum Cromer. lib. 3. Polon. C. Bar. tom. 10. sub eodem

Yy

anno; Alexander III. Alphonso I. Lusitaniæ Regi Coronam indulgit C. Bar. tom. 12. anno. 1144.

¶ Eustachius Stephani Angliæ Regis filius à Corona arcetur iussu Eugenij III. Card. Baron. tom. 12. anno 1148.

Et ne plura commemorem Imperatorum & Principum, iure suo in his utitur Papa, cum à Deo tuendæ pietati accepto, tum ab ipsis Imperatoribus & Regibus iam seculis tam diuturno usu probato, ut in controuersiam illud vocare ubi salus Ecclesiæ agitur, nefas sit.

Modo eadem ipsa recudit, quæ Serenissimus Magnæ Britaniæ Rex pro suo nouo, & hætenus inaudito iure iurando adduxit, reticet autem quæ C. Bellarminus, Suarez & Beccanus, & quam plures alij grauissimi Authores eruditissimè in ipsum scripsere, quibus adeò perspicuè Regis argumenta refellunt, ut ipse cæterique Sectarij causa iam cecidisse animaduertentes, silentio dissimulare, quam noua ex disceptatione, nouum & maius referre dedecus satius duxerint: quoniam verò hæc ab impijs veteratoribus dedita opera, semper refricantur, ut Sanctissimum Christi Vicarium, non Principem Pastorem fidelium, sed Lupum immanem, dirumque Tyrannum esse omnibus persuadeant, populi que odium, præcipuè verò Principum prouocent, & veritas vna est tot diuinæ scripturæ locis munita, tot Conciliorum Sanctionibus asserta, tot Patrum sententijs explicata, tot Theologorum, Canonistarumque ratiocinationibus probata, tot denique Historicorum testimonijs confirmata, ut neque tergiversari, neque falsitatibus prærendi, aut commentis vellicari amplius possit, silentio

præterite operæpretium esse duxi quæ mendacissimus in hoc capite callidè, sed ineptè retulit: at olim dictis olim responsa sufficiant. Neque tamen pauca hæc prætermittam crassæ imperitiæ noua commenta, quorum altero fatetur.

N. Pontifices inquit aliquando Imperatores Regno priuarunt, sed quatenus priuatum homagium fidelitatis Pontifici fecerant, Anton. Rosell. in tract. d. potest. Imperat. & Papæ §. Decimæ rationi responderetur, &c. Mendacium

AT quis vnquam audiuit Imperatorem aliquem priuatum fidelitatis homagium præstitisse Pontifici, homagium profecto est veneratio, quam vassallus propter beneficium acceptum tribuit, cum se eo nomine hominem idest Clientem ipsius profitetur, Hotoman. d. Feud. cap. 24. at iurisiurandi formula, qua Imperator se se deuincit, cum initiatur, huiusmodi homagij nec verbum continet, sed dumtaxat Pontificis Maximi Maiestatem comiter obseruaturum, Romanam Religionem Summa Pietate defensurum, &c. extat apud Bodin. lib. 1. reipubl. cap. 9.

Constantinum VI. & Hirenem Occidentis Imperio abdicauit, eoque Carolum Magnum inauguratum donauit Leo III. & alij Imperatores, quos à Romanis Pontificibus depositos supra recensui, apud quem legitur, eodem homagij vinculo fuisse obliuiscitos: vnde ergo fabulam hausit, cuius auctoritate eam obtrudere vult? Neque Antonius de Rosellis loco adducto p. p. Fals. Monarch. cap. 48. aliquid de hoc pœnitens dicit.

N. Pergit Neque exemplum Gregorij VII. Henricum Imperatorem priuare attentantis, neque aliud loā-

Yy ij

nis XXII. excommunicantis Lotharium, ipsam veritatem impugnare possunt : Nam quoad Henricum , omnia per Baron. pro Gregorio scripta , tomo II. anno. 1077. falsa esse probat Melchior. Hainmingsfeldius Goldastus in Constitut. Imperial par p. fol. 43. & seq.

Quamvis impia, turpissimaque Henrici IV. facinora ob quæ ipsum à Gregorio VII. diris Ecclesia eieratum, Imperioque motum, tot tantique Historici literis consignarint, quos C. Bellarm. d. Rom. Pontific. lib. 4. c. 13. & d. transl. Imper. lib. p. cap. 2. Coccius p. p. Thesau. lib. 7. art. 17. Gretf. in Apologia pro eodem Gregor. congesse, ut absque turpissima impudentiæ nota, tritissimam Historiam in controuersiam vocari non possit, Sectarij tamen nouis semper mendacijs & imposturis ea obnubere contendunt.

Quorum vnus Goldastus, qui Summi viri C. Baron. magnitudinem adlatrans, scriptaque eius canino dente temerè lacerans, magna inimicitia famam adsciscere sibi persuadet, quam aliter comparare posse diffidit tot paginis, quas tam facile quotidie illinit primo iustissima illa, licet subdolæ pœnitentiæ argumenta, ab Henrico IV. exhibita, vbi Canisium ad Gregorij VII. pedes veniam rogans supplex occidit, extorta & coacta dicit, N. Authoretamen vno Bennone Schismatico, & Gregorij VII. hoste acerrimo, pro quo in Cardinalem Baron. impudentissimè inuehit, quod Bennonem mendacem, & impostorem appellarit.

Sed Historici omnes, qui re hanc scripsere de extortione, & coactione ista nil prorsus dicunt, imo Lambertus, qui tunc vixit, factum ita narrat anno. 1077. *Sed dies an-*

niuersarius, quo Rex in excommunicationem deuenerat à vicino imminens, nullas non accelerandi itineris moras patiebatur, quia nisi ante diem Anathemate absolueretur decretum nouerat cōmuni Principum sententia, ac & causa in perpetuum cecidisset, & Regnum sine ullo deinceps restitutionis remedio amisisset, &c. prout ei intimarunt Proceres qui Vlmam conuenerant.

Necessitas quidem hæc, non facto Pontificis, sed culpa sua, Henricum vrgebat, cuius flagitia Papam, licet inuitum, ad ipsum extra Ecclesiam proijciendum impulere, legat M. Scotum ad annum 1075. & Stephani Haberstatis epistolam, ad Vualramum, apud Dodechinum, in append. ad eandem Scotam anno 1090. Abba. Vspergensem anno. 1068. Lambert. anno. 1073. Krantium lib. 5. Saxon. cap. 24. euoluat suum Auentinum lib. 5. annalium, Paulum Langium anno 1073. & seqq. & cur literas encyclicas reticet, quas Gregorius deterrimam Henrici conditionem miseratus, post latam in eum Anathematis sententiam, ad omnes Episcopos, & Principes scripsit, ut ipsum ad pœnitentiam hortarentur, cupiens, uti Pater filium, diro nexu soluere, extant lib. 4. epist. Gregor. n. 31.

Quod si coactionem dici, iustissimā Pontificis seueritatem, qui ut idem Lambertus refert, veritus in Rege iuuenilis animi inconstantiam, & procliue quocunque assentatores impulissent ingenium, Henrici precibus flecti statim noluit, quamobrem prudens distulit donec Henricus pœnitens ad tres dies ieiunus, & nudis pedibus veniam præstolaretur, adeò quod recedere etiam cogitarit, Mathildemque, & Hugonem Abbatem rogauerit, ut ex Domnizo refert, quod haud sane nouum, idem namque Lambertus anno. 1077. scribit. Yy iij

Seu vim appellat assiduam pœnitentis præstolationem, humillimasque preces, quibus facinorum suorum veniam rogans ad postliminium Ecclesiasticæ pacis, à piëtissimo Patre excipi tandem meruit, iniuste non minus agit quam ægotas qui de Medico quereretur, quod vlcus putrescēs leuioribus remedijs, acrius serpens asperioribus curauit; adhibenda est moderatio, cum Seneca dicam d. Clem. quæ sanabilia ingenia distinguere à deploratis sciat, nec promiscuam habere, ac vulgarem clementiam oportet, nam tam omnibus ignoscere crudelitas est, quam nulli: at neq; hæc satis, postquam vulnus impij animi grauius recrudescere Germania postmodum vidit, Bennon. igitur, non Cardinalis Baronius, mendax & impostor, & Goldastus impudēs, quam par est haud iniuriâ habendi.

Secundo obijcit gesta in Conciliabulo Vuormatiam aduersus Gregorium ab Henrico coactum, eiusdemq; Henrici epistolam, ad Hannonem Colonensem Archiepiscopum, & quoniam C. Baronius scribit ex Alberto Stadenfi, Saxonicos Episcopos nequaquam assensos inaudito facinori, & epistolam prædictam à Schismaticis commentam, & à Rainerio Reinnecio, post vitam Henrici appositam dicit.

In eum Goldastus clamitat quod totum Cisalpinum Imperium pro Henrico fuit, Saxonibus exceptis, quibus Henricus inuisus erat.

At Marianus Scotus anno. 1077. vix Episcopos 4. huic Conciliabulo interfuisse scribit, non ergo plures in toto Cisalpino Imperio tunc reperiabantur Episcopi? vel oblitus est Goldastus eorum quæ ex Brunone de

bello Saxonico adduxerat, audi, *Hoc inito confirmatoque consilio habendi scilicet Conciliabuli, fecit omnes suos Episcopos convenire, & coëgit eos Hildebrando subiectionem, & obedientiam interdiceret, & hoc, ut postea nullus eorum posset negare, fecit unumquemque eorum, nomine suo prænoto, manu propria abnegationem Hildebrandi, chartis singulis inscribere, quod quidem pauci fecerunt ex animo, plures verò literas abrenunciationis metu mortis scripsere: addit etiam, quod hi, qui iniquæ abnegationi subscripserant, postmodum ad Pontificem literas dederunt, quibus pœnitentes veniam rogabant, quod in vita Gregorij recensetur apud C. Bar. eodem anno. 1076. hanc Hentici violentiam eandemque Episcopis vim illatam innuit Lambert. dum Vuitzaburgensi, & Metensi Episcopis subscribere recusantibus Traiectensem refert vehementer imminuentem, ut aut cæteris in dānationem Papæ assentirentur, aut Regi, cui fidem iureiurando spoponderant, protinus renunciarent.*

Est ne hæc, rogo, coactio? est ne hic metus, qui constanti etiam viro possit incuti? Goldastus igitur, qui totum Cisalpinum Imperium Henrico adhæsisse dicit, an Card. Baron. mentitur? At quis non videt quanti facienda sint huiusmodi Schismaticorum hæc acta omni fide & autoritate prorsus destituta imposturis, & commentis vnus Blanci exauctorati innixa, pro Schismatico Rege allata, quo cogente, non libere, sed per summam iniuriam gesta fuere.

Reinecium verò, sicuti vitam Gregorij VII. à Schismatico Bennone odio, & invidia, falsitatibus, & imposturis refertam ediderat, ita commentam dicit episto-

lam Henriciad Annonem Archiepiscopum Colonien-
sem; de indictione Conciliabuli Vuormaticensis, sed
non satis animaduertisse, uti Anno longe ante dictam
Curiam prædecesserat, quæ non ad Pentecosten ut in
ficta epistola dicitur, sed ad Septuagesimæ Dominicam
indicta fuit.

N. Atque hæc irridens, impudentissime garrit, Epi-
stolam hanc, inter opera Vuitichindi, de gestis Henrici,
& Othonis I. longe ante impressam.

AT C. Baron. non asserit à Rainecio commentam,
verum post vitam Henrici positam, & ab aliquo
Schismatico confictam, legat ad annum 1076. n. 8. & 11.
conuicium igitur Cardinali haud iure illatum, iuste in
conuiciatorem retorqueatur.

N. Præterea ad illud euitandum quod de Annone
Baronius animaduertit, error, inquit nominis partim à
Librario est, partim ab editore, erat hoc in more positum
Librarijs, ut nomina propria, compendij faciendi, num-
quam integrarent, sed initiali tantum litera notarent, id
ita esse sciunt, qui libros veteres terunt, quorum penes
mecum, infestiva copia, editor cum in suo exemplari
H. reperisset, coniecit esse Hannonem, sed erat Hidol-
phus, qui ab Henrico Annoni successor est datus, Abb.
Vspersensis. &c.

Qui & Concilio interfuisse ex Lamberro non ob-
scure colligitur, &c.

AVdisti ridiculum responsum, frigidamque diuina-
tionem, cui antiqua Romanorum consuetudo com-
menti præbuit ansam. Sed Vspersensis. Hidolphum An-
noni successisse, at non ante vel post Conciliabulum
dicit,

dicat, sicuti Scot. anno. 1076. & seq. & Sigibert. anno. 1075. mortuum Annonem scribit, nihil verò de Hidolpho.

Ipso igitur Lamberto Iudice mendax deprehenderis, qui ad annum 1076. n. 20. hæc scribit, *Coloniensis etiam Clerus, & Populus ad eligendum sibi Antistitem frequens confluerat, quibus Rex Hidolphum quendam Goslarensem Canonicum offerebat, atque ut eligerent dedita opera insistebat, illi contra summa ope nitebantur, obiciētes quod homo statura pusillus, vultu despicabilis, genere obscurus, nec animi, nec corporis virtutibus quicquam tanto Sacerdotio dignum prætenderet, &c. Sed Rex recolens Annonis Archiepiscopi constantiam, & inuictum aduersus omnes nefarios suos conatus spiritum, consulto talem ei successorem ordinari satagebat, cuius facilitate ad omnia, quæ vellent, pro libito suo abuti posset, cumque diu multumque conatus nulla ratione, ut eligeretur obtinere potuisset, Colonienses infecto negotio in sua remissi, iterumque in media quadragesima si fieri posset consultos præsto esse præcepit, contestatus quam sanctè se viuo, aut nullum eos, aut hunc habituros esse Pontificem. Aderant præterea Hildebrandi Papa legati, &c. vides igitur quod re infecta discesserint Colonienses, & negotium ad mediam quadragesimam fuerit dilatum, interim ad proximam Septuagesimam habitæ sunt Comitia, non ergo tunc Hidolpho uti Archiepiscopo scribi potuit epistola, de qua est quæstio, & pergit Lambertus narrare, quod Henricus furore percitus, postquam legati ei denunciarunt ut secunda feria secundæ Hebdomadæ in quadragesima, ad Synodum Romæ occurreret, statim cum contumelia abiectus legatus, omnes in Regno suo Episcopos, & Abbates, Vuormatiæ, dominica septuagesimæ con-*

Zz

venire præcepit, tractare cum eis volens ad deponendum Romanum Pontificem, &c. atque ipsius Conciliabuli acta, & impiam, iniustam, & inanem in Gregorium sententiam perceret, neque tamen de Hidolpho Archiepiscopo verbum ullum facit.

Ipsam tandem Cardinalem veluti Græcarum literarum imperitum irridet, sus Mineruam, quo loco ἐδδουμινος, scilicet Septuagesimæ περτεχουστὴν legerit.

Verum quid Græchizat hic Goldastus, epistola Latine est conscripta, nullum in ea verbum Græcis notis legitur, & Pentecostem vox est, quæ à Latinis non amplius uti peregrina, sed tanquam materna usurpatur, alium quærat cuniculum necesse erit.

N. Confugit igitur ad testes, scilicet domesticos, eiusdem cum ipso censuræ, Auentinum, & Illyricum, pares cum paribus, ut est in adagio, qui alias Hærici literas commentitias referunt, quibus ipse de Pontifice queritur quod legatos ab eo Romam missos nedum contumelijs affecerit, sed contra ius gentium, etiam carcere manciparit.

Sed rogo postquam Henrici propugnatores hæce literas tanti faciunt, quas ab eo ad Annonem, ad Pontificem, & alios Principes datas, Reineccius edidit, quod Henrici causam plurimum iuarent, si Pontifices ius gentium impie violasse demonstrant, cur tot Historici Theutonici eas prætermiserunt, si res omnes inter Gregorium, & Henricum gestas digessere, præsertim qui in Henricum, ultra quam par est, propensi, vitam ipsius scripsere? profecto siue à Reineccio, siue ab alio Schismatico in odium Gregorij commentas postmodum fuisse, ratio ipsa suadet, sciat nunc Goldastus

qui Italici ingenij acumen irridet, nos plus olei quam vini consummare, & Card. Baronium cuius memoriam omnes venerantur, & scripta suspiciunt, ad famam, non ad famem explendam tanta scripsisse; quantum verò sua de se æstimatio ipsum decipiat, ex eruditissimo Sciopio cognoscat.

N. Postmodum, & Ludouicum Bauarum à Ioanne XXII. Sacramento benedictionis haud rite exauكتورatum, probare contendit.

ET in Summum Pontificem, turbam illam vilissimam Apostatarum excitat, qui mercede, & promissis à Bauaro pellecti, pro eo cōtra Christum strinxere calamū, Schismaticorumq; Teutonicorū nonnullos adducit, quorū Antesignanus est Auentinus, qui dignitatem Imperij putantes imminui, nisi Pontificis Romani sacrosanctam Maiestatem ei subiiciant, gesta, & scripta ab ipso Bauaro aduersus Ioannem XXII. & Benedictum III. recensent, ac si, quæ Reus conuicia, & imposturas iactauit in Iudicem, cuius sententia, scelerum suorum meritas retulit pœnas, loco testium habenda sint, quorum fide damnetur, ipsique Ecclesiæ Perduellibus impijs, Planis mendacissimis potius quam alijs longè pluribus, grauissimisque Scriptoribus credendum sit. Nota sunt Bauari flagitia, ob quæ Ioannes Pontifex, petitam confirmationem ipsi denegauit, vnde Mutius lib. 24. Chron. German. pag. 223. & 224. *Pontificem in eum ob quædam delicta parum æquum dicit, & infra &c. Quod Principes, & Ecclesiastici à Ludouico recessere cognitis causis, quibus Pontifex, ad preces eius respuendas, motus fuerat.*

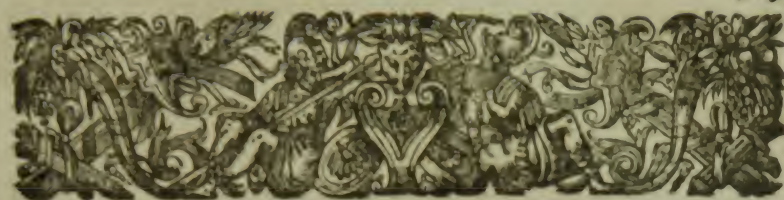
Tritissima quoque sunt, ex omnibus Germanicis

Zz ij

Historicis, quæcumque impie in Ecclesiam Dei, sæuissimè in omnes, ignauissimè in seipsum gessit, qualisque fuerit, Mutius lib. I. Chronici compendio describit, *Fuit homo inquit, rerum negligens, & prodigalitate luxuque sum pene totum perdiderat patrimonium, nam aluit magnum hominum inutilium numerum, &c.* Neque sententia Summorum Pontificum ab vniuersali Ecclesia tunc probata, ab omnibus Catholicis Principibus laudata, & portentoso ipsius Bauari casu confirmata, qui Diuino correptus numine subito interiit, paucorum Apostatarum Schismaticorumque insani iudicij examini committenda videtur, de quo iam satis est dictum.

CAPITIS X.
N. DE PAPATVS
DIMINVTIONE. ET
EXTINCTIONE
ANIMADVERſJO.

Q V V M inimicus aduentu Christi prostratus, derelicta Idola, suaque templa deserta vidisset, nouam excogitauit fraudem vt ipso Christiani nominis titulo incautos falleret. Hæreses inuenit, & Schismata, quibus subuerteret fidem, veritatem corrumpere, scinderet vnitatem. Quos detinere non potest in viæ veteris cæcitate, circumscribit & decipit noui itineris errore, rapit de ipsa Ecclesia homines, & dum sibi appropinquasse iam lumini, atque euasisse seculi nocte videntur, alias nescientibus tenebras rursus infundit, vt cum Euangelio Christi, & cum obseruatione eius, & lege non stantes, Christianos se vocent, & ambulantes

Cyprian.
d. vnit.
Eccleſ.

Zz iii

in tenebris habere se lumen existiment, asserentes noctem pro die, interitum pro salute, desperationem sub obtentu spei, perfidiam sub prætextu fidei, ut dum verisimilia mentiuntur, veritatem subtilitate frustrentur, &c.

Ezech.
cap. 13.

Veh prophetis insipientibus, qui sequuntur spiritum suum, & nihil vident.

Scripsit Lutherus anno. MDXXI. Monitoriam Epistolam ad omnes Christianos, qua Romanam Ecclesiã, cum Summo Pontifice, sacroque Senatu se euerfurum pollicebatur, neque ullus unquam fuit Hæresiarcha, qui eo spiritu vertiginis, de quo præfagitur legitur, *Egrediar,*

Paralip 8
c. 12.

Et ero spiritus mendax in ore omnium prophetarum eius, vaticinium idem statim non exploserit, verum sedes eorum, ut ea quæ violentiã incipiunt, sensim deficiunt, breuiter evanescere, & Romana Ecclesia stat adhuc stabitque firma, & immobilis semper, quia fides Petri cuius ipsa fundamento innititur, non deficiet.

Hieron.
Bolfec. in
vita Calu.

Calvinus itidem, *Ego Propheta sum, ego spiritum Dei habeo*, in concionando iactari solitus, & ne suis mendaciis postea irrideretur præfagijs, culpam omnem in Deum reiciebat, *Ego*, inquit, *si erro, tu es Deus, qui me propter peccatum huiusce populi, in errorem mittis, & decipis, ego errare non possum.*

En alter Balaam, qui ut falsas visiones obtrudat, tumidus, gloriosus, ventosus, videntem se iactat, maloque Dæmone actus, Asinam propriæ ignorantie conficiens, ambitio, & impotentia scenam desiderant, eam furens impulit ad comminiscendum inane quidem, & plane ridiculum, sed dirum vaticinium, quod

eius fuit impudens votum, ac si Deus mendax, qui Ecclesie suæ Monarchiam, ad excidium vsque mundi duraturam edixit, homo autem verax esset, qui eam omni ex parte imminui, & ad interitum festinè prolabi temerè mentitur.

Hinc eorum querens irritamentum, in quæ insanit, vitiorum omnium apparatus, pro modo turbę spectantis expandit, extremo hoc capite, fœnum in cornu gerens, non quod iniuriam acceperit nocere contendit, sed quia paratus est dum noceat velle accipere, conuiciorum, imposturarum, & mendaciorum in Sanctam Dei Ecclesiam, Sanctissimumque Christi Vicarium, lacerationes in voluptatem expetens, impiam, trucem, probrosam, sed falsissimam iactat Satyram M. Antonij iram & rabiem redolentem, eandem scilicet cantilenā, quam olim veteres Apostatæ, Perduelles, transfugæ cecinere.

Cicurata Bellua, vbi feritatis oblitæ reminiscitur, & naturalem reuocat sæuitiam, nulla immanior: facinorosi homines quavis efferā, noxiāque bellua deteriores sunt, quod non instinctu, veluti pecora trahantur, sed electione, & voluntate noceant, omnibus verò sæuiores ij qui ingenij acumine, cæterisque animi viribus magis pollent, quibus veluti armis, ad aliorum perniciem validius vtuntur: hinc eos, qui à Christiana Religione, ad Turcicam Sectam defecere, Turcis ipsis immaniores experimur. At omnium sæuissimum animal Hæreticus, qui postquam vel ira, vel ambitione, vel alia effreni, iniusta que libidine actus, honestatis & iustitiæ frænum abruptit, nullum est tam nefarium, tam impium, di-

rumque scelus, in quod sua sponte se se non effundat.

Morbus est rabies ab ipsa hæresi, quæ atra gignitur bile, eoq; non vti leones interpolata febris, sed continua tabe roditur, & angitur, in verborum maledictorumq; amaritudinem effusa, qua propter sicuti Canes, qui eius æstu aguntur, se se mutuo discerpunt, itidē Hæretici, nec sibi ipsis parcant, sed Lutherani Calvinistas, Calvinistæ Protestantēs, imo, & eiusdem erroris Sectarij se se caninis conuicijs lacerant, quamobrem Calvinus, *absurdum est*, inquit, *nos cum discessionem à toto fere orbe fecerimus, inter nos dissidere*, &c. qui vbi frequenti exercitatione in-

Epist. 141.

Senec. 2.
d. ira.

Senec. 3.
d. ira.

Senec. 3.
d. ira.

obliuionem clementiæ venerint, omne fœdus humanum eiiciunt animo, & nouissime in crudelitatem transeunt, & feritatem animi exuperantes, audaces, torui, minaces, inquieti ad nocendum exurgunt, & quum veterum Hæresiarcharum insanias, pro nouis obtrudiamplius non posse cognouerint, quod refricata, exagitate, & confutata ad nauseam vsque, etiam pueris innotuerint, nec alia suppetant ad veritatem obnubendam, quæ solis ad instar inter nebulas semper clarior emicat, calumnijs, imposturis, mendacijsque nos impetunt, quod vitium infixum, ingenitumque cum sit, natura vim suā exercet, inimici sunt, faciunt vt inimici, agitur animus in noctē, & veluti euersis virtutibus vitiorum tenebræ oboriuntur, quorum impetu obruti, neque quid agant discernunt, neque sui iuris sunt: æque igitur animo ferenda, & ad honesta videntibus contemnenda, quia furentium sunt, prudentiori cedendum, stultiori remittendum. Pisistratus cum multa in crudelitatem eius ebri⁹ conuiuia dixisset, irritantibus respondit, non magis illi se succen-

succensere, quam si quis obligatis oculis, in se occurrisset, nulla est tanta potentia, in quam non incurrat iniuria, proprium est magnitudinis verè non se sentire percussum, immanis fera adlatratum Canum lenta respexit, Senec. 1. d. 122. sic irritus ingenti scopulo fluctus assultat.

Quoniam verò non errore, sed peruicaci voluntate delirant, ad authoritatem, & gratiam sibi comparandam specie Religionis scelus prætendunt, Catholicotum prolapsam ut aiunt superstitionem ad primam reuocare censuram profitentes.

Ac ne propriæ turpitudinis fœdissimis vilescant maculis, sed aliorum exemplo peccent impunes, omnique lege Diuina, & humana se se exsoluant, otij, & libertatis dulcedine imperitos pelliciunt, & luxuriæ, crapulæ, auaritiæ, cæterisque vitij, quibus pudore, & metu excussis, miserrime inseruiunt, Deum ipsum auctorem inscribunt, & dant morbo diuinitatis testimonio, excusatam licentiam, scripturas, sine quibus hæreses esse non possunt, callide inuertendo, & corrumpendo, suggerente Diabolo, qui ut Lutherus ipse fatetur, *Venenata & ignea tela, undique ipsis immittit, quæ nihil aliud sunt, quam cogitationes pulcherrimæ scripturarum testimonijs adornata, ita ut latentem sub eis fraudem veneni, animaduertere miseri nequeant, &c. quos libet errores, inquit August. fucari posse, ut imperitorum animis per ornatam ianuam libenter ob repant.* Tertell. de præf. cap. 39. Luth. tom. 2. Vittemb. inq. rell. pag. 122. art. 52. Luth. d. cap. 1. Babyl. ad Episcop. Eccl. Vittemb. Calu. 1. 4. inft. cap. 13-5. 7.

Sed in callidos hosce Nouatores, & Christianæ pacis impios turbatores iure optimo inuehentem Erasmus audiant. *Quod si in astimandis rebus, sinistram dumtaxat oculum intenderit, ocluso dextero, ea quoque quæ rectissima sunt,* Conr. epist. fundam. c. 3. Epist. in pseudo. euangelic.

Aaa

videbuntur pessima? Porro cum Ecclesia, quemadmodum res
 cetera mortalium omnes, habeat rudimenta, progressum &
 summam, nunc subito illam ad primordia reuocare, nihilo sit
 absurdius, quam virum adultum ad cunas & infantiam velle
 retrahere. Multa secum defert tempus & rerum status, multa
 commutauit in melius. Olim clanculum in ades priuatas conue-
 niebant pauci Christiani, nunc in templum publicum, & conse-
 cratum congregantur omnes, utrum decentius? Nimirum hoc;
 Olim in cœnis sumebatur Eucharistia, in quibus teste Paulo,
 alius esuriebat, alius ebrius erat: nunc à ieiuniis sumitur ad Sacram
 mensam, utrum religiosius? Olim in Ecclesia alius habebat hym-
 num, alius Apocalypsim, alius Psalmum, alius loquebatur linguis,
 alius Prophetabat, & interim garriebant muliercula; nunc certis
 hominibus distributa sunt officia, ceteri taciti, compositique aus-
 cultant, aut orant; utrum religiosius? Olim in nocturnis vigilijs
 cursitabatur ad Sepulchra Martyrum, à pueris, puellis, viris,
 Monachis, vxoribus, sacris Virginibus, atque flagitia, quæ
 sub Umbra pietatis admittebantur, persuaferunt ut hoc vigilia-
 rum genus tolleretur. Nocturnus populus obambulabat cum crucibus
 argenteis, canens hymnos, & interdum diuersa professionis sibi
 occurrebant chori, hymni versi sunt in rixam, cruces in arma:
 An non igitur & hoc recte sublatum? Olim corpus domini da-
 batur in manum, ut domi quum vellēt sumerent, qui acceperant;
 at quum existerent qui tractarent indignè, qui ad artes magicas
 abuterentur, mutata est in melius consuetudo. Olim populi suffra-
 gijs creabantur Episcopi, eiusdem libidine deiiciebantur, inter-
 dum lapidabantur, res erat plena tumultus, interdum & cadis.
 Itaque res ipsa persuasit, ut penes paucos ac certos homines esset
 ius designandi Episcopos aut etiam submouendi: Olim Epis-
 copi apud populum loquentes, cogeantur scenicum quid-
 dam exhibere, non aliter quam hystriones, quorum actio nisi

placeat populo non optimo iudici, sibilis eiiciebantur è proscenio. Atque interdum audiebantur inde decora acclamationes, incompositæ manuum iactationes, alijsque turbulenti gestus, sibili, cachinni, si quid displicuisset, aliaque quæ vulgus è theatris ac circis secum ferebat in Ecclesiam Dei. Queritur hoc frequenter Ioannes Chrysostomus, nonnunquam & Hieronymus. Nunc è suggesto dicentem taciti, multa que cum reuerentia auscultant omnes; utrum, quæso, templo dignius? Olim totus populus canebat, & Sacerdoti respondebat Amen. Ibi strepitus tonitruo non absimilis, & ridicula vocum confusio spectaculum exhibebat indignum cultu diuino, nunc designati sunt qui canant decenter, ceteri psallunt in cordibus suis domino. Recens Ecclesia nullam speciem musices recipiebat, nec sine reclamatione recepta est, sed modulata recitationi similior quam cantui, primum apud Græcos, deinde apud Latinos, cuius specimen adhuc videre licet in precatione dominica, aut si quid aliud est eius generis: nunc ut est natura rerum humanarum, eo degenerauit vsus, ut in multis templis fere nihil audiat prater immanem boatum, aut ineptum vocum garrisum, qui citius inuitet ad lasciniam, quam ad pietatis affectum. At non ideo musica omnino submouenda è templis, sed quod prauè irrepsit, arte corrigendum est; seculis aliquot abominabile censebatur in templis Christianorum videri pictam, aut sculptam imaginem. Id iuxta illorum temporum rationem suadebat pietas, partim ob Iudeos, qui ex præcepto Dei detestabantur omnia simulachra, alioqui procliuēs ad idololatriam, partim ob eos qui ex gentibus venerant ad Euangelium, in quibus probabile est aliquandiu resedisse veteris instituti reliquias. Nunc imaginum vsus eò processit ut non solum modum exceßerit, verum etiam à decore recesserit. Videmus in templis, quæ parum decore pingrentur in porticibus, aut popinis. Nihil tamen necesse est in to-

Aaa ij

tum submouere picturas, quæ plurimū habent & voluptatis, & ornamenti, & utilitatis, sed quod est vitij corrigendum erat. Olim Ecclesia nullas habebat Scholas publicas, dumtaxat in re Theologica, solus Episcopus erat doctor omnium, sed quanto res Christiana bono instituta sunt Scholæ, præsertim apud nationes barbaras? Nunc quæstus & ambitio vitiauit hoc bonum quæstiunculis ad ostentationem magis quam ad pietatem facientibus: An ideo tollende Scholæ? Nequaquam, sed ad Christianam sobrietatem reuocanda sunt studia. At qui ex isto sodalities extiterunt, qui priuatim ac publice docuerunt disciplinas humanas nihil aliud esse, quam retia demonum, tantumque profecerunt ut perquam raros in isto grege conspicias, qui serio dent operam literis vel sacris, vel prophanis: quæstui, voluptati studetur affatim. Olim liberum erat Monachorum genus, sed quum incref-cens turba se per Orbem spargeret, exordijs ab Ægypto profectis, multa que flagitia sub obtentu pietatis committerentur, iamque per hos metueretur totius Ecclesiæ confusio, necessario redacti sunt in vitæ genus astrictius, & huc certe conducunt vestium discrimina, quo vitentur facilius si mali sint. Olim aduersus hereticos non pugnabatur, nisi gladio spiritus: verum posteaquam eò peruicacia studiorum efferbuisse, ut res ad cruentum orbis tumultum spectare videretur, coacta est Caesarum potestas, legibus & armis publico occurrere discrimini. Olim Ecclesiæ præsidēs alebantur his quæ sponte deferebat populus, nec alijs armabantur præsidijs, quam doctrina, precibus & lacrymis: atqui apud nationes efferas ipsa persuasit necessitas, ut aduersus populares incursus, opibus, ædificijs, & ministerijs munirentur. Quid multis? si Paulus hodie viueret, non improbaret, opinor, præsentem Ecclesiæ statum, in hominum vitia clamaret, & quibusdam nihil usquam placet nisi quod ipsi instituerunt, quanquam ne in

his quidem constantes, &c.

Vnum autem eorum conatibus præcipuè aduersum habere cognoscunt, Romanum Pontificem, qui tamquam vniuersæ Ecclesiæ Caput, Iudexque supremus, eorum damnat errores, petulantiam retundit, & peruicaciam grauissimis coërcet pœnis, & in hunc, mirum sane dictu! Sectarij omnes, qui in reliquis ab inuicem dissident, vnanimi cuneo irruunt, *pacemque passim*, vt Tertullianus ait; *cum omnibus miscent, nec interest quamuis di-* Presc. cap. 41.
uersa tractantibus, dūmodo ad vnius Veritatis eersionem conspirent; quoniam licet diuersæ ritibus, moribus, & erroribus, dissitæq; Hæreses sint, sorores tamen sunt, eadem genitæ superbia; Monarchiam igitur, veluti Ecclesiæ August. de past. cap. 8.
 Arcem, conserto agmine impetunt, vt capite sublato, vnitas illa, qua Ecclesia constat, resoluatur, neque aliunde Schismata secuta, neque aliam esse extinguendarum hæresum viam, Cyprianus admonet, *Quam vt ad vnitatis* Epist. 57. ad Corn. & d. vnit. Eccles.
originem redeatur, amplectaturque probatio Catholica facili ad fidem compendio Veritatis, quam Dominus instituit ad Petrum
loquens, Tu es Petrus, & super hanc Petram ædificabo Ecclesiam meam, &c. Et cum duo potissimum, Regnis euer-
 tendis, vitia sint, beneuolentiæ, & auctoritati opposita, odium, & contemptus, quorum alteri ex metu, eique ex Tyrannide, alteri verò ex moribus, origo est, ignauissimi Plani hoc vnū præcipuè curant, vt Romani Pontificis nomen, eorum imposturis, odio, & contemptui omnibus fiat, ad vtrumq; enim non minus opinione, Cicer. proleg. Manli.
 quam certa aliqua ratione mouemur, odium autem tardum, & inaudax, metus enim sæpè retinet, contemptus verò ferox, & præceps, nam solutè viuentes despi-

Aaa iij

Arist. 5. polit. 2. cap. 11.

cabiles sunt. Quod si vilis, abiectaue Summi Sacerdotij opinio, semel animis irreperit, nisi principijs obstes, sensim augetur, & contumacia grassante, reuerentia minuitur, Religionis vigor paulatim deferuet, & timor audaciæ cedit, quæ tandem in impietatem deuoluitur. Scio cunētis, Deum esse, opinionem insitam, nec vllam, gentem vsquam reperiri, adeò extra leges, moresque proiectam, vt non aliquem Deum credat, verum quia, sua cuique optima Religio, non ratione, sed affectu iudicatur à singulis, Donum Dei fides est cuius persuasione excitamur, & ducimur, eadem nobis erga Diuinum eius nomen cultum, erga Sacerdotes verò vt Dei ministros, reuerentiam ingerit, quorum imperio in officio continemur: vides igitur quam tenui filo regatur animal omnium ferocissimum, quo abrupto, & Deum infra se habet, & cum pietate omnem exuit humanitatem: quamobrem sapientissimè Romani Pontificem Maximum aspernari, probriisque impetere piaculum ducebant, vndè Tremolius Tribunus plebis, cum M. Emiliū Lepidum, Pontificem, contumelijs affecisset, vt contemptor Religionis, damnatus est.

Phil. Iud.
ad Caium

Alex. ab
Alex. lib.
s. cap. 1.

Lib. 4.
aduers.
epist.
Pelagij
cap. 23.

Luth. d.
sec. potest
d. Capt.
Babyl. &
epist.

Neque solius Ecclesiæ Monarchiam euertere, eorum furori satis videtur, nisi totius Christianæ Reipublicæ statum inuertant, & pacem vniuersam perturbent, *Orbē Catholicum*, inquit Augustinus *Quem, Domino ipsis resistente, pervertere non possunt saltem confundere conantur*, &c. Eadem itaque rabie, vt nullus sit, quem amplius timeant, in omnes quoque Principes, & Ciuiles Magistratus, insanientes, nullius hominum dominationem, etiam temporalem à fidelibus agnoscendam, *Primamque liber-*

*tatis partem, qua Christus nos donauit, hanc esse predicant, ut
 fidelium conscientie, dum fiducia suæ coram Deo iustificationis,
 querenda est, sese supra legem erigant, & efferant: Conscientiæ
 inquiunt, liberæ sunt ab omni iugo legis, &c. Atque ita Re-
 gnorum & Magistratuum imperia resoluentes, in tur-
 pissimam omnium facinorum licentiam homines tra-
 hunt prætextu libertatis, quam sibi vindicant, dū homi-
 nibus libertatem omnem adimunt, quod cum originali
 Iustitia, liberam arbitrij facultatem amiserint, eamque
 Euangelicam appellant, quemadmodum se se Euange-
 licos iactant, ut flagitiorum suorum culpam omnem in
 Deum refundant, & se non homines, sed bruta fatean-
 tur, quia nimirum, ut in ipsos festiuè ludit eruditissi-
 mus Beccanus, Legunt in Euangelio Christum iuisse ad nuptias,
 & bibisse vinum, Iudam habuisse oculos, & prodidisse suum
 Dominum, Mulierem in adulterio deprehensam, pœnam eua-
 sisse, Eserodus filiam saltasse in conuiuio, hæc & similia ex Euan-
 gelij exempla excerpunt, ut pro diuinis dogmatibus obrudant,
 ac ubi legunt Christum ieiunasse, lauisse pedes Apostolorum,
 pernoctasse in oratione, Crucem sustinuisse, hic libertini
 sunt.*

contr.
 Cæsar.
 mand.
 Calu. inst.
 lib. 4. cap.
 20. §. 1. l.
 3. cap. 19.
 Zuinglus
 epist. 186.
 lib. 4.
 Melanct.
 ad cap. 13.
 epist. ad
 Rom.

de priuil.
 Calvin.
 priuil. II.

At dum inter se dissidentes, alij Aristocratiam, alij
 verò Democratiam commendant, omnes in hoc con-
 cordes, dominationem appetunt, quam Ministri om-
 nimodam ubiq; vsurpāt: Nonne in Germania Lutherus,
 Papa Saxonicus dictus est? Zuinglius Turingi? Calvinus
 autem & post eum Beza Geneuæ, non ne sacras, & pu-
 blicas res suo gesserunt arbitrio?

Hinc Sarauia paritatem illam, quam Ministri verbis
 extollunt, re autem exhorrent, aduersus Bezam irridet

Apolog.
 contra
 Bezā. c. 9.

Tanta inquit, est Naturæ vis, ut vincat etiam eos, à quibus impugnatur, aequalitatem inter Ecclesiæ Pastores, qui Apostolis successerunt: D. Beza esse oportere, alijq; plures, cum eo hodie contendunt, & eminentiam Episcoporum dānante Tyrannidē, cū ipsi interim aequalitatem, quam profitentur minime obseruent, constat enim D. Bezam collegis suis esse longe superiorem. Et Ioannes Calvinus dum vixit plus auctoritatis in suos collegas habuit, quam hodie Angliæ Primas in Coepiscopos exerceat, nota loquor, ut impudentis fuerit negare quod res ipsa clamat, & scripta eorum testantur. Eandem sibi vindicare Tyrannidem cæteri quoque Ministri, horum exemplo, ubiq; edocti, ut cuncta ex eorū libidine pendeant, primo nobiliū infringere potentiā, nomenq; Nobilitatis pœnitus suppressere student, quorum vel paululum efferre caput, nullum vnquam sinunt, dissidia inter vtrumque ordinem perpetua fouent, populī æmulationem in Nobiles prouocant, quorum maximam eis suspicionem continuo incutunt, ut pavidum vulgus quo quo lubet vertere possint, fummos denique honores tribui plebeijs curant, quos artibus hisce, ad suam auctoritatem tuendam Clientes sibi conciliant, quamobrem pax eorum comprimatur arbitrio, arma nutu eorum stringuntur, neque ipsorum detrectare iussa, aut sententiæ obsistere vllus audet, sed inter eos vnus dumtaxat, qui loquentia, fraude, arrogantia, audacia, & gratia apud potentiores valet, is in alios vsurpat imperium, cui cæteri inferioris subfelliij Ministri, vel etiam inuiti, subiacere cogantur, omnes tamen quamuis vnus dominatus, cæteris inuisus, veluti membra tuendo capiti conspirantes, arreptam in cæcos illos Tyrannidem qui cæcos hosce sectantur duces,

Duces , acerrime asserunt , atque in hoc omni studio concordēs incumbūt , ne grauiſſimum iugum populus excutiant , adeò quod , tot ferant neceſſe eſt Tyrannos , quot Miniſtros alunt , ac re ipſa experiantur , ſi fateri velint , vt nullius ſæuior eſt dominatio , quam eorum , quos natura ad ſeruiendum creauit ; cum Aſiaicus Princeps à Catholica Religione deficiens vniuerſam Belgiam ad rebellionem excitaret qui eius erat à Secretis , cuidam amico ſcripſit , Principem ſuum libertate cum ditione amiſſa , ignauæ multitudinis factum eſſe mancipium , & fore aliquando , vt viliffimo Miniſtro authore , ipſe vel filij eius , turpiſſimè eiſcerentur .

Eandem gubernationis formam apud Anglos reperies , quamuis in ipſo ſchiſmatis initio , omnem auctori-
Caluino
tutem
12. c. 16.
 tatem & Iuriſdictionem ſpiritualem , & temporalem deriuari , & deduci à Regia Maieſtate , tanquam ſupremo Eccleſiarum Anglicanarum capite , ſtatutum ſit : at quo iure ? indignum ſane facinus , neque Turcarum Tyrannus hoc ſibi arrogat , pseudo tamen Episcoporum magna eſt auctoritas , maximam autem Cantuarienſis veteris iure Primatus habet , id ægrè ferentibus Puritanis Miniſtris , quorum in eo Regno maior eſt numerus , haud ſanè impono , tritiſſima refero .

At nonne hæc ſumma , dira que Tyrannis ? his igitur illud iure impingimus , quod monenti , vt populare imperium Sparta inſtitueret , Lycurgus reſpondit , fac prius Domitua Democratiā , multi Duces Cariam perdiderunt , vrbs felix , quæ vnum præconem audit .

Quod ſi ad calculum hi vocarentur , qui doctrinam ex moribus iudicant , ac ſi veritas in ore facinorosi

Bbb

in mendacium degeneret, & sol, quem pientissimus Pater, nedum super bonos, verum & super malos æquè facit oriri, eorum flagitijs inficiatur, dum cæno in quod radios effundit, minime fœdatur, suæ profecto prauæ doctrinæ ipsos forsan puderet, quamuis deprauatis animis, nulla sit formosior effigies, quam deformis & horrida, nemo enim vitia sua detestatur, sed amat, dum in illis est. Incipe à superba mentis elatione, vitiorum omnium capitalium, præsertim verò Hæresum, parente, *Quia nisi prius in corde intumescerent, ad prauæ assertionis certamina non peruenirent, &c. Initium enim hæreticorum est, sibi placere, Præpositos superbo tumore contemnere, vnde profilitur ad Schismata, inde foris nouum altare collocatur, atque hinc tor ex vna eademque superbia genita, diuersæ, & dissidentes sorores, quibus cognata ambitio, secretum virus, pestis occulta, doli artifex, mater hypocrisis, liuoris genitrix, vitiorum origo, criminum fomes, virtutum ærugo, tinea sanctitatis, excacatrix-que mentium, quæ vno nomine occupare fastos vult, nec patitur quenquam in mensura honorum conuiuiscere, vltra se cupiditas porrigit, quia sicuti à fine incipit, non vnde venerit respicit, sed quo tendat.*

Greg. lib.
3. Mora.
cap. 17.

Cyprian.
lib. p.
epist. 9.

Aug. d.
palt. c. 8.

Bera in
Psal. 90.

Sen. d. ira
lib. 1 & d.
benef. 2.

Epist. 94.

Inspice quam grauis, & intollerabilis arrogantia eorum sit, quæ veluti suo iure prærogatiuam, & auctoritatem omnem sibi tribuendo, omnes despicit, cunctaque infra se ponit, legito obsecro, Lutheri, Melanctonis, Caluini, Beza, aliorumque Sectariorum libros, & audies, vt Dei gratia Ecclesiastes Christi, Euangelistas, Prophetas, Apostolos, se ipsos magnificentissime appellant, Doctrinam eorum à Deo esse certo scire, arcanum Sancti Spiritus testimonium habere, ne possint errare,

& Patres irridere, & contemnere, Concilia floccipendere, Papam, Cardinales, Episcopos, atque adeò Principes omnes aspernari profitentur, & non solum homines, sed ipsos Angelos se iudicatu-
 ros impudentissimè iactant. Et dum nostra execrantes ieiunia, quæ humana vocant commenta, ad conscientias obligandas, *Quid tentatis iugum imponere?* clamitant, & maiori sanè auctoritate quam Petrus, quem ipsorū figuram gessisse dicunt, semina futuræ libidinis serunt, vndè illa salacitas, quam necessitatem vocant, quam effugere nequeat qui homo sit, ac si Deus liberam nobis voluntatem largitus non esset, quæ suo regeretur arbitrio, & Christus beatos non dixisset illos, qui proprio consilio, eunuchi, cælibem duxerint vitam. Paulus quoque Virginalē pudicitiam tantopere non commendavit, sed eorum turpitudines silentio præterire satius erit, ne satyram rependere videamur, quamvis lacessiti, & vim vi repellere ius non iniuria sit, *Quoniam pusilli hominis & miseri est repetere mordentem ut mures, & formica, ad quas si manum admoveris ora conuertunt imbecillia, se ladi putant si tanguntur.*

Luth. in
colloq.
Latin. c.
d. morb.
& pericul.

I. ad Co-
rinth.

Atque hi, prohi dolor! qui vino & luxuriæ vacant, in venerem, & libidinem perditissimè proiecti, Angeli sunt? Apostoli dicuntur, & veluti Evangelistæ à cælo delapsi, ita excipiuntur, venerantur, suspiciuntur, ut eorum mēdacijs, delirijs, imò blasphemijs plus fidei habeatur, quam Hieronymis, Ambrosijs, Augustinis, vniuersisque Græcis, ac Latinis Patribus, quorum bene actæ vitæ innocentiam laudavit, memoriam recolit, & doctrinam sectatur sacrosancta Ecclesia Dei, quæ nec

Senec. d.
ira. 2.

Bbb ij

falli nec fallere potest, quia spiritu veritatis docetur & dirigitur.

Hi inquam ô tempora ! ô mores ! Sanctissimum Christi Vicarium, Purpuratos Patres, Sacros Episcopos, Venerabiles Sacerdotes omnes falsò, impudenterque insectantur: debet careere omni vitio, qui in alterum paratus est dicere, & duriores, quam in se ipsos non sunt arctioribus nos devincunt legibus, vt ne homines quidem esse velint, ijsdem sensibus, ijsdem affectibus obnoxios quorum libidinibus ipsi vehementius trahuntur, & longe turpius aguntur, quapropter dum sua, & maiora dissimulant deterrima vitia, malaque facinora, aliorum minima exaggerando indignant, virtutes autem prætereunt; Musca si circum aliquod pannum serico, auroque contextum, floribus, violisque varie depictum volitauerit, non ad hæc descendit, neque eorum pulcritudinem admirata immoratur, sed ipsa contempta, statim fertur olfactu ad extremam anguli partem, vbi vix puncti ad instar, labefactatum est, quo lapsa sordem detegit, quam nemo animaduernerat, *Aliena vitia in oculis habemus, à tergo nostra sunt*: Imò vbi nullum est vitium, falsò comminiscuntur, nihilominus obscuri & sordidi generis detractorem commata, & conuicia pronis auribus accipiuntur.

Senece. 2.
d. ira.

Epist. ad
pseud.
Euang.

At quinam fuerint, & quales modò hi sint, qui Censorium istud in Ecclesia munus sibi tam audacter arrogent, & temere vsurpant, quantumue in Ecclesiastica disciplina profecerint, idem aperiat Erasmus quem ipsi Sectarij plurimi nedum faciunt, sed veluti dolum venerantur: ipse igitur de eis sententiam proferat. *Vos strenue clamat in luxum Sacerdotum, in ambitionem Episcoporum, in*

Tyrannidem Romani Pontificis, in garrulitatem Sophistarum, in preces, ieiunia, & Missas; Nec ista purgari vultis, sed tolli, nec omnino quicquam in receptis placet, sed *Zizania* euellitis cum tritico, aut ut melius dicam, triticum euellitis pro *Zizania*. At quid interim nobis profertis melius, & Euangelio dignius, ut ab assuetis recedamus? Circumspice populum istum Euangelicum, & observa num minus illic indulgeatur luxui, libidini, & pecunie, quam faciunt ij, quos detestamini. Profer mihi quem istud Euangelium ex comessatore sobrium, ex feroci mansuetum, ex rapaci liberalem, ex maledico benedicum, ex impudico reddiderit verecundum. Ego tibi multos ostendam, qui facti sunt se ipsis deteriores. Excussae sunt à Templis statuae, sed quid refert, si nihilo secius in animo colantur idola vitiorum? Nec video quo consilio quidam tanto studio demoliti sint imagines, nisi ut esset conspirationis Symbolum. Interim obtenditur horrendum idolatrie crimen. Sed quis nunc est tam lapis, ut putet lapidibus ac lignis inesse sensum? Et si qui tales sint, quantulum erat negotij docere populum, imagines ad hoc tantum repertas, ut imperitis memoriam adiuuent? Excussae sunt preces solennes, sed iam plurimi sunt, qui nihil prorsus orant, quum frequens pluraque oratio sit Sacrificium maxime proprium Christianis. Abrogata est Missa, sed quid illi successit sacratius? Non enim iam confero ritus cum ritibus, inductos cum relictis. Numquam illorum Ecclesias sum ingressus, sed aliquando vidi redeuntes à concione veluti malo spiritu afflatos, vultibus omnium iracundiam ac ferociam miram praeferebantibus, neq; quisquam erat omnium, qui mihi viris aliquot honestis comitato deferret honorem, quem exhibemus quibuslibet, praeter unum semiculum sic opinor discedunt milites à concione ducis ad praelium, & ad *ὁρμήων* exhortati. Quis unquam vidit in illorum concionibus, quemquā pro peccatis suis

fundentem lachrymas, tundentem pectus, aut ingemiscentem? Iam quanta pars ibi consumitur, in laceranda Sacerdotum vita, ac si verum narrant, frequenter in ijs sermonibus, qui magis faciunt ad seditiones quam ad pietatem. Abrogata est confessio, sed interim ne Deo quidem consitentur plurimi; Abiectus est cum ieiunijs ciborum delectus, sed interim gnaviter indulgetur crapula: Et ita quidam effugerunt Iudaismum, ut caperint esse Epicurei: Protrita sunt cerimonie, sed nihil accessit spiritui, imo multum decessit, meo quidem iudicio. Ceremonias quasdam Iudaicas observavit Paulus, ne Iudeos alienaret ab Evangelio, saltem hoc animo non erant omnes cerimonie reiicienda. Nesciebant Apostoli praescriptos ieiuniorum dies, verum: sed ultro iniussique ieiunabant quotidie. Nesciebant ciborum discrimina, sed sponte vilissimis utebantur, summamque in omnibus frugalitatem obtinebant. Nemini praescribebatur leguminum esus, sed ultro leguminibus erant contenti, si res ita tulisset. Nulli interdicebatur usus vini, sed Timotheus volens tam vivebat abstemius, ut Paulo monitore esset opus, qui praescriberet modicum vini usum ad fulciendam corpusculi imbecillitatem. Paula mater Eustochij, nec Hieronymi, nec Episcopi senis auctoritate percelli potuit, ut anus, vel in morbo gustaret vinum. Si libertatem Evangelicam amplectimur, sic excutiamus legis iugum, ut charitas plus ultro praestet, quam lex imperabat. Excussum est iugum humanarum constitutionum, sed ubi sunt qui submiserunt cervicem suavi iugo Domini? Et interim constitutiones humanae, constitutionibus humanis, imò parum humanis mutantur. Titulus modo mutatus est, vocatur enim verbum Dei; ceterum res adeo nihilo est mitior, ut complures boni viri praferant ultro-neum exilium isti magnifica decantata libertati. Atque adeo proceres quidam, & Antesignani istius factionis, quum nondum

ad Episcoporum dignitatem, opes, ac ditionem peruenerint, tamen eiusmodi specimen de se præbent, ut ego me malim in Episcoporum, quam in horum potestatem tradere, si detur optio: malimque Cæsaris potentissimi ferre iugum, quam quorundam magistratuum; Euangelicorum, quamuis humili sorte. sic excutiunt iugum hominum, qui vestro Euangelio submitunt ceruicem. Magis vereor ne plerique pro graui iugo hominum portent grauius iugum diaboli, excussa est obedientia Episcoporum, sed ita, ut ne prophanis quidem magistratibus pareatur. Olim Christiani sub ethnicis principibus quiete vivebant, studiose cauentes, ne quam seditionis occasionem darent, exhibentes honorem cui debebatur honor, vectigal cui vectigal, tributum cui tributum: hortabantur Christo initiatos, ut idolatris etiam magistratibus obtemperarent, pro illorum incolumitate quotidie Deum orabant; At iste populus tam Euangelicus, etiam Turcarum Principi dicitur detestabilis, quem ait seditioni natum. Quos subinde tumultus excitat? quoties quam leuibus de causis procurrit ad arma? ne suis quidem Ecclesiastis satis obtemperans; nisi dicant blanda auribus profligandi etiam, si liberius in vitam illorum inuehantur, aut ab opinione dissentiant. Initio tantum non Deus erat illis Lutherus, nunc iisdem prorsus delirat, quod nouum de Eucharistia dogma non recipiat. Nouam vero libertatem Euangelicam, impune facere, sentireque quod cuique libitum est. Paulus iubet tradi satanæ eum, qui contra naturæ pudorem nouercam duxerat uxorem, hortaturque discipulos, ut subtrahant se se à consuetudine fratris inordinate ambulanti. Cum his vero qui manifestis vitijs infames sunt, ne mensam quidem vult haberi communem. Nunc circumspice mihi sodalitatem istam Euangelicam, quot habet adulteros, quot temulentos, quot aleatores, quot decoctores, quot alijs vitijs infames? Et hos quidam habent

etiam in delitijs, tantum abest ut vitent. Apostoli quo magis vacarent Euangelio, aut abstinebant ab uxoribus quas ducere tum licebat, aut legitime ductas vertebant in sorores. Nunc floret Euangelium, quod Sacerdotes, & Monachi contra leges certe humanas, contra professionem suam ducunt uxores. Condoneatur hoc, circumspecte num castiora sint eorum coniugia, quam aliorum quos ducunt pro ethnicis. Agnoscis opinor, quas hic fabulas tibi possum referre si libeat. Neque enim necesse est ut notissima referam, quæ vel magistratus, vel plebes reclamante aut conniunte magistratu publicitus designauit. Profligatus est Monachismus, sed utinam cum cuculla simul excussissent vitia, quæ huic hominum generi dicunt esse peculiaria. Quid refert posuisse cucullum, si manet obrectandi morbus, si inuidia, si impudentia, si philantia, si fucus & simulatio, si otium, si cibus alienus, si peracitas, & oberrandi libido, si rerum alienarum curiositas, si vindictæ cupiditas, si animus ad iracundiam præceps? Mihi videtur nouum Monachorum exoriri genus, altero sceleratius, de malis loquor Monachis. Nota mala, mala non sunt, inquit ille; stultum est igitur mala mutare malis, dementis etiam mala mutare deterioribus. Atque interim dum neminem amant præter se, dum nec Deo, nec Episcopis, nec principibus ac magistratibus obtemperant, dum mamona, gula, ventri & inguini seruiunt, postulant haberi pro Euangelicis, & Lutherum magistrum proferunt. At qua fronte Lutherum, &c.

ô utinam Principes illi, quorum inter epulas pseudo Episcopi, & iniquitatis Ministri huiusmodi scommata & diæteria in sacrosanctam Pontificis Maiestatem, Curiamque Romanam scurriliter ingerunt, hinc proprijs oculis aspicerent quanta sit illius Curia modestia, & pietas, utque sanctissimi Capitis sui exemplo forma
Christia-

Christiani Gregis sit, hinc vero mores eorum, quos habent animarum Pastores, æqua lance pensitarent, ut re ipsa discere possent quod, Nemo sine crimine vivit. Optimus ille est qui minimis urgetur.

At quid moribus cum doctrina? super Cathedram Moyse sederunt Scribæ, & Pharisei, quæcunque dixerint vobis servate, & facite, secundum opera eorum nolite facere, admonet Christus. Quod si doctrina ex moribus diiudicanda sit, sententiam in se ipsos iam protulerunt. Math. cap. 23.

Quam verò dedecet bonum & prudentem virum vilissimis hisce Impostoribus, ignavissimisque Planis aures præbendo connuere, dum exultationem, & dignitatem alienam immaniter carpunt, & lacerant, non dissero, satis enim ipsa Natura admonet, quæ ius idem, quod in nos ipsos statuimus, in alios quoque statuere præcipit, virtus ut honestis rebus propitia est, ita turpibus irata esse debet. *Remove a te os pravum*, inquit Salomon, & *detrahentia labia procul sint a te*, &c. Et si sapientis est peccatis irasci, & turpia exhorreere, magis gravius irasci & turpiora vehementius execrari debet: quid autem fecidius, quid indecentius quam impurissimum funestissimumque omnium vitiorum mancipium sacrosanctæ Pontificis Maiestati turpissimè detrahere? Balaam, & si scelestissimus, populo tamen dira imprecari noluit, cui benedixerat Deus: Censuram verò potestatem, ab omnibus iudicijs, & accusationibus liberam esse Romani censuere, ne ij qui omnium iudicio sapientissimi, ac integerrimi Liu. 1. 35. habiti fuissent, aut calumnijs obrectatorum, aut sordidorum hominum sententijs opprimerentur; & iure

Ccc

sane oprimo laudata est Constantini magnificentia, qui
 accusatorios libellos à presbyteris, & Episcopis se ipsos
 inuicem accusantibus, propositos lacerari mandauit,
 cum diceret, iniquum videri, vt qui omnium Ciuum
 mores, ac famam iudicarent, aliorum ipsi sententijs, ac
 iudicijs caderent, ab eodem Constantino quoque le-
 gem editam tradunt, qua Sacerdotibus longe plus ho-
 noris quàm Regibus deberi mandauit, in illis enim Chri-
 stus venerari qui vicem eius in terra gererent, non in
 illis, qui terræ imperant. Alexander Magnus vrbe The-
 banorum subacta liberos omnes homines sub hastam
 captiuos redegit, Sacerdotibus dumtaxat exceptis, cui-
 que igitur licebit impune sacro ordini sanctęque summi
 Sacerdotis Maieitati, cui & Regia inest dignitas, & pote-
 stas, mendacissimè detrahere, *Nolite tangere Christos meos,*
& in Prophetis meis nolite malignari, qui vos tangit inquit Chri-
stus, pupillam oculi mei tangit, sed quā bene de his, qui veluti
canes ad latrandum & mordendum nati, vsum in Natu-
ram vertunt scripsit Nicephorus. Καὶ τοῦτοι μᾶλλον ἐθαύμα-
 σα, τοὺς ὅποιοι ψευδεῖς χάτ' βασιλέων ὁμοῦ καὶ πατρῶν βλα-
 σφημίαις συρράπτειν καὶ ἀνασχύντας προφέρειν πολῶσι. καὶ πάντων
 ἐθαύμασα μάλιστα, τοὺς ὅσοι γραφῇ ὡς ἀπ' ἑαυτῶν τοῖς οὕτοις ψευδεῖς
 βλασφημίαις αὐτοὺς οὐκ ὀκιοῦσι. ταῖ γὰρ ἀπὸ μόνης τῆς γλώττης
 προΐούσαις χριδεῖαι, αὐραὶ λαβοῦσαι, ἐς αἰθέρος ἀβύσσους ἀφαισιν-
 ζουσι. αἱ δὲ γραφαὶ καὶ βιβλοὶς ἐντυπούμεναι, μονιμώτερον καὶ τυραν-
 νικώτερον χάτ' ἑλ' ὑβριζομένων ὅ κράτος ἐσχίχασιν, πλεὺς ἡγεμονίας καὶ
 γραφῆς λαμβανούσης, καὶ ἀφ' μακροῦ πομπειούσης τῷ χρέϊ. οὐκ οἶ-
 δα δ' ὁπότερον, οὐδ' ἔχω ραδίως ὅτι γινώσκω οὐ χρεῖν ταῦτα ἐπεί-
 γονται δεῖν, καὶ πίνος ἔνεχα κέρδους ἐς τοιοῦτον κρημνὸν ἐαυτοὺς σινα-
 θεῖν. εἴτα γὰρ ἰδιότητά πια χακίας ἀποκιμῶντες ἐαυτοὺς ὅτι

Marc.
 Marui.
 l.3 cap.5.

Aelian d.
 var. hist.
 lib.13.

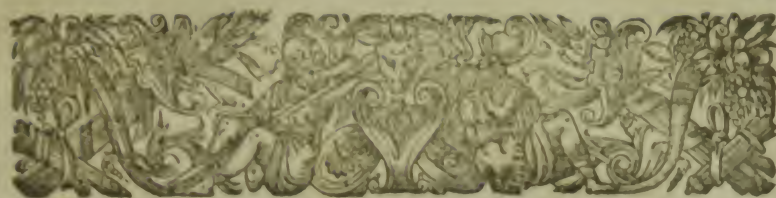
Lib. p.
 Hist.
 Rom in
 Concion
 Androni.

τὰς οὐτὰς ψυχῆς βλασφημίας χωροῦσι, κακῶς τοῦτο δοῶσι, καὶ λιανί-
 σθῶς κατὰ τῆς ἐαυτῶν, ὡς εἰπεῖν, κεφαλῆς. τήλην τε γὰρ τῆς σφῶν
 κακίας τῷ χροῖω παρέχουσιν, ὅπ' ἐξοῖ ἐκ τῶ λέγειν εὐφημα καὶ παρο-
 χεύειν ἀλήθειαν, γινώσκοντες τοῖς ἀκούουσιν. οἱ δ' ἐκ τῶ πλύειν ἀμά-
 ξας ὕβρει τοὺς μυδῶν ἀδικήσας, δημοσίευσιν ἐίλοντο ἐαυτοῖς, πα-
 ραπλησίως ὡς τῶν ἄν' ἐῖς, ἐξόν ἡπειρώτης εἶναι, καὶ βίον ὅτι κελεύετον
 καὶ ἀκίνοιοι ζῆν, ὅδ' ἐς ἀθλαπικῶν πελάγους χιμῶνας καὶ χλύδωνας φέ-
 ρει ἰμβριλλῆναι ἐαυτὸν. ὅ δ' καὶ κακῶν ἀρχέτυπα τοῖς ἐφεξῆς εἰς μέ-
 μνην παρατίθειν τὰ χράματα, καὶ ἐκ τῶν κακῶν ἐαυτοὺς αἰτίους τῆς
 ἐκείναι ἀπυλείας, τοῦτο δὲ πῶς χρημῶν ὁδὸν ἐπάξιον, δι' οὗ καὶ τε-
 πλᾶ παρατίθον τ' ἀγκλήματα. Illos verò magis etiam sum miratus,
 qui Imperatores simul, & Patriarchas falsis maledictis incesse-
 re, ac impudenter proscindere audent. Sed hi admiratione om-
 nium maxima me affecerunt, qui tam falsa maledicta sua man-
 dare literis non dubitarunt. Nam conuicia, quæ lingua profe-
 runt, statim aura dissipat. Quæ verò scribuntur, & libris im-
 primuntur, diutius, & grauius eos, quos læsere iniuria, premunt,
 auctoritate à scriptura petita, & longo tempore se iactante. Igno-
 ro autem utrum, nec scio qua gratia hæc facere studeant, aut
 cuius lucris se in talia præcipitia incurrant. Nam siue ut singula-
 rem suam improbitatem expleant, adeò falsa maledicta conge-
 runt, male faciunt, ac turpiter admodum, suoque (quod aiunt)
 capiti nocent. Nam improbitatis suæ monimentum produnt po-
 steris, quod cum bene dicendo & celebranda veritate innotescere
 auditoribus licuisset, plaustri conuiciorum in innocentes effun-
 dendis semet ipsos traducere publicè maluerunt: haud secus ac si
 is, cui liceret in terra continente beatè secureque viuere, in Ath-
 lantici maris tempestates ac fluctus ultro se conijceret. Scelerum
 porrò exempla scriptis suis proponere posteris, & interitus eorum
 sponte rerum fieri: id verò quæ præcipitia non meretur, cum dupli-

cibus criminibus se se obstringant? At inspicere rogo, pie lector,
 & cogitatione intuator, incertā multitudinem, discordē,
 seditiosam, impotentem in perniciem alienam, suamque
 pariter exultantem, postquam Sanctę obediētīę iugum
 fregit, vti traditam à Deo potestatem ligandi, atque
 soluendi non metuens, Cruci nullum honorem habeat,
 Sanctorum cultum repudiet, sacras imagines aduerse-
 tur, Sacrificium Corporis Christi exhorrescat, Missas
 refugiat, cælibatum, & Castitatem pro nihilo ducat,
 virtutes omnes eliminet, in cuncta dedecora ruat, Pur-
 gatorium ignoret, imaginarium Infernum ignem præ-
 dicet, donec suo periculo verum esse experiatur, Deum
 O. M. malorum omnium authorem sibi effingat, imò
 nullum esse Deum operibus asserat: & boni, & æqui
 amans Iudex esto.

CAPITIS X.

EXPVNCTIO.

NULLVS hîc locus, expungendus, aut restituendus erit postquam Momus rapso diam conuiciorum concinnauit, & latyram impudentissimam, hoc postremo capite, nullo auctore contexuit.

N. Primum itaque obicit, Papam libidine dominandi, in præceps abiisse, & contra mores maiorum, contra leges, cōstitutiones, condere exorsum, quibus Christianos ligauit, vnde offendicula, & similitates inter æquè Christianos.

Magnam sanè Romani Pontificis dominationem prædicas, ingens, & arduum potentiae culmen est quidem, fateor, sed Ecclesiae, quæ terrenis Imperijs potior est, potestate sibi à Deo tradita non prædatoria inuasiōe usurpata, neque ultra suos fines iniuste protracta: dirioni namque, cui Christus vniuersi Orbis fideles subiecit, & quoscunque ligandi & soluendi auctoritatem contulit, nihil addi potest: non ergo dominan-

Ccc iij

di libidine, sed proprio iure, Pontifices Romani leges coactiuas, & pœnales condunt, prout necessitas exigit; mores non semper iisdem, temporum vicissitudine mutantur, & quæ noua emergant, nouæ legis præscripto indigent.

Nonne vos, qui in circuitu semper ambulatis, nunquam vobis ipsis constantes, sanctiones vestras quotidie editis, easdem abrogatis, abrogatas reuocatis, atque ad circumueniendam rudem plebeculam, noua in dies commenta excogitatis?

Diruit, ædificat, mutat quadrata rotundis.

Nullam tamen ex tot Pontificijs sanctionibus, Maiorum moribus, aut diuinis præceptis contrariam adferre poteris, Canonicum ius omne rimatione percurrito, literas Summorum Præfulum cunctas euoluito, concinnè sibi vniuersa congruere, & neminem nisi propriæ salutis causa eis obligari comperies. Offendicula ex illis nemini pacta nisi ijs, quibus lapis ille angularis, electus, & preciosus, lapis offensionis est.

Simultates inter eque Christianos hinc obortas, ad cò oculatus non sum, ut inter fucos, & tenebras mendaciorum tuorum videam, sed Pontifices constitutionibus suis paci, & incolumitati omnium fidelium consulere, honorem & gloriam Dei spectare, Imperiorum, & Regnorum tranquillitatem, priuati otij, propriæ utilitatis incuriosi, intueri potius animaduerto, Sectarijs autem eadem ratione discordiæ, qua offendiculi causa sunt.

Cur autem & eos, æquè ac nos, qui Catholici sumus, Christianos appellaueris, non satis percepi, quamuis

enim vno, eodemque baptisinate omnes renascamur, atque Ecclesiæ aggregemur, Apostata tamen, perfugæ, & Hæretici non eodem pacto Christiani possunt dici, postquam Christi non esse aperte profitentur, ideò non Christiani, sed hoc nomine repudiato, Lutherani, Zuingliani, Caluinistæ, Hugonotti, & Protestantes vocantur: vnde Hieronymus Dialog. contr. Luciferan. ad finem, *Si alicubi audieris eos, qui dicuntur Christi, non à Domino Iesu Christo, sed à quoquam alio nuncupari, ut puta, Marcionistas, Valentiniānos, Montenses siue Campenses, scito non Ecclesiam Christi sed Antichristi esse Synagogā, &c. ipsi enim ab Ecclesia sponte se proijciunt, inquit Ambros. serm. 50. & de cætu Sanctorū nullo compellente euadunt recedendo à nobis, quia & si nobiscum, ex nobis tamen non erant. 1. Ioan. 2. licet auctoritatem Ecclesiæ auctoritatem sibi vindicent, dum extra Ecclesiam sunt, simiæ sunt, ait Cyprian. epist. ad Iubaian. & homines videri volunt, etras igitur cum M. Antonio, cuius ore blasphemias. Nos qui apertioribus oculis obseruasse dicit, doctrinā illarum Ecclesiarum, quas plurimas Roma sibi excitat aduersarius, & à nobis acriter reprehenduntur, à nostris Theologis impugnantur, à vera primitiua Ecclesiæ doctrina, vel nihil, vel parum admodum aberrare, eaque non ut re vera hæretica sint, aut falsa, sed quia sensui, corruptisque Romanæ Curie moribus, ipsiusque humani Consilij, & inuentis aduersentur, &c.*

C. Bell. d.
Ecl. m.
lit. l. 3. c. 4.

In suo
Consilio
profe-
ctionis

Verba impia, impijssimo Hæretico digna: at quid hoc est, nisi Assertorem se exhibere earundem hæresum quas vniuersa Concilia ab ipsius Ecclesiæ ortu, ad hanc vsque diem, habita damnarunt? eadem enim à Luthero, Caluino cæterisque Impietatis Magistris, è Cathedra pestilentiæ renouantur, quæ iam cecidēre, ni-

hil ergo vel parum admodum à verâ doctrina aberrant Anabaptistæ? Zuingliani, Huscitæ, Lutherani, Puritani, Picarditæ, Gensij, Hugonotti, Enthusiastici, Protestantes, ceteræque Sathanæ Synagogæ, quarum supra quingentæ octuaginta in hac vestra Babylonia enumerantur? errasse ergo Concilia dicit, quæ nouam earum doctrinam falsam, & Hæreticam iudicarunt, cunctæ autem, præterquam in neganda Romani Pontificis potestate, in omnibus ab inuicem dissident, quam igitur ex eis à primitiux Ecclesiæ sensu non discrepare ostendet? vna est Ecclesia, in terra vnus labij, quæ semper idem docuit, & asseruit, qui vna dumtaxat in ea Cathedra, super Petram fidei, vnus Petri fundata reperitur, à cuius doctrina nulla est secta, quæ non discrepet, in his, quæ nostræ fidei præcipua sunt; Vulpeculæ Sampsonis vos estis, quæ cauda tantum iungebantur, vix extrema hac parte coheretis, vt omnes à Romanæ Ecclesiæ obedientia disciscatis: cæterum autem, tot sententiæ, quot capita, vbi ergo vnitas illa spiritus, quæ vinculo pacis seruat? cuius arcano testimonio corda vestra obsignantur? quot igitur sectæ, tot spiritus Dei, qui cuique diuersa, & que ad inuicem repugnantia pro libita doceant Turris Babel diuersitate linguarum confusa, Bellua multorum capitum; quid mirum, si vbicunque nouum serpit vestrum Euangelium, continuo dissidiorum & seditionum flamma grassatur, quæ sanguine ingentis multitudinis vix sedatur, dicat Germania, dicat Belgia, dicat Gallia, an à Pontificum legibus, vel à Lutheri, & Caluini nouitatibus, tot vstiones, tot cædes, tot denique mala perpeßæ sint, quorum adhuc vestigia manent.

N. Ma.

N. Matrimoniorum tam innumera excogitata obstacula, affinitatis, publicæque honestatis, cognationis spiritualis, legalis, & consanguinitatis, &c.

AT nonne has longe antè Lutherus, Melancton, Brentius, Chemitius, Calvinus, & Beza in nos iecere calumnias? cur igitur pueriles eorum ratiocinationes, ab Illustrissimo C. Bellarmino confutatas lib. p. d. matrim. non dicis? eiusque responsa non refellis, si tantum tibi tribuis? Nonne eandem graduum prohibitionem, rationis instinctu, ipsa Natura persuadet, atque lex honestatis omnibus præcipit, qui homines, & non bruta sunt, in luxuriam proiecta, eamque nedum apud Hebræos viguisse in Leuitici cap. 18. legitur, vide C. Bellar. lib. 1. d. matrim. cap. 24. Verùm apud Romanos quoque, & arctius quidem seruatum testatur Plutarchus, quæst. Rom. 6. q. *Antiquitus enim sanguine iunctas Romani non copulabant sibi matrimonio, & ne nunc materteras, aut sorores, sero concessum fuit, ut ducere consobrinas liceret, idque populari indulgentia, potius tolleratum fuisse, quam libere decernente Senatu.* idem Plutarchus ibi, *Vir quidam pecunia indigens, alias honestus, & gratia populari nemini inferior, consobrinam habere putabatur, vxoris loco, ad quam hereditate dos magna peruenerat, eaque ratione diues ipse esse, cui cum esset eo nomine dies dicta, populus omissa causa cognitione, eum absoluit, decretoque facto, nuptias consobrinarum permisit publice, coniugio autem superiorum graduum interdixit.* Ius etiam Ciuile, quod naturali ratione dirigitur, idem statuit, toto tit. ff. d. gradib. affinit. Ambros. epist. 66. ad Pater. neque ab eo dissentit Ius Canonicum cap. ad Sedem 35. q. 5. diuersa tamen graduum supputatione utitur, in qua non per-

Ddd

sonarum considerat numerum, ut ius Civile, sed distantiam graduum, ab ipso stipite, quia cum personæ non coniungantur per lineam transversam, nisi ratione stipitis unde originem ducunt, eodem gradu distare vel coniungi necesse est quo à stipite longe absunt, vel ei propius accedunt c. quod dilectio, & c. fin. d. consang. & affinit. ubi adnotant Canonistæ, atque hanc rationem egregiè tuetur Card. Bell. d. lib. 1. d. matrimon. cap. 26. Arctissimam verò olim de matrimonijs contrahendis fuisse Censuram, ex eo deprehendi poterit, quod universa Ecclesia commota fuerit, ubi Gregorium ad quartum gradum ~~cam~~ redegit, quæ ad septimum usque servata hactenus fuerat C. Baron. tom. 8. anno. 604.

Idem quoque in cognatione spirituali non recens, sed antiquissimum ius Ecclesia statuit S. Bonifacius Germaniæ Apostolus meritò nuncupatus, anno. 734. Notholeum Episcopum Dorouensem in Anglia, de hoc consuluit C. Baron. tom. 9. eodem anno. Zacharias Papa in Synodo Romana eandem innouavit prohibitionem C. Baron. tomo. præd. ad eundem annum, legalis verò cognationis impedimenta addit Ecclesia, probavitque Tridentina Synodus sess. 24. quid igitur micipiorum Synagoga vilissima redarguere audet? si rationem exigit à Theologis, & Canonistis addiscet, si potestatem negat toto errat cælo, consulat C. Bellarm. lib. 1. de matrimon. cap. 21. 31. & 32. Matrimonium est contractus, verum & Sacramentum à Deo institutum, neque contractus à Sacramento apud Christianos seiungi potest, plus igitur iuris in illud tribuit Imperatoribus, qui legibus suis similia prohibuere, quam Ecclesiæ, & Sum-

mo Sacerdoti, cui uni, non Imperatori amplissimam Christus dedit ligandi, & soluendi facultatem, impius es, resipisce.

Et quoniam eiusdem est Imperij deuincire, & resolvere, non Ciuilis Magistratus, non Imperatoris, aut cuiusvis Principis secularis, sed Romani dumtaxat Pontificis erit, eadem submouere impedimenta, & super eis dispensare, quæ ius humanum statuit, non quæ iure naturali sunt interdicta, & quamuis Imperatores hac de re leges tulerint, eæ tamen vim nullam ex se habent, sed à confirmatione Pontificis recipiunt, Theodosius legem condidit, qua consobrinarum vetuit coniugium l. 2. c. Theod. d. incest. nupt. Ambros. epist. 76. Aurel. Victor in Theod. filij ipsius contraria sanctione, eam subrogarunt l. Celebrandisc. de nupt. & hanc noua constitutione, Iustinianus confirmauit §. duorum institut. d. nupt. vtramque damnauit Gregorius Papa, statuitque inter consobrinos non esse licitum matrimonium, cap. quædam 35. q. 2. cuius decretum Imperialibus legibus prætulit vsus Card. Bellar. lib. d. matrim cap. 32.

Neque respondeas Imperatores, & Principes inter consobrinos dispensare olim consueuisse, apud Cassiodorum lib. 7. formul. 6. quoniam & alia per vim, & iniuriam usurparunt, non enim sat est aliquid gestum adferre, vt in exemplum transeat, nisi legitime actum ostendas, nam & Tyrannorum immanitatem, iniustitiam, cæteraque vitia, cuique imitari fas esset.

Hac verò dispensandi potestate semper vsos fuisse Romanos Pontifices, nemo est qui neget, Canones & Historiæ innumeris testantur exemplis, vetustissima

DDd ij

consuetudo comprobatur.

Quod si de hoc dubitas, ipsius Christi verbis non credis, quibus Claves Cœlorum, ac deuinciendi, & resoluendi potestatem Petro, eiusque in Ecclesia successoribus contulit, At contra negantes principia disciprandum non erit.

N. Cancellariæ regulas excogitarunt, vt beneficia cuncta Romam trahantur, &c. annatas etiam ab omnibus Ecclesiasticis soluendas &c.

Hinc præfrita, scilicet heretica fronte, durius furēs, in médacia effutit, calumnias imponit, quæ rabiem infani auctoris adeò apertam præ se ferunt, vt sola earum immanitas fidem omnem ipsis adimat, quamobrem nec refellendæ, ne agnitæ videantur, sed irridenda potius est Sectariorum proprietas carpendi, & lacerandi, qua veluti homo à brutis, ratione distinguitur, ipsi ab alijs hominibus secernuntur, generosæ bestię vrgere, & mordere non solent, ignobilium vilissimarumque pertinacia est: pudeat igitur cum Cypriano epist. 73. ad Iubaian. *insanias & ineptias hæreticorum nosse.*

Romanum Pontificem in beneficia Ecclesiastica plenissimum ius habere, nemo dubitat, qui Christo vices suas Petro demandanti fidem habet, cum enim ipsum vniuersæ Ecclesiæ Præsulem summū præfecerit, eidem quoque in ipsam Ecclesiam, eiusque res, summam contulisse auctoritatem fateri cogimur, solus igitur Papa in beneficia Ecclesiastica iure proprio plenissimam habet potestatem c. 2. d. præbend. in 6. Clem. 1. vt lite pend. Bald. in l. rescripta C. d. precib. Imper. offeren. Cald. conf. 12. d. e. rescript.

Quamobrem ad aulam eius accedendum est his, qui beneficium ab illo consequi desiderant, quoniam gratiam rogant, neque tamen hoc ita simpliciter verum est, quin ordinarijs residentibus, alternatiua beneficiorum collatio non sit concessa, patronorumque iura, siue fundatione, siue dotatione, aut constructione Ecclesiarum, vel facellorum adepta, cuique non seruentur, ut coram suis ordinarijs eligere, & presentare libere possint, quæ cum lippis, & tonsoribus pateant vides imposturas.

Cancellariam verò, apud sedem Apostolicam, citra omnem recordationem, semper extitisse constat, cap. ad hæc d. rescript. cap. dura d. crim. falsit. cap. portecta d. confirm. vtil. vel inutil. licet certis regulis, quæ notis non consignatæ, ore tenus cōmunicabantur, primò per Præsidentem, deinde per Vicecancellarium regeretur: cuncta igitur mandatis, & formulis quibusdam in ea gerebantur, quapropter cum nullus esset præscriptus rerum ordo, veluti casu negocia expediebantur, ipsæque regulæ fluxæ, & inconstantes erant, hinc factum est, ut Ioannes Papa huius nominis XXII. primus omnium scriptis eas commendauerit, ceteri postea exactius absoluerint, vide Polid. Virgil. d. inuent. rerum lib. 8. cap. II. & Gomes. ad Rubr. Regul. Cancell. q. I. malo igitur more, rem bene actam redarguit, Præstationum etiam, quas dicunt Annatas, iustissima pariter exactio est.

Sacerdotes Ægyptij diuites admodum erant, quorum singuli, vbi sacris initiabantur, dimidiam reddituū partem summo Sacerdoti persolvere tenebantur, Ferdinand. Cordubens. d. annat. in princ. Campeg. cod. tract. n. 3. & Pontifici Maximo apud Romanos cuncti

Ddd iij

inferiores Sacerdotes, res ad victum, cultumque necessarias subministrare consueuisse, scribit Alex. lib. 2. genial. cap. 8. supremo Hebræorum Sacerdoti, singulis annis, Decimæ Decimarum debebantur.

Principes & milites publicis redditibus alendi sunt, Pater compellit filium ad alimenta sibi præstanda, Ecclesiarum stipendijs Clerici olim alebantur, ea de causa sportulantes dicti, prout ex Cypriano animaduertit C. Baron. tom. 2. anno 257. quibus postea Ecclesiarum bona ad vtendum, earum morte ad Ecclesiam reuersura, distributa sunt, vnde beneficiorum origo, adnotat idem C. Baron. tom. 6. anno 502.

Cur igitur summo Sacerdoti, qui Ecclesiarum omnium gubernacula moderatur, animarumque nostrarum curam gerit, & aduersus nequissimos hostes pro nobis continuo excubat, & pugnat, cur & pietissimo Patri, qui filios verbis, & exemplis nutrit, & pascit, decimas, & alimenta denegat impia Hæreticorum crudelitas?

Ad subsidium enim necessitatum ipsius Pontificis, egentiumque S. R. E. Cardinalium soluuntur Annatæ, Ferdinand. Corduben d. annat. Gomef. ad Regul. Cancell. d. exprim. valore in Imperator. benefic. iure igitur optimo ijs debentur, qui Ecclesiam regunt, bouitrituranti os non est adligandum, quisque stipendio militat, mercedem labor exigit, Ecclesiarum, & sacellorum bona, quorum vsu fructu Clerici potiuntur, merito beneficia appellamus, quoniam à beneficentissimo Pontifice per beneficium, & gratiam conceduntur. Nō ergo licebit Donatori tenuissimam reddituum partem

ad proprium vsum aliquando retinere, & hac lege ipsa conferre, vt cum illo onere suscipiantur, iniqua admodū lex, & nimium iniusta esset, quæ propria largienti, hanc facultatem adimeret, ingrati animi esset, beneficium pro beneficio libenter, & hilari animo non rependere.

Quamobrem annatas probauit Concilium Viennense, laudarunt S. Thom. 2. 2. q. 88. art. 1. Ferdin. Cordubens. Campes. cæterique plures grauiissimi scriptores, soli damnant Sectarij, quorum Antesignanus impijissimus est Carolus Molineus, qui non iustitiæ gratia, sed odio Pontificum more consueto mouentur.

N. Tandem vt nihil supersit, quod cæca non rimetur furore percita insania, sacrum impetit supremæ pœnitentiæ Tribunal, & Pontifices grauissimorum sibi reseruantes peccatorum absolutionem, carpit atque redarguit.

Sed quid mirum pœnitentiæ forum ab eis aspernari, qui homines libero expoliantes arbitrio, Dei voluntate, in peccata necesse compelli blasphemant? dirum sanè auditu, ipsisque Ethnicis intollerandum. Platonem audi de Republica dialog. *Modis omnibus pugnandum est, ne Deus, qui bonus est, dicatur esse malorum causa, nec qui iustis legibus victurus est, verba hæc dicat in sua Ciuitate, nec alium loquentem audiat: est enim probitatis, & vitæ communis, & legum & Ciuitatum extrema corruptio.* Hinc Plutarchus aduersus Stoicos: *Eos, qui Deum natura bonum, malorum causam statuunt, contra cōmunes notitias loqui, & infinitis partibus esse tollerabilius, imbecillitatem Deo tribui, dicique multa, vi quadam, improbe fieri, contra eius naturam & voluntatem, quam nullam esse libidinem, nullum scelus, quod non Deo aucto-*

Luth. in
assert. art.
36. & d.
seru.
arbit.
Calu.
instit. l. 8.
c. 17. & 18.
l. 3. c. 2. §.
1. c. 21. §.
4. & c. 22.
§. 7. 12. &
in fin. &
cap. 23.

Calu.
inst. l. 2.
c. 8. §. 59
& l. 3. c. 4.
§. 28.

ri imputandum sit, &c. vndè sicuti abyssus abyssum inuocat, peccatorum confessionem refugiunt, & exhorrescunt, ipsorum enim, qui sanctos se dicunt, quamuis capitalia, & enormia peccata, venialia tamen sunt, quia Dei misericordiam suo iure consequuntur, vndè cum eis peccata non imputentur, ea confiteri non tenentur, ob impiam, sed ridiculam arrogantiam.

Id ipsum autem pœnitentiæ Tribunal, in primitiua Ecclesia antiquissimum esse, cui plures integerrimi, eruditissimique viri præfici consueuerunt, Cassiodorus, Sozomenus & Socrates testantur, adnotat & refert Gomef. ad Rubr. Regul. Cancell. q. 1.

Apud
C. Baron.
tom. 6.
cod.
anno.

Grauiiores verò & atrociores casus, ne Episcopi absoluerent, sed primæ Sedis Antistiti deferrent antiquissimo Ecclesiæ more seruatum esse, disertis probat verbis, epistola 59. Synesij Episcopi Tholomaidæ, data ad Theophilum Alexadriæ Episcopum, anno. 410. vbi de Lamponiano, ob illatas in Ialonen iniurias ab Ecclesia eierato, inquit, *Quamquam & lacrymas ex pœnitentia effuderit, & populus supplex illum excusarit, at ego in his quæ visa sunt perseueraui, soluendi verò potestatem ad sacram sedem, tantum igitur mihi ipsi permisi, si appropinquaret Lamponiano debitum fatale, ipse vitæ exitus, uti tunc sane dies constituta adesse videretur, omnibus permisi affuturis tum presbyteris, ut cum ipso cōmunionem participarent, nemo enim ligatus mihi moriatur, verum sanitati restitutus, rursus ob eadem reus fiat, & à diuina, ac benigna anima tua veniæ assensum expectet, &c.*

Indignum igitur sanè, summi vniuersæ Ecclesiæ Præfulis iura, longissima, & vltra memoriam, annorum serie firmata, cōmuni assensu probata, & vsu præscripta à paucis

à paucis sordidissimis, ac facinorosissimis transfugis in controuersiam vocari, ac de eis probationem exigere quasi noua & usurpata essent iura, quando quidē diuturna præscriptio, quemque è plebe vilissimum, imo prædones ipsos in sua possessione tueatur. Quod veluti ægrè ferens, Erasmus ipse inquit, *Ceterum quod ludens ais, ab his qui asserunt exigere probationem, non ab his, qui negant, & rursus adfers è Sophistarum aut iurisperitorum Scholis prouerbium, Negatiua nihil probat; Primum respondeo, legem istam Sophisticam in decretis Ecclesiæ nullum habere locum, nisi forte non compelleretur ab probatione, qui negaret Christum natum ex Maria Virgine, aut negaret matrem eius fuisse perpetuo Virginem. Ad hæc tu non solum negas receptum dogma, sed asseris tuum. Perinde quasi quis ingressus fundum alienum, vi deiiciat eum, qui à tritauo possedit, sic negans esse illius, ut asserat esse suum: an ab hoc non exigetur probatio? Imo iura fanebunt possessori titulo præscriptionis, etiam si quid defecerit in probatione. Si præscriptio quinquaginta annorum repellit vindicatorem, & constabit ius possessoris: nos plus quam mille annis tenemus hoc dogma. Repellendus igitur eras etiam si tantum negares nostrum dogma; nunc tuum nouum sic asseris, ut velis nos à tam verusta possessione depellere. Et quando vides te versari in rethoricis, opinor te scire, in Anticategorijs, quoniā intentio coniecturalis à teo retorquetur in actorem, ab utroque pariter requiri probationem, qualis est illa controuersia inter cæcum, & nouercam, Occidisti patrem, Non ego, sed tu. Hic sit uterque reus simul, & actor, & ab utroque Iudex expectat probationem. Itidem vos dicitis. Meum dogma pium est; vestrum autem hæreticum: Nos totidem verbis regerimus intentionem. Vides quam ineptè tibi arriserit prouerbium illud, Negatiua nihil probat. Denique sic*

EEc

loqueris, &c.

N. Hinc concludit: à Papæ obedientia discessere Anglia, Boëmia, Moravia, &c. Dania, Noruegia, Irlandia, Scotia, Magna pars Poloniæ, maxima Germaniæ & Franciæ, itemque Belgiæ, & Geneua Italiæ propinquior.

AT quam falsò, & temere hæc obiiciat nullo sanè negotio demonstrabo.

Nulla profectò ex his Prouincia est, in qua bona Catholicorum pars non sit, qui auitum Romanæ Ecclesiæ cultum palam non exercent, ijs exceptis, quæ Britaniæ Regis ditioni subiacent, ex quibus tamen si Angliæ dimidium, Scotiæ partem haud modicam, Iberniam verò rotam Catholicam profiteri Religionem dixeris, à veritate non aberrabis. Quamuis immanius quam olim Christiani ab Idololatriis exagitantur, carceri mancipentur, & vno dumtaxat instigatore deferente, quod vel sacris interesse cogitarint proprijs expolientur bonis, torqueantur, crucientur, dilanientur. Noua autem confœderati Belgij Respublica, quamuis omnium hæresum Asylum sit, innumeros etiam Catholicos simul complectitur, Poloniæ, & Germaniæ Catholicorum longe maiorem esse numerum non dubito, in Gallia si immensam illius Regni multitudinem numerabis, Catholicos centum pro singulo hæretico, certè reperies: sed cogitatione totum Orientem percurrito, & vbiq; Catholicorum ingentem videbis plebem, ne te ad noui Orbis Regionem vastissimas longius protraham,

Epif. 55. *Et tamen respondet Cyprianus ad decipiendas aures simplicium & absentium mendacio numerus inflatur, quasi & si verus esset*

hic numerus, aut ab hereticis Ecclesia, aut ab iniustis iustitia vincatur, Catholica dicitur, & est Romana Ecclesia, per vniuersum Orbem, vnitatem fidei, late diffusa. At sectariorum Synagoga, cancellis arctissimis conclusa, Gallia, Holandia, cæteræque Rebellantes Prouinciæ Puritanorum nomine censentur, Germani in Lutheri verba iurunt, Bohemi Vscitæ & Anabaptistæ dicuntur, Angli Protestantes, qui ne ab antiqua, & vera Religione descivisse videantur, simiæ Catholicorum sunt, omnes tamē Religione dissident, neque tamen unitas inter eos reperitur, quorum maxima pars Puritani sunt, ab ipsis Protestantibus omnino discrepantes.

Genua si Italiæ proxima, certè in Italia non est, eaque corruptos nostri corporis, paucissimos tamen Deo fauente, veluti sentina excipiet humores. Vitia erunt donec homines, &c.

Ex Typographia FRANCISCI IACQVIN, in viâ
Latomorum propè Sôbonam.
1618.

FINIS.

EEc ij

INDEX
RERVM NOTATV
DIGNIORVM QVÆ IN HOC LIBRO
CONTINENTVR.

- A**
A B B A S Romanus. 87.
 Actus & Principatus & munera ex finibus distinguuntur. 324.
 Adami Monarchia, & imperium. 31.
 Adrianus I. quale pactum cum Carolo M. inierit. 280.
 Adrianus III. quid ad Senatum populumque retulerit 281. quod ius Carolo M. concesserit. 286. & seq.
 Adulari hæreticorum proprium 15. adulando decipiunt. 16.
 Adulationis effectus. 19.
 Ægyptiorum iudices iidem qui Sacerdotes. 164.
 Africani ad Romanum Pontificem appellabant. 239. & seq.
 Agamemnon Pastor ab Homero appellatus. 223.
 Agatho confirmavit Synodum 3. Constantinop. 231. & seq.
 Agnorum nomine designantur Christi discipuli. 69.
 Albertus Archiepiscopus Mogunt. 312.
 Alexander & Octavianus simul Pontifices electi & à quibus 198. & seq. ille legitimus agnitus, hic verò tanquam invasor damnatus. 207.
 Alexandria Ecclesia Patriarchalium omnium prima. 226. 253.
 Alexandri Seueri pietas & religio. 335.
 Alexander Magnus quantum Sacerdotibus detulerit. 386.
 Anacletus Lini successor. 96. 110.
 Anacleti II. sanctiones. 111.
 Anathematis sententia semper pertimenda. 308. duplici impitcat vinculo. ibid.
 Anatolius Primatum sibi arrogauit supra ceteros Patriarchas 226. & seq. eius superbia à nata est à Concilio Chalced. 254.
 Angli quingentis articulis à nobis dissident 16. neque in temporali neque in Ecclesiastica Monarchia sexum discernunt 172. quæ apud illos gubernationis forma. 377. Protestantes dicuntur 403. sunt Simiæ Catholicorum ibid. omnes religione dissident ibid.
 Angliæ Rex apostatarum patronus ab hæreticis efficitur. 13.
 Anima humana regimine alicuius indiget. 95.
 Anima omnis potestatib⁹ sublimioribus subiecta est. 164.
 Annatæ seu præstationes. 397. cur soluantur. 398. quibus debeantur. ib.
 Anthemius & Photius Constantinopolitani sede expulsi & à Summis Pontificibus restituti. 38.
 Antiochi arrogantia & exitium. 277.
 Antiochenum Concilium. 77.
 Antistites omnes sūt legati ipsius Christi 120. à Rom. Pontifice duplicem
 EEe iij

I N D E X.

- potestatem accipiunt. ib. & seq.
- Apis & hæretici antichesis. 28. Argumentum ab exemplis quando con-
gruat. 162.
- Apostatæ cuiusdam impietas & blasphemia. 7. Arrianæ blasphemix confutatio. 44.
- Apostatæ & hæretici Christianos se non profitentur. 391. Arrogantia hæreticorum qualis. 25.
- Apostoli æqualem cum Petro potestatem à Christo acceperunt & cur 35. Assentator regix Maiestati detrahit. 16.
- Petro sunt à Christo subiecti ad unitatem seruandam ibid. & seq. illorum missio mera fuit delegatio. 36. Quorum nomine significantur ibid. & 69. à Christo Sacerdotes tantum, à Petro autem Episcopi consecrati sunt quando & cur ibid. & 77. illorū iurisdictio ad successores nō transit, sed ad Summum Pontificem 37. 86. longè differt à summa Petri potestate 66. illorum firmitas in Petro fundata 41. 58. clauū potestatem vt delegati sunt assecuti 47. in vno Petro omnes continebantur 56. 78. ab eo vt à capite membra pendebant 57. omnes tentati sunt à Diabolo ibid. Petri ditioni subiecti sunt 69. in Grege Christi comprehenduntur 69. illorū potestas non ordinaria sed delegata fuit 86. Christi Vicario solium posuerunt in vrbe Imperij capite 125. cur Synodos habere cœperint 245. abstinebant ab vxoribus. 384.
- Apostolatus munus præcipuum quod 40.
- Apostolatus munus à Primatu differt 46.
- Apostolicus canon quid verat. 127.
- Apostolicæ Sedis prærogatiua quæ 217. à Christo non aliunde Primatū habet 218. iura Principum tuetur & auget. 333
- Appellatio quo procedat ordine. 159.
- Aranæ, fūco, vesperæ comparatur hæreticus & cur. 28. 29.
- Arelatenses Synodi quot 138. quando habitæ, quid actum, qui interfuerint ib.
- Athanasius ab Eusebianis sede propria eiectus 135. & seq. à Iulio Papa defensus & restitutus ib. & 150.
- Atheopolitici qui 162. eorum inscitia & impudentia ibid. & 164. hæreticis nequiores. 282.
- Attila cognomento flagellum Dei 4. à Leone Pontifice terrius, & ab Italia fugatus ibid.
- Auentinus Teutonicorum Antesignanus. 363.
- Augustinus omnium hæreticorum maleus dicitur. 53.
- Augustus reformidabat potestatem summæ Pontificis 171. quid successores edocuit ibid.
- Aulicorum priuilegium. 164.
- Aula Pontificum non est asilum Sico-phantarum. 174.
- Auraicus Princeps. 377.
- Aurelianenses Synodi quot, quando habitæ, & qui illis interfuerint. 134.
- Austriacæ familiæ pietas. 334.
- Authoritas Rom. Pontif. & Ecclesiæ quantam vim habet. 142.
- Authoritas summa in rebus tam ciuilibus quàm spiritualibus necessaria 95. & seq.
- Authoritas Pontificia in quo potissimum consistat. 111.

B

- B** Arberinus illustrissimus Cardinalis. 124.
- Basilienſe Concilium principio legiti-

INDEX

mum, postea conciliabulum fuit & cur
 259. cur Eugenium deponere non po-
 tuit. ib.
 Bauari flagitia 363. eius interitus qualis
 ibid.
 Belgij confederati Respublica, omnium
 hæresum aſilum 402. Innumeros ha-
 bet Catholicos. ib.
 Beneficiorum origo quæ 398. quid sint
 ibid.
 Beneficiorum Ecclesiasticorum collatio
 396. 397.
 Bennonis Pontificatus & pœnitentia qua-
 lis. 281.
 Beza & Paræus potestatem è ſolio de-
 trudendi ſuos Principes, ſubditis tra-
 dunt 337.
 Bohemi. 403.
 S. Bonifacius qua de re Notholemum
 Episcop. Dorouenſem cõſuluerit 394.
 Britannia interſtina diſſidia. 338.
 Bruta Monarchia formam ſeruant 32.
 & ſeq.
 Bullæ quid. 111. 174.

C

Callistus Pontif. otioſus non latita-
 uit 112. eius ſollicitudo & pia faci-
 nora. ib.
 Caluini blaſphemia. 17.
 Caluini reſutatio circa vtrumque im-
 perium Moyſis. 50.
 Calumus authoritatem omnem Regi-
 bus adimit. 336.
 Calumus culpam ſuam in Deum reiſcie-
 bat 366. eſt aliter Balaam. ibid.
 Calumnia & Lutherani diſtinctionem
 inter Clerũ & Populum ſuſtulerunt. 323.
 Calumniandi vitium. 368.
 Cancellaria apud Sedem Apoſtolicam
 ſemper exiſtit. 397.
 Canones & decreta quid 27. vnde con-
 ſent ibid. non poſſunt eſſe falſitates &
 quare. ibid.

Canones nomine Papæ non promul-
 gantur. 45.
 Canonici iuris prudentia merito mare
 appellatur & cur 26. quibus abſcondi-
 ta. ibid.
 Canones 50. ab Apoſtolis præſcripti
 ſint ne inter diuinas ſcripturas recepti
 141.
 Caput vnum Eccleſiæ conſtitutum à
 Chriſto 70. viſibile eſt ibid. & 89. eo
 ſublato corpus Eccleſiæ non diſſolui-
 tur, ſed aliud caput ſuccedit. 70.
 Capitis prærogatiua, ſitus & functio. 31.
 55. 90. omnium membrorum reſpe-
 ctu caput dicitur. 90.
 Capitis vnitas omnia mēbra designat. 53.
 Carolus Magnus Occidentis Imperium
 à Leone III. accepit 210. ille & eius
 ſucceſſores à Pontificibus Romanis
 Corona donati ſunt. ibid.
 Carolus IV. Imp. quantam Romanæ
 Eccleſiæ obedientiam præſtiterit. 212.
 Carolus M. Romanam Eccleſiam quo-
 modo appellauerit. 334.
 Caroli Imp. conſtitutio quæ. 298.
 Carolus Martellus. 349.
 Calauboni argumētationes reſutantur.
 124.
 Cathedra vna à Chriſto conſtituta 42.
 vnitatem denotat ibid. & 53. 63.
 Cathedra S. Petri Romæ erecta. 85. 96.
 Catholicorum Maximus vbicunque nu-
 merus. 401. & ſeq.
 Cenſuræ munus omnium ſacratiffimum
 245. in Eccleſia conſtitutum ib.
 Cenſorum potestas qualis apud Roma-
 nos. 385.
 Cerbero immaniores ſunt hæretici. 2.
 Chriſtus habuit peculiarem Petri curam
 & cur 41. 58.
 Chriſtus orat Patrē pro Apoſtolis quan-
 do & cur. 42.
 Chriſtus Monarchia Eccleſiaſtica & ſpi-
 ritualis author. 95. 96.

INDEX

- Christus rogans pro fide solius Petri ,
quid significauerit 57. est inuisibile
Ecclesiæ caput. 69.
- Christus non exemit Imperatores , &
Reges ab autoritate Summi Ponti-
ficis. 322.
- Christus cur Petro veritatis oraculum
suggerit. 266.
- Christus instituit dominatum vnus non
plurium. 328.
- Christi verba reuincunt errorem Cal-
uini & Lutheri. 323.
- Christus eius Vicario obedientiam præ-
stari vult 326. vniuersos fideles Roma-
no Pontifici subiecit. 389.
- Clauium potestas Petro & Apostolis
tradita duplex. 35.
- Claues Scientiæ Paulo, iurisdictionis Pe-
tro traditæ. 48.
- Clauium traditio dominii translationem
significat 51. Monarchiæ Symbolum
gerunt 95. earum quando & cur nul-
la facta mentio. ibid. cum Pontificatu
connexæ. 96.
- Claues Petro specialiter à Christo pro-
missæ & collatæ. 51. 54. 56. 61. 64.
- Claues à facinorosis etiam recipiuntur
cum sacramento ordinis 53. semel re-
ceptæ numquam amittuntur. ib.
- Clemens à Petro successor designatus
Pontificatum recusat & cur 110. sua
semper autoritate vsus est. 111.
- Clerus Romanus Synodum conuocauit
quando & cur. 123. 145.
- Clericalis ordo à Principum iurisdictione
eximitur. 164.
- Clericorum immunitas à Deo orta &
statuta 168. Imperatoribus non est tri-
buenda ibid. à Constantino Magno
primum aucta est, & à Cōstantio pro-
uecta. ibid.
- Cleri & pop. Rom. responsio ad Caro-
lum Magnum. 204.
- Clerici Ecclesiarum stipendijs olim le-
bantur. 398.
- Conciliorum species quatuor & quæ 119.
- Conciliū generale & vniuersale quid ib.
quid in eo agitur 120. à solo Summo
Pontifice conuocari, & roborari po-
test ib. & 104. 128. 129. 130. 131. 132.
143. 160. absolutum, legitimum & va-
lidum quando dicatur. 129. 130.
- Concilium conuocare ad iurisdic-
tionem refertur. 121.
- Concilium Nicenum quo iure canonem
Apostolicum innouauit 121. à Con-
stantino indictum, Siluestri Papæ sen-
tentia. 127. huic præsidebat Osius vi-
ce summi Pontificis. ib.
- Concilia prouincialia eandem habent
potestatem 159. ab vno ad aliud Epif-
copus appellare non potest. ib.
- Concilia quæ vera & legitima, quæ non
104. 129. 219. 258.
- Concilium non irritat sententiam Papæ
258. nullam in eum habet potestatem
ib.
- Concordiæ fructus & vtilitas quæ 267.
- Conscientiæ carnifex vrget hæreticos 13.
- Constantinopolitanum Concilium exa-
minatur. 226. & seq.
- Constantinus Ecclesiæ libertatem non tri-
buit, sed Tyrannidis impedimentum
sum mouit 125. Nycenum Concilium
conuocauit & qua autoritate 130.
illic nō præsedebat ib. Ecclesiasticam im-
munitatem auxit 169. liberam esse sta-
tuit Pontificis electionem 178. eius
donatio Senatus & pop. Romani cō-
silio & assensu facta est 188. cur munera
amplissima Ecclesiæ Romanæ con-
tulerit. 190.
- Constantini Magni sententia 334. eius
magnificentia laudata & cur 385. lex
ab eo tradita. ibid.
- Constantinorum facta. 279.
- Constantius pseudo-synodum conuoca-
uit & cur 135. illius fastus & temeritas
139. &c

INDEX

139. & seq. furor in Athanasium ibid.	118.
Clericos à veſtigalibus exemit ibid.	Discordia res maxime dilabuntur. 267.
Conuicia hæreticorum in Doctores & patres Catholicos. 25.	Diffidiorum inter homines, vitiorum-que origo quæ. 95.
Conſuetudo in Concilijs ſeruata. 45.	Diſplicere non poteſt quod ſemel placuit. 188.
Contractus à principio liberæ voluntatis, poſt actum, neceſſitatis ſunt. 188.	Dominatio quæ ſæuior. 377.
Corpus humanum corrumpitur & cur. 6. huius cum myſtico Eccleſiæ corpore comparatio. ibid.	Domus fidelium quomodo ædificata 6. cloacas habet. ibid.
Corpus ſine capite ſtare nequit 70. habens capita multa monſtrum eſt ibid.	Dona Chriſti à Petro in Apoſtolos deriuantur. 57.
& 90.	Donatoris ius. 398.
Corpus vniuerſum Eccleſiæ, ex Eccleſijs particularibus conſtat. 90.	Donationes Imperatorum in Romanam Eccleſiam. 4. 190.
Crudelitas in quo conſiſtat. 331.	Donatiſtarum blaſphemia à Luthero & Caluino innouatur. 309.
Curia Romanæ modeſtia & pietas. 384.	Druidarum authoritas. 330.

E

Emetrius Rex Croatia à Gregorio VIII. inſtitutus. 353.
 Deſiderius Longobardorum Rex ab Adriano Papa terriſtus. 345.
 Deum ipſum blaſphemant hæretici, & Summum Pontificem lacerare conātur. 2. 100. ſe ipſos diſcerpunt ibidem.
 à Deo ipſo deſiciunt qui Romanam Eccleſiam deſerunt. 5.
 Deus Agricola comparatur, & cur 7.
 Deus quos tutores dederit Principibus 338.
 Deus mandauit omnes parere poteſtatibus ſublimioribus. 164.
 Deus non eſt cauſa malorum ex Platone & Plutarcho. 399.
 Deo dicata non ſunt ad vſus humanos transferenda. 163.
 Deum & fidem ſibi cudunt hæretici, ex Luthero. 25.
 Diabolus in Idololatriæ locum hæreſim ſuffecit. 365.
 Diœceſis Rom. Põtificis non eſt deſinita, Episcoporum limitata eſt 37. 66. 90.

Ecceſiæ principiũ grano ſinapi comparatur 3. illius ortus & incrementum à ſolo Deo ibid. Eccleſiæ campus impijs hæreticis impingatur. 7.
 Eccleſia Dei regimine indiget & quali 33
 70. viſibilis eſt, & Capiti viſibili à Chriſto cõmiſſa 34. 35. 67. 214. in Petro fundata 4. ſoli, fonti, & radici comparatur, & cur 53. tunica Chriſti ſimilis 63. 96. viuus conſtructa ex lapidibus 67. 265. eius Monarchia à Chriſto inſtituta eſt, ac in Petri ſucceſſoribus perduratura 71. 103. vbi inſtituta 88. eſt cõtus fidelium, non iuſtorum 89. particularis diuerſo reſpectu & caput & membrum dicitur ib. & 90. ſuper Petrum fundata 95. in quo ab initio conſtituta fuerit ib. Monarchica eſt. 97. eius immunitas qualis 166. & ſeq. corpori comparatur 215. quomodo diſpoſita ib. eius vnitas 216. Chriſto ſua originem, Petro initia reſert 216. 217. rudimenta, progreſſum & ſummam habet 370. eius antiqua conſuetudo cum recenti conſertur ib. & ſeq.

FFF

INDEX

- vnitate constat 373. regno compara-
tur & quali 266. terrenis Imperijs po-
tior 389. vna est & vnus labij 392.
falli nec fallere potest 380. ad instar
Reip. & Regni se habet 321. vsus & po-
testas 324. de occultis non iudicat 308
- Ecclesia Romana omnium Ecclesiarum
Princeps & caput 109. à Christo Pri-
matum obtinuit 214. & seq. 221. &
seq. suam prefecturam Concilio Con-
stantinopol. acceptam minime refert
225. & seq. eius Primatus Canone
Nyceno confirmatur 228. immobilis
semper futura est 366. Catholica dici-
tur 403. quantum honorem Princi-
pum Maiestati deferat 339. eius præ-
rogatiua 152. caput & Princeps cate-
rarum à Græcis & Latinis approbata
256.
- Ecclesiarum ditiones non sunt confun-
dendæ. 237.
- Eduardi I. obedientia Rom. Pontifici
præstita. 335.
- Elimas à Paulo plexus. 324.
- Electio à confirmatione quomodo dif-
ferat. 298.
- Episcopi in locum Apostolorum sunt
suffecti 37. 66. 345. ordine & dignita-
te illis æquales, potestate non item
& curibid. immediatè nō succedunt
Apostolis ibid. suam à Romano Pon-
tifice potestatem habent ibid. illorum
iurisdictio Diæcesum suarum limiti-
bus circumscribitur ibid. 66. 90. 226.
membris, ramis, riuulis, & radijs com-
parantur & quo respectu 38. 237. eo-
rum consecrandorum forma ex Ana-
cleto 46. Ius pascendi à Christo in Pe-
tro receperūt 60. immediatè à Deo nō
habent, sed à Petro 61. electio parti-
cularis à Summo Pontifice pendet 65.
quorum successores dici debeant 85.
quo sensu capita dici possint 89. sum-
mis Pontificibus subiacent 117. diæ-
cesibus suis à Papa præficiuntur 121.
Concilia habere quomodo possint
ib. Orientales, Ægyptij, Asiatici &
alij ad Summos Pontifices confuge-
runt, scripserunt, & ijdem se subie-
cere 147. & seq. vsque ad 155. ad vnum
Rom. Pontificem possunt prouoca-
re 160. 235. 238. Aphricani semper ad
Pontificem appellarunt 236. iurisdic-
tionem suarum diæcesum à Papa ac-
cipiunt 237. regibus præferendi 346.
illorum creatio 370. quo iure succe-
dant Apostolis 66. eorum authoritas
magna & cur. 345.
- Episcopatus vna & eadē dignitas &
potestas. 117.
- Episcopatus ordo qualis. 60. 65.
- Episcopalis dignitas vnde repetenda 217
- Episcoporum Ægyptiorum literæ ad li-
berium Papam. 153.
- Epistolarum ad Summos Pontifices ti-
tuli qui. 83.
- Erasmus quanti à Sectarijs fiat 380. in il-
los inuehit ib. & seq. & 369. & seq.
- Eua cur non è terra sed ex Adamo eru-
ta. 31.
- Eunicus Nauarræ Rex à Pontifice Ro-
mano vnctus. 353.
- Excommunicatio quando valida. 308
- in Exemplum quæ transire debeant. 395

F

- F**Abianus an Concilium habuerit 122
128.
- Fabula papissæ retorquetur in ipsos hæ-
reticos. 71. 72.
- Facinora sunt tormenta 13. conscien-
tiam flagellant. 15.
- Factum vnus alteri obesse non debet. &
- Fides alia à Catholica non est fides. 11.
- Fideles omnes Romani Pontificis impe-
rio subiacent. 106. 325.
- Finis ciuilis potestatis quis 321. rationem

INDEX

medij habet. ib.
 Felicitas animos aliquando corrumpit. 139
 Felicitas spirituali & ciuili potestate
 procuratur. 320.
 Friderici in Ecclesiam Romanam odi-
 um unde ortum 197. Conuentum Pa-
 piæ habendum cur indixerit ibid. &
 seq. noluit esse iudex Pontificum 200
 ad Sanctissimos Christi vicarij pedes
 occumbit. 208
 Friderici edictum de remissione Inuesti-
 turæ. 319.

G

GAllianon fert monstra. 22.
 Geneua cloaca est & cur 6. Italiae
 sentina. 403
 Germania Imperiali Throno decarota à
 Summo Pontifice 212. 213. cæteras
 prouincias cur antecellat. ib. cur tam
 sit diuisa. 338.
 Germani Occidentale Imperium à Ro-
 mano Pontifice habent. 212. 175
 Gersonis sententia de Primatu Summi
 Sacerdotis. 74
 Goldasti odium in Rom. Pontificem
 286. eius conuitia & mendacia in C.
 Baronium 286. & seq.
 Græci cur à Barbaris subacti. 213
 Gregorius vniuersalis Episcopi nomen
 recusauit & cur 81. talem tamen se pro-
 fitetur ibid. primatum in vniuersam
 Ecclesiam non recusauit. 82.
 Gregorij Papæ statutum de matrimonio
 395.
 Gregorius VI. Pont. sponte Pontifi-
 ciam dignitatem abdicauit & cur. 205
 Gubernationis & regiminis forma tri-
 plex 33. quæ potissimum Ecclesiæ con-
 ueniat. ibid. & seq.

H

Hæresis est maximus animorum
 morbus. 26. est rabies 368. ido-
 latriæ successit. 365. Regna & mo-
 narchias dilacerat. 338. & seq.
 Hæreses omnes sunt sorores, moribus ta-
 men diffitæ 373. in Ecclesiasticæ mo-
 narchiæ ruinam simul conspirant ib.
 non possunt esse sine scripturis ex
 Tertull. 16
 Hæresum causa ex D. Cyprian. 42
 Hæreticorum mos. 2. 75
 Hæretici omnem monarchiam & impe-
 rium euertere in animo habent 250.
 374. eorum libertas qualis. ib. & seq. in
 quo sint concordēs. 16. eorum per-
 uersitas, vitia & conatus. 368. & seq.
 sese mutuo discerpunt. 368. excitant
 populorum odium in legitimos Prin-
 cipes. 336. Turcis propius quam Ca-
 tholicis accedunt. 271. voluptatibus
 expleti ad matrem Ecclesiam rede-
 unt. 13. carne & libidine potissimum
 ducuntur. 13. profunt Ecclesiæ, & cur.
 5. & 7
 Hæreticorum omnium scopus & sollici-
 tudo. 147. de Alexandro. III. menda-
 cium. 271
 Hæreticus omnium scruissimum animal.
 367. 368.
 Henrici IV. Galliarum Regis dictum
 tanto Principe dignum. 330. Casau-
 boni impiis scriptis prælum interdi-
 xit. 124
 Henricus I. Angliæ Rex inuestituræ à
 ditione sua eliminauit. 314
 Henricus IV. iura & inuestituræ Epi-
 scoporum restituit. 310
 Henricus Angliæ Rex Anglicanæ Ec-
 clestiæ caput se renunciauit 71. fœmina
 eidem successit in Cathedra Sacerdo-
 tali. ibid.

INDEX.

Hentius VIII. Angliæ Rex à Leone Pontifice fidei defensor appellatus quando & cur.	11
Hentici Imper. flagitia.	357
Hentici sæuitia in Christi vicarium.	311
Henticiana hæresis quæ.	205
Hierarchia Ecclesiæ quomodo à Christo disposita.	322.
Historiæ regula quæ.	131
Homagium quid.	355
Homo duplicem expetit fœlicitatem	320.
Homines aliqua regiminis forma indigent ab bene beateque viuendum.	30. & seq.
Humana societas iustitiæ & concordia connectitur.	320
Humilitas effert regnum Christi.	50

I

Iacobus Minor primus Hierosol. Episcop. à D. Petro institutus.	108
Iacobus Britanniæ Rex eruditissimus 9. & 15. cur non laudandus 15. veram religionem non colit 10. fidei defensor non appellandus & cur 11. illius mater sanguinem fudit pro Christi fide ibid. ab hæreticis iniuria & ignominia afficitur & quomodo 13. & 21. illius in Illustrissi. Cardinalem Perronium indignatio 11. Iurisdictionem Papæ sibi vendicat.	ibid.
Ignatius & Athanasius iniuste eiectioni, & Pontificum iussu restituti.	38
Ignatius Antiochenæ Ecclesiæ à D. Petro præfectus.	109
Imaginum usus.	371
Imagines horrendæ Summi Pontificis apud Anglos.	332
Immunitas Clericis concessa ab Imperatoribus qualis censenda.	170
Imperator agnus est non ouis 98. 282. pasci non pascere debet.	ibid.

Imperatores Iurisdictionem Pontificiæ præscribere non possunt & cur 106. multi Idololatræ & Schismatici Summorum Pontificum Maiestatem & Primatum agnouerunt 161. Summo Pastori subiaceant 170. ab eo solo diademate donantur 175. 196. imperatores quando dici possint ib. res particulares donare & vendere possunt 187. eorum authoritas non expectatur in creando summo Pontifice 194. Concilia indicare ad eos non pertinet 196. 202. Concilijs non præsedere 204. & seq. Papam quomodo reuereri debeant, & cur ei subiecti sint 275. 276. quidam authoritatem confirmandi S. Pontificem sibi arrogarunt 281. quot Summum Pontificem Rom. coluere 284. priuilegium eligendi & confirmandi Summos Pontifices ab ipsis met obtinere & cur 288. istud priuilegium quando amittere 289. plurimi Summo Pontifici se subdidere 334. & seq. 345. homagium Pontifici Romano non præstant 355. quam iuris iurandi formulam seruent cum initiantur 355. eorum leges à confirmatione Rom. Pontificis vim habent & quando.	395
Imperatorum & regum pietas in summum Pontificem.	104
Imperium Romani Pontificis iniuste appellatur tyrannis ab hæretico & cur 20. illius ortus, incrementum, limites, & immutabilitas.	ibid.
Imperium Occidentis quomodo traslatum.	332
Inferior quando & quomodo potest commonere superiorem.	48
Inferorum portæ nihil valent aduersus Petrum, & cur.	4
Insanus ab irato quæ distat.	100
Insuetudo fouet hæresim.	99
Inuestituræ Episcopatu Principibus col-	

lata quibus à Pontificibus abrogata
& subrepta. 314

Inuestitura ius à iure Patronatus longè
distat 315

Inuestitura quo modo conferebantur.
313.

Ioannis XII. depositio. 301. nimis festi-
natam ostendit C. Baron. 302

Ioannis XIII. religio, & iururandum
335.

Ioannes I. supra Patriarcham Epipha-
nium in sede erigitur. 228

Ioannes Papa huius nominis XXII.
quid scriptis commendauit. 397

Italarum Principum obsequium & pie-
tas erga Rom. Pontificem. 22. 335

Italia terrarum omnium alumna & pa-
rens 21. illius prerogatiua ibid. & seq.
cur ceteras Prouincias antecellat. 213
Galliae similis & in quo. 22

Iudas malorum pastorum imago. 53

Iugum Romanae Ecclesiae, iugum est
Christi. 14. quibus leue sit, quibus gra-
ue. ibid.

Iulius I. quando Pontifex renunciatus.
238.

Iulius Papa Athanasium propriae Sedi
restituit 135. 150. 156. eius epistola ad
Eusebianos 146. eius prudentia. 156.

Constātem quid & cur rogauerit. ib.

Iurisdictioni spiritualis subiectū quod.
322.

Iurisdīctio ordinaria à delegata differt.
36.

Iurisdīctio Petri ad omnes eius successo-
res transit. 325

Ius ciuile quid statuatur de matrimonio.
393.

Ius canonicum considerat distantiam
graduum in matrimonio. 394

Ius gentium quid. 329

Ius domini fortius quàm iurisdīctio-
nis. 163

L Aici in clericos ius non habent. 164.
170.

Lateranense Concilium à quo & quan-
do habitum. 207

Legati Apostolicae Sedis Synodis gene-
ralibus praesidere 131. plurimis etiam
Prouincialium interfuerūt. 133. & seq.
Concilijs vniuersalibus praesidere so-
lent. 259.

Leo Isauricus primus omnium inuasit
patrimonium S. Petri. 186

Leo III. cesseritne Imperatoribus ius
eligendi & confirmandi Papā. 281. 286

Leo IX. Inuestituras Principibus primus
interdixit. 313

Leuitas haereticorum. 728. apostasia est.
12. veram religionē, ceterasque virtu-
tes expellit. ibid. 14. & 15.

Libertatis nomen est æquiuocum. 11

Libertas Christiana Ecclesiae Capiti & le-
bus subiacet. 12. vitijs non inferuit. ibid.

Libertas non praesumitur vbi est subie-
ctio. 118.

Liberius Pontif. Concilium Romae
coegit & cur. 140

Linus Petri successor primus. 96. 110.

Londinum est cloaca, & quare. 6. apo-
statarum asilum. 13

Lotharius Romam missus & cur. 183.
liberam redegit summorum Pontifi-
cum electionem. 184

Lucius Britanniae Rex Rom. Pontifici in
omnibus obtemperare voluit. 334

Ludouici Pij constitutio duo continet
& quæ. 181. & seq. maiorum suorum
donationibus alia munera adiecit. 186

187. 195.

Ludouicus Sanctus quid Philippo filio
praecipue commendauit. 334

Lusitaniae procures legationem decer-
nunt ad Innocentium Pontificem &
cur. 352.

INDEX

Lutheri blasphemia in Sanctissimas Synodos. 247
 Lutheras dominationem omnem euertere conatur. 336
 Lutheri impia & vana pollicitatio. 366
 Lycurgi responsio. 377

M

Magnitudinis proprium. 369.
 Mahometes & Caluinus similes & cur 283.
 Marcellus quando Pontifex renunciatus 145. cur Antiochenę prouincię antistibus scripserit. ib.
 Marcilius Patauinus hierarchicum ordinem peruerit. 322
 Marcilius Patauinus Atheopoliticorum Antesignanus. 322
 Marcus Antonius de Dominis nouus Apostata 6. ex Archiepiscopo Archiapostata factus 23. causa. ibid.
 Martini Poloni verba. 314.
 Matrimonium 393. quid. 394
 Merces Petri ob illius confessionem quę 68.
 Ministri in quid præcipuè incumbunt 300.
 Ministri hæretici paritatem verbis extollunt, re exhorrent 375. dominatum appetunt ib. & seq. nobilitatis nomen suppressere student. ib.
 Modestia nescit de se magnificè loqui 19
 Modestia Gregorij Papæ. 81. 82
 Molinei argumenta puerilia & futilia destruuntur. 178. & seq.
 Monarcha spiritalis vnus est, & qui 3.
 Monarchiæ Ecclesiasticæ origo diuina est 3. non ab Apostolis aut Imperatoribus profecta. ibid.
 Monarchia ante Mundi creationem existit 30. à Deo profecta est 31. in Adamo primum demonstrata ibid. eius excellentia & necessitas ibid. in om-

nibus elucet ibid. & seq. cæteris Imperij formis est antiquior & melior 32 & 34. illius finis ibid. Ecclesiastico regimini conuenit 33. est in Ecclesia & triumphante & militante 34. Ecclesiæ militantis cæpit à Christo, & ab eo sub dominatu summorum Pontificum seruata est ibid. in Petri successoribus ad extremum vsque diem perduratura est. 71
 Monarchia in Ecclesiastica qui succedunt, Petro succedunt. 96.
 Monothelitarum hæresis quando damnata. 231
 Mores vicissitudine temporum mutantur. 390
 Morum causa cum Religione coniuncta est. 117
 Multitudo imperantium pessima. 70

N

Natura ipsa moderatorem appetit. 30. & seq. appetit dominatum Patris. 328. quos gradus prohibeat in matrimonio. 393
 Nauarra 4. annis interregnum. 363
 Nicephorus de maledictis hæreticorum 386.
 Nicolaus I. Pontifex creatus est non expectato Ludouici Pij assensu. 194
 Nicolaus I. innocentissimus Pontifex. 221.
 Nihil excipitur, vbi nihil distinguitur. 69.
 Nominis sui pudet eum qui male agit. 8
 Nouatores caput Ecclesiæ abscindere conantur, nec tamen acephalam quærunt. 215. 216.

Obedientia quibus rependenda. 12. & 13.

I N D E X.

Oblationes sunt spontaneæ non necessaræ ut mentiuntur hæretici. 173
 Octavianus Antipapa quomodo & à quibus electus. 198 207.
 Odium & contemptus regna evertunt 373.
 Œcumenica Synodus quæ. 239
 Opes Ecclesiæ Romanæ Ethnicorum inuidiam prouocabant. 174
 Ordinum in Ecclesia distinctiones seruandæ 64. à Deo constitutæ sunt ibid.
 Orientales Episcopi literas ad Summos Pontifices mittunt 147. & seq. eisdem se subiecere 149. 152. & seq. illorum legatio ad Stephanum Papam quæ 152.
 Osius vice Summi Pontificis ubi & quādo præfedit. 121. 127. 130. 132. 158
 Otho I. 281
 Otho non iudicauit Ioannem Papam. 204. & seq.
 Othoni promissio facta transire non potuit ad eius successores. 255. 256
 Ouile Christi agnos & oues continet. 68.
 Ouium nomine significantur Apostoli. 36. 68

P

Papa est pater, pastor, & princeps. 20. Christi delegantis vices gerit. 73. 86. solus Apostolicus, Pater Patrum, & Princeps Episcoporum dicitur & cur ib. 82. 120. omnium Ecclesiarum & fidelium curam & gubernaculum gerit ibid. 120. & seq. potestatem nulla diæcesi limitatam, sed absolutam & amplissimam in omnes fideles à Christo immediatè habet 37. 38. 89. 118. 224 errare non potest & cur 59. Petro in omnem iurisdictionem succedit 61. Coepiscopos omnes iurisdictione præcellit 76. 78. Sacerdo-

tij Principatum ei tribuit antiquitas 80. non vniuersalis Episcopus, sed vniuersalis pastor dicitur & quomodo 82. ad illum solum Apostolorum potestas transit 86. summam in singulas Ecclesias, & singulos Episcopos potestatem habet 89. vices Christi in terris gerit 96. 100. suam ab electoribus non accipit auctoritatem sed à Christo immediatè 97. 100. illius munus & iurisdictione quæ 104. 118. ei subiacent fideles omnes 106. cur Episcopus Episcoporum & Summus Sacerdos dicatur 118. 120. ille dumtaxat potest œcumenica & vniuersalia conuocare Concilia 120. 127. 128. & seq. an seipsum Concilio subicere possit ib. non ab apostolis, sed à Deo ipso iurisdictionem omnem habet 147. Concilijs maior est 160. & 168. Imperatoribus & Regibus est superior 170. summus hominum à Tacito dicitur 171. solus Imperatorem sacro diademate donat 175. 196. nulli hominum iudicio subiaceret 196. 200. 218. eius diæcesis est totus orbis 238. creandi, traducendi, & restituendi ius habet. 238
 vniuersalis quomodo dicendus 241. & seq. illius auctoritas 246. & seq. à nullo iudicari potest casu hæresis excepto 258. Concilij sententiam reuocare potest ib. 261. vniuersalis Ecclesiæ Caput à Concilij Græcis agnoscitur 264. Petri legitimus successor 267. eius Maiestas quàm necessaria 284. & seq. pluribus testibus quàm ceteri condemnandus 306. Pater est non tyrannus 328. 331. iuris omnis in Ecclesia arbiter 330. obedientiam & fidem subditis erga suos dominos commendat 339. pacem inter Principes nutrit ib. in beneficia Ecclesiastica plenissimum ius habet & cur 396. grauiores casus ei semper delati. 400.

INDEX

Papatus Romanus cur sic appellatus. 2
 Parisienses. 258
Pasce agnos meos, pasce oves meas, quomodo intelligendum. 60. 68. 69. & seq. 96
 Paschalis Papa cur ad Ludouicum miserit legatos. 182
 Pastoris & Regis munus idē videtur. 323
 Paulus redarguit Petrum 47. non ideo tamen Petro præferendus. ibid.
 Personæ quomodo coniungantur. 394
 Personæ Deo dicatæ à communi statu eximuntur. 163
 Petra cuius generis Syriacè. 56
 Petrus ceteris Apostolis præfectus est 35. 103. ordinariam & plenissimam clauium potestatem solus accepit. 47 51. & seq. 68. & illius etiam successores 96. 103. 117. pastor summus, & iudex ordinarius cōstitutus. ibid. 103. agnos & oves pascit. ib. 52. 68. 103. illius & Apostolorum potestas specie differt. ibid. à Christo fuit Episcopus ordinatus, cæteri à Petro ibid. capiti, radici, fonti & soli comparatur. 38. 84. Ecclesiæ regimini præficitur. ib. 51. 70. Apostolos conuocabat & primus loquebatur. 44. & seq. vnitatem vice Christi seruat. 43. à Paulo redargutus æqui consuluit. 48. Ananiā & Zapp. propria authoritate damnauit. ibid. Vniuersalis est pastor & monarcha. 51. 214. in eo vna mōstratur Ecclesiā. 53 illius iurisdictio cum eo non est extincta. 54 negans Christum fidem nō amisit, nec promissio Christi defecit 58. illius confessio quid meruerit. 67 & seq. à Christo non ab Apostolis primatum accepit. 72. 74. 83. 84. cathedram sui Primatus Romæ crexit. 85. 109. conuocat Apostolos vt caput & princeps 107. Ecclesias visitat, & Episcopos vbique cōstituit. ib. & seq. eius potestas quanta. 217. & seq. Ecclesiæ monarcha & moderator à

Christo constitutus ad vnitatem seruandam. 266. cur potius quàm cæteri Apostoli veritatis oraculum fuerit. 266. vnde illius potestas ib. cur ter à Christo interrogatus. 275
 Philippus I. Pontifici Rom. paruit 333.
 Pipinus à Stephano Papa corona redimitus. 347
 Pisltrati responsio. 368
 Planorum cura præcipua. 373
 Pœnitentiæ Tribunal. 400
 Pœna sceleris est in ipso scelere. 329
 Politica nomina in genere abstrahunt 33. per differentias determinantur & ad politicam & ad Ecclesiasticā gubernationem ibid. Politicæ finis. 33
 Pōtiffices Romani errare in fide nō possunt & cur 59. sua semper potestate vsi sunt 103. 106. 107. & seq. 156. 161. soli iurisditionem in omnes fideles habent 117. potestatem coactiuam legis condendę habent etiam circa mores 117. 390. eorum sanctiones conscientias obligant ib. Imperatorum authoritati plus equo indulgere quando & cur 126. 156. illorum dumtaxat authoritate generales Synodi coguntur, & probantur 131. 132. 143. Episcopos propria authoritate deponunt & restituūt 150. 272. ab Orientalibus, Ægyptijs, Asiaticis & alijs Episcopis Supremi & vniuersales habitifunt. 147 & seq. Summæ iurisditionis potestatem à Deo immediatē habēt. 173. 190 non confirmantur ab Imperatoribus, 180. 193. & seq. coronāt Imperatores. 211. ad eos transit Petri potestas. 218. eorum præfectura super Episcopos & primates. 225. 228. eorum Maiestas quanta. 275. Imperatorum vt patres curam gerunt 275. à Clero populoque Rom. olim creabantur. 281. eorum electio ad solos Cardinales contracta & quando. 282. cur non possint

I N D E X.

possint subijci Imperatoribus 282. illorum tituli honorifici 284. se confirmari ab Imperatoribus aliquando passi sunt & cur 279. & seq. Imperia donant non usurpant 332. qua dispensandi potestate vsi sunt. 395

Pontificū Hebræorum auctoritas apud Principes. 311

Potestas omnis à Deo est 12. huic obistere libertas non debet ibid. temporalis gladium à Deo recepit, & ad quem finem. 157

Potestatis spiritualis & ciuilis finis diuersus & qui. 321

Potestas Summi Pontificis vnde deprehendi possit. 345

Præfectura Rom. Pontif. à Deo orta 104. illius incrementum. ib.

Præscriptio nulla currit non valenti agere. 106. 165

Præscriptio diuturna qualis. 401

Primatus Ecclesiastici author Christus 3

Primatus & Apostolatus potestas diuersa 46. primatus cur Petro datus 63. Primatus necessitas. 95. 96

Princeps ius liberum non habet in sacra 126. illius officium & partes erga Ecclesiam ib. legibus quomodo subiacet 129. Principis potestas quanta 288.

Principes sunt præcipua membra corporis mystici Ecclesiæ 327. quomodo incolumitatem suam amare debeant 327

Principum conditio quando misera 341

Principatus necessitas. 96

Principatus & voluntatis subiectio & libertas similis. 326

Protestantium delirium. 36

Protestantium Anglorum error circa Regiam potestatem. 328

Puritani ministri qui. 377. 403

R

Rationis munus præcipuum quale 319. eius imperium. ib.

Reges & moderatores propter necessitatem electi & instituti 95. sunt Dei Vicarij 164. à Deo ius in homines habent ibid. Pontifici Romano subiacent 170. illum patrem agnoscunt 175 à Pontificibus Romanis coronæ donati qui 351. eorum Maiestas & potestas in subditos quanta 9. Regum exempla quanti sint momenti 275. Regum & Principum munus, & præcipua cura 226. 274. & seq. eorum auctoritas quomodo fulciri debeat. ib.

Regnum Christi esse in hoc mundo, & non de hoc mundo quid significet 50

Regino Abbas tempore Othonis I. vixit 300.

Religio primum humanæ vitæ fulcrum 274. sine iustitia subsistere non potest & vice versa ib. Religio & mores connectuntur 330. omnium Societatum est vinculum 339. post Religionem omnia ponenda 340. cæterarum virtutum princeps 10. illa deficiente cætera deficiunt ibid. Religionis Vigor quando deferueat. 374

Richardi II. dictum pium. 335

Roma quomodo caput orbis effecta 2. B. Petri sedes ibid. 109. ciuitatem omnium princeps est. ib.

S

Sacerdotalis imperij prouectio à solo Deo 4. plerique Imperatores illi obstituerunt. ibid.

Sacerdotes & Iudices ijdem apud Ægyptios 330. Sacerdotes Ægyptij diuissimi 397. Sacerdotis Summi Ethnicorum authoritas pendet à populo. 162

Sacerdotis prærogatiua supra laicos. 163

Sacerdotij Summi reuerentia quàm necessaria. 374

Sacra non sunt in communi commercio 163.

GGg

INDEX

- Sardicēse Concilium quando indictum, quid sanciuerit. 160
- Satanæ Synagoga à D. Hieronymo indicantur 391. quot enumerantur 392. à se inuicem dissident in omnibus, præterquam in neganda Romani Pontificis potestate. ibid.
- Sancius Lusitanicæ Rex vxoris mancipium 352.
- Schismaticorum conuenticula est Synagoga Satanæ 89. 92. Concilij nomine indigna 196. Curia à Friderico dicta est ibid. & 206.
- Schismata vndè oriantur secundum D. Cyprian. 372
- Schismaticos prodesse ait Augustinus. 7
- Sectarij canibus rabidis similis. 2. & 13. quales se iactent 378. salacitatem necessitatem vocant 379. vitiorum omnium mancipia sunt & Summi Pontificis Maieitati detrahare audent 385. sunt vulpeculæ Sampsonis 392. omnes Romanum Pontificem insectantur 373. eorum blasphemia in sanctissima Concilia 248. eorum proprietas. 396
- Sedes Apostolica cur fidei caput dicta 81
- Semen Euangelij vitij hæreticorum fouetur. 7
- Seniores à Moysè potestatem accipiebant 217. 245.
- Seruus quomodo liber efficiatur. 163
- Seruare sibi grauissima est seruitus. 14.
- Sigismundus Poloniæ Rex Leoni X. obediuit. 335
- Spiritualis potestas quid à Principibus exigat. 326
- Statu mutato iura personarum immutantur. 164
- Stephanus Papa à Pipino suppetias petit. 280
- Successio Episcoporum à qua sede est deducenda. 85
- Successio Romanorum Pontificum quæ 6. 110. perpetua ibid. & 100.
- Superbia hæresum omnium mater 99. 373 378.
- Superior non iudicatur ab inferiori. 163
- Synodi quantam in vniuersa Ecclesia auctoritatem habuerint. 246
- ## T
- Tacitus de Nerone & Tiberio quid referat. 341.
- Temeritas hæreticorum qualis 24. 27. temeritas alit hæresim. 99
- Testamentum Christi secundum hæreticos quale 7. Testis vnus dictum non facit probationem 192. Testis aut iudex nō potest esse quis in sua causa 207. Testium numerus pro dignitate personarum. 306
- Teutonici historici iurium Imperij propugnatores iniqui. 302.
- Theodorico Pates obstiterūt quod Concilium indixit. 309
- Theodosij lex. 395
- Timor Domini, virtutum est præsidium 10. hunc sola Religio Catholica præsefert. ibid.
- Tremolius Tribunus pl. cur damnatus 374
- Turcis immaniores sunt Christiani qui ad illos defecere. 367
- ## V
- Verba Christi ad Petrum & illius successores. 59.
- Veritas soli comparatur & quomodo 368
- Veritatis vis quid ab hæreticis extorserit 71.
- Vigilius in Petri sedem intrusus 278. deinde legitimus Papa ib. Constantinopolim spontè profectus est. 161
- Violenta breuia. 366
- Virtus erigitur cum tacta est 14. honestis rebus propitiæ est 385. virtutum inter se connexio. 10
- Vis & iniuriæ exempla legis robur non habent. 165

I N D E X

- Vitia propria à tergo sunt. 380
 Vnitas in Petro & eius successoribus seruatur 35. Vnitas Ecclesiæ in quo consistat 91. Sacerdotalis vnde exorta 266. Vnitatis origo in Petro 325. Vnitas Reip. Christianæ, fidei, & capitis 327 in Pontifice Romano seruatur. 330.
 Vniuersalis nomen an tribuendum Summo Pontifici 80. à Gregorio taxatur & cur. 81. 82.
 Voluntas cuius boni appetens 318. quomodo libera esse debeat ib. cur legis præcepto fuit deuincienda 320. est regula iusti & iniusti 320. eget duplici Moderatore 320. rationi subiecta est, & tamen semper libera 326. famulatur potius quàm liberè agit. 329
 Vuiclephus cur hæreticus damnatus. 98

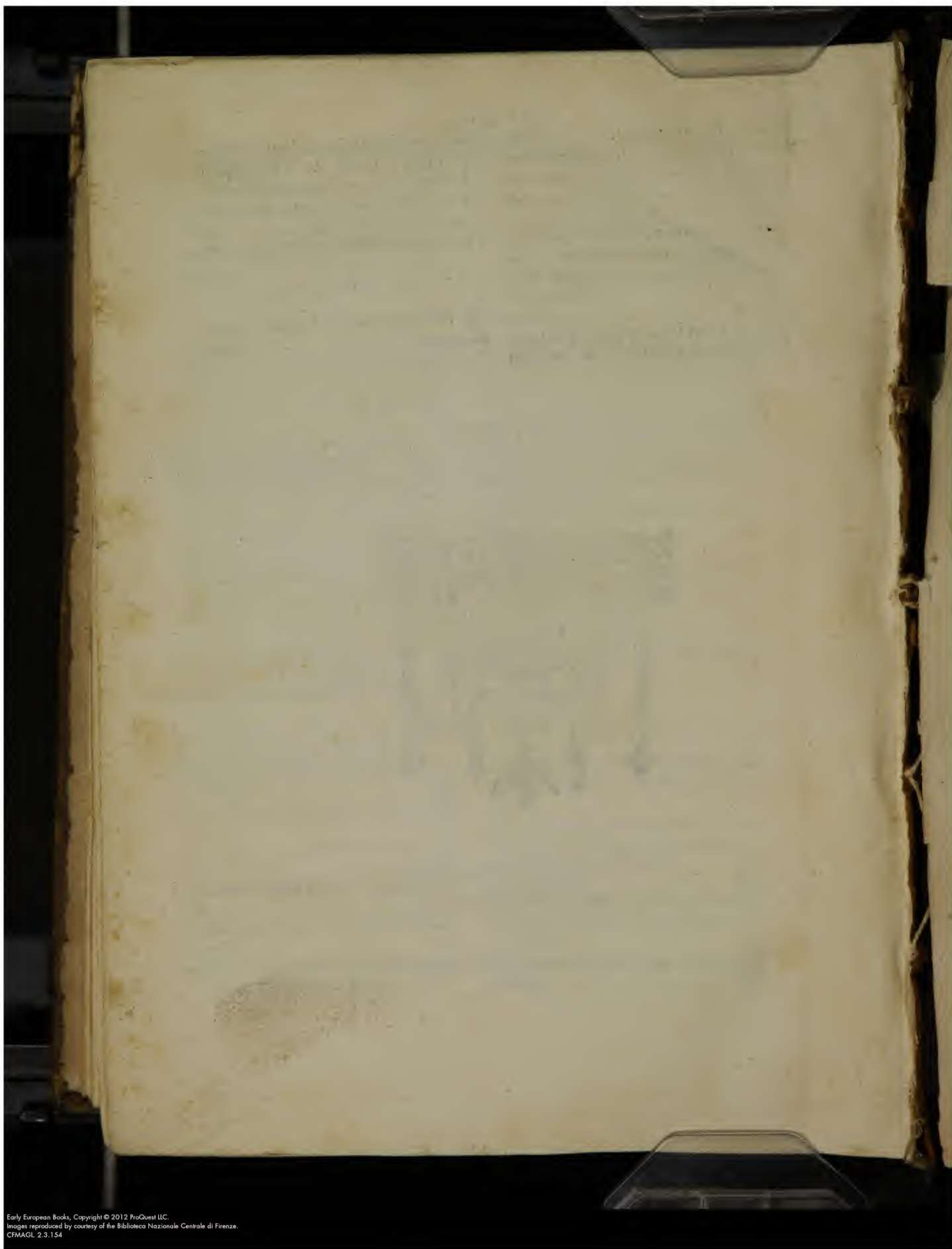
Z

Zacharias Pipinum Regem inaugurauit, 347.

FINIS.

005645973

